

НОВАЦІЇ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО СЛУЖБУ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ» ВІД 2 ТРАВНЯ 2023 РОКУ

КОМЕНТАРІ ТА ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Посібник 2024

НОВАЦІЇ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО СЛУЖБУ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ» ВІД 2 ТРАВНЯ 2023 РОКУ:

КОМЕНТАРІ
ТА ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Посібник

2024

Видання українською мовою:

Новації Закону України «Про службу
в органах місцевого самоврядування»
від 2 травня 2023 року:
коментарі та порівняльний аналіз (посібник)

*Novelties of the Law on local public service in Ukraine
dd. 2 May 2023: commentary and comparative
analysis (manual)*

Погляди, викладені в цьому документі,
є відповідальністю його автора та авторок
і можуть не збігатися з офіційною політикою
Ради Європи.

Авторський колектив:

Володимир Мягкоход, експерт Всеукраїнської
асоціації органів місцевого самоврядування
«Асоціація міст України», консультант
Програми Ради Європи «Посилення доброго
демократичного врядування і стійкості
в Україні», член робочих груп з доопрацювання
законопроектів від 30 березня 2015 року
№ 2489, від 5 січня 2022 року № 6504
(вступ, розділи 1, 4, 6, загальна редакція)

Віра Козіна, адвокат, консультантка
Програми Ради Європи «Посилення доброго
демократичного врядування і стійкості в Україні»
(підрозділ 3.2 розділу 3, розділи 7–10)

Леся Федченко, консультантка Програми Ради
Європи «Посилення доброго демократичного
врядування і стійкості в Україні» (розділ 2,
підрозділи 3.1, 3.3 розділу 3, розділ 5)

Рецензент: Національне агентство з питань
державної служби

Відтворення уривків із цього видання
дозволяється для некомерційних цілей і за
умови, якщо збережено цілісність тексту, він
не є вирваним із контексту, не надає неповну
інформацію або будь-як інакше не вводить в
оману читачку аудиторію щодо характеру,
обсягу або змісту тексту. Вихідний текст завжди
має супроводжуватися посиланням на це
видання і таким підписом «© Рада Європи, 2024».

З будь-яких інших питань щодо цього видання
звертатися за такою адресою:

Офіс Ради Європи в Україні
Програма Ради Європи «Посилення доброго
демократичного врядування і стійкості в Україні»
вул. Іллінська, 8, Київ, 04070, Україна
decentralisation.ua@coe.int
kyiv@coe.int

Це видання було підготовлено Радою Європи
в рамках Програми «Посилення доброго
демократичного врядування і стійкості в Україні»
у співпраці з Асоціацією міст України та у
координації з Національним агентством України
з питань державної служби.

Програма Ради Європи «Посилення доброго
демократичного врядування і стійкості в Україні»
діє межах Плану дій Ради Європи для України
«Стійкість, відновлення та відбудова»
на 2023–2026 роки і є програмою Центру
експертизи доброго врядування, який
функціонує у секретаріаті Конгресу місцевих
і регіональних влад Ради Європи.

Дизайн та верстка:
ТОВ «ІМПРЕСС ПРИНТ»
вул. Пушкінська, 56, Харків, 61001, Україна
www.impress.biz.ua
Дизайнер: Роман ГРОМОВ

© Рада Європи, 2024

ВСТУПНЕ СЛОВО

У Преамбулі Європейської хартії місцевого самоврядування наголошено, що органи місцевого самоврядування є однією з головних підвалин будь-якого демократичного режиму; існування органів місцевого самоврядування, наділених реальними повноваженнями, може забезпечити ефективне і близьке до громадянина управління.

І хоча держави-члени Європейського Союзу у своєму законодавстві передбачають різні підходи у сфері організації роботи в органах місцевого самоврядування, зокрема щодо організаційних, матеріальних і соціальних умов діяльності посадових осіб місцевого самоврядування, в усвідомленні важливості сильного місцевого самоврядування вони єдині.

Ми можемо впевнено стверджувати, що в Законі України від 2 травня 2023 року № 3077 «Про службу в органах місцевого самоврядування», розробленому на базі Національного агентства України з питань державної служби, закладені основні принципи Європейської хартії. Прийняття цього закону вкрай важливе для подальшого розвитку публічної служби. Для системи — це можливість рухатися вперед і підвищувати стандарти управління персоналом в органах місцевого самоврядування, забезпечувати європейські підходи та безбар'єрність на публічній службі, підвищувати ефективність роботи органів місцевого самоврядування.

З набранням чинності новим Законом України «Про службу в органах місцевого самоврядування» запрацюють нові процедури й інструменти управління персоналом, механізми реалізації гарантій службовців місцевого самоврядування.

Для нас важливо запобігти виникненню різночитань і різній практиці застосування нового законодавства по всій Україні. І, як результат, уникнути порушення прав громадян, які бажають працювати або вже працюють в органах місцевого самоврядування.

Авторський колектив Програми Ради Європи «Посилення доброго демократичного врядування і стійкості в Україні» та Всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України» вперше порівняли чинний Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування», Закон України «Про державну службу» 2015 року та новий Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування». У цьому виданні прокоментовано новели про статус службовців місцевого самоврядування та виборних посадових осіб місцевого самоврядування, запровадження інструментів і процедур, які зараз застосовуються під час прийняття та проходження служби в органах місцевого самоврядування. Наголошено на наблизенні служби в органах місцевого самоврядування до державної служби, і це свідчить про те, що фахівці в державних органах влади та органах місцевого самоврядування мають працювати й просуватися по службі, застосовуючи найсучасніші інструменти у сфері управління людськими ресурсами.

Попереду нас чекає підготовка ще низки типових положень і порядків, методичних рекомендацій, які стануть для органів місцевого самоврядування основою при розробленні власних нормативно-правових актів. Для НАДС важливо, щоб органи місцевого самоврядування отримали вчасно, якісно та професійно підготовлені матеріали щодо впровадження тих чи інших інструментів управління персоналом, таких як конкурсна процедура, оцінювання результатів службової діяльності, складання індивідуальних програм тощо.

Наразі від усвідомлення важливості коректного втілення нового законодавства про службу в органах місцевого самоврядування залежить формування професійних, доброчесних і спроможних колективів. Таких, на які очікують територіальні громади.

*Голова Національного агентства України з питань державної служби
Наталія АЛЮШИНА*

ВСТУПНЕ СЛОВО

Реформа системи публічної служби на місцевому рівні є ваговою складовою вдосконалення правових засад багаторівневого врядування. Вона відповідає духу Європейської хартії місцевого самоврядування та Рейк'явіцьких принципів демократії, схвалених главами держав та урядів усіх 46 країн – членів Ради Європи на 4-му Саміті 16–17 травня 2023 року.

Європейська хартія місцевого самоврядування говорить: *«Умови служби найманих працівників місцевого самоврядування повинні дозволяти добір висококваліфікованого персоналу з урахуванням особистих якостей та компетентності; для цього забезпечуються належні можливості професійної підготовки, винагороди та просування по службі»* (стаття 6.2).

Оновлення законодавства про службу в місцевому самоврядуванні посилить спроможність громад та довіру до владних структур, а отже, допоможе Україні розвинути демократію, правову систему та внутрішню стабільність, сприятиме відновленню і відбудові.

Тому ми переконані, що новий Закон України від 2 травня 2023 року № 3077 «Про службу в органах місцевого самоврядування» є важливим кроком, спрямованим на розбудову доступної, етичної та справедливої публічної служби. Він зміцнить довіру громадськості й мотивуватиме талановитих людей до роботи в місцевій публічній службі.

Впровадження в новому законодавстві міжнародних стандартів і найкращих практик місцевої і регіональної демократії, рекомендацій Конгресу місцевих і регіональних влад Ради Європи, інструментів його Центру експертизи доброго врядування та програм в Україні також має велике значення на шляху інтеграції України в Європейський Союз.

Публічна служба в місцевому самоврядуванні, як і публічна служба загалом, має базуватися на людиноцентричному підході, коли всі програми, політики та послуги розробляються й реалізуються з урахуванням потреб та інтересів людей, їхніх прав і свобод. Адже саме людина є найважливішим активом публічної адміністрації.

Рада Європи й надалі продовжуватиме підтримувати зусилля українських партнерів із реалізації подальших реформ задля вдосконалення багаторівневого врядування в Україні.

*Директорка Конгресу місцевих і регіональних влад Ради Європи
Клаудія ЛУЧІАНІ*

ВСТУПНЕ СЛОВО

Асоціація міст України доклала значних зусиль до підготовки та прийняття нового Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування», який удосконалює інститут служби в органах місцевого самоврядування.

Робота над Законом розпочалася з рішення Правління від 27 травня 2016 року, на виконання якого Асоціація міст України відстояла в Законі:

- високу роль місцевої політики та актів сільської, селищної, міської ради;
- єдність служби виборних посадових осіб і службовців місцевого самоврядування;
- належне розмежування на категорії службовців місцевого самоврядування;
- забезпечення раціонального розподілу повноважень із формування кадрової політики між радою, головою, керуючим справами, керівниками галузових виконавчих органів;
- раціональні умови забезпечення професіоналізації та політичної неупередженості службовців місцевого самоврядування;
- новий порядок формування оплати праці працівників муніципалітетів без невинуватених обмежень.

Впровадження цього Закону, офіційно оприлюдненого 20 липня 2023 року, потребує підготовки посадових осіб місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад, оскільки багато його ключових положень — це нововведення, які потрібно вивчити та осмислити. Саме для цього ми підготували це видання.

Асоціація міст України вдячна Програмі Ради Європи «Посилення доброго демократичного врядування і стійкості в Україні» та Національному агентству України з питань державної служби за співпрацю в роботі над цим виданням, що спростить вивчення Закону та допоможе в підготовці до його реалізації широкому колу читачів — посадовим особам місцевого самоврядування, депутатам місцевих рад, державним службовцям, політичним діячам, науковцям, експертам, громадськості.

*Виконавчий директор
Асоціації міст України
кандидат наук з державного управління
Олександр СЛОБОЖАН*

ВИКОРИСТАНІ СКОРОЧЕННЯ

ОМС — орган місцевого самоврядування

Служба в ОМС, служба — служба в органах місцевого самоврядування

НАДС — Національне агентство України з питань державної служби

Чинний Закон — [Закон України від 7 червня 2001 року № 2493-III «Про службу в органах місцевого самоврядування»](#)

Новий Закон — [Закон України від 2 травня 2023 року № 3077-IX «Про службу в органах місцевого самоврядування»](#)

Закон про МСУ — [Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР «Про місцеве самоврядування в Україні»](#)

Закон про держслужбу — [Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу»](#)

КЗпП — [Кодекс законів про працю України](#)

ЦКУ — [Цивільний кодекс України](#)

Закон про відпустки — [Закон України від 15 листопада 1996 року № 504/96-ВР «Про відпустки»](#)

Постанова № 268 — [Постанова Кабінету Міністрів України від 9 березня 2006 року № 268 «Про упорядкування структури та умов оплати праці працівників апарату органів виконавчої влади, органів прокуратури, судів та інших органів»](#)

Порядок № 169 — [Порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 року № 169](#)

Порядок № 164 — [Загальний порядок проведення іспиту кандидатів на заміщення вакантних посад державних службовців, затверджений наказом Головного управління державної служби України від 8 липня 2011 року № 164 та зареєстрований у Міністерстві юстиції України 28 липня 2011 року за № 930/19668](#)

Порядок № 1386 — [Типовий порядок формування кадрового резерву в органах місцевого самоврядування, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2001 року № 1386](#)

Порядок № 246 — [Порядок проведення конкурсу на зайняття посад державної служби, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2016 року № 246](#)

Типове положення № 1440 — [Типове положення про проведення атестації посадових осіб місцевого самоврядування, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2001 року № 1440](#)

Порядок № 640 — [Порядок проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2017 року № 640](#)

Положення № 106 — [Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 6 лютого 2019 року № 106](#)

Положення № 804 — [Положення про порядок стажування у державних органах, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 1 грудня 1994 року № 804](#)

Постанова № 250 — [Постанова Кабінету Міністрів України від 27 квітня 1994 року № 250 «Про порядок і умови надання державним службовцям, посадовим особам місцевого самоврядування додаткових оплачуваних відпусток»](#)

Інструкція № 59 — [Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 13 березня 1998 року № 59](#)

Зміст

ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	11
1.1. Правові засади служби в органах місцевого самоврядування	11
1.2. Зміст служби в органах місцевого самоврядування та коло осіб, на яких вона поширюється	28
РОЗДІЛ 2. УПРАВЛІННЯ СЛУЖБОЮ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	37
РОЗДІЛ 3. СЛУЖБОВЦІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	53
3.1. Умови вступу та проходження служби	53
3.2. Засади правового статусу	76
3.3. Управління результативністю діяльності та професійним розвитком	89
РОЗДІЛ 4. ВИБОРНІ ПОСАДОВІ ОСОБИ	100
РОЗДІЛ 5. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	107
РОЗДІЛ 6. ОПЛАТА ПРАЦІ	117
6.1. Загальні положення	117
6.2. Оплата праці службовців місцевого самоврядування	120
6.3. Оплата праці виборних посадових осіб	131
6.4. Оплата праці працівників патронатної служби	135
РОЗДІЛ 7. ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ	137
РОЗДІЛ 8. МАТЕРІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ	156
8.1. Матеріальна відповідальність службовців місцевого самоврядування	157
8.2. Матеріальна відповідальність виборних посадових осіб	162
РОЗДІЛ 9. ПРИПИНЕННЯ СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	165
РОЗДІЛ 10. ПРАЦІВНИКИ ПАТРОНАТНОЇ СЛУЖБИ	178

Закон України від 2 травня 2023 року № 3077-IX «Про службу в органах місцевого самоврядування» був оприлюднений 20 липня 2023 року. Він став черговим досягненням децентралізації публічної влади та реформи місцевого самоврядування, імплементації положень Європейської хартії місцевого самоврядування. Закон містить багато нововведень, спрямованих на організаційне зміцнення місцевого самоврядування.

Основне завдання цього посібника — ознайомити посадових осіб місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад, інших зацікавлених осіб із широким переліком нововведень, які передбачає новий Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування», і пояснити їхню загальну логіку. Посібник дозволить належним чином порівняти службу в органах місцевого самоврядування за чинним і новим законами, а також із Законом України «Про державну службу». Завдяки цьому заінтересовані особи зможуть проаналізувати відповідні зміни, спланувати діяльність із підготовки до набрання чинності новим Законом.

Детальні пояснення нового Закону автори посібника планують підготувати після завершення Національним агентством України з питань державної служби підготовки основного масиву типових положень і порядків, передбачених новим Законом, аналізу перших відгуків і питань про новий Закон і цей посібник.

Відносини служби в ОМС уперше були врегульовані Законом України від 7 червня 2001 року № 2493-III «Про службу в органах місцевого самоврядування». Він визначив категорійний апарат, види та класифікацію посад, низку інших особливостей, пов'язаних із місцевим самоврядуванням, заклав основи подальшого розвитку служби як окремого інституту публічної служби. Водночас правове регулювання служби в ОМС значним чином було пов'язане з відповідними нормами законодавства про державну службу та про працю.

Історія нового Закону (нової редакції чинного Закону) розпочалася разом із розробленням нової редакції Закону України «Про державну службу». 30 березня 2015 року вони були одночасно зареєстровані Кабінетом Міністрів України у Верховній Раді України під № 2489 (служба в органах місцевого самоврядування) та № 2490 (державна служба) і вже 23 квітня 2015 року прийняті в першому читанні. Законопроект № 2490 був прийнятий і набув чинності як Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу». Законопроект № 2489 був прийнятий 9 лютого 2017 року, проте його ветовав Президент України 22 березня 2017 року. Майже без змін указаний законопроект повторно реєстрували народні депутати під № 8369 від 17 травня 2018 року та під № 1223 від 2 вересня 2019 року, проте Верховна Рада України не розглянула їх.

У 2021 році роботу над законопроектом було відновлено. На базі НАДС було утворено міжвідомчу робочу групу з підготовки проєкту нового Закону, до якої ввійшли представники Секретаріату Кабінету Міністрів України, міністерств, всеукраїнських асоціацій ОМС, науковці та експерти проєктів міжнародної технічної допомоги. Напрацьований законопроект підтримав Уряд у грудні 2021 року та зареєстрував у Верховній Раді України за № 6504 від 5 січня 2022 року. Важливо, що всі учасники процесу підготовки доклали максимальних зусиль для доопрацювання, просування та прийняття вказаного законопроекту.

Найбільш непростим виявилось прийняття рішення про надання радам повноцінного права визначати умови оплати праці, а саме — усунення верхньої межі для найменшого посадового окладу (базового) у схемі посадових окладів, а також верхньої межі премії та фонду преміювання. Зокрема, проти таких обмежень виступала Асоціація міст України.

У підсумку законопроект № 6504 підтримали всі учасники процесу, і новий Закон був успішно проголосований у цілому Верховною Радою України та підписаний Президентом України.

Особливості впровадження нового Закону:

- суттєве відтермінування в часі набрання ним чинності — через шість місяців із дня припинення або скасування воєнного стану;
- необхідність розроблення й прийняття НАДС низки типових положень і порядків, методичних рекомендацій, які стануть для ОМС основою при розробленні власних нормативно-правових актів;
- необхідність формування ОМС нової кадрової політики, розроблення й прийняття значного переліку актів ОМС щодо змін в організаційній структурі ОМС, вступу та проходження служби в ОМС, регулювання окремих трудових відносин.

Новий Закон забезпечить повноцінну імплементацію в українське законодавство положень статті 6 Європейської хартії місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 року, ратифікованої Законом України від 15 липня 1997 року № 452/97-ВР, а саме щодо:

- можливості визначати власні внутрішні адміністративні структури з урахуванням місцевих потреб і необхідності забезпечення ефективного управління;
- забезпечення умов служби найманих працівників ОМС, які дозволять добір висококваліфікованого персоналу з урахуванням особистих якостей і компетентності;
- забезпечення належних можливостей професійної підготовки, винагороди та просування по службі таких працівників.

Новий Закон також забезпечить подальше просування децентралізації публічної влади та реформи місцевого самоврядування. У ньому враховані очікування ОМС, зокрема позиції, висловлені Асоціацією міст України у 2016 році. Запровадження нового Закону стане запорукою професіоналізації службовців, повноцінного розкриття потенціалу місцевого самоврядування та якісного надання послуг на відповідних територіях. Новий Закон також забезпечить узгодження положень, подібних для служби в ОМС і державної служби.

У цьому посібнику використано законодавство станом на 1 грудня 2023 року. Оскільки впровадження нового Закону передбачено через шість місяців із дня припинення або скасування воєнного стану в Україні, то в ньому не проаналізовані й не порівняні норми законодавства, які визначають особливості правового регулювання служби в ОМС і державної служби в період дії воєнного стану.

Розділ 1.

Загальні засади служби в органах місцевого самоврядування

1.1. Правові засади служби в органах місцевого самоврядування

До суттєвих нововведень нового Закону щодо правових засад служби в ОМС належать такі:

- наявність великого обсягу правового регулювання відносин служби в ОМС саме в новому Законі;
- відсутність посилань на Закон про держслужбу;
- зменшення обсягу правового регулювання відносин служби законодавством про працю;
- збереження правового регулювання питань служби в ОМС актами Кабінету Міністрів України лише для виняткових випадків (віднесення нових посад службовців до відповідних підкатегорій, співвідношення між рангами та званнями, професійне навчання виборних посадових осіб);
- запровадження високого рівня правового регулювання питань служби в ОМС рішеннями ради (локальними нормативно-правовими актами);
- наявність типових положень і порядків із питань служби в ОМС, що затверджуються НАДС, які є основою при розробленні ОМС власних нормативно-правових актів із питань служби в ОМС.

При розробленні та прийнятті нового Закону була поставлена й реалізована мета:

- завершення формування інституту служби в ОМС;
- повноцінне правове регулювання служби в ОМС (повнота регулювання основних положень новим Законом, відсутність регулювання питань служби в ОМС нормами Закону про держслужбу та великим переліком актів Кабінету Міністрів України);
- однаковий виклад у відповідних законах положень, спільних для служби в ОМС і державної служби;
- врахування відмінностей між місцевим самоврядуванням та державною владою і самобутності служби в ОМС (низька ієрархічність, саморегулювання, врахування місцевих особливостей, велика чисельність рівноправних і незалежних один від одного суб'єктів, наближеність і залежність від виборців тощо);
- надання ОМС самостійності у визначенні великого переліку питань служби в ОМС у широких межах нового Закону для врахування місцевих умов та особливостей (чисельність територіальної громади, особливості територіального устрою, умови місцевого ринку праці, наявність фінансових ресурсів на оплату праці тощо) і використання оптимальних моделей управління службою (персоналом), у тому числі інноваційних;
- повна імплементація положень статті 6 Європейської хартії місцевого самоврядування.

ЄВРОПЕЙСЬКА ХАРТІЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Стаття 6. Відповідні адміністративні структури і ресурси для виконання органами місцевого самоврядування своїх завдань

1. Без шкоди для більш загальних законодавчих положень органи місцевого самоврядування повинні мати можливість визначати власні внутрішні адміністративні структури з урахуванням місцевих потреб і необхідності забезпечення ефективного управління.
2. Умови служби найманих працівників органів місцевого самоврядування повинні дозволяти добір висококваліфікованого персоналу з урахуванням особистих якостей та компетентності; для цього забезпечуються належні можливості професійної підготовки, винагороди та просування по службі.

У новому Законі передбачена така система нормативно-правових актів із питань служби в ОМС:

I. ЗАКони

- Конституція України;
- міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;
- Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» (новий Закон) — регулювання відносин, що виникають у зв'язку зі вступом громадян України на службу в ОМС, її проходженням і припиненням, визначення правового статусу службовців місцевого самоврядування, особливостей служби виборних посадових осіб, а також особливостей трудових відносин, що виникають у зв'язку з перебуванням осіб на патронатній службі в ОМС;
- Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» (Закон про МСУ) — регулювання правового статусу виборних посадових осіб, загальні повноваження керуючого справами, окремі положення, які пов'язують між собою новий Закон і Закон про МСУ;
- законодавство про працю (КЗпПУ, Закон України «Про відпустки», інші закони, які регулюють трудові відносини) — регулювання відносин, не врегульованих новим Законом;
- Кодекс адміністративного судочинства України — регулювання порядку вирішення судом спорів із приводу прийняття громадян на службу в ОМС, її проходження, звільнення зі служби;
- Закон України «Про запобігання корупції» — встановлення антикорупційних обмежень і процедур для забезпечення їх дотримання;
- Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс України — встановлення адміністративної та кримінальної відповідальності за правопорушення, пов'язані зі службовою діяльністю.

II. ПІДЗАКОННІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

- акти Кабінету Міністрів України (віднесення нових посад службовців до відповідних підкатегорій, співвідношення між рангами та званнями, професійне навчання виборних посадових осіб);

- рішення сільських, селищних, районних у місті, міських, районних, обласних рад:
 - положення про службу управління персоналом в ОМС (передбачене типове положення);
 - порядок проведення конкурсу (передбачений типовий порядок);
 - порядок оцінювання результатів службової діяльності службовців місцевого самоврядування (передбачений типовий порядок);
 - порядок стажування службовців місцевого самоврядування (передбачений типовий порядок);
 - порядок формування і організації роботи з кадровим резервом (передбачений типовий порядок);
 - порядок складання індивідуальної програми професійного розвитку службовця місцевого самоврядування (передбачений типовий порядок);
 - положення про службові відрядження: порядок направлення у службове відрядження, порядок і розміри відшкодування витрат, надання інших компенсацій у зв'язку з направленням у відрядження;
 - схема посадових окладів службовців місцевого самоврядування;
 - розміри посадових окладів виборних посадових осіб;
 - розміри надбавок за ранги службовців місцевого самоврядування (передбачено врахування розмірів надбавок за ранги державних службовців);
 - положення про преміювання службовців місцевого самоврядування;
 - порядок встановлення премій виборним посадовим особам;
 - умови оплати праці радника, консультанта, помічника, керівника патронатної служби;
 - положення про заохочення;
 - положення про соціально-побутове забезпечення: порядок надання службового житла, порядок надання та розмір матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань;
 - порядок відкликання із щорічної основної або додаткової відпустки та відшкодування непередбачуваних витрат у зв'язку відкликанням;
 - перелік працівників ОМС, які виконують функції з обслуговування (передбачене врахування критеріїв, затверджених Кабінетом Міністрів України);
 - інші питання організації діяльності виборних посадових осіб і службовців місцевого самоврядування, інших працівників;
- акти керівників служби:
 - правила внутрішнього службового розпорядку ОМС;
 - порядок ведення та зберігання особових справ службовців місцевого самоврядування (передбачений типовий порядок);
 - спеціальні вимоги до кандидата на зайняття посади службовця місцевого самоврядування (передбачені методичні рекомендації);
 - положення про патронатну службу;
 - інші питання організації діяльності службовців місцевого самоврядування та інших працівників.

Новий Закон передбачає значні повноваження місцевих рад із регулювання питань служби. Для забезпечення загальної єдності підходів і спрощення підготовки проєктів актів рад у новому Законі передбачені типові положення й порядки з різних питань, що затверджуються НАДС. Проєкт акта ради може відрізнятися від типового положення, порядку, проте такі відмінності розробнику необхідно обґрунтувати у відповідному супровідному документі та під час його розгляду.

З набранням чинності основною частиною норм нового Закону будуть усунені такі недоліки правового регулювання служби в ОМС:

- наявність положень, визнаних неконституційними згідно з Рішенням Конституційного Суду від 22 травня 2008 року № 10-рп/2008 (щодо типових штатів ОМС у Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні», про оплату праці, які зберігаються у чинному Законі);
- неузгодженість категорій і рангів службовців місцевого самоврядування й державних службовців (запровадження єдиних підходів);
- усунення прогалин, які виникли з огляду на наявність у чинному Законі посилань на Закон України «Про державну службу» 1993 року, який втратив чинність, і відсутність можливості використання із цією метою чинного Закону про держслужбу;
- регулювання такими застарілими актами Кабінету Міністрів України:
 - постанова Кабінету Міністрів України від 27 квітня 1994 року № 250 «Про порядок і умови надання державним службовцям, посадовим особам місцевого самоврядування додаткових оплачуваних відпусток»;
 - Положення про порядок стажування у державних органах, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 1 грудня 1994 року № 804;
 - Порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 року № 169;
 - постанова Кабінету Міністрів України від 9 березня 2006 року № 268 «Про упорядкування структури та умов оплати праці працівників апарату органів виконавчої влади, органів прокуратури, судів та інших органів» (з урахуванням пункту 9 Прикінцевих та перехідних положень нового Закону, які передбачають тимчасове продовження її дії для випадків несвоєчасного затвердження радою схеми посадових окладів службовців місцевого самоврядування, визначення розмірів надбавок за ранги службовців місцевого самоврядування та посадових окладів виборних посадових осіб).

Також у зв'язку з набранням чинності основною частиною норм нового Закону:

- втраять актуальність акти Кабінету Міністрів України про віднесення посад ОМС до відповідних категорій посад;
- Кабінет Міністрів України буде позбавлений невласливої для нього ролі з методичного забезпечення служби в ОМС, такі функції перейдуть до НАДС і відповідно втраять актуальність:
 - Типовий порядок формування кадрового резерву в органах місцевого самоврядування, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2001 року № 1386;
 - Типове положення про проведення атестації посадових осіб місцевого самоврядування, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2001 року № 1440.

УВАГА! Новий Закон набере чинності через шість місяців із дня припинення або скасування воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України “Про введення воєнного стану в Україні”» від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ. Однак з огляду на обсяг нормотворчої роботи ОМС її необхідно належно спланувати й забезпечити своєчасне розроблення, обговорення та прийняття радами відповідних рішень. Важливо забезпечити системність підходу до цієї діяльності, скористатися нагодою сформувати власну систему управління персоналом.

НАДС забезпечує підготовку актів, визначених для реалізації нового Закону, для набрання ними чинності одночасно із цим Законом.

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Система нормативно-правових актів		
Правовий статус посадових осіб місцевого самоврядування визначається Конституцією України, законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад», «Про вибори депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів», цим та іншими законами України. Посадові особи місцевого самоврядування діють лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією і законами України, та керуються у своїй діяльності Конституцією України і законами України, актами Президента України і Кабінету Міністрів України, актами органів місцевого самоврядування, а в Автономній Республіці Крим — також нормативно-правовими актами Верховної Ради Автономної Республіки Крим і Ради міністрів Автономної Республіки Крим, прийнятими у межах їхньої компетенції (ч. 1, 2 ст. 7 чинного Закону).	Правове регулювання служби в органах місцевого самоврядування здійснюється Конституцією України, цим та іншими законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, актами Кабінету Міністрів України, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, а в Автономній Республіці Крим — також нормативно-правовими актами Верховної Ради Автономної Республіки Крим і Ради міністрів Автономної Республіки Крим, прийнятими в межах їхньої компетенції (ч. 1 ст. 5 нового Закону).	Правове регулювання державної служби здійснюється Конституцією України, цим та іншими законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, постановами Верховної Ради України, указами Президента України, актами Кабінету Міністрів України та центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби. Відносини, що виникають у зв'язку із вступом, проходженням та припиненням державної служби, регулюються цим Законом, якщо інше не передбачено законом (ч. 1, 2 ст. 5 Закону про держслужбу).
Коментар: Система нормативно-правових актів залишилася майже без змін. З неї було формально вилучено Закон про держслужбу. Фактично це сталося ще у 2015 році, коли в новому Законі України «Про державну службу» з'явилася норма, що його дія не поширюється на депутатів місцевих рад, посадових осіб місцевого самоврядування. Детальніше про закони, підзаконні акти (урядові та локальні), акти та методичну допомогу НАДС із питань служби в ОМС далі.		

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Сфера дії закону про службу		
	Цей Закон регулює відносини, що виникають у зв'язку із вступом громадян України на службу в органи місцевого самоврядування, її проходженням та припиненням, визначає правовий статус службовців місцевого самоврядування, особливості служби виборних посадових осіб, а також особливості трудових відносин, що виникають у зв'язку із перебуванням осіб на патронатній службі в органах місцевого самоврядування (ч. 1 ст. 3 нового Закону).	Цей Закон регулює відносини, що виникають у зв'язку із вступом на державну службу, її проходженням та припиненням, визначає правовий статус державного службовця (ч. 1 ст. 3 Закону про держслужбу).
Коментар: Новий Закон передбачає повноцінне правове регулювання служби в ОМС: • повнота регулювання основних положень; • відсутність регулювання питань служби в ОМС нормами Закону про держслужбу та великим переліком актів Кабінету Міністрів України; • зменшення обсягу правового регулювання відносин служби в ОМС законодавством про працю (неосновні положення). Також новий Закон урегулював основні положення про патронатну службу, яка була виведена зі складу служби в ОМС, але зберегла тісний зв'язок із нею.		
Інші закони, які регулюють питання служби		
	Терміни «виконавчі органи рад», «органи місцевого самоврядування», «посадова особа місцевого самоврядування» та інші терміни у сфері місцевого самоврядування в цьому Законі вживаються у значенні, наведеному в Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» (ч. 2 ст. 2 нового Закону).	
Правовий статус посадових осіб місцевого самоврядування визначається Конституцією України, законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад», «Про вибори депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів», цим та іншими законами України (ч. 1 ст. 7 чинного Закону).	Служба в органах місцевого самоврядування виборних посадових осіб у частині, що не врегульована законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад», регулюється цим Законом з урахуванням особливостей, визначених цим розділом (ч. 1 ст. 80 нового Закону).	

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Проведення конкурсу, випробування та стажування при прийнятті на службу в органи місцевого самоврядування здійснюється в порядку, визначеному законодавством України про державну службу (ч. 2 ст. 10 чинного Закону). Дія Закону України «Про державну службу» поширюється на органи і посадових осіб місцевого самоврядування в частині, що не суперечить Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», цьому Закону та іншим законам України, що регулюють діяльність місцевого самоврядування (п. 2 Прикінцевих та перехідних положень чинного Закону).		
На посадових осіб місцевого самоврядування поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції» та законодавства України про працю з урахуванням особливостей, передбачених цим Законом (ч. 3 ст. 7 чинного Закону). На посадових осіб місцевого самоврядування поширюються вимоги та обмеження, встановлені Законом України «Про запобігання корупції» (ч. 2 ст. 12 чинного Закону).	Дія норм законодавства про працю поширюється на службовців місцевого самоврядування у частині відносин, не врегульованих цим Законом (ч. 2 ст. 5 нового Закону). На службовців місцевого самоврядування при призначенні на посади та проходженні служби в органах місцевого самоврядування поширюються обмеження, передбачені Законом України «Про запобігання корупції» (ч. 1 ст. 29 нового Закону).	Дія норм законодавства про працю поширюється на державних службовців у частині відносин, не врегульованих цим Законом (ч. 3 ст. 5 Закону про держслужбу). На державних службовців поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції» (ч. 5 ст. 5 Закону про держслужбу).
Організація навчання і підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування, просування їх по службі, визначення тривалості робочого часу, порядку здійснення ними службових відряджень та відшкодування витрат на ці відрядження, а також особливості їх дисциплінарної відповідальності, вирішення інших питань, пов'язаних із службою в органах місцевого самоврядування, забезпечуються у порядку, передбаченому законом (ч. 1 ст. 19 чинного Закону).	<i>Примітка:</i> Питання професійного навчання, просування по службі, тривалості робочого часу, порядку здійснення службових відряджень і відшкодування витрат на ці відрядження, дисциплінарної відповідальності врегульовано новим Законом без відсилання до інших законів.	

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Пенсійне забезпечення посадових осіб місцевого самоврядування здійснюється відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (ч. 7 ст. 21 чинного Закону).	Пенсійне забезпечення службовців місцевого самоврядування здійснюється відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (ч. 1 ст. 79 нового Закону).	Пенсійне забезпечення державних службовців здійснюється відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (ч. 1 ст. 91 Закону про держслужбу).
Коментар: Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» зберігає свою роль щодо: • визначення частини термінології нового Закону; • наповнення змістом завдань і функцій місцевого самоврядування, які реалізують посадові особи місцевого самоврядування; • урегулювання компетенції рад і голови щодо служби в ОМС; • урегулювання питань вступу на службу виборних посадових осіб, встановлення строків їхньої діяльності, визначення їхніх повноважень або порядку їх визначення; • урегулювання випадків і порядку дострокового припинення повноважень сільських, селищних, міських голів (припинення їх служби). Новий Закон не містить посилань на Закон про держслужбу на протипагу чинному Закону. Обсяг правового регулювання служби в ОМС законодавством про працю (КЗпПУ, закони України «Про відпустки», «Про оплату праці» тощо) зменшується завдяки наявності в новому Законі положень про дисциплінарну та матеріальну відповідальність, звільнення з посад, оплату праці, а також частини інших норм про робочий час, час відпочинку, відпустки тощо. Таке регулювання стосується лише особливих випадків трудових відносин, оскільки основні та загальні положення включено до нового Закону. Без змін залишається роль Закону України «Про запобігання корупції» щодо встановлення антикорупційних обмежень і процедур для забезпечення їх дотримання, Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України щодо встановлення адміністративної та кримінальної відповідальності за правопорушення, пов'язані зі службовою діяльністю.		
Акти Кабінету Міністрів України		
Проведення конкурсу, випробування та стажування при прийнятті на службу в органи місцевого самоврядування здійснюється в порядку, визначеному законодавством України про державну службу (ч. 2 ст. 10 чинного Закону).	Примітка: Правове регулювання основних положень про конкурс, випробування та стажування здійснено новим Законом. Урегулювання інших питань здійснюється відповідними положеннями, що затверджуються радами з урахуванням типових положень і порядків, затверджених НАДС.	
Віднесення інших посад органів місцевого самоврядування, не зазначених у цій статті, до відповідної категорії посад в органах місцевого самоврядування здійснюється Кабінетом Міністрів України за поданням керівників відповідних органів місцевого самоврядування (ч. 2 ст. 14 чинного Закону).	Віднесення посад службовців місцевого самоврядування, не зазначених у цій статті, до відповідних підкатегорій проводиться Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування (ч. 2 ст. 8 нового Закону).	

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	Співвідношення між рангами службовців місцевого самоврядування і рангами державних службовців, дипломатичними рангами, військовими званнями, спеціальними званнями визначається Кабінетом Міністрів України. Співвідношення між рангами службовців місцевого самоврядування і рангами державних службовців, дипломатичними рангами, військовими званнями, спеціальними званнями застосовується під час призначення на посаду та проходження служби особами, яким присвоєно такі ранги, звання. Ранг службовця місцевого самоврядування за співвідношенням присвоюється особі на рівні рангу, звання, що вона має відповідно до спеціальних законів, незалежно від посади, на яку її призначено (ч. 6 ст. 36 нового Закону).	Порядок присвоєння рангів державних службовців та співвідношення між рангами державних службовців і рангами посадових осіб місцевого самоврядування, військовими званнями, дипломатичними рангами та іншими спеціальними званнями визначаються Кабінетом Міністрів України. Співвідношення між рангами державних службовців і рангами посадових осіб місцевого самоврядування, військовими званнями, дипломатичними рангами та іншими спеціальними званнями встановлюється для випадків призначення осіб, яким присвоєно такі спеціальні звання, на посади державних службовців, на яких може бути присвоєно нижчий ранг. У такому разі особі присвоюється ранг державного службовця на рівні рангу, який вона мала відповідно до спеціальних законів (абз. 2, 3 ч. 2 ст. 39 Закону про державну службу).
Посадовим особам, які мають стаж служби в органах місцевого самоврядування понад 10 років, надається додаткова оплачувана відпустка тривалістю до 15 календарних днів. Порядок і умови надання додаткових оплачуваних відпусток встановлюються Кабінетом Міністрів України (ч. 6 ст. 21 чинного Закону).	За кожний рік служби в органах місцевого самоврядування після досягнення п'ятирічного стажу служби службовцю місцевого самоврядування надається один календарний день щорічної додаткової відпустки, але не більш як 15 календарних днів. У перший рік служби в органі місцевого самоврядування службовцю місцевого самоврядування, який має стаж такої служби понад п'ять років, щорічна додаткова відпустка надається... Невикористана щорічна додаткова відпустка чи її частина надається... До стажу служби в органах місцевого самоврядування, що дає право на щорічну додаткову відпустку, не зараховується час... Умови надання службовцю місцевого самоврядування щорічної додаткової та інших відпусток визначаються	За кожний рік державної служби після досягнення п'ятирічного стажу державної служби державному службовцю надається один календарний день щорічної додаткової оплачуваної відпустки, але не більш як 15 календарних днів. Порядок надання державним службовцям додаткових оплачуваних відпусток визначається Кабінетом Міністрів України (ч. 1 ст. 58 Закону про держслужбу).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	законодавством про працю з урахуванням особливостей, визначених цим Законом (ч. 1, 2, 5 ст. 55 нового Закону). <i>Примітка:</i> <i>Порядок й умови надання додаткових оплачуваних відпусток урегульовано новим Законом, а не постановою Уряду.</i>	
Умови оплати праці посадових осіб місцевого самоврядування визначаються Кабінетом Міністрів України (ч. 3 ст. 21 чинного Закону зі змінами, внесеними згідно із Законом від 28.12.2007 № 107-VI, які були визнані неконституційними Рішенням КСУ від 22.05.2008 № 10-рп/2008).	<i>Примітка:</i> <i>Новий Закон усуває положення, визнане неконституційним, і на більш високому рівні розвиває первинну редакцію чинного Закону, запроваджуючи новий підхід до формування оплати праці.</i>	
Групи за оплатою праці працівників виконавчих апаратів обласних рад, виконавчих органів міських рад встановлюються Кабінетом Міністрів України (ч. 8 ст. 21 чинного Закону).	<i>Примітка:</i> <i>Поділ на групи за оплатою праці за ознакою чисельності населення — відсутній, оскільки змінено підхід до формування оплати праці.</i>	<i>Примітка:</i> <i>На державній службі застосовується поділ на рівні за оплатою праці за іншою ознакою — місце в ієрархії органів державної влади (ч. 1 ст. 51 Закону про держслужбу).</i>
	Професійне навчання виборних посадових осіб здійснюється відповідно до порядку, затвердженого Кабінетом Міністрів України (ч. 2 ст. 85 нового Закону).	
Коментар: Більшість питань, правове регулювання яких здійснював Кабінет Міністрів України, урегульовано новим Законом (основні положення), положеннями, що затверджуються радами (інші положення). Питання додаткових відпусток повністю врегульовано новим Законом. Положення про групи за оплатою праці вилучені через втрату актуальності. У новому Законі збережене правове регулювання питань служби в ОМС актами Кабінету Міністрів України лише для виняткових випадків, які не можна врегулювати в інший спосіб: • віднесення нових посад службовців до відповідних підкатегорій; • співвідношення між рангами та званнями; • професійне навчання виборних посадових осіб. З набранням чинності основною частиною норм нового Закону втраять актуальність: • постанова Кабінету Міністрів України від 27 квітня 1994 року № 250 «Про порядок і умови надання державним службовцям, посадовим особам місцевого самоврядування додаткових оплачуваних відпусток»; • Положення про порядок стажування у державних органах, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 1 грудня 1994 року № 804; • Порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 року № 169;		

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
- постанова Кабінету Міністрів України від 9 березня 2006 року № 268 «Про упорядкування структури та умов оплати праці працівників апарату органів виконавчої влади, органів прокуратури, судів та інших органів» (з урахуванням пункту 9 Прикінцевих та перехідних положень нового Закону); - акти Кабінету Міністрів України про віднесення посад ОМС до відповідних категорій посад за чинним Законом.		
Акти НАДС		
Порядок формування та ведення кадрового резерву посадових осіб визначається відповідною радою. Примірний порядок формування кадрового резерву розробляється і затверджується Кабінетом Міністрів України (ч. 4, 5 ст. 16 чинного Закону).	Порядок формування і організації роботи з кадровим резервом розробляється з урахуванням Типового порядку формування і організації роботи з кадровим резервом, затвердженого центральною виконавчою владою , що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування (ч. 5 ст. 35 нового Закону).	Ведення кадрового резерву не передбачено.
Інші питання атестації посадових осіб регулюються положенням про проведення атестації, яке затверджується сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті, районної, обласної ради. Типове положення про проведення атестації посадових осіб місцевого самоврядування затверджується Кабінетом Міністрів України (ч. 9, 10 ст. 17 чинного Закону).	Порядок оцінювання результатів службової діяльності службовців місцевого самоврядування розробляється з урахуванням Типового порядку оцінювання результатів службової діяльності службовців місцевого самоврядування, затвердженого центральною виконавчою владою , що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування (ч. 8 ст. 28 нового Закону).	
	Положення про службу управління персоналом в органі місцевого самоврядування розробляється з урахуванням Типового положення про службу управління персоналом в органі місцевого самоврядування, затвердженого центральною виконавчою владою, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування (ч. 3 ст. 17 нового Закону).	
	Порядок проведення конкурсу розробляється з урахуванням Типового порядку проведення конкурсу на зайняття посад службовців місцевого самоврядування, затвердженого центральною виконавчою владою.	

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування (ч. 3 ст. 21 нового Закону).	
	Спеціальні вимоги до кандидата на зайняття посади службовця місцевого самоврядування визначаються керівником служби відповідно до вимог закону, професійних стандартів (у разі наявності) та з урахуванням методичних рекомендацій, затверджених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування (ч. 5 ст. 19 нового Закону).	
	Порядок стажування службовців місцевого самоврядування розробляється з урахуванням Типового порядку стажування службовців місцевого самоврядування, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування (ч. 8 ст. 39 нового Закону).	
	Порядок складання індивідуальної програми професійного розвитку службовця місцевого самоврядування розробляється з урахуванням Типового порядку складання індивідуальної програми професійного розвитку службовця місцевого самоврядування, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування (ч. 2 ст. 40 нового Закону).	
Коментар: Новий Закон передбачає значні повноваження місцевих рад із регулювання питань служби в ОМС. Типові положення та порядки з питань служби в ОМС, що затверджуються НАДС, є основою при розробленні ОМС власних нормативно-правових актів із питань служби в ОМС. Це дозволить забезпечити загальну єдність підходів для різних ОМС і спрощення підготовки проєктів актів рад на основі типових алгоритмів дій, правил, прав та обов'язків суб'єктів тощо. Відмінності в проєктах актів		

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
рад можуть залежати від рівня ОМС, його структури, соціально-економічних обставин та інших місцевих особливостей. Такі відмінності розробнику необхідно обґрунтувати у відповідному супровідному документі та при прийнятті відповідного проекту рішення. У зв'язку з набранням чинності основною частиною норм нового Закону втратять актуальність: - Типовий порядок формування кадрового резерву в органах місцевого самоврядування, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2001 року № 1386; - Типове положення про проведення атестації посадових осіб місцевого самоврядування, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2001 року № 1440.		
Акти рад і керівників служби		
	Положення про службу управління персоналом в органі місцевого самоврядування затверджується відповідною радою (ч. 3 ст. 17 нового Закону).	
Проведення конкурсу, випробування та стажування при прийнятті на службу в органи місцевого самоврядування здійснюється в порядку, визначеному законодавством України про державну службу (ч. 2 ст. 10 чинного Закону).	Порядок проведення конкурсу затверджується відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою (ч. 3 ст. 21 нового Закону).	
Інші питання атестації посадових осіб регулюються положенням про проведення атестації, яке затверджується сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті, районної, обласної ради (ч. 9 ст. 17 чинного Закону).	Порядок оцінювання результатів службової діяльності службовців місцевого самоврядування затверджується відповідною радою (ч. 8 ст. 28 нового Закону).	
Порядок формування та ведення кадрового резерву посадових осіб визначається відповідною радою (ч. 4 ст. 16 чинного Закону).	Порядок формування і організації роботи з кадровим резервом затверджується відповідною радою (ч. 5 ст. 35 нового Закону).	
Проведення конкурсу, випробування та стажування при прийнятті на службу в органи місцевого самоврядування здійснюється в порядку, визначеному законодавством України про державну службу (ч. 2 ст. 10 чинного Закону).	Порядок стажування службовців місцевого самоврядування затверджується відповідною радою (ч. 8 ст. 39 нового Закону).	
	Порядок складання індивідуальної програми професійного розвитку службовця місцевого самоврядування затверджується відповідною радою (ч. 2 ст. 40 нового Закону).	

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	Службовець місцевого самоврядування може бути направлений у службове відрядження... у порядку, затвердженому відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою (ч. 1 ст. 42 нового Закону). Службовцю місцевого самоврядування відшкодовуються витрати та надаються інші компенсації у зв'язку з направленням у відрядження у порядку і розмірах, встановлених відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою (ч. 1, 4 ст. 42 нового Закону).	
Умови оплати праці посадових осіб місцевого самоврядування визначаються Кабінетом Міністрів України (ч. 3 ст. 21 чинного Закону зі змінами, внесеними згідно із Законом від 28.12.2007 № 107-VI, які були визнані неконституційними Рішенням КСУ від 22.05.2008 № 10-рп/2008). <i>Примітка:</i> На практиці застосовується постанова Кабінету Міністрів України від 9 березня 2006 року № 268 «Про упорядкування структури та умов оплати праці працівників апарату органів виконавчої влади, органів прокуратури, судів та інших органів».	Схема посадових окладів службовців місцевого самоврядування затверджується відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою за пропозицією відповідно сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради, виходячи з того, що... (ч. 2 ст. 47 нового Закону). Розміри посадових окладів виборних посадових осіб визначаються відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою з урахуванням місцевих умов та можливостей відповідних місцевих бюджетів, виходячи з того, що... (ч. 5 ст. 86 нового Закону). Розміри надбавок за ранги службовців місцевого самоврядування визначаються відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою, виходячи з розмірів надбавок за ранги державних службовців, затверджених Кабінетом Міністрів України (ч. 2 ст. 48 нового Закону).	

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	Встановлення премій службовцям місцевого самоврядування здійснюється керівником служби... відповідно до Положення про преміювання службовців місцевого самоврядування, затвердженого відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою (ч. 1 ст. 49 нового Закону). Премії виборним посадовим особам встановлюються у порядку, визначеному сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою (ч. 8 ст. 86 нового Закону).	
	Положення про заохочення службовців місцевого самоврядування затверджується відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою (ч. 3 ст. 51 нового Закону).	
	Службовцю місцевого самоврядування, який потребує поліпшення житлових умов, може надаватися службове житло в порядку, визначеному відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою. Порядок надання та розмір такої допомоги визначаються відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою (ч. 1, 2 ст. 52 нового Закону).	
	Порядок відкликання службовця місцевого самоврядування із щорічної основної або додаткової відпустки та відшкодування непередбачуваних витрат у зв'язку з його відкликанням затверджується сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою (ч. 4 ст. 56 нового Закону).	

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	Посади працівників органів місцевого самоврядування, які виконують функції з обслуговування, визначаються відповідною радою на підставі критеріїв, затверджених Кабінетом Міністрів України (п. 4 ч. 1 ст. 6 нового Закону).	
	Умови оплати праці радника, консультанта, помічника, керівника патронатної служби визначаються сільською, селищною, міською, районною у місті, районною, обласною радою (ч. 5 ст. 90 нового Закону).	
	Правила внутрішнього службового розпорядку органу місцевого самоврядування затверджуються сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради за погодженням з виборним органом первинної профспілкової організації (за наявності) (ч. 2 ст. 45 нового Закону).	
	Ведення та зберігання особових справ службовців місцевого самоврядування здійснюються з урахуванням Типового порядку ведення та зберігання особових справ службовців місцевого самоврядування, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування (ч. 3 ст. 34 нового Закону).	
	Спеціальні вимоги до кандидата на зайняття посади службовця місцевого самоврядування визначаються керівником служби відповідно до вимог закону, професійних стандартів (у разі наявності) та з урахуванням методичних рекомендацій, затверджених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування (ч. 5 ст. 19 нового Закону).	

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Коментар: Новий Закон надав ОМС самостійність у визначенні великого переліку питань служби в ОМС у широких межах нового Закону для урахування місцевих умов та особливостей (чисельність територіальної громади, особливості територіального устрою, умови місцевого ринку праці, наявність фінансових ресурсів на оплату праці тощо) і використання оптимальних моделей управління службою (персоналом), у тому числі інноваційних. Особливістю підготовки низки проєктів рішень рад із питань служби в ОМС є необхідність врахування відповідних типових положень і порядків, що затверджуються НАДС, як основи. Проєкт акта ради може мати певні відмінності від типового положення, порядку, проте такі відмінності розробнику необхідно обґрунтувати у відповідному супровідному документі та при розгляді відповідного проєкту акта ради. Для частини проєктів рішень рад із питань служби в ОМС типових положень і порядків, методичної допомоги або певних критеріїв в новому Законі не передбачено, і відповідні проєкти рішень необхідно готувати самостійно: • положення про службові відрядження: порядок направлення у службове відрядження, порядок і розміри відшкодування витрат, надання інших компенсацій у зв'язку з направленням у відрядження; • схема посадових окладів службовців місцевого самоврядування; • розміри посадових окладів виборних посадових осіб; • положення про преміювання службовців місцевого самоврядування; • порядок встановлення премій виборним посадовим особам; • умови оплати праці радника, консультанта, помічника, керівника патронатної служби; • положення про заохочення; • положення про соціально-побутове забезпечення: порядок надання службового житла, порядок надання та розмір матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань; • порядок відкликання із щорічної основної або додаткової відпустки та відшкодування непередбачуваних витрат у зв'язку з відкликанням. Асоціація міст України планує найближчим часом підготувати та видати методичні рекомендації щодо формування умов оплати праці відповідно до нового Закону.		
Правове регулювання випадків, непов'язаних зі службою		
	До посад в органах місцевого самоврядування належать: ... посади працівників патронатної служби, на які особи призначаються сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради на строк його повноважень відповідно до законодавства про працю з урахуванням особливостей, передбачених цим Законом, для організаційного, інформаційного та експертно-аналітичного забезпечення здійснення повноважень відповідним головою; посади працівників органів місцевого самоврядування, які виконують функції з обслуговування, визначені відповідною радою на підставі	

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	критеріїв, затверджених Кабінетом Міністрів України. Особи призначаються на такі посади і звільняються з таких посад відповідно до законодавства про працю (п. 3, 4 ч. 1 ст. 6 нового Закону).	
	Посади працівників органів місцевого самоврядування, які виконують функції з обслуговування, визначені відповідною радою на підставі критеріїв, затверджених Кабінетом Міністрів України (п. 4 ч. 1 ст. 6 нового Закону).	Критерії визначення переліку посад працівників державних органів, які виконують функції з обслуговування, затверджуються Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби (ч. 4 ст. 3 Закону про держслужбу).
Коментар: Новий Закон не поширюється на працівників ОМС, які виконують функції з обслуговування, але передбачає порядок визначення їх переліку. Служба в ОМС не поширюється на працівників патронатної служби, але статті 88–90 нового Закону регулюють засади їхньої діяльності аналогічно до статті 92 Закону про держслужбу.		

1.2. Зміст служби в органах місцевого самоврядування та коло осіб, на яких вона поширюється

До суттєвих нововведень нового Закону щодо змісту служби в ОМС і кола осіб, на яких вона поширюється, належать такі:

- запровадження та активне використання нових термінів — «службовець місцевого самоврядування», «виборна посадова особа»;
- використання терміна «посада в органах місцевого самоврядування» щодо працівників, на яких не поширюється служба в ОМС;
- непоширення відносин служби в ОМС на патронатну службу (детальніше про новий правовий статус ідеться у відповідному розділі).

У новому Законі збережено поширення служби в ОМС на виборних посадових осіб, що характерно для чинного Закону й нехарактерно для державної служби. Причини такого кроку:

- збереження єдності сприйняття (уникнення невиправданого розділення) виборних посадових осіб і службовців місцевого самоврядування в контексті служіння територіальній громаді (детальніше про правове регулювання відмінностей правового статусу виборних посадових осіб ідеться у відповідному розділі);
- уникнення створення окремого закону або насичення Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» великою кількістю норм, які б значною мірою дублювали або відсилали до норм нового Закону в питаннях трудових (службових) відносин виборних посадових осіб;

- мала чисельність і висока однорідність виборних посадових осіб (на базовому рівні — чотири посади: голова, його заступник, секретар ради, староста; на районному, районному у місті, обласному рівні — дві посади: голова ради, його заступник) порівняно з посадовими особами, які виконують завдання і функції держави і не є державними службовцями, правовий статус яких регулюється низкою спеціальних законів (перелік наведено в частині 3 статті 3 Закону про державну службу, зокрема Президент України, члени Кабінету Міністрів України, перші заступники та заступників міністрів, голови і члени державних колегіальних органів, народні депутати України, голови місцевих державних адміністрацій, їхні перші заступники та заступники, судді, прокурори, військовослужбовці Збройних Сил України, особи рядового й начальницького складу органів правопорядку тощо).

Термін «посадова особа місцевого самоврядування», який є основним для чинного Закону, збережено в новому Законі як загальний термін, що об'єднує нові терміни «службовець місцевого самоврядування», «виборна посадова особа». Це дозволило забезпечити спадковість між чинним та новим законами і відповідно єдність засад служби для службовців і виборних посадових осіб місцевого самоврядування. Це також дозволило уникнути потреби внесення чисельних змін до інших законів для узгодження термінології.

При розробленні та прийнятті нового Закону була поставлена мета синхронізувати його зміст із Законом про держслужбу. Це проявилось насамперед у:

- переліку видів діяльності, характерних для службовців місцевого самоврядування;
- запровадженні нового терміна «службовець місцевого самоврядування», який є відповідником терміна «державний службовець»;
- непоширенні відносин служби в ОМС на патронатну службу (детальніше про новий правовий статус ідеться у відповідному розділі);
- однакових підходах до визначення працівників відповідних органів, які виконують функції з обслуговування;
- синхронізації принципів служби, особливо щодо принципу політичної неупередженості.

У контексті запровадження нового терміна «службовець місцевого самоврядування» важливо враховувати, що за чинним законодавством про службу в ОМС термін «службовець» використовується до частини технічних працівників та обслуговуючого персоналу (за чинним Законом), працівників ОМС, які виконують функції з обслуговування (за новим Законом), технічних службовців (за Класифікатором професій). Практика державної служби свідчить, що це не створює проблем у сприйнятті правового статусу, але, звичайно, потребує відповідної уваги й точності формулювань.

УВАГА! Новий Закон поширюється як на відносини служби в ОМС — посадових осіб місцевого самоврядування (службовців місцевого самоврядування, виборних посадових осіб), так і на трудові відносини з іншими категоріями працівників — працівниками патронатної служби. Це необхідно враховувати у формулюваннях документів, оскільки звичне посилання на закон про службу в ОМС на позначення лише відносин служби в ОМС буде неточним.

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Зміст служби		
Служба в органах місцевого самоврядування — це професійна, на постійній основі діяльність громадян України, які займають посади в органах місцевого самоврядування, що спрямована на реалізацію територіальною громадою свого права на місцеве самоврядування та окремих повноважень органів виконавчої влади, наданих законом (ст. 1 чинного Закону).	Служба в органах місцевого самоврядування — це публічна, професійна діяльність громадян України, які займають посади в органах місцевого самоврядування, із забезпечення реалізації територіальними громадами права на місцеве самоврядування та здійснення окремих повноважень органів виконавчої влади, наданих законом (ч. 1 ст. 1 нового Закону).	Державна служба — це публічна, професійна, політично неупереджена діяльність із практичного виконання завдань і функцій держави, зокрема щодо: аналізу державної політики... та підготовки пропозицій стосовно її формування, у тому... забезпечення реалізації державної політики, виконання загальнодержавних, галузевих і регіональних програм, виконання законів та інших нормативно-правових актів; забезпечення надання доступних і якісних адміністративних послуг; здійснення державного нагляду та контролю за дотриманням законодавства; управління державними фінансовими ресурсами, майном та контролю за їх використанням; управління персоналом державних органів; реалізації інших повноважень державного органу, визначених законодавством (ч. 1 ст. 1 Закону про держслужбу).
Коментар: Визначення змісту служби в ОМС залишилося незмінним. Наявні зміни лише уточнюють її зміст. Зміст державної служби розкривається в інший спосіб, оскільки він охоплює лише державних службовців, які відповідають за статусом службовцям місцевого самоврядування. Чинний і новий Закон поширюють відносини служби і на виборних посадових осіб. Тому спрямованість роботи державних службовців розкривається у визначенні терміна «державна служба», а не «державний службовець».		
Особи, на яких поширюється служба		
Посадовою особою місцевого самоврядування є особа, яка працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні посадові повноваження щодо здійснення організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету (ст. 2 чинного Закону).	Терміни... «посадова особа місцевого самоврядування»... в цьому Законі вживаються у значенні, наведеному в Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні»... (ч. 2 ст. 2 нового Закону). Зміни до статті 1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»: «посадова особа місцевого самоврядування — особа, яка працює на посаді в органі місцевого самоврядування, має відповідні посадові	

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	повноваження у здійсненні організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету» (п. 2 ч. 3 Прикінцевих та перехідних положень нового Закону).	
Посадами в органах місцевого самоврядування є: виборні посади, на які особи обираються на місцевих виборах; виборні посади, на які особи обираються або затверджуються відповідною радою; посади, на які особи призначаються сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради на конкурсній основі чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством України (ст. 3 чинного Закону).	Службу в органах місцевого самоврядування проходять посадові особи місцевого самоврядування, до яких належать виборні посадові особи місцевого самоврядування та службовці місцевого самоврядування (ст. 1 нового Закону).	Дія цього Закону поширюється на державних службовців... (ч. 1, ч. 2 ст. 3 Закону про держслужбу).
Коментар: Термін «посадова особа місцевого самоврядування» збережений і без змін перенесений у Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». Новий Закон зберіг підхід чинного Закону, коли відносини служби поширюються також і на виборних посадових осіб. Редакційно та змістово це реалізовано інакше — через запровадження нової термінології — «виборні посадові особи», «службовці місцевого самоврядування» та високого рівня деталізації відмінностей їхнього правового статусу. У Законі про державну службу відсутній аналог терміна «посадова особа місцевого самоврядування». Дія Закону про державну службу поширюється лише на державних службовців. У вказаному Законі відсутні положення, аналогічні до виборних посадових осіб. На посадових осіб, які виконують завдання і функції держави і не є державними службовцями, поширюють свою дію низка інших спеціальних законів, що регулюють їхній правовий статус.		
Посадовою особою місцевого самоврядування є особа, яка працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні посадові повноваження щодо здійснення організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету (ст. 2 чинного Закону). Посадами в органах місцевого самоврядування є: виборні посади, на які особи обираються на місцевих виборах; виборні посади, на які особи обираються або затверджуються відповідною радою;	Службовець місцевого самоврядування — громадянин України, який займає посаду в органі місцевого самоврядування, одержує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету та виконує встановлені для цієї посади обов'язки, пов'язані з виконанням завдань і функцій місцевого самоврядування щодо: підготовки проєктів актів органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, організації виконання таких актів та контролю за їх виконанням; надання адміністративних послуг;	Державний службовець — це громадянин України, який займає посаду державної служби в органі державної влади, іншому державному органі, його апараті (секретаріаті), одержує заробітну плату за рахунок коштів державного бюджету та здійснює встановлені для цієї посади повноваження, безпосередньо пов'язані з виконанням завдань і функцій такого державного органу, а також дотримується принципів державної служби (ч. 2 ст. 1 Закону про держслужбу). Державна служба — це публічна, професійна, політично неупереджена діяльність із практичного виконання завдань

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
посади, на які особи призначаються сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради на конкурсній основі чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством України (ст. 3 чинного Закону).	управління комунальним майном, майном спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст; управління персоналом в органах місцевого самоврядування; здійснення інших завдань і функцій місцевого самоврядування, визначених законом (п. 11 ч. 1 ст. 2 нового Закону). Виборна посадова особа місцевого самоврядування (далі — виборна посадова особа) — громадянин України, який обраний на місцевих виборах, обраний або затверджений відповідною радою на посаду в органі місцевого самоврядування на строк повноважень відповідної ради, працює в органі місцевого самоврядування на постійній основі, одержує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету та виконує повноваження місцевого самоврядування, передбачені законом (п. 11 ч. 1 ст. 2 нового Закону).	і функцій держави, зокрема щодо: аналізу державної політики на загальнодержавному, галузевому і регіональному рівнях та підготовки пропозицій стосовно її формування... забезпечення реалізації державної політики, виконання загальнодержавних, галузевих і регіональних програм, виконання законів та інших нормативно-правових актів; забезпечення надання доступних і якісних адміністративних послуг; здійснення державного нагляду та контролю за дотриманням законодавства; управління державними фінансовими ресурсами, майном та контролю за їх використанням; управління персоналом державних органів; реалізації інших повноважень державного органу, визначених законодавством (ч. 1 ст. 1 Закону про держслужбу).
Коментар: Нові терміни зберігають підхід чинного Закону і виокремлені із загального терміна «посадова особа місцевого самоврядування»: «службовець місцевого самоврядування» — стосується осіб, які призначаються на посади сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради на конкурсній основі чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством України; «виборна посадова особа місцевого самоврядування» — стосується осіб, які на виборні посади або обираються на місцевих виборах, або обираються, затверджуються відповідною радою. Новий термін «службовець місцевого самоврядування» є відповідником терміна «державний службовець». Визначення терміна «державний службовець» відмінне від нового Закону, оскільки спрямованість роботи державних службовців розкривається у визначенні терміна «державна служба». У Законі про державну службу відсутній аналог терміна «виборна посадова особа місцевого самоврядування». Його найближчими відповідниками в органах державної влади є особи, статус яких регулюється спеціальними законами (особи на політичних посадах, керівний склад низки органів державної влади тощо).		
Особи, на яких не поширюється служба		
Дія цього Закону не поширюється на технічних працівників та обслуговуючий персонал органів місцевого самоврядування (ч. 2 ст. 2 чинного Закону).	Цей Закон регулює відносини, що виникають у зв'язку із вступом громадян України на службу в органи місцевого самоврядування, її проходженням	Дія цього Закону не поширюється на: 1) Президента України; ...

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	та припиненням, визначає правовий статус службовців місцевого самоврядування, особливості служби виборних посадових осіб, а також особливості трудових відносин, що виникають у зв'язку із перебуванням осіб на патронатній службі в органах місцевого самоврядування. Дія цього Закону не поширюється на: депутатів місцевих рад, крім тих, які є посадовими особами місцевого самоврядування; працівників органів місцевого самоврядування, які виконують функції з обслуговування; працівників комунальних підприємств, установ або організацій, що засновані радою та належать до сфери її управління (ст. 3 нового Закону).	3) членів Кабінету Міністрів України, перших заступників та заступників міністрів; ... 7) народних депутатів України; ... 11) депутатів місцевих рад, посадових осіб місцевого самоврядування; ... 14) працівників державних органів, які виконують функції з обслуговування; 15) працівників державних підприємств, установ, організацій, інших суб'єктів господарювання державної форми власності, а також навчальних закладів, заснованих державними органами; ... (ч. 3 ст. 3 Закону про держслужбу).
	Функції з обслуговування — робота працівника органу місцевого самоврядування, яка не передбачає здійснення повноважень, безпосередньо пов'язаних з виконанням завдань і функцій місцевого самоврядування (п. 12 ч. 1 ст. 2 нового Закону). До посад в органах місцевого самоврядування належать... посади працівників органів місцевого самоврядування, які виконують функції з обслуговування, визначені відповідною радою на підставі критеріїв, затверджених Кабінетом Міністрів України. Особи призначаються на такі посади і звільняються з таких посад відповідно до законодавства про працю. Умови оплати праці таких працівників визначаються Кабінетом Міністрів України (п. 4 ч. 1 ст. 6 нового Закону).	Функції з обслуговування — діяльність працівників державного органу, яка не передбачає здійснення повноважень, безпосередньо пов'язаних з виконанням завдань і функцій, визначених частиною першою статті 1 цього Закону (п. 8 ч. 1 ст. 2 Закону про держслужбу). Критерії визначення переліку посад працівників державних органів, які виконують функції з обслуговування, затверджуються Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби (ч. 4 ст. 3 Закону про держслужбу).
Коментар: У частині сфери дії новий Закон зберіг загальний підхід непоширення на працівників ОМС, які виконують функції з обслуговування. Редакційно та змістово це реалізовано інакше — через запровадження нової термінології та врегулювання порядку визначення цієї категорії працівників. У частині непоширення дії нового Закону на депутатів місцевих рад, працівників комунальних підприємств, установ або організацій, використано редакцію, аналогічну до Закону про державну службу. Хоча ці особи і за чинним законодавством про службу не розглядалися як посадові особи місцевого самоврядування.		

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Відмінністю нового Закону від Закону про держслужбу є поширення нового Закону на виборних посадових осіб, тоді як за Законом про держслужбу на посадових осіб, які виконують завдання і функції держави і не є державними службовцями, поширюють свою дію низка інших спеціальних законів, що регулюють їхній правовий статус. Нововведенням нового Закону, перенесеним із Закону про державну службу, стало вилучення зі служби працівників патронатних служб і визначення працівників, які виконують функції з обслуговування. Нововведенням нового Закону порівняно із Законом про державну службу стало визначення відповідною радою переліку посад працівників ОМС, які виконують функції з обслуговування на підставі критеріїв, затверджених Кабінетом Міністрів України.		
Принципи служби		
Служба в органах місцевого самоврядування здійснюється на таких основних принципах (ст. 4 чинного Закону, принципи наведено в послідовності принципів нового Закону):	Служба в органах місцевого самоврядування здійснюється з дотриманням таких принципів (ст. 4 нового Закону):	Державна служба здійснюється з дотриманням таких принципів (ст. 4 Закону про держслужбу, принципи наведено у послідовності принципів нового Закону):
верховенства права, демократизму і законності; пріоритету прав та свобод людини і громадянина; гуманізму і соціальної справедливості;	верховенства права — забезпечення пріоритету прав і свобод людини і громадянина відповідно до Конституції України, що визначають зміст та спрямованість діяльності під час здійснення функцій і повноважень місцевого самоврядування;	верховенства права — забезпечення пріоритету прав і свобод людини і громадянина відповідно до Конституції України, що визначають зміст та спрямованість діяльності державного службовця під час виконання завдань і функцій держави;
	законності — обов'язку діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України;	законності — обов'язок державного службовця діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України;
	патріотизму — відданості та вірного служіння Українському народові;	патріотизму — відданість та вірне служіння Українському народові;
служіння територіальній громаді; дотримання прав місцевого самоврядування; захисту інтересів відповідної територіальної громади;	служіння територіальним громадам — спрямованості діяльності на реалізацію та захист права територіальних громад на місцеве самоврядування, забезпечення їх законних інтересів, визначених Конституцією та законами України;	
поєднання місцевих і державних інтересів;	поєднання місцевих і державних інтересів — обов'язку під час здійснення повноважень враховувати засади державної політики у відповідній галузі (сфері);	

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	доброчесності — спрямованості дій на захист публічних інтересів та відмови від превалювання приватного інтересу під час здійснення повноважень;	доброчесності — спрямованість дій державного службовця на захист публічних інтересів та відмова державного службовця від превалювання приватного інтересу під час здійснення наданих йому повноважень;
	ефективності — раціонального і результативного використання ресурсів для здійснення функцій і повноважень місцевого самоврядування та окремих повноважень органів виконавчої влади, наданих законом;	ефективності — раціональне і результативне використання ресурсів для досягнення цілей державної політики;
рівних можливостей доступу громадян до служби в органах місцевого самоврядування з урахуванням їх ділових якостей та професійної підготовки;	рівного доступу до служби в органах місцевого самоврядування — заборони всіх форм та проявів дискримінації, відсутності необґрунтованих обмежень або надання необґрунтованих переваг певним категоріям громадян під час вступу на службу в органи місцевого самоврядування та її проходження;	забезпечення рівного доступу до державної служби — заборона всіх форм та проявів дискримінації, відсутність необґрунтованих обмежень або надання необґрунтованих переваг певним категоріям громадян під час вступу на державну службу та її проходження;
професіоналізму, компетентності, ініціативності, чесності, відданості справі;	професіоналізму — компетентного, об'єктивного і неупередженого виконання посадових обов'язків, постійного підвищення рівня професійної компетентності;	професіоналізму — компетентне, об'єктивне і неупереджене виконання посадових обов'язків, постійне підвищення державним службовцем рівня своєї професійної компетентності, вільне володіння державною мовою і, за потреби, регіональною мовою або мовою національних меншин, визначеною відповідно до закону;
	політичної неупередженості — недопущення впливу політичних поглядів на дії та рішення, а також утримання від демонстрації свого ставлення до політичних партій, демонстрації власних політичних поглядів під час виконання посадових обов'язків;	політичної неупередженості — недопущення впливу політичних поглядів на дії та рішення державного службовця, а також утримання від демонстрації свого ставлення до політичних партій, демонстрації власних політичних поглядів під час виконання посадових обов'язків;
гласності;	прозорості — інформування про діяльність посадових осіб місцевого самоврядування, крім випадків, визначених Конституцією та законами України, гарантування вільного доступу до інформації про діяльність посадових осіб місцевого самоврядування в обсягах та порядку, визначених законом;	прозорості — відкритість інформації про діяльність державного службовця, крім випадків, визначених Конституцією та законами України;

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	відкритості — залучення громадськості, у тому числі шляхом проведення публічних консультацій, до обговорення питань щодо розроблення, прийняття та виконання актів органів місцевого самоврядування, реалізації інших повноважень органів місцевого самоврядування;	
правової і соціальної захищеності посадових осіб місцевого самоврядування;	стабільності — призначення службовців місцевого самоврядування безстроково, крім випадків, передбачених законом, незалежності персонального складу службовців місцевого самоврядування від зміни керівників служби;	стабільності — призначення державних службовців безстроково, крім випадків, визначених законом, незалежність персонального складу державної служби від змін політичного керівництва держави та державних органів.
самостійності кадрової політики в територіальній громаді; фінансового та матеріально-технічного забезпечення служби за рахунок коштів місцевого бюджету;	самостійності управління службою в органах місцевого самоврядування — невтручання органів державної влади чи їх посадових осіб у здійснення органами місцевого самоврядування та їх посадовими особами своїх повноважень з управління службою в органах місцевого самоврядування;	
підконтрольності, підзвітності, персональної відповідальності за порушення дисципліни і неналежне виконання службових обов'язків.	відповідальності — персональної юридичної відповідальності за неналежне виконання та невиконання посадових обов'язків.	
Коментар: Новий Закон зберіг принципи служби, закладені в чинному Законі. При цьому принципи переформулювали, вони отримали коротке визначення для кращого розуміння змісту та узгодження з принципами державної служби. Нововведеннями серед принципів служби є принципи патріотизму, доброчесності, ефективності, політичної неупередженості. Реалізації принципу політичної неупередженості службовців приділена особлива роль у новому Законі. Положення про політичну неупередженість не поширюються на виборних посадових осіб відповідно до пункту 8 частини 2 статті 80 нового Закону. З об'єктивних обставин Закон про держслужбу не містить принципів, притаманних саме службі в ОМС: служіння територіальним громадам, поєднання місцевих і державних інтересів, самостійність управління службою в ОМС. На відміну від нового Закону, у Законі про держслужбу відсутні принципи відкритості та відповідальності. При цьому їхні вимоги реалізовано як у Законі про держслужбу, так і в інших законах.		

Розділ 2.

Управління службою в органах місцевого самоврядування

До суттєвих нововведень нового Закону щодо суб'єктів управління службою в ОМС належать такі:

- зміни напрямів державної політики у сфері служби в ОМС, зокрема в частині скорочення повноважень Кабінету Міністрів України, відсутності механізмів державного нагляду чи контролю, розширення повноважень НАДС із підтримки служби та моніторингу за додержанням умов реалізації громадянами права на доступ до служби та її проходження;
- надання широких повноважень відповідним радам з управління службою в ОМС;
- визначення керівників служби в ОМС залежно від категорії посад службовців місцевого самоврядування;
- надання повноважень керівника служби керуючому справами та керівникам виконавчих органів рад, утворених зі статусом юридичної особи публічного права;
- визначення переліку повноважень керівника служби;
- уведення поняття служби управління персоналом;
- надання визначення поняттю посади в ОМС;
- розподіл посад в ОМС на посади службовців місцевого самоврядування, виборні посади, посади працівників патронатної служби та посади працівників ОМС, які виконують функції з обслуговування, і визначення їхнього статусу;
- зміна підходів до визначення категорій посад службовців місцевого самоврядування, уведення поняття підкатегорій посад у межах категорії;
- зміна підходів до рангів службовців місцевого самоврядування.

На місцевому рівні суб'єктами управління службою в ОМС є:

- у частині формування засад місцевої політики з питання управління персоналом — відповідні сільські, селищні, міські ради шляхом прийняття рішень у формі нормативно-правових актів і рішень у формі актів індивідуально-правового характеру щодо виборних посадових осіб;
- у частині реалізації місцевої політики з питання управління персоналом й оперативного управління — керівники служби (сільські, селищні, міські голови, голови районної в місті, районної, обласної ради стосовно службовців категорії I; керуючі справами виконавчого комітету, виконавчого апарату, керівники виконавчого органу, утвореного зі статусом юридичної особи публічного права, стосовно службовців категорії II і III).

Керуючий справами виконавчого комітету ради, який за чинним Законом є виборною посадовою особою, за новим Законом стає службовцем місцевого самоврядування I категорії (найвища посада в ієрархії службовців). Керуючий справами здійснюватиме як наявні сьогодні функції, так і вказані кадрові повноваження. Такі зміни пов'язані з необхідністю належно узгодити підходи з державною службою. Керуючий справами став найкращим

відповідником керівнику державної служби в державному органі (державному секретареві міністерства, керівнику апарату (секретаріату) державного органу). Додаткові переваги таких змін:

- підвищення стабільності та професійності як керуючих справами, так і всього складу службовців;
- забезпечення спадковості управлінських справ виконавчого комітету після кожних місцевих виборів.

Щодо керуючого справами, то важливо враховувати пункт 5 Прикінцевих та перехідних положень нового Закону. З набранням чинності новим Законом керуючі справами (секретарі) виконавчих комітетів сільських, селищних, міських, районних у місті (у разі створення) рад, затверджені на посади відповідними радами за чинним Законом, набувають повноважень керуючих справами виконавчих комітетів сільських, селищних, міських, районних у місті (у разі створення) рад згідно з новим Законом. Такі керуючі справами до закінчення строку їхніх повноважень є виборними посадовими особами, на яких поширюються особливості проходження служби та її припинення, встановлені для заступника (заступників) сільського, селищного, міського голови (див. нову статтю 53-1 Закону про МСУ).

Пунктом 14 Прикінцевих та перехідних положень нового Закону передбачено присвоєння нових рангів особам, яким уже було присвоєно ранги посадових осіб місцевого самоврядування відповідно до чинного Закону:

- на день набрання чинності новим Законом — службовцям місцевого самоврядування;
- на день призначення на посаду службовця місцевого самоврядування — іншим особам.

Також встановлено порядок присвоєння рангів службовцям місцевого самоврядування, який створює всі умови для врахування попереднього стажу на найвищих у кар'єрі посадах при присвоєнні нових рангів:

- якщо на день набрання чинності новим Законом службовець місцевого самоврядування займає посаду, що належить до вищої категорії посад згідно з новим Законом, йому присвоюється ранг у межах такої категорії посад службовців місцевого самоврядування з урахуванням його стажу служби на такій посаді, необхідного для присвоєння чергового рангу відповідно до абзацу 1 частини 7 статті 36 нового Закону;
- якщо до дня набрання чинності новим Законом службовець місцевого самоврядування займав посаду виборної посадової особи місцевого самоврядування, йому присвоюється ранг відповідно до абзацу 4 частини 5 статті 36 нового Закону;
- в інших випадках службовцю місцевого самоврядування присвоюється ранг у межах категорії посад, до якої належить його посада в ОМС, з урахуванням його стажу служби на посадах такої категорії, необхідного для присвоєння чергового рангу відповідно до абзацу 1 частини 7 статті 36 нового Закону;
- якщо посада службовця місцевого самоврядування належить до категорії посад, у межах якої передбачено присвоєння рангу нижчого, ніж присвоєний службовцю місцевого самоврядування згідно із цим Законом, за таким службовцем зберігається раніше присвоєний ранг.

Особам, яким присвоєно ранги державних службовців відповідно до Закону України від 16 грудня 1993 року № 3723-XII «Про державну службу», при призначенні на посади

службовців місцевого самоврядування присвоюються ранги на рівні рангів державних службовців відповідно до Закону про держслужбу, яким за законодавством про державну службу відповідають їхні ранги, окрім випадків, якщо згідно з новим Законом відповідні посади передбачають присвоєння більш високого рангу службовця місцевого самоврядування.

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Державна політика у сфері служби в ОМС		
		Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби, забезпечує функціональне управління державною службою в державних органах (ч. 1 ст. 13 Закону про держслужбу).
Державна політика щодо служби в органах місцевого самоврядування здійснюється за такими напрямками: законодавче врегулювання служби в органах місцевого самоврядування та забезпечення її ефективності;	Державна політика у сфері служби в органах місцевого самоврядування здійснюється за такими напрямками: правове регулювання питань служби в органах місцевого самоврядування;	
організація підготовки та перепідготовки кадрів для служби в органах місцевого самоврядування;	організація підготовки та підвищення рівня професійної компетентності виборних посадових осіб та службовців місцевого самоврядування;	
правовий та соціальний захист посадових осіб місцевого самоврядування;	правовий та соціальний захист виборних посадових осіб та службовців місцевого самоврядування (ч. 1 ст. 14 нового Закону).	
захист прав місцевого самоврядування;		
методичне та інформаційне забезпечення служби в органах місцевого самоврядування (ст. 6 чинного Закону).		
	Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування (ч. 2 ст. 14 нового Закону): розробляє проекти законів та інших нормативно-правових актів з питань служби в органах місцевого самоврядування;	Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби (ч. 3 ст. 13 Закону про держслужбу): ... розробляє проекти нормативно-правових актів з питань державної служби;

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
		видає у випадках, встановлених законом, нормативно-правові акти з питань державної служби, надає роз'яснення з питань застосування цього Закону та інших нормативно-правових актів у сфері державної служби;
Консультативне та методичне забезпечення служби в органах місцевого самоврядування здійснюється центральним органом виконавчої влади з питань державної служби з урахуванням вимог чинного законодавства про місцеве самоврядування в Україні (ст. 6 чинного Закону).	забезпечує інформаційно-консультативне та методичне забезпечення служби в органах місцевого самоврядування;	надає методичну допомогу службам управління персоналом у державних органах;
	забезпечує формування та функціонування системи професійного навчання посадових осіб місцевого самоврядування;	забезпечує визначення потреб у професійному навчанні державних службовців відповідно до вимог професійних стандартів; формує пропозиції щодо обсягів державного замовлення на професійне навчання державних службовців для державних потреб на основі їхніх професійних компетенцій та розміщення затверджених обсягів згідно із законодавством, забезпечує своєчасне фінансування виконавців державного замовлення відповідно до укладених державних контрактів; сприяє розвитку системи навчальних закладів, що здійснюють професійне навчання державних службовців, делегує їм повноваження з визначення змісту навчання державних службовців відповідно до вимог професійних стандартів;
	здійснює моніторинг за додержанням умов реалізації громадянами права на доступ до служби та проходження служби в органах місцевого самоврядування;	
	здійснює інші повноваження, передбачені цим Законом.	здійснює інші повноваження, визначені цим та іншими законами;
	Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері служби в органах місцевого самоврядування (ч. 3 ст. 14 нового Закону):	

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	здійснює адміністрування Єдиного порталу вакансій публічної служби, вебпорталу управління знаннями у сфері професійного навчання, а також розвиток, впровадження і технічне супроводження інформаційних, електронно-комунікаційних та інформаційно-комунікаційних систем у сфері, що належить до його компетенції;	забезпечує ведення і оприлюднення єдиного переліку вакантних посад державної служби в державних органах та переможців конкурсів; здійснює адміністрування Єдиного порталу вакансій державної служби.
	забезпечує визначення потреб у професійному навчанні посадових осіб місцевого самоврядування та формує пропозиції щодо обсягів державного замовлення; координує навчально-методичне забезпечення професійного навчання посадових осіб місцевого самоврядування; надає методичну допомогу службам управління персоналом; здійснює інші повноваження, передбачені цим Законом.	
Методичну допомогу по організації і проходженню служби в органах місцевого самоврядування відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» можуть надавати відповідні комітети Верховної Ради України (ст. 6 чинного Закону).		
Контроль за дотриманням законодавства щодо служби в органах місцевого самоврядування здійснюється відповідними органами державної влади в порядку, встановленому законом (ст. 6 чинного Закону).		
Коментар: Новелами державної політики у сфері служби в ОМС, зокрема, є: • відсутність у новому Законі такого напрямку державної політики, як контроль за дотриманням законодавства про службу в ОМС із боку органів державної влади, передбаченого статтею 6 чинного Закону; • вилучення положень про можливість надання методичної допомоги з організації й проходження служби в ОМС відповідними комітетами Верховної Ради України; • поява нового напрямку державної політики, пов'язаного із супроводом Єдиного порталу вакансій публічної служби. Решта напрямів державної політики переформульовано та узгоджено з положеннями нового Закону. Перелік повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в ОМС, зазначений у новому Законі, не є вичерпним.		

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Керівник служби в органі місцевого самоврядування		
<i>Примітка:</i> Відсутній подібний термін.	Керівник служби в органі місцевого самоврядування (далі — керівник служби) — посадова особа місцевого самоврядування, наділена повноваженнями з управління службою та організації роботи інших працівників у цьому органі відповідно до цього Закону (п. 5 ч. 1 ст. 2 нового Закону).	Керівник державної служби в державному органі (далі — керівник державної служби) — посадова особа, яка займає вищу посаду державної служби в державному органі, до посадових обов'язків якої належить здійснення повноважень з питань державної служби та організації роботи інших працівників у цьому органі (п. 3 ч. 1 ст. 2 Закону про держслужбу).
Прийняття на службу в органи місцевого самоврядування здійснюється: на посаду сільського, селищного, міського голови в порядку, встановленому Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні»; на посаду голови та заступників голови районної, районної у місті, обласної ради, заступника міського голови — секретаря Київської міської ради, секретаря сільської, селищної, міської ради, голови постійної комісії з питань бюджету обласної, Київської та Севастопольської міських рад шляхом обрання відповідною радою; на посади заступників сільського, селищного, міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради, керуючого справами (секретаря) виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради, старости шляхом затвердження відповідною радою; на посади керівника секретаріату (керуючого справами) районної, обласної ради, керуючого справами виконавчого апарату обласних і районних рад, керівників відділів, управлінь та інших працівників органів місцевого самоврядування шляхом призначення відповідно сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради	Повноваження керівника служби в органі місцевого самоврядування здійснюють: у секретаріаті (апараті) Київської, Севастопольської міської ради, в апараті сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради та її виконавчих органах, виконавчому апараті районної, обласної ради стосовно службовців місцевого самоврядування, які займають посади категорії I, — сільський, селищний, міський голова, голова районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради; в апараті сільської, селищної, міської ради стосовно службовців місцевого самоврядування, які займають посади категорій II і III, — керуючий справами виконавчого комітету, крім випадків, передбачених пунктом 6 цієї частини; у секретаріаті (апараті) Київської, Севастопольської міської ради стосовно службовців місцевого самоврядування, які займають посади категорій II і III, — керуючий справами секретаріату (апарату); у виконавчому апараті районної, обласної ради стосовно службовців місцевого самоврядування, які займають посади категорій II і III, — керуючий справами виконавчого апарату; в апараті районної у місті (у разі створення) ради та її виконавчих	Повноваження керівника державної служби здійснюють: у Секретаріаті Кабінету Міністрів України — Державний секретар Кабінету Міністрів України; у міністерстві — державний секретар міністерства; в іншому центральному органі виконавчої влади — керівник відповідного органу; у місцевих державних адміністраціях: керівник апарату — в апараті місцевої державної адміністрації та її структурних підрозділах (крім структурних підрозділів зі статусом юридичних осіб публічного права); керівник структурного підрозділу зі статусом юридичної особи публічного права — у такому підрозділі; у державних органах, посади керівників яких належать до посад державної служби, — керівник відповідного органу; в інших державних органах або в разі прямого підпорядкування окремій особі, яка займає політичну посаду, — керівник апарату (секретаріату) (ст. 17 Закону про держслужбу).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
на конкурсній основі чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством України (ст. 10 чинного Закону).	органах стосовно службовців місцевого самоврядування, які займають посади категорій II і III, — керуючий справами виконавчого комітету, крім випадків, передбачених пунктом 6 цієї частини; у виконавчому органі ради, утвореному із статусом юридичної особи публічного права, стосовно службовців місцевого самоврядування, які займають посади категорій II і III, — керівник виконавчого органу (ст. 15 нового Закону).	
	Керівник служби в органі місцевого самоврядування (ч. 1 ст. 16 нового Закону): організовує проведення конкурсів на зайняття посад службовців місцевого самоврядування, забезпечує прозорість і об'єктивність таких конкурсів відповідно до вимог цього Закону;	Керівник державної служби (ч. 2 ст. 17 Закону про держслужбу): організовує планування роботи з персоналом державного органу, в тому числі організовує проведення конкурсів на зайняття посад державної служби категорій «Б» і «В», забезпечує прозорість і об'єктивність таких конкурсів відповідно до вимог цього Закону;
	видає та забезпечує оприлюднення розпорядження (наказу) про оголошення конкурсу та умови його проведення;	забезпечує своєчасне оприлюднення та передачу центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби, інформації про вакантні посади державної служби з метою формування єдиного переліку вакантних посад державної служби, який оприлюднюється;
	забезпечує планування проходження служби службовцями місцевого самоврядування, планове заміщення посад службовців місцевого самоврядування підготовленими фахівцями згідно з вимогами до професійної компетентності, стимулює просування їх по службі;	забезпечує планування службової кар'єри, планове заміщення посад державної служби підготовленими фахівцями згідно з вимогами до професійної компетентності та стимулює просування по службі;
	призначає на посади та звільняє з посад службовців місцевого самоврядування у порядку, визначеному цим Законом;	призначає громадян України, які пройшли конкурсний відбір, на посади державної служби категорій «Б» і «В», звільняє з таких посад відповідно до цього Закону;

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
		укладає та розриває контракти про проходження державної служби відповідно до пункту 3 частини другої статті 34 цього Закону у порядку, передбаченому Кабінетом Міністрів України;
	присвоює ранги службовцям місцевого самоврядування;	присвоює ранги державним службовцям державного органу, які займають посади державної служби категорій «Б» і «В»;
	забезпечує організацію підготовки та підвищення рівня професійної компетентності службовців місцевого самоврядування;	забезпечує підвищення кваліфікації державних службовців державного органу;
		здійснює планування навчання персоналу державного органу з метою вдосконалення рівня володіння державними службовцями державною мовою, регіональною мовою або мовою національних меншин, визначеною відповідно до закону, а також іноземною мовою, яка є однією з офіційних мов Ради Європи, у випадках, якщо володіння такою мовою є обов'язковим відповідно до цього Закону;
	забезпечує проведення оцінювання результатів службової діяльності службовців місцевого самоврядування;	
	забезпечує здійснення контролю за дотриманням службовцями місцевого самоврядування службової дисципліни;	здійснює контроль за дотриманням виконавської та службової дисципліни в державному органі та умов контрактів про проходження державної служби (у разі укладення);
	розглядає скарги на дії або бездіяльність службовців місцевого самоврядування;	розглядає скарги на дії або бездіяльність державних службовців, які займають посади державної служби категорій «Б» і «В»;
	приймає у межах своїх повноважень рішення про заохочення службовців місцевого самоврядування; приймає рішення про притягнення до дисциплінарної та матеріальної відповідальності службовців місцевого самоврядування;	приймає у межах наданих повноважень рішення про заохочення та притягнення до дисциплінарної відповідальності державних службовців, які займають посади державної служби категорій «Б» і «В»;

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	забезпечує створення належних умов служби та їх матеріально-технічне забезпечення;	створює належні для роботи умови та їх матеріально-технічне забезпечення;
	виконує функції роботодавця стосовно працівників органів місцевого самоврядування, які виконують функції з обслуговування;	виконує функції роботодавця стосовно працівників державного органу, які не є державними службовцями;
	затверджує посадові інструкції в органі місцевого самоврядування; видає розпорядження (накази) з питань, що належать до його повноважень, і контролює їх виконання; забезпечує оприлюднення інформації про встановлення премій, компенсацій за додаткове навантаження, інших грошових виплат службовцям місцевого самоврядування та виборним посадовим особам місцевого самоврядування відповідно до частини шостої статті 46 і частини десятої статті 86 цього Закону;	
	здійснює інші повноваження відповідно до закону.	здійснює інші повноваження відповідно до цього та інших законів України.
	На час відсутності керівника служби... чи неможливості здійснення ним своїх повноважень з інших причин його повноваження відповідно до розпорядження сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради здійснює один із керівників відділу, управління або іншого виконавчого органу сільської, селищної, міської ради, районної у місті (у разі створення) ради, виконавчого апарату районної, обласної ради (ч. 2 ст. 16 нового Закону). На час відсутності керівника служби виконавчого органу із статусом юридичної особи публічного права його повноваження тимчасово виконує службовець місцевого самоврядування, уповноважений відповідно до положення про цей виконавчий орган (ч. 2, 3 ст. 16 нового Закону).	Керівник державної служби має право делегувати окремі повноваження, визначені частиною другою цієї статті, керівникам самостійних структурних підрозділів апарату та територіальних органів чи відокремлених підрозділів центрального органу виконавчої влади в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України (ч. 3 ст. 17 Закону про держслужбу).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Коментар: Відповідно до нового Закону керівник служби в ОМС — посадова особа місцевого самоврядування, наділена повноваженнями з управління службою та організації роботи інших працівників у цьому органі відповідно до цього Закону. Це нове поняття для ОМС, подібне до поняття керівника державної служби в державному органі, передбаченого Законом про державну службу. Керівником служби в ОМС для різних посад у ОМС будуть різні посадові особи: 1) сільський, селищний, міський голова, голова районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради; 2) керуючий справами виконавчого комітету, секретаріату (апарату), виконавчого апарату; 3) керівник виконавчого органу. На відміну від Закону про державну службу, новий Закон визначає повноваження керівника служби в ОМС в окремій статті. Чітке визначення повноважень керівника служби в ОМС є новелою, однак перелік його повноважень не є вичерпним. Порівняно із Законом про держслужбу керівник служби в ОМС не може делегувати свої окремі повноваження, оскільки таке право новий Закон йому не надає. Проте новий Закон визначає осіб, які здійснюють повноваження керівника служби на час його відсутності: за розпорядженням відповідного голови їх здійснює один із керівників відділу, управління або іншого виконавчого органу. У випадку відсутності керівника служби виконавчого органу із статусом юридичної особи публічного права його повноваження тимчасово виконує службовець місцевого самоврядування, уповноважений відповідно до положення про цей виконавчий орган. Окрім цього, новий Закон більш широко визначає повноваження керівника служби порівняно із Законом про держслужбу: передбачено повноваження щодо забезпечення проведення оцінювання результатів службової діяльності службовців місцевого самоврядування, затвердження посадових інструкцій в ОМС і забезпечення оприлюднення інформації про встановлення премій, компенсацій за додаткове навантаження, інших грошових виплат службовцям місцевого самоврядування та виборним посадовим особам.		
Служба управління персоналом		
<i>Примітка:</i> Відсутнє регулювання законами, урядовими актами.	В органі місцевого самоврядування утворюється структурний підрозділ або вводиться посада спеціаліста з питань персоналу (далі — служба управління персоналом) (ч. 1 ст. 17 чинного Закону).	У державному органі залежно від чисельності персоналу утворюється структурний підрозділ або вводиться посада спеціаліста з питань персоналу (далі — служба управління персоналом) з прямим підпорядкуванням керівнику державної служби. Обов'язки служби управління персоналом можуть бути покладені на одного з державних службовців органу (ч. 1 ст. 18 Закону про держслужбу).
	Служба управління персоналом забезпечує здійснення керівником служби своїх повноважень щодо добору персоналу, планування та організації заходів з питань підвищення рівня професійної компетентності службовців місцевого самоврядування, документального оформлення вступу на службу, її проходження та припинення, укладання та розірвання трудових договорів з працівниками патронатної	Служба управління персоналом забезпечує здійснення керівником державної служби своїх повноважень, відповідає за реалізацію державної політики з питань управління персоналом у державному органі, добір персоналу, планування та організацію заходів з питань підвищення рівня професійної компетентності державних службовців, документальне оформлення вступу на державну службу, її проходження

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	служби та іншими працівниками в органі місцевого самоврядування, а також виконує інші функції, передбачені законодавством (ч. 2 ст. 17 нового Закону).	та припинення, укладання та розривання контрактів про проходження державної служби, а також виконує інші функції, передбачені законодавством (ч. 2 ст. 18 Закону про держслужбу).
	Положення про службу управління персоналом в органі місцевого самоврядування розробляється з урахуванням Типового положення про службу управління персоналом в органі місцевого самоврядування, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування. Положення про службу управління персоналом в органі місцевого самоврядування затверджується відповідною радою (ч. 3 ст. 17 нового Закону).	Типове положення про службу управління персоналом затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби (ч. 4 ст. 18 Закону про держслужбу).

Коментар:

Аналогічно до Закону про державну службу новий Закон вводить поняття служби управління персоналом в ОМС: вона може діяти як шляхом утворення структурного підрозділу, так і шляхом введення посади спеціаліста з питань персоналу. І в першому, і в другому випадку такий підрозділ чи особа матимуть статус служби управління персоналом і відповідні функції.

Розмежування новим Законом повноважень з управління службою між декількома посадовими особами ОМС залежно від категорій посад службовців місцевого самоврядування та введення поняття служби управління персоналом на практиці може призвести до створення в одному ОМС декількох служб управління персоналом при відповідному керівнику служби (голови, керуючому справами, керівнику виконавчого органу із статусом юридичної особи публічного права). Окрім цього, виконавчих органів із статусом юридичної особи публічного права в одному ОМС може бути необмежена кількість. Однак створення однієї служби управління персоналом, яка забезпечуватиме діяльність усіх керівників служби у відповідному ОМС — також можливий варіант. Проте варто зауважити, що служба управління персоналом не може розглядатися окремо від ОМС, адже не є самостійним утворенням, а перебуває в його складі. Понад те, вона не є виконавчим органом відповідної ради.

Служба управління персоналом в ОМС діє на основі відповідного положення, що має розроблятися з урахуванням Типового положення про службу управління персоналом в органі місцевого самоврядування та затверджуватися відповідною радою. Слід зауважити, що в разі створення служби управління персоналом шляхом введення посади спеціаліста положення про службу управління персоналом як такого не буде, а повноваження спеціаліста з управління персоналом визначатиме посадова інструкція, затверджена керуючим справами.

Посади

	Посада в органі місцевого самоврядування — визначена структурою і штатним розписом первинна структурна одиниця органу місцевого самоврядування з установленими посадовими обов'язками (п. 7 ч. 1 ст. 2 нового Закону).	Посада державної служби — визначена структурою і штатним розписом первинна структурна одиниця державного органу з установленими відповідно до законодавства посадовими обов'язками у межах повноважень, визначених частиною першою статті 1 цього Закону (п. 4 ч. 1 ст. 2 Закону про держслужбу).
--	--	---

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Посадами в органах місцевого самоврядування є: виборні посади, на які особи обираються на місцевих виборах; виборні посади, на які особи обираються або затверджуються відповідною радою; посади, на які особи призначаються сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради на конкурсній основі чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством України (ст. 3 чинного Закону).	До посад в органах місцевого самоврядування належать: 1) посади службовців місцевого самоврядування... 2) виборні посади... 3) посади працівників патронатної служби... 4) посади працівників органів місцевого самоврядування, які виконують функції з обслуговування... (ст. 6 нового Закону).	
Коментар: Новим Законом значно розширено зміст поняття «посада в органі місцевого самоврядування», окрім посад службовців і виборних посадових осіб, передбачено також посади працівників патронатної служби й посади працівників ОМС, які виконують функції з обслуговування. У Законі про держслужбу наявний лише термін «посада державної служби», який є аналогом до терміна «посада службовця місцевого самоврядування».		
Категорії посад		
Примітка: Встановлено 7 категорій посад посадових осіб місцевого самоврядування.	Примітка: Посади службовців місцевого самоврядування поділяються на I, II, III категорії та підкатегорії залежно від порядку призначення, змісту та обсягу повноважень, ступеня відповідальності, необхідного рівня професійної компетентності службовців місцевого самоврядування (ст. 7 нового Закону).	Примітка: Посади державної служби в державних органах поділяються на категорії «А», «Б», «В» та підкатегорії залежно від порядку призначення, характеру та обсягу повноважень, змісту роботи та її впливу на прийняття кінцевого рішення, ступеня посадової відповідальності, необхідного рівня кваліфікації та професійних компетентностей державних службовців.
Віднесення інших посад органів місцевого самоврядування, не зазначених у цій статті, до відповідної категорії посад в органах місцевого самоврядування здійснюється Кабінетом Міністрів України за поданням керівників відповідних органів місцевого самоврядування (ч. 2 ст. 14 чинного Закону).	Віднесення посад службовців місцевого самоврядування, не зазначених у статті 8, до відповідних підкатегорій проводиться Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в ОМС (ст. 8 нового Закону). Положення щодо поділу посад на категорії не поширюються на виборних посадових осіб місцевого самоврядування (ч. 2 ст. 79 нового Закону).	Визначення підкатегорій посад державної служби та прирівняння посад державної служби проводиться Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби (ст. 6 Закону про держслужбу).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Коментар: Новий Закон передбачає поділ посад службовців місцевого самоврядування на I, II та III категорії та підкатегорії. Такий розподіл здійснено залежно від порядку призначення; змісту та обсягу повноважень; ступеня відповідальності; необхідного рівня професійної компетентності. Новий поділ посад службовців ОМС на категорії узгоджується з категоріями посад державних службовців та усуває наявні наразі розбіжності при переході держслужбовців на посади службовців місцевого самоврядування.		
Ранги		
<i>Примітка:</i> <i>Відповідно до статті 15 чинного Закону при прийнятті на службу в органи місцевого самоврядування присвоюються ранги в межах відповідної категорії посад, усього 15 рангів.</i>	Встановлюється 9 рангів службовців місцевого самоврядування (ч. 2 ст. 36 нового Закону).	Ранги державних службовців є видом спеціальних звань. Встановлюється 9 рангів державних службовців (ч. 1, 2 ст. 39 Закону про держслужбу).
Ранги, які відповідають посадам першої та другої категорій, а також ранги сільським, селищним, міським головам, головам районних, районних у містах рад, старостам присвоюються рішенням відповідної ради в межах відповідної категорії посад. Ранги, які відповідають посадам третьої — сьомої категорії, присвоюються відповідно сільським, селищним, міським головою, головою обласної, районної, районної у місті ради (ч. 3, 4 ст. 15 чинного Закону).	Ранги службовцям місцевого самоврядування присвоює керівник служби (ч. 4 ст. 36 нового Закону).	Ранги державним службовцям присвоює суб'єкт призначення, крім випадків, передбачених законом (ч. 4 ст. 39 Закону про держслужбу).
Ранги присвоюються відповідно до займаної посади, рівня професійної кваліфікації, результатів роботи. Ранги присвоюються одночасно з обранням (прийняттям) на службу в органи місцевого самоврядування або обранням (призначенням) на вищу посаду. Особам, які призначаються на посади з випробувальним строком, ранги присвоюються після його закінчення, за результатами роботи (ч. 5, 6 ст. 15 чинного Закону).	При прийнятті на службу в органи місцевого самоврядування присвоюються ранги у межах відповідної категорії посад. Особам, яким при призначенні на посаду службовця місцевого самоврядування встановлено випробування, ранги присвоюються після закінчення строку випробування (ч. 1, 5 ст. 36 нового Закону).	Ранги державних службовців присвоюються одночасно з призначенням на посаду державної служби, а в разі встановлення випробування — після закінчення його строку (ч. 5 ст. 39 Закону про держслужбу).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	Під час призначення на посаду службовця місцевого самоврядування особі присвоюється найнижчий ранг у межах відповідної категорії посад або зберігається присвоєний ранг, у разі якщо він є рівнозначним чи вищим (ч. 5 ст. 36 нового Закону).	Державному службовцю, який вперше призначається на посаду державної служби, присвоюється найнижчий ранг у межах відповідної категорії посад (ч. 5 ст. 39 Закону про держслужбу).
	У разі призначення на посаду службовця місцевого самоврядування особи, яка була виборною посадовою особою місцевого самоврядування, такому службовцю присвоюється ранг у межах категорії I з урахуванням стажу служби на посаді виборної посадової особи (крім стажу на посаді старости), необхідного для присвоєння чергового рангу відповідно до абзацу першого частини сьомої цієї статті (ч. 5 ст. 36 нового Закону).	
	Співвідношення між рангами службовців місцевого самоврядування і рангами державних службовців, дипломатичними рангами, військовими званнями, спеціальними званнями визначається Кабінетом Міністрів України. Співвідношення між рангами службовців місцевого самоврядування і рангами державних службовців, дипломатичними рангами, військовими званнями, спеціальними званнями застосовується під час призначення на посаду та проходження служби особами, яким присвоєно такі ранги, звання. Ранг службовця місцевого самоврядування за співвідношенням присвоюється особі на рівні рангу, звання, що вона має відповідно до спеціальних законів, незалежно від посади, на яку її призначено (ч. 5 ст. 36 нового Закону).	Порядок присвоєння рангів державних службовців та співвідношення між рангами державних службовців і рангами посадових осіб місцевого самоврядування, військовими званнями, дипломатичними рангами та іншими спеціальними званнями визначаються Кабінетом Міністрів України. Співвідношення між рангами державних службовців і рангами посадових осіб місцевого самоврядування, військовими званнями, дипломатичними рангами та іншими спеціальними званнями встановлюється для випадків призначення осіб, яким присвоєно такі спеціальні звання, на посади державних службовців, на яких може бути присвоєно нижчий ранг. У такому разі особі присвоюється ранг державного службовця на рівні рангу, який вона мала відповідно до спеціальних законів (ч. 2 ст. 39 Закону про держслужбу).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Черговий ранг присвоюється за умови, якщо посадова особа успішно відпрацювала на займаній посаді не менш як 2 роки (ч. 7 ст. 15 чинного Закону).	Черговий ранг у межах відповідної категорії посад присвоюється службовцю місцевого самоврядування через кожні три роки служби на посаді (посадах) службовця місцевого самоврядування після присвоєння попереднього рангу. Протягом строку дії дисциплінарного стягнення (крім зауваження), а також протягом року після отримання службовцем місцевого самоврядування негативної оцінки за результатами службової діяльності черговий ранг не присвоюється (ч. 7 ст. 36 нового Закону).	Черговий ранг у межах відповідної категорії посад присвоюється державному службовцю через кожні три роки з урахуванням результатів оцінювання його службової діяльності. Протягом строку застосування дисциплінарного стягнення, а також протягом шести місяців з дня отримання державним службовцем негативної оцінки за результатами оцінювання службової діяльності черговий ранг державному службовцю не присвоюється (ч. 6 ст. 39 Закону про держслужбу).
За виконання особливо відповідальних завдань посадовій особі місцевого самоврядування може бути присвоєно черговий ранг достроково у межах відповідної категорії посад (ч. 8 ст. 15 чинного Закону).	За особливі досягнення або за виконання особливо відповідальних завдань службовцю місцевого самоврядування може бути достроково присвоєно черговий ранг у межах відповідної категорії посад. Дострокове присвоєння чергового рангу може здійснюватися не раніше ніж через один рік після присвоєння попереднього рангу (ч. 8 ст. 36 нового Закону).	За особливі досягнення або за виконання особливо відповідальних завдань державному службовцю може бути достроково присвоєно черговий ранг. Дострокове присвоєння чергового рангу може здійснюватися не раніше ніж через один рік після присвоєння попереднього рангу (ч. 7 ст. 39 Закону про держслужбу).
За сумлінну працю при виході на пенсію посадовій особі місцевого самоврядування може бути присвоєно черговий ранг поза межами відповідної категорії посад (ч. 9 ст. 15 чинного Закону).	За сумлінну службу службовцю місцевого самоврядування у зв'язку з виходом на пенсію присвоюється черговий ранг, у тому числі поза межами відповідної категорії посад (ч. 9 ст. 36 нового Закону).	За сумлінну службу державному службовцю у зв'язку з виходом на пенсію присвоюється черговий ранг поза межами відповідної категорії посад (ч. 8 ст. 39 Закону про держслужбу).
Якщо посадова особа місцевого самоврядування обрана чи призначена на посаду нижчої категорії або залишила службу в органі місцевого самоврядування, за нею зберігається присвоєний ранг (ч. 11 ст. 15 чинного Закону).	У разі призначення на посаду нижчої категорії або звільнення з посади за службовцем місцевого самоврядування зберігається раніше присвоєний йому ранг (ч. 10 ст. 36 нового Закону).	У разі переходу на посаду нижчої категорії або звільнення з державної служби за державним службовцем зберігається раніше присвоєний йому ранг (ч. 9 ст. 39 Закону про держслужбу).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Посадова особа місцевого самоврядування може бути позбавлена присвоєного відповідно до цього Закону рангу лише за вироком суду (ч. 10 ст. 15 чинного Закону).	Службовець місцевого самоврядування може бути позбавлений рангу лише за рішенням суду (ч. 11 ст. 36 нового Закону).	Державний службовець може бути позбавлений рангу лише за рішенням суду (ч. 10 ст. 39 Закону про держслужбу).
Коментар: Ранги службовців місцевого самоврядування узгоджено з рангами державних службовців, визначеними Законом про держслужбу, — відтепер їх 9 замість 15. Черговий ранг у межах відповідної категорії посад присвоюється службовцю місцевого самоврядування через кожні 3 роки (замість 2) з урахуванням оцінки результатів його службової діяльності. Присвоєння рангів здійснюється керівником служби. Новий Закон також передбачає порядок: • присвоєння рангу в разі призначення на посаду службовця місцевого самоврядування особи, яка була виборною посадовою особою місцевого самоврядування; • присвоєння рангу в разі призначення на посаду службовця місцевого самоврядування особи, якій присвоєно ранг державного службовця, військового звання, дипломатичний ранг, інше спеціальне звання; • присвоєння рангу після накладення на службовця місцевого самоврядування дисциплінарного стягнення (окрім зауваження), а також у разі отримання ним негативної оцінки результатів службової діяльності. На відміну від Закону про держслужбу, який відсилає до Порядку присвоєння рангів, затвердженого Кабінетом Міністрів України, безпосередньо в новому Законі передбачено порядок присвоєння рангів службовцям місцевого самоврядування без посилання на підзаконні акти.		

Розділ 3.

Службовці місцевого самоврядування

3.1. Умови вступу та проходження служби

До суттєвих нововведень нового Закону щодо умов вступу та проходження служби службовцями місцевого самоврядування належать такі:

- адаптація положень щодо права на службу в ОМС та обмежень щодо вступу та проходження служби до положень Закону про держслужбу;
- чіткі вимоги до професійної компетентності кандидата на зайняття посади службовця місцевого самоврядування на рівні Закону;
- уведення поняття загальних і спеціальних вимог до професійної компетентності, аналогічних до відповідних положень Закону про держслужбу;
- встановлення обмеження щодо вступу на службу в ОМС для осіб, які мають громадянство (підданство) іншої держави;
- визначення основних положень про порядок проведення конкурсу на посаду службовця місцевого самоврядування безпосередньо в новому Законі, а інших норм — у положеннях, які затверджують відповідні ради;
- перегляд переліку випадків, коли конкурс проводиться / не проводиться;
- спрощення процедури подання кандидатом документів для участі в конкурсі;
- чіткі вимоги до змісту оголошення про конкурс; вимога оприлюднювати оголошення про конкурс, окрім сайту ОМС, на Єдиному порталі вакансій публічної служби;
- нові підходи до створення конкурсної комісії, у тому числі до її складу;
- зміна етапів конкурсного відбору (тестування, співбесіда);
- право на оскарження рішень конкурсної комісії безпосередньо до суду;
- уведення права другого за результатами кандидата на призначення;
- нові підходи до формування кадрового резерву в ОМС;
- чітка процедура призначення на посаду за результатами конкурсу;
- вимоги до акта про призначення на посаду;
- уведення поняття строкового призначення;
- урегулювання процедури випробування при призначенні на посаду;
- процедура складення Присяги службовцем місцевого самоврядування.

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Право на службу та обмеження		
На посаду можуть бути призначені особи, які мають відповідну освіту і професійну підготовку, володіють	Право на службу в органах місцевого самоврядування мають повнолітні громадяни України, які володіють державною мовою	Право на державну службу мають повнолітні громадяни України, які володіють державною мовою відповідно

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
державною мовою відповідно до рівня, визначеного Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (ч. 2 ст. 5 чинного Закону).	та відповідають вимогам до професійної компетентності. Рівень володіння державною мовою підтверджується відповідно до вимог Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (ч. 1, 2 ст. 18 нового Закону).	до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови, та яким присвоєно ступінь вищої освіти не нижче: 1) магістра — для посад категорій «А» і «Б»; 2) бакалавра, молодшого бакалавра — для посад категорії «В» (ч. 1 ст. 19 Закону про держслужбу).
На службу в органи місцевого самоврядування не можуть бути прийняті особи: визнані судом неієздатними; які мають судимість за вчинення умисного кримінального правопорушення, якщо ця судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку; які за рішенням суду позбавлені права займати посади в органах державної влади та їх апараті або в органах місцевого самоврядування протягом установленого строку; які у разі прийняття на службу в органи місцевого самоврядування будуть безпосередньо підпорядковані близьким особам (ч. 1 ст. 12 чинного Закону). Граничний вік перебування на службі в органах місцевого самоврядування становить 65 років (ч. 1 ст. 18 чинного Закону). Стосовно осіб, які обрані (затверджені) відповідною радою на посади, зазначені в абзаці третьому статті 3 цього Закону, а також стосовно осіб, які претендують на зайняття зазначених в абзаці четвертому статті 3 цього Закону посад в органах місцевого самоврядування, за їх письмовою згодою проводиться спеціальна перевірка в порядку, встановленому Законом України «Про запобігання корупції» (ч. 3 ст. 5 чинного Закону).	На службу в органах місцевого самоврядування не може вступити особа, яка: досягла 65-річного віку; визнана неієздатною або дієздатність якої обмежена в установленому законом порядку; має судимість за вчинення умисного кримінального правопорушення, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку; позбавлена відповідно до рішення суду права обіймати відповідні посади або займатися діяльністю, пов'язаною з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування; не пройшла спеціальну перевірку або не надала згоду на її проведення у випадках, передбачених законом; підпадає під заборону, встановлену Законом України «Про очищення влади»; має громадянство (підданство) іншої держави; набуває відносин прямої підпорядкованості близьких осіб, конфлікту інтересів у випадках, передбачених законом (ч. 3 ст. 18 нового Закону).	На державну службу не може вступити особа, яка: в установленому законом порядку визнана неієздатною або дієздатність якої обмежена; має судимість за вчинення умисного кримінального правопорушення, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку; відповідно до рішення суду позбавлена права займатися діяльністю, пов'язаною з виконанням функцій держави, або займати відповідні посади; піддавалася адміністративному стягненню за правопорушення, пов'язане з корупцією, — протягом трьох років з дня набрання відповідним рішенням суду законної сили; має громадянство іншої держави; не пройшла спеціальну перевірку або не надала згоду на її проведення; підпадає під заборону, встановлену Законом України «Про очищення влади» (ч. 2 ст. 19 Закону про держслужбу).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Право на службу в органах місцевого самоврядування мають громадяни України незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, терміну проживання на відповідній території (ч. 1 ст. 5 чинного Закону).	Під час реалізації громадянами України права на службу в органах місцевого самоврядування не допускаються будь-які форми дискримінації (ч. 4 ст. 18 нового Закону).	Під час реалізації громадянами права на державну службу не допускаються будь-які форми дискримінації, визначені законодавством (ч. 4 ст. 19 Закону про держслужбу).
На посадових осіб місцевого самоврядування поширюються вимоги та обмеження, встановлені Законом України «Про запобігання корупції» (ч. 2 ст. 12 чинного Закону).	На службовців місцевого самоврядування при призначенні на посади та проходженні служби в органах місцевого самоврядування поширюються обмеження, передбачені Законом України «Про запобігання корупції» (ч. 1 ст. 29 нового Закону).	На державних службовців поширюються обмеження, передбачені Законом України «Про запобігання корупції» (ч. 5 ст. 32 Закону про держслужбу).
Коментар: Порівняно із чинним Законом додано нове обмеження — наявність громадянства (підданства) іншої держави. Редакційно узгоджено із Законом про державну службу положення про перелік обмежень щодо вступу на службу та недопущення будь-яких видів дискримінації під час реалізації права на службу. У решті обмежень положення нового Закону відсилають до положень антикорупційного законодавства, яке поширюється на службовців місцевого самоврядування.		
Вимоги до професійної компетентності службовців місцевого самоврядування		
На посаду можуть бути призначені особи, які мають відповідну освіту і професійну підготовку, володіють державною мовою відповідно до рівня, визначеного Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (ст. 5 чинного Закону).	Вимогами до кандидата на зайняття посади службовця місцевого самоврядування є вимоги до його професійної компетентності, що складаються із загальних та спеціальних вимог (ч. 1 ст. 19 нового Закону).	Вимогами до осіб, які претендують на вступ на державну службу, є вимоги до їхньої професійної компетентності, які складаються із загальних та спеціальних вимог (ч. 1 ст. 20 Закону про держслужбу).
	Кандидат на зайняття посади службовця місцевого самоврядування категорії I повинен відповідати таким загальним вимогам: мати ступінь вищої освіти не нижче магістра; мати загальний досвід роботи не менше п'яти років, у тому числі досвід роботи в органах місцевого самоврядування на посадах категорії I чи II, на посадах державної служби категорії «А» чи «Б» або досвід роботи на керівних посадах підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності не менш як два роки (ч. 2 ст. 19 нового Закону).	Особа, яка претендує на зайняття посади державної служби, повинна відповідати таким загальним вимогам: для посад категорії «А» — загальний стаж роботи не менше семи років; досвід роботи на посадах державної служби категорій «А» чи «Б» або на посадах не нижче керівників структурних підрозділів в органах місцевого самоврядування, або досвід роботи на керівних посадах у відповідній сфері не менш як три роки; вільне володіння державною мовою, володіння іноземною мовою, яка є однією з офіційних мов Ради Європи (п. 1 ч. 2 ст. 20 Закону про держслужбу).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	Кандидат на зайняття посади службовця місцевого самоврядування категорії II повинен відповідати таким загальним вимогам: мати ступінь вищої освіти магістра або бакалавра; мати досвід роботи в органах місцевого самоврядування, на посадах державної служби або досвід роботи на керівних посадах підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності не менше одного року (ч. 3 ст. 19 нового Закону).	Для посад категорії «Б» у державному органі, юрисдикція якого поширюється на всю територію України, та його апараті — досвід роботи на посадах державної служби категорій «Б» чи «В» або досвід служби в органах місцевого самоврядування, або досвід роботи на керівних посадах підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності не менше двох років, вільне володіння державною мовою; для посад категорії «Б» у державному органі, юрисдикція якого поширюється на територію однієї або кількох областей, міста Києва або Севастополя, та його апараті — досвід роботи на посадах державної служби категорій «Б» чи «В» або досвід служби в органах місцевого самоврядування, або досвід роботи на керівних посадах підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності не менше двох років, вільне володіння державною мовою; для посад категорії «Б» в іншому державному органі, крім тих, що зазначені у пунктах 2 і 3 цієї частини, — досвід роботи на посадах державної служби категорій «Б» чи «В» або досвід служби в органах місцевого самоврядування, або досвід роботи на керівних посадах підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності не менше одного року, вільне володіння державною мовою (п. 2, 3, 4 ч. 2 ст. 20 Закону про держслужбу).
	Загальною вимогою до кандидата на зайняття посади службовця місцевого самоврядування категорії III є наявність у нього ступеня вищої освіти не нижче молодшого бакалавра (ч. 4 ст. 19 нового Закону).	Для посад категорії «В» — наявність вищої освіти ступеня не нижче молодшого бакалавра або бакалавра за рішенням суб'єкта призначення, вільне володіння державною мовою (п. 5 ч. 2 ст. 20 Закону про держслужбу).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	Спеціальні вимоги до кандидата на зайняття посади службовця місцевого самоврядування визначаються керівником служби відповідно до вимог закону, професійних стандартів (у разі наявності) та з урахуванням методичних рекомендацій, затверджених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування. До кандидатів на зайняття посади службовця місцевого самоврядування, для виконання основних посадових обов'язків якого необхідним є застосування мови корінного народу, мови національних меншин України, керівником служби може встановлюватися вимога щодо володіння такою мовою (ч. 5 ст. 19 нового Закону).	Спеціальні вимоги до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорій «Б» і «В», визначаються суб'єктом призначення з урахуванням рекомендацій, затверджених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби (ч. 3 ст. 20 Закону про держслужбу). Особи, які претендують на зайняття посад державної служби категорії «А», мають відповідати типовим вимогам (включаючи спеціальні), затвердженим Кабінетом Міністрів України (ч. 4 ст. 20 Закону про держслужбу).
Коментар: Положення нового Закону щодо вимог до професійної компетентності кандидата на зайняття посади службовця місцевого самоврядування подібні до положень Закону про державну службу та визначають загальні вимоги залежно від категорії посади, на зайняття якої претендує кандидат. Однак порівняно з вимогами до державних службовців вимоги до службовців місцевого самоврядування більш м'які. При цьому спеціальні вимоги до професійної компетенції кандидата на зайняття посади службовця місцевого самоврядування визначаються керівником служби відповідно до вимог закону, професійних стандартів (у разі наявності) та з урахуванням методичних рекомендацій, затверджених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в ОМС.		
Загальні положення про конкурс		
Проведення конкурсу, випробування та стажування при прийнятті на службу в органи місцевого самоврядування здійснюється в порядку, визначеному законодавством України про державну службу (ст. 10 чинного Закону).	Вступ на службу в органи місцевого самоврядування здійснюється шляхом призначення громадянина України за результатами конкурсу на посаду службовця місцевого самоврядування, якщо інше не передбачено законом (ч. 1 ст. 20 нового Закону).	Вступ на державну службу здійснюється шляхом призначення громадянина України на посаду державної служби за результатами конкурсу. Прийняття громадян України на посади державної служби без проведення конкурсу забороняється, крім випадків, передбачених цим Законом (ч. 1, 2 ст. 21 Закону про держслужбу).
Примітка: Порядок проведення конкурсу для посадових осіб місцевого самоврядування визначається Порядком проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців,	Порядок проведення конкурсу розробляється з урахуванням Типового порядку проведення конкурсу на зайняття посад службовців місцевого самоврядування, затвердженого центральним органом виконавчої	З метою добору осіб, здатних професійно виконувати посадові обов'язки, проводиться конкурс на зайняття посади державної служби відповідно до Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби,

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 року № 169 (Порядок № 169).	влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в ОМС та затверджується відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою (ч. 3 ст. 21 нового Закону).	що затверджується Кабінетом Міністрів України (ч. 1 ст. 22 Закону про держслужбу).
Примітка: Порядком № 169 визначаються: загальні положення; умови проведення конкурсу; оголошення про конкурс; прийом та розгляд документів на участь у конкурсі; проведення іспиту та відбір кандидатів.	Порядок проведення конкурсу визначає: умови проведення конкурсу; вимоги щодо оприлюднення оголошення про проведення конкурсу; склад, порядок формування та повноваження конкурсної комісії; порядок прийняття та розгляду документів для участі в конкурсі; порядок проведення тестування, співбесіди, інших видів оцінювання кандидатів на зайняття посад службовців місцевого самоврядування; методи оцінювання кандидатів на зайняття посад службовців місцевого самоврядування; спосіб взаємодії служби управління персоналом з кандидатами на зайняття посад службовців місцевого самоврядування; форму заяви про участь у конкурсі, резюме та інших документів, які створюються під час проходження конкурсу (ч. 4 ст. 21 нового Закону).	Порядок проведення конкурсу визначає: умови проведення конкурсу; вимоги щодо оприлюднення інформації про посади державної служби та оголошення про проведення конкурсу; склад, порядок формування та повноваження конкурсної комісії; порядок прийняття та розгляду інформації для участі в конкурсі; етапи оцінювання кандидатів на зайняття посад державної служби та порядок їх проведення; методи оцінювання кандидатів на зайняття посад державної служби (ч. 3 ст. 22 Закону про держслужбу).
Коментар: На відміну від регулювання на рівні постанови Кабінету Міністрів України, безпосередньо новим Законом визначаються основні положення про конкурс на посаду службовця місцевого самоврядування. Порядок проведення конкурсу у відповідному ОМС має розроблятися ОМС з урахуванням Типового порядку проведення конкурсу на зайняття посад службовців місцевого самоврядування, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в ОМС, і затверджуватися відповідною радою.		
Випадки проведення конкурсу		
Прийняття на службу в органи місцевого самоврядування на посади керівника секретаріату (керуючого справами) районної, обласної ради, керуючого справами виконавчого апарату обласних і районних рад, керівників відділів, управлінь	Конкурс проводиться: на зайняття вакантної посади службовця місцевого самоврядування; на посаду тимчасово відсутнього службовця місцевого самоврядування, за яким зберігається відповідна посада;	Конкурс проводиться: на зайняття вакантної посади державної служби; на посаду на період заміщення тимчасово відсутнього державного службовця, за яким зберігається посада державної служби;

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
та інших працівників органів місцевого самоврядування здійснюється шляхом призначення відповідно сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради на конкурсній основі чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством України (ст. 10 чинного Закону).	на посаду, з якої особу призначено на виборну посаду; на посаду, на якій службовець місцевого самоврядування припиняє службу в органі місцевого самоврядування у разі досягнення 65-річного віку або завершення строку перебування на службі після досягнення такого віку (у разі його продовження) (ч. 2 ст. 21 нового Закону).	на посади державної служби, що займають особи, які припиняють службу у разі виходу на пенсію або досягнення 65-річного віку; на посади державної служби категорії «А», що займають особи, у яких спливає строк призначення (ч. 1 ст. 22 Закону про держслужбу).
Коментар: Новим Законом уточнено перелік випадків, коли проводиться конкурс, а також узгоджено його із Законом про держслужбу.		
Випадки відсутності конкурсу		
	У разі реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) або ліквідації органу місцевого самоврядування, зміни структури органу місцевого самоврядування службовця місцевого самоврядування (за його згодою) може бути призначено шляхом переведення на рівнозначну або нижчу посаду в органі місцевого самоврядування (структурному підрозділі органу місцевого самоврядування), якому передано відповідні функції і повноваження, без проведення конкурсу (ч. 5 ст. 21 нового Закону).	У разі реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) або ліквідації державного органу переведення державного службовця на рівнозначну або нижчу (за його згодою) посаду в державному органі, якому передаються повноваження та функції такого органу, за рішенням суб'єкта призначення може здійснюватися без обов'язкового проведення конкурсу (ч. 5 ст. 22 Закону про держслужбу).
У разі необхідності, за згодою сторін, посадова особа місцевого самоврядування може бути переведена на рівнозначну чи нижчу посаду або посаду радника чи консультанта без конкурсного відбору (ч. 3 ст. 10 чинного Закону).	Службовець місцевого самоврядування з урахуванням його професійної компетентності може бути переведений без обов'язкового проведення конкурсу на іншу рівнозначну або нижчу вакантну посаду в тому самому органі місцевого самоврядування або в межах органів місцевого самоврядування, які представляють одну територіальну громаду (п. 1 ч. 1 ст. 41 нового Закону).	Державний службовець з урахуванням його професійної підготовки та професійних компетентностей може бути переведений без обов'язкового проведення конкурсу на іншу рівнозначну або нижчу вакантну посаду в тому самому державному органі, у тому числі в іншій місцевості (в іншому населеному пункті), — за рішенням керівника державної служби або суб'єкта призначення (п. 1 ч. 1 ст. 41 Закону про держслужбу).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	Службовець місцевого самоврядування з урахуванням його професійної компетентності може бути переведений без обов'язкового проведення конкурсу на рівнозначну або нижчу вакантну посаду в органах місцевого самоврядування, які представляють інші територіальні громади (п. 2 ч. 1 ст. 41 нового Закону).	Державний службовець з урахуванням його професійної підготовки та професійних компетентностей може бути переведений без обов'язкового проведення конкурсу на рівнозначну або нижчу вакантну посаду в іншому державному органі, у тому числі в іншій місцевості (в іншому населеному пункті), — за рішенням суб'єкта призначення або керівника державної служби в державному органі, з якого переводиться державний службовець, та суб'єкта призначення або керівника державної служби в державному органі, до якого переводиться державний службовець (п. 2 ч. 1 ст. 41 Закону про держслужбу).
	Службовці місцевого самоврядування, які отримали відмінну оцінку за результатами оцінювання службової діяльності, протягом року з дня затвердження висновку щодо результатів оцінювання їх службової діяльності можуть бути призначені (переведені) на вищу посаду в органі місцевого самоврядування у межах займаної категорії посад з урахуванням функціональної спрямованості (ч. 6 ст. 38 нового Закону).	<i>Примітка:</i> <i>Аналогічна норма відсутня.</i>
	Переведення державного службовця на посаду службовця місцевого самоврядування може здійснюватися без проведення конкурсу в разі відповідності його професійної компетентності кваліфікаційним вимогам до відповідної посади (ч. 5 ст. 41 нового Закону).	Переведення до державного органу, юрисдикція якого поширюється на територію Автономної Республіки Крим, однієї або кількох областей, міст Києва та Севастополя, одного або кількох районів, районів у містах, міст обласного значення, може здійснюватися без проведення конкурсу: службовця місцевого самоврядування категорій I та II — на посаду державної служби категорії «Б» або «В»; службовця місцевого самоврядування категорії III — на посаду державної служби категорії «В» (ч. 6 ст. 22 Закону про держслужбу зі змінами, внесеними новим Законом).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Працівник, з яким розірвано трудовий договір з підстав, передбачених пунктом 1 частини першої статті 40 (крім випадку ліквідації підприємства, установи, організації), пунктом 6 частини першої статті 41 цього Кодексу, протягом одного року має право на укладення трудового договору у разі поворотного прийняття на роботу, якщо роботодавець проводить прийняття на роботу працівників аналогічної кваліфікації (ч. 1 ст. 42-1 КЗпУ).	Службовець місцевого самоврядування, якого звільнено з посади на підставі пункту 1 частини першої статті 75, у разі створення в органі місцевого самоврядування, з якого його звільнено, нової посади чи появи вакантної посади, що відповідає рівню його професійної компетентності, протягом 6 місяців з дня звільнення має право поворотного прийняття на службу без проведення конкурсу (ч. 2 ст. 75 нового Закону).	<i>Примітка:</i> Аналогічна норма відсутня.
...просування по службі державних службовців, які зараховані до кадрового резерву чи успішно пройшли стажування в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, може здійснюватися без конкурсного відбору (п. 5 Порядку № 169).	<i>Примітка:</i> Аналогічна норма відсутня.	<i>Примітка:</i> Аналогічна норма відсутня.
Коментар: Новим Законом звужено перелік випадків, коли конкурс не проводиться. Зокрема, новий Закон не містить положень про призначення без конкурсного відбору осіб, зарахованих до кадрового резерву (через зміну підходів до формування кадрового резерву), і за результатами стажування. Однак для випадків переведення службовців місцевого самоврядування такий перелік фактично розширився завдяки різним видам переведення на рівнозначну або нижчу посаду, на вищу посаду за результатами оцінювання, переведення держслужбовця на посаду службовця місцевого самоврядування.		
Оголошення про конкурс		
Державний орган, у якому проводиться конкурс, зобов'язаний опублікувати оголошення про проведення конкурсу в пресі або поширити його через інші офіційні ЗМІ не пізніше ніж за місяць до початку конкурсу та довести його до відома працівників органу, в якому оголошується конкурс (п. 10 Порядку № 169).	Оголошення разом з інформацією про проведення конкурсу оприлюднюється відповідно до цього Закону і Порядку проведення конкурсу: на Єдиному порталі вакансій публічної служби; на офіційному вебсайті відповідної сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради (ч. 1 ст. 22 нового Закону).	Оголошення разом з інформацією про проведення конкурсу оприлюднюється на Єдиному порталі вакансій державної служби відповідно до цього Закону і Порядку проведення конкурсу, а також може оприлюднюватися на вебсайті державного органу, у якому оголошено конкурс (за наявності), та інших вебсайтах (ч. 1 ст. 23 Закону про держслужбу).
В оголошенні про проведення конкурсу повинні міститися такі відомості: найменування державного органу із зазначенням його місцезнаходження, адреси та номерів телефонів; назви вакантних посад із зазначенням, що додаткова	В оголошенні про проведення конкурсу зазначаються: найменування і місцезнаходження органу місцевого самоврядування; назва посади; посадові обов'язки та розташування робочого місця; умови оплати праці;	В оприлюдненому оголошенні про проведення конкурсу зазначаються: найменування і місцезнаходження державного органу; назва посади; посадові обов'язки; умови оплати праці;

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
інформація щодо основних функціональних обов'язків, розміру та умов оплати праці надається кадровою службою; основні вимоги до кандидатів, визначені державним органом згідно з типовими професійно-кваліфікаційними характеристиками посад державних службовців; термін прийняття документів (протягом 30 календарних днів з дня оголошення про проведення конкурсу). В оголошенні може міститися додаткова інформація, що не суперечить законодавству про державну службу (п. 11 Порядку № 169).	вимоги до професійної компетентності кандидата на зайняття посади; інформація щодо строковості чи безстроковості служби; вичерпний перелік документів, необхідних для участі в конкурсі, та строк їх подання; дата, місце або спосіб проведення конкурсу; прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності), номер телефону та адреса електронної пошти особи, яка надає додаткову інформацію з питань проведення конкурсу (ч. 3 ст. 22 нового Закону).	вимоги до професійної компетентності кандидата на посаду; інформація щодо строковості чи безстроковості призначення на посаду; істотні умови контракту про проходження державної служби (у разі укладення); вичерпний перелік інформації, необхідної для участі в конкурсі, та строк її подання; дата і місце проведення конкурсу; прізвище, номер телефону та адреса електронної пошти особи, яка надає додаткову інформацію з питань проведення конкурсу (ч. 4 ст. 23 Закону про держслужбу).
Коментар: На відміну від чинного регулювання на рівні постанови Кабінету Міністрів України, безпосередньо новим Законом визначаються вимоги до оголошення про конкурс, подібні до вимог до оголошення про конкурс на посаду державної служби.		
Документи для участі в конкурсі		
Особи, які бажають взяти участь у конкурсі, подають до конкурсної комісії державного органу, в якому проводиться конкурс, такі документи: заяву про участь у конкурсі, в якій зазначається про ознайомлення заявника із встановленими законодавством обмеженнями щодо прийняття на державну службу та проходження державної служби; заповнену особову картку (форма П-2 ДС) з відповідними додатками; дві фотокартки розміром 4 x 6 см; копії документів про освіту, підвищення кваліфікації, присвоєння вченого звання, присудження наукового ступеня; копію документа, який посвідчує особу;	Кандидат на зайняття посади службовця місцевого самоврядування подає в установленому порядку до конкурсної комісії заяву про участь у конкурсі та резюме, встановленого зразка, у якому зазначається така інформація: прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності), реквізити документа, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України; наявність відповідного ступеня вищої освіти; відомості про досвід / стаж роботи, стаж служби в органах місцевого самоврядування (за наявності), досвід роботи на відповідних посадах згідно з вимогами до них, передбаченими статтею 19 цього Закону, та іншими умовами конкурсу; у разі проведення конкурсу на посаду категорії І — підтвердження подання декларації	Особа, яка бажає взяти участь у конкурсі, подає в установленому порядку до конкурсної комісії таку інформацію: реквізити документа, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України; заяву про участь у конкурсі із зазначенням основних мотивів щодо зайняття посади державної служби, до якої додається резюме за формою, визначеною Кабінетом Міністрів України; заяву, в якій повідомляє, що до неї не застосовуються заборони, визначені Законом України «Про очищення влади», та надає згоду на проходження перевірки та на оприлюднення відомостей стосовно неї відповідно до зазначеного Закону; підтвердження наявності відповідного ступеня вищої освіти;

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
копію військового квитка (для військовослужбовців або військовозобов'язаних); довідку про допуск до державної таємниці (у разі його наявності). Особи, які працюють у державному органі, де оголошено конкурс, і бажають взяти у ньому участь, зазначених документів до заяви не додають (п. 13 Порядку № 169).	особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік (ч. 1 ст. 23 нового Закону).	копію Державного сертифіката про рівень володіння державною мовою (витяг з реєстру Державних сертифікатів про рівень володіння державною мовою), що підтверджує рівень володіння державною мовою, визначений Національною комісією зі стандартів державної мови; відомості про стаж роботи, стаж державної служби (за наявності), досвід роботи на відповідних посадах згідно з вимогами, передбаченими статтею 20 цього Закону, та іншими умовами конкурсу; у разі проведення закритого конкурсу — іншу інформацію для підтвердження відповідності умовам конкурсу; у разі проведення конкурсу на посаду державної служби категорії «А» — підтвердження подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік. Державні службовці державного органу, в якому проводиться конкурс, які бажають взяти участь у конкурсі, подають лише заяву про участь у конкурсі (ч. 1 ст. 25 Закону про держслужбу).
Коментар: На відміну від чинного регулювання на рівні постанови Кабінету Міністрів України, безпосередньо новим Законом визначається вичерпний перелік документів для участі в конкурсі, аналогічно до відповідних положень Закону про держслужбу.		
Конкурсна комісія		
Для проведення відбору кандидатів на заміщення вакантних посад державних службовців наказом (розпорядженням) керівника відповідного державного органу, який здійснює призначення на посаду державного службовця, утворюється конкурсна комісія у складі голови, секретаря і членів комісії (п. 3 Порядку № 169).	Конкурс проводить конкурсна комісія, утворена керівником служби. Конкурсна комісія утворюється у складі не менше 5 членів, а у виконавчих органах зі статусом юридичної особи публічного права із загальною чисельністю службовців місцевого самоврядування до 10 осіб — не менше 3 членів (ч. 1, 2 ст. 24 нового Закону).	Конкурс на зайняття посади державної служби категорії «А» проводить комісія з питань вищого корпусу державної служби. Конкурс на зайняття посад державної служби категорії «Б» або «В» проводить конкурсна комісія, утворена суб'єктом призначення у державному органі (ч. 1 ст. 26 Закону про держслужбу).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Очолює конкурсну комісію заступник керівника державного органу. До складу конкурсної комісії входять представники кадрової та юридичної служб, а також окремих структурних підрозділів апарату державного органу (п. 3 Порядку № 169).	До складу конкурсної комісії можуть включатися службовці місцевого самоврядування, у тому числі з інших органів місцевого самоврядування, заступники сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради, державні службовці, науковці, фахівці, експерти, представники громадських об'єднань, які мають досвід роботи у відповідній сфері, а також представник виборного органу первинної профспілкової організації (за наявності) (ч. 3 ст. 24 нового Закону). До складу конкурсної комісії не можуть включатися народні депутати України, депутати місцевих рад, особи, які обіймають посади в керівних органах політичних партій, їх обласних, міських, районних організаціях і первинних осередках та інших структурних утвореннях, передбачених статутом політичної партії (ч. 4 ст. 24 нового Закону).	До складу конкурсної комісії можуть залучатися представники громадських об'єднань, що діють згідно із Законом України «Про громадські об'єднання», відповідно до порядку, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби. За рішенням Комісії або конкурсної комісії для проведення оцінки відповідності професійних компетентностей кандидата встановленим вимогам до її роботи можуть залучатися державні службовці, у тому числі з інших державних органів, науковці та експерти у відповідній сфері (ч. 2, 3 ст. 27 Закону про держслужбу).
Засідання конкурсної комісії вважається правоможним, якщо на ньому присутні не менше ніж 2/3 її складу (п. 28 Порядку № 169). Рішення комісії приймається простою більшістю голосів присутніх на її засіданні членів конкурсної комісії. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос голови комісії (п. 29 Порядку № 169).	Засідання конкурсної комісії є повноважним, якщо на ньому присутні не менш як дві третини від загального складу комісії (ч. 5 ст. 24 нового Закону). На засіданні конкурсної комісії не можуть бути присутні депутати відповідної ради, крім випадків, коли такий депутат є виборною посадовою особою місцевого самоврядування або кандидатом на зайняття посади службовця місцевого самоврядування (ч. 6 ст. 24 нового Закону). Рішення конкурсної комісії вважається прийнятим, якщо за нього проголосувала більшість від її загального складу (ч. 10 ст. 24 нового Закону).	Засідання конкурсної комісії є повноважним, якщо в ньому бере участь не менше половини її членів. Конкурсна комісія приймає рішення більшістю голосів членів такої комісії, які беруть участь у засіданні (ч. 4 ст. 27 Закону про держслужбу).
Конкурсна комісія на підставі розгляду поданих документів, результатів іспиту та співбесіди з кандидатами, які успішно склали іспит, на своєму засіданні здійснює відбір осіб для зайняття вакантних посад державних службовців (п. 25 Порядку № 169).	За результатами проведення конкурсу конкурсна комісія складає загальний рейтинг кандидатів (ч. 9 ст. 24 нового Закону).	Рішенням Комісії або конкурсної комісії визначаються кандидатури на зайняття посад державної служби, які набрали найбільшу загальну кількість балів за результатами складання загального рейтингу кандидатів

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
		(не більше трьох на одну посаду), для вибору суб'єктом призначення або керівником державної служби переможця конкурсу (ч. 1 ст. 28 Закону про держслужбу).
Засідання конкурсної комісії оформляється протоколом, який підписується всіма присутніми на засіданні членами комісії і подається керівникові не пізніше ніж через 2 дні після голосування. Кожний член комісії може додати до протоколу свою окрему думку (п. 30 Порядку № 169).	Рішення конкурсної комісії оформляється протоколом, який підписується присутніми на її засіданні членами комісії не пізніше 3 календарних днів після проведення засідання (ч. 1 ст. 26 нового Закону).	Рішення конкурсної комісії оформляється протоколом, який підписується присутніми на засіданні членами комісії, не пізніше ніж протягом трьох календарних днів після його проведення і зберігається в державному органі, в якому проводився конкурс, протягом трьох років (ч. 2 ст. 28 Закону про держслужбу).
	Орган місцевого самоврядування забезпечує відеофіксацію конкурсного відбору на посади службовця місцевого самоврядування категорії І. За запитом кандидата йому надаються відеозаписи процедури конкурсного відбору на посаду, на яку він претендував (ч. 7 ст. 24 нового Закону).	
Коментар: На відміну від чинного регулювання на рівні постанови Кабінету Міністрів України, безпосередньо новим Законом визначаються положення про склад та діяльність конкурсної комісії, подібні до відповідних положень Закону про державну службу. Новели: - вимога щодо відеофіксації конкурсного відбору на посади службовця місцевого самоврядування категорії І; - розширення кола осіб, які можуть включатися до складу конкурсної комісії (службовці місцевого самоврядування, у тому числі з інших ОМС, заступники голови, державні службовці, науковці, фахівці, експерти, представники громадських об'єднань, які мають досвід роботи у відповідній сфері, представник виборного органу первинної профспілкової організації); - визначення кола осіб, які не можуть включатися до складу конкурсної комісії (народні депутати України, депутати місцевих рад, особи, які обіймають посади в керівних органах політичних партій, їхніх обласних, міських, районних організаціях і первинних осередках та інших структурних утвореннях, передбачених статутом політичної партії); - заборона присутності на засіданні конкурсної комісії для депутатів відповідної ради (за винятком випадків, коли цей депутат є виборною посадовою особою місцевого самоврядування або кандидатом на зайняття посади службовця місцевого самоврядування).		
Етапи конкурсу		
Конкурс проводиться поетапно: публікація оголошення державного органу про проведення конкурсу в пресі або поширення його через інші ЗМІ;	<i>Примітка:</i> <i>Оприлюднення оголошення про проведення конкурсу (ст. 22 нового Закону).</i> <i>Інформація для участі у конкурсі (ст. 23 нового Закону).</i> <i>Кандидати на зайняття посади службовця місцевого</i>	Конкурс проводиться такими етапами: прийняття рішення про оголошення конкурсу; оприлюднення оголошення про проведення конкурсу;

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
прийом документів від осіб, які бажають взяти участь у конкурсі, та їх попередній розгляд на відповідність встановленим кваліфікаційним вимогам до відповідного рівня посади; проведення іспиту та відбір кандидатів (п. 9 Порядку № 169).	самоврядування, документи яких пройшли перевірку, проходять тестування відповідно до Порядку проведення конкурсу (ч. 1 ст. 25 нового Закону). Кандидати на зайняття посади службовця місцевого самоврядування, які пройшли тестування, проходять співбесіду та/або інші види оцінювання відповідно до Порядку проведення конкурсу (ч. 2 ст. 25 нового Закону). Оформлення та оприлюднення результатів конкурсу (ст. 26 нового Закону).	прийняття та розгляд інформації від осіб, які бажають взяти участь у конкурсі; проведення тестування та визначення його результатів; розв'язання ситуаційних завдань та визначення їх результатів (у разі визначення Комісією або конкурсною комісією необхідності розв'язання ситуаційних завдань); проведення співбесіди та визначення її результатів; складення загального рейтингу кандидатів; визначення суб'єктом призначення або керівником державної служби переможця (переможців) конкурсу; оприлюднення результатів конкурсу (п. 6 Порядку № 246).
Коментар: Новим Законом визначаються етапи конкурсного відбору з відсиланням на порядок проведення конкурсу, який затверджується відповідною місцевою радою з урахуванням Типового порядку проведення конкурсу на зайняття посад службовців місцевого самоврядування, затвердженого НАДС. У вказаному Типовому порядку мають бути передбачені способи та засоби проведення конкурсного відбору, його етапи та інші процедурні аспекти, зокрема умови проведення конкурсу, склад, порядок формування і роботи та повноваження конкурсної комісії, прийняття та розгляд інформації для участі в конкурсі, проведення оцінювання кандидатів, складення рейтингового списку кандидатів, визначення переможця та оприлюднення результатів конкурсу, особливості проведення конкурсу на посади І категорії.		
Оскарження рішень конкурсної комісії		
Рішення конкурсної комісії може бути оскаржене керівнику відповідного державного органу протягом 3 днів після ознайомлення з цим рішенням. Рішення керівника державного органу може бути оскаржене у порядку, визначеному законодавством (п. 33–34 Порядку № 169).	Кандидат на зайняття посади службовця місцевого самоврядування має право оскаржити рішення конкурсної комісії до суду у строк, визначений законом. Оскарження рішення конкурсної комісії не зупиняє призначення переможця конкурсу на відповідну посаду в органі місцевого самоврядування (ч. 5 ст. 26 нового Закону).	Кандидат, якого не визначено переможцем конкурсу, має право оскаржити рішення Комісії або конкурсної комісії до суду з підстав порушення умов або порядку проведення конкурсу, що могло істотно вплинути на його результати. Оскарження рішення Комісії або конкурсної комісії не зупиняє призначення переможця конкурсу на відповідну посаду державної служби (ч. 6 ст. 28 Закону про держслужбу).
Коментар: На відміну від чинного регулювання на рівні постанови Кабінету Міністрів України, безпосередньо новим Законом визначається судовий порядок оскарження рішень конкурсної комісії, аналогічно до відповідних положень Закону про державну службу.		

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Право другого за результатами кандидата на призначення		
Інші кандидати, які успішно склали іспит, але не були відібрані для призначення на посади, у разі їх згоди, за рішенням конкурсної комісії можуть бути рекомендовані для зарахування до кадрового резерву в цьому державному органі і протягом року прийняті на вакантну рівнозначну або нижчу посаду без повторного конкурсу (п. 26 Порядку № 169).	Другий за результатами конкурсу кандидат на зайняття посади службовця місцевого самоврядування має право на призначення на посаду без конкурсу протягом одного року, з дня прийняття конкурсною комісією рішення про результати конкурсу, якщо посада стане вакантною, а також у разі, якщо переможець конкурсу відмовився від зайняття посади або йому відмовлено у призначенні на посаду за результатами спеціальної перевірки (ст. 27 нового Закону).	Суб'єкт призначення за результатами конкурсу на зайняття вакантної посади державної служби має право на повторне визначення переможця конкурсу серед запропонованих Комісією або конкурсною комісією кандидатів та його призначення на таку посаду, якщо вона стане вакантною протягом одного року з дня оприлюднення результатів конкурсу на Єдиному порталі вакансій державної служби, а також у разі, якщо переможець конкурсу відмовився від зайняття посади або йому відмовлено у призначенні на посаду за результатами спеціальної перевірки (ст. 29 Закону про держслужбу).
	Не пізніше як на другий день з дня, коли відповідна посада стала вакантною, про це повідомляється другий за результатами конкурсу кандидат на її зайняття (ст. 27 нового Закону).	Інформація про те, що відповідна посада стала вакантною, повідомляється кандидатам, які були відібрані Комісією або конкурсною комісією, протягом 5 календарних днів (ст. 29 Закону про держслужбу).
Коментар: Право другого за результатами кандидата на призначення є новелою нового Закону, якою його узгоджено із Законом про державну службу. Окрім того, саме з кандидатів на посаду, визначених другими за результатами конкурсу, буде формуватися кадровий резерв.		
Кадровий резерв		
За рішенням органу місцевого самоврядування створюється кадровий резерв для зайняття посад і просування по службі, який затверджується сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради. До кадрового резерву зараховуються особи, які виявили бажання зайняти посаду в органах місцевого самоврядування і мають відповідну кваліфікацію та освіту або здобувають її.	Кадровий резерв формується з кандидатів на посади службовців місцевого самоврядування, які мають відкладене право на зайняття посади в органі місцевого самоврядування (ч. 1 ст. 35 нового Закону).	<i>Примітка:</i> <i>Відсутнє регулювання.</i>

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Кадровий резерв формується з: посадових осіб місцевого самоврядування, які підвищили кваліфікацію або пройшли стажування і рекомендовані атестаційною комісією на вищі посади; державних службовців, які бажають перейти на службу в органи місцевого самоврядування; спеціалістів виробничої, соціально-культурної, наукової та інших сфер, а також випускників навчальних закладів відповідного профілю (ч. 1–3 ст. 16 чинного Закону).		
Якщо посада, до кадрового резерву на яку зараховано працівника, стає вакантною, він, за наявності рівних даних, має переважне право на її заміщення під час проведення конкурсу. Просування по службі посадової особи місцевого самоврядування, зарахованої до кадрового резерву, може здійснюватися за рішенням сільського, селищного, міського голови, голови районної, районної у місті, обласної ради поза конкурсом (п. 11 Порядку № 1386).	Протягом одного року з дня зарахування до кадрового резерву кандидат на зайняття посади службовця місцевого самоврядування за рішенням керівника служби може бути призначений (за його згодою) на рівнозначну або нижчу посаду в органі місцевого самоврядування з урахуванням його професійної компетентності (ч. 2 ст. 35 нового Закону). Кандидати зараховуються до кадрового резерву строком на один рік з дня виникнення у особи відкладеного права на зайняття посади службовця місцевого самоврядування (ч. 3 ст. 35 нового Закону).	
Порядок формування та ведення кадрового резерву посадових осіб визначається відповідною радою. Примірний порядок формування кадрового резерву розробляється і затверджується Кабінетом Міністрів України (ст. 16 чинного Закону).	Порядок формування і організації роботи з кадровим резервом розробляється з урахуванням Типового порядку формування і організації роботи з кадровим резервом, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування. Порядок формування і організації роботи з кадровим резервом затверджується відповідною радою (ч. 5 ст. 35 нового Закону).	

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Коментар: Новим Законом змінено підходи до принципу формування кадрового резерву в ОМС, адже до нього будуть зараховуватися винятково кандидати на посади службовців місцевого самоврядування, які мають відкладене право на зайняття посади в ОМС. Такий кадровий резерв формується лише один, його веде служба управління персоналом в апараті місцевої ради. Після проведення конкурсів у виконавчих органах відповідної ради інформацію про кандидатів на посаду, які визначені другими за результатами конкурсу, надсилають до апарату ради для зарахування таких кандидатів до кадрового резерву.		
Призначення на посаду		
Прийняття на службу в органи місцевого самоврядування на посади керівника секретаріату (керуючого справами) районної, обласної ради, керуючого справами виконавчого апарату обласних і районних рад, керівників відділів, управлінь та інших працівників органів місцевого самоврядування шляхом призначення відповідно сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради на конкурсній основі чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством України (ч. 1 ст. 10 чинного Закону).	Рішення про призначення службовця місцевого самоврядування приймається: на посаду категорії I — сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради; на посаду категорій II і III — керівником служби (ч. 3 ст. 28 нового Закону).	Рішення про призначення приймається: на посаду державної служби категорії «А» — суб'єктом призначення, визначеним Конституцією та законами України, у порядку, передбаченому Конституцією України, цим та іншими законами України; на посади державної служби категорії «Б», які здійснюють повноваження керівників державної служби в державних органах, — суб'єктом призначення, визначеним законом; на інші посади державної служби категорій «Б» і «В» — керівником державної служби, якщо інше не передбачено законом (ч. 2 ст. 31 Закону про держслужбу).
	Особа, визначена переможцем конкурсу, не пізніше ніж через 14 календарних днів з дня оприлюднення результатів конкурсу, подає до органу місцевого самоврядування: заяву про призначення та необхідні для цього документи, зокрема, які підтверджують інформацію, зазначену в частині першій статті 23 цього Закону; заяву про проведення перевірки, передбаченої Законом України «Про очищення влади», або засвідчену копію довідки про результати перевірки, передбаченої зазначеним Законом, видану органом, в якому така перевірка проводилася; документ, що засвідчує рівень володіння державною мовою; письмову згоду на проведення спеціальної перевірки,	Копії документів переможця конкурсу, які підтверджують інформацію, зазначену в частині першій статті 25, у разі призначення його на посаду державної служби додаються до його особової справи. Перед призначенням на посаду державної служби переможець конкурсу подає декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік, якщо така декларація не подавалася раніше. У разі переведення державного службовця на іншу посаду державної служби декларація особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, не подається (ч. 5 ст. 25 Закону про держслужбу).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	передбаченої Законом України «Про запобігання корупції». У разі неподання зазначених документів вона вважається такою, що відмовилася від зайняття посади службовця місцевого самоврядування. Перед призначенням на посаду службовця місцевого самоврядування подається декларація особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік, якщо така декларація не подавалася раніше. У разі переведення службовця місцевого самоврядування на іншу посаду службовця місцевого самоврядування декларація особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, не подається (ч. 1 ст. 28 нового Закону).	
	Рішення про призначення на посаду службовця місцевого самоврядування приймається не пізніше 5 календарних днів з дня надходження результатів спеціальної перевірки у випадку та порядку, передбачених законодавством у сфері запобігання корупції. Рішення про призначення або про відмову у призначенні на посаду службовця місцевого самоврядування приймається за результатами спеціальної перевірки відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» та за результатами перевірки відповідно до Закону України «Про очищення влади» у випадках, встановлених цими законами. Рішення про відмову у призначенні на посаду службовця місцевого самоврядування приймається у разі встановлення за результатами проведення перевірки відомостей про претендента на посаду, що не відповідають встановленим законодавством вимогам для зайняття посади (ч. 4, 5 ст. 28 нового Закону).	Рішення про призначення на посаду державної служби приймається суб'єктом призначення після проведення співбесіди з кандидатом та підписання з ним контракту про проходження державної служби (у разі укладення). Таке рішення приймається не пізніше 5 календарних днів з дня надходження результатів спеціальної перевірки у випадку та порядку, передбачених законодавством у сфері запобігання корупції. У разі встановлення за результатами спеціальної перевірки відомостей про претендента на посаду, які не відповідають встановленим законодавством вимогам для зайняття посади, приймається рішення про відмову у призначенні на посаду державної служби (ч. 3, 4 ст. 31 Закону про держслужбу).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Коментар: Положення нового Закону про порядок призначення на посаду визначають чіткий перелік документів, які подає переможець конкурсу, та осіб, які приймають рішення про призначення на конкретні посади. Встановлюється 14-денний строк для подання переможцем конкурсу документів для призначення на посаду.		
Рішення про призначення		
Прийняття на службу в органи місцевого самоврядування на посади керівника секретаріату (керуючого справами) районної, обласної ради, керуючого справами виконавчого апарату обласних і районних рад, керівників відділів, управлінь та інших працівників органів місцевого самоврядування шляхом призначення відповідно сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради на конкурсній основі чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством України (ч. 1 ст. 10 чинного Закону). <i>Примітка:</i> <i>Інші питання регулюються різними нормами чинного Закону та трудовим законодавством.</i>	Рішення про призначення на посаду приймається відповідно у формі розпорядження (наказу). У рішенні про призначення на посаду зазначаються: прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) особи, яка призначається на посаду; повна назва посади, на яку призначається особа; дата, з якої особа призначена на посаду; умови оплати праці. Рішення про призначення на посаду може також передбачати: строк перебування на посаді (у разі строкового призначення); встановлення випробування та його строк (у разі встановлення випробування). Копія рішення про призначення на посаду видається службовцю місцевого самоврядування, ще одна копія зберігається в його особовій справі (ст. 30 нового Закону).	Акт про призначення на посаду приймається у вигляді указу, постанови, наказу (розпорядження), рішення, залежно від категорії посади, відповідно до законодавства. В акті про призначення на посаду зазначаються: прізвище, ім'я, по батькові особи, яка призначається на посаду державної служби; займана посада державної служби із зазначенням структурного підрозділу державного органу; дата початку виконання посадових обов'язків; умови оплати праці. Акт про призначення на посаду може містити також такі умови та зобов'язання: строк призначення (у разі строкового призначення); строк випробування (у разі призначення з випробувальним строком); обов'язок державного органу забезпечити державному службовцю можливість проходження професійного навчання, необхідного державному службовцю для виконання своїх посадових обов'язків. Копія акта про призначення на посаду видається державному службовцю, ще одна копія зберігається в його особовій справі. (ст. 33 Закону про держслужбу).
Коментар: Положення про рішення (розпорядження / наказ) про призначення є новелою нового Закону, вони визначають вимоги до рішення про призначення та його обов'язкові реквізити.		

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Строкове призначення		
На час відсутності (відпустки) посадових осіб органів місцевого самоврядування (крім виборних посад) для виконання їх повноважень можуть прийматися на службу особи за строковим трудовим договором (контрактом) (ч. 5 ст. 10 чинного Закону).	Службовець місцевого самоврядування призначається на посаду безстроково, крім випадків, визначених законом (ч. 1 ст. 34 нового Закону).	Призначення на посаду державного службовця здійснюється безстроково, крім випадків, визначених цим та іншими законами України (ч. 1 ст. 34 Закону про держслужбу).
На час відсутності (відпустки) посадових осіб органів місцевого самоврядування (крім виборних посад) для виконання їх повноважень можуть прийматися на службу особи за строковим трудовим договором (контрактом) (ч. 5 ст. 10 чинного Закону). Термін перебування на службі в органах місцевого самоврядування може бути продовжено, але не більш як на 5 років за рішенням сільського, селищного, міського голови, голови районної, районної у місті, обласної ради. Рішення про продовження строку перебування на службі в органах місцевого самоврядування приймається головою відповідної ради щороку, але не більш як до досягнення посадовою особою місцевого самоврядування 70-річного віку (ч. 2 ст. 18 чинного Закону).	Строк перебування на посаді службовця місцевого самоврядування встановлюється у разі заміщення посади на період відсутності службовця місцевого самоврядування, за яким відповідно до закону зберігається посада (ч. 2 ст. 31 нового Закону). У зв'язку з потребами служби службовець місцевого самоврядування за рішенням керівника служби може бути залишений на службі в органі місцевого самоврядування після досягнення 65-річного віку за його згодою. Розпорядження (наказ) про продовження строку перебування на службі в органі місцевого самоврядування приймається керівником служби щороку, але не більш як до досягнення службовцем місцевого самоврядування 70-річного віку (ч. 4 ст. 71 нового Закону).	Строкове призначення на посаду здійснюється у разі: призначення на посаду державної служби категорії «А» — на п'ять років, якщо інше не передбачено законом, з правом повторного призначення без обов'язкового проведення конкурсу на ще один строк або переведення на рівнозначну або нижчу посаду до іншого державного органу; заміщення посади державної служби на період відсутності державного службовця, за яким відповідно до цього Закону зберігається посада державної служби; необхідності забезпечення організації та виконання завдань, що мають тимчасовий характер, з укладанням контракту про проходження державної служби (на посади державної служби категорій «Б» і «В»); призначення особи, яка досягла 65-річного віку, на посаду державної служби — на один рік з правом повторного призначення без обов'язкового проведення конкурсу щорічно (ч. 2 ст. 34 Закону про держслужбу).
Коментар: Положення про строкове призначення передбачає вичерпний перелік випадків, у яких призначення на посаду здійснюється на певний строк й узгоджено з відповідними нормами Закону про держслужбу.		
Випробування		
Проведення конкурсу, випробування та стажування при прийнятті на службу в органи місцевого самоврядування здійснюється в порядку, визначеному законодавством України про державну службу (ч. 2 ст. 10 чинного Закону).	У розпорядженні (наказі) про призначення на посаду службовця місцевого самоврядування керівник служби може встановити випробування з метою перевірки відповідності службовця місцевого самоврядування займаній посаді із зазначенням його строку (ч. 1 ст. 32 нового Закону).	В акті про призначення на посаду суб'єкт призначення може встановити випробування з метою встановлення відповідності державного службовця займаній посаді із зазначенням його строку (ч. 1 ст. 35 Закону про держслужбу).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	При призначенні особи на посаду службовця місцевого самоврядування вперше, встановлення випробування є обов'язковим (ч. 2 ст. 32 нового Закону).	При призначенні особи на посаду державної служби вперше встановлення випробування є обов'язковим (ч. 2 ст. 35 Закону про держслужбу).
	Випробування може встановлюватися на строк до 6 місяців (ч. 3 ст. 32 нового Закону).	Випробування встановлюється строком від одного до шести місяців (ч. 3 ст. 35 Закону про держслужбу).
	У разі незгоди особи із встановленням випробування вона вважається такою, що відмовилася від зайняття посади службовця місцевого самоврядування, а розпорядження (наказ) про призначення на посаду скасовується керівником служби. У такому разі застосовується відкладене право другого за результатами конкурсу кандидата на зайняття посади службовця місцевого самоврядування (ч. 4 ст. 32 нового Закону).	У разі незгоди особи з рішенням про встановлення випробування вона вважається такою, що відмовилася від зайняття посади державної служби. У такому разі застосовується відкладене право суб'єкта призначення на повторне визначення переможця конкурсу.(ч. 4 ст. 35 Закону про держслужбу).
	Якщо службовець місцевого самоврядування протягом строку випробування був відсутній на роботі у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, перебуванням у відпустці або з інших поважних причин, строк випробування продовжується на відповідну кількість днів, протягом яких він фактично не виконував посадові обов'язки (ч. 5 ст. 32 нового Закону).	Якщо державний службовець у період випробування був відсутній на роботі у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, перебуванням у додатковій відпустці у зв'язку з навчанням або з інших поважних причин, строк випробування продовжується на відповідну кількість днів, протягом яких він фактично не виконував посадові обов'язки (ч. 5 ст. 35 Закону про держслужбу).
	Керівник служби має право звільнити службовця місцевого самоврядування з посади до закінчення строку випробування у разі встановлення його невідповідності займаній посаді. Керівник служби попереджає службовця місцевого самоврядування про звільнення у письмовій формі не пізніше як за сім календарних днів із зазначенням підстав невідповідності займаній посаді. Якщо строк випробування закінчився і службовця місцевого самоврядування не звільнено з посади, він вважається таким, що пройшов випробування (ч. 6, 7 ст. 32 нового Закону).	Суб'єкт призначення має право звільнити державного службовця з посади до закінчення строку випробування у разі встановлення невідповідності державного службовця займаній посаді. Суб'єкт призначення попереджає державного службовця про звільнення у письмовій формі не пізніше як за 7 календарних днів. У разі якщо строк випробування закінчився, а державного службовця не ознайомлено з наказом про його звільнення з посади державної служби, він вважається таким, що пройшов випробування (ч. 6, 7 ст. 35 Закону про держслужбу).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Коментар: Новела нового Закону, що впорядковує питання встановлення випробування при призначенні на посаду службовця місцевого самоврядування, відсутня в чинному законодавстві про службу в ОМС. Аналогічно до положень Закону про держслужбу врегульовуються питання обов'язковості встановлення випробування при призначенні на посаду вперше; наслідків незгоди особи зі встановленням випробування; права керівника служби звільнити службовця місцевого самоврядування до закінчення строку випробування в разі встановлення невідповідності займаній посаді.		
Складення Присяги		
Громадяни України, які вперше приймаються на службу в органи місцевого самоврядування (за винятком посад, зазначених в абзаці другого частини першої статті 10 цього Закону), у день прийняття відповідного рішення складають Присягу такого змісту: «Усвідомлюючи свою високу відповідальність, урочисто присягаю, що буду вірно служити громаді та народові України, неухильно дотримуватися Конституції України та законів України, сприяти втіленню їх у життя, охороняти права, свободи і законні інтереси громадян, сумлінно виконувати свої посадові обов'язки» (ч. 1 ст. 11 чинного Закону).	Особа, яка вперше вступає на службу в орган місцевого самоврядування або призначається на посаду в орган місцевого самоврядування, що представляє іншу територіальну громаду (територіальні громади), складає Присягу такого змісту: «Усвідомлюючи свою високу відповідальність, урочисто присягаю, що буду вірно служити територіальній громаді (для посад у виконавчому апараті районної, обласної ради — територіальним громадам району, області) та Українському народові, дотримуватися Конституції та законів України, втілювати їх у життя, поважати та охороняти права, свободи і законні інтереси людини і громадянина, сумлінно виконувати свої посадові обов'язки» (ч. 1 ст. 33 нового Закону).	Особа, призначена на посаду державної служби вперше, публічно складає Присягу державного службовця такого змісту: «Усвідомлюючи свою високу відповідальність, урочисто присягаю, що буду вірно служити Українському народові, дотримуватися Конституції та законів України, втілювати їх у життя, поважати та охороняти права, свободи і законні інтереси людини і громадянина, честь держави, з гідністю нести високе звання державного службовця та сумлінно виконувати свої обов'язки» (ч. 1 ст. 36 Закону про держслужбу).
Посадова особа місцевого самоврядування, яка вперше приймається на службу в органи місцевого самоврядування, вважається такою, що вступила на посаду, з моменту складення Присяги. Присяга вважається складеною, якщо після її зачитування громадянин України скріплює Присягу своїм підписом. Підписаний текст Присяги зберігається за місцем служби (ч. 2–3 ст. 11 чинного Закону).	Особа, яка призначається на посаду службовця місцевого самоврядування, у випадках, визначених частиною першою цієї статті, виголошує Присягу, підписує її текст із зазначенням дати складення у присутності двох і більше службовців місцевого самоврядування відповідного виконавчого органу сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради, виконавчого апарату районної, обласної ради або структурного підрозділу органу місцевого самоврядування, на посаду в якому її призначено, представників служби управління персоналом (ч. 2 ст. 33 нового Закону).	Особа, призначена на посаду державної служби вперше, виголошує Присягу державного службовця у присутності державних службовців структурного підрозділу, на посаду в якому її призначено, представників служби управління персоналом відповідного державного органу, підписує текст цієї Присяги і зазначає дату її складення (ч. 2 ст. 36 Закону про держслужбу).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	Підписаний текст Присяги є складовою особою справи службовця місцевого самоврядування (ч. 3 ст. 33 нового Закону).	Підписаний текст Присяги державного службовця є складовою особою справи державного службовця (ч. 3 ст. 36 Закону про держслужбу).
Відомості про складення Присяги із зазначенням дати складення Присяги вносяться до реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування... На вимогу громадянина про складення Присяги робиться запис у його трудовій книжці із зазначенням дати складення Присяги (ч. 4 ст. 11 чинного Закону).	Відомості про складення Присяги вносяться до реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування... Про складення Присяги службовцю місцевого самоврядування робиться запис у його трудовій книжці (ч. 4 ст. 33 нового Закону).	Відомості про складення Присяги вносяться до реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування... На вимогу державного службовця про складення Присяги державного службовця робиться запис у трудовій книжці державного службовця (ч. 3 ст. 36 Закону про держслужбу).
Особа, яка відмовилася від складення Присяги (за винятком осіб, обраних на посади, зазначені в абзаці другого частини першої статті 10 цього Закону), вважається такою, що не вступила на посаду, а рішення про її призначення, обрання чи затвердження вважається таким, що втратило юридичну силу (ч. 5 ст. 11 чинного Закону).	У разі відмови особи від складення Присяги вона вважається такою, що відмовилася від зайняття посади службовця місцевого самоврядування, і розпорядження (наказ) про її призначення на посаду скасовується керівником служби. У такому разі застосовується відкладене право другого за результатами конкурсу кандидата на зайняття посади службовця місцевого самоврядування (ч. 5 ст. 33 нового Закону).	У разі відмови особи від складення Присяги державного службовця вона вважається такою, що відмовилася від зайняття посади державної служби, і акт про її призначення на посаду скасовується суб'єктом призначення. У такому разі застосовується відкладене право суб'єкта призначення на повторне визначення переможця конкурсу (ч. 4 ст. 36 Закону про держслужбу). Особа, яка вперше займає посаду державної служби, набуває статусу державного службовця з дня складення Присяги державного службовця (ч. 5 ст. 36 Закону про держслужбу).

Коментар:

Новим Законом незначною мірою змінено текст Присяги та випадки, коли особа має її скласти при вступі на службу в ОМС уперше; у разі призначення на посаду в ОМС іншої територіальної громади (на відміну від державної служби, де Присяга звертається до Українського народу, у місцевому самоврядуванні присяга звертається до відповідної територіальної громади).

Зазнав змін і порядок складання Присяги: особа виголошує Присягу, підписує її текст із зазначенням дати складення в присутності двох і більше службовців місцевого самоврядування відповідного виконавчого органу сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради, виконавчого апарату районної, обласної ради або структурного підрозділу ОМС, на посаду в якому її призначено, представників служби управління персоналом.

Також деталізовано місце зберігання підписаного особою тексту Присяги аналогічно до положень Закону про державну службу.

Окрім цього, новий Закон передбачає застосування відкладеного права другого за результатами конкурсу кандидата на зайняття посади службовця місцевого самоврядування в разі відмови особи від складення Присяги.

3.2. Засади правового статусу

До суттєвих нововведень нового Закону щодо засад правового статусу службовців місцевого самоврядування належать такі:

- гарантоване право службовця на чітке визначення його посадових обов'язків;
- гарантії просування по службі з урахуванням професійної компетентності, результатів службової діяльності та сумлінного виконання своїх посадових обов'язків (оскільки «чистий» результат роботи не завжди залежить винятково від службовця);
- право на участь у профспілках і громадських об'єднаннях (з урахуванням обмежень на зайняття керівних посад);
- гарантія на отримання інформації про вільні посади в ОМС;
- вимоги про дотримання принципів служби в ОМС і правил етичної поведінки;
- вимоги про шанобливе ставлення до державних символів України та символіки територіальних громад сіл, селищ, міст, районів і областей;
- вимоги не лише про використання, а й чіткі способи захисту державної мови;
- вимоги забезпечення ефективного здійснення функцій і повноважень місцевого самоврядування;
- регулювання підпорядкування та координації службовця;
- вимоги щодо політичної неупередженості службовців;
- урегулювання порядку «внутрішнього» вирішення спірних ситуацій.

Як уже зазначалося в попередніх розділах, за новим Законом службовець місцевого самоврядування — це громадянин України, який займає посаду в ОМС, одержує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету та виконує встановлені для цієї посади обов'язки, пов'язані з виконанням завдань і функцій місцевого самоврядування щодо:

- підготовки проєктів актів ОМС та їхніх посадових осіб, організації виконання таких актів і контролю за їх виконанням;
- надання адміністративних послуг;
- управління комунальним майном, майном спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст;
- управління персоналом в ОМС;
- здійснення інших завдань і функцій місцевого самоврядування, визначених законом.

Службовець місцевого самоврядування за новим Законом — це один із чотирьох типів посад в ОМС. Нове законодавство більш чітко розмежовує статус службовця місцевого самоврядування з іншими типами посад.

Хоча новий Закон максимально синхронізує правове регулювання щодо службовців місцевого самоврядування з приписами Закону про держслужбу, для службовців місцевого самоврядування збережено низку особливостей. Такий підхід притаманний усім країнам із розвиненою демократією та закріплений у Європейській хартії місцевого самоврядування.

Новий Закон застосовує принципово інший підхід до визначення статусу та регулювання діяльності службовців місцевого самоврядування, ніж чинний Закон. Новий Закон більш людиноцентричний і ґрунтується на презумпції правомірності поведінки службовця, надаючи більше визначеності в його правах, обов'язках, більш широкі та чітко окреслені

гарантії. Водночас новий Закон набагато більш безкомпромісний до порушень і зловживань, які може допускати службовець.

У новому Законі дуже чітко виписані питання підпорядкування та координації службовця. У тому числі — порядок дій у разі отримання доручення від керівника вищого рівня, відповідальність за виконання незаконних наказів і доручень без заперечень (вона буде солідарною, якщо працівник не подасть письмових застережень).

Новим Законом також встановлено додаткові вимоги щодо безпосередньої участі у виборчому процесі та жорсткі обмеження в агітації, непов'язаній із власним балотуванням службовця.

Окремої уваги потребують вимоги щодо політичної неупередженості службовців, які вперше настільки деталізовано на рівні ОМС. Логіка таких новацій у тому, щоб максимально зменшити політично зумовлені призначення та звільнення, зробити акцент на професійності при вступі та проходженні служби службовцями, стабільності перебування службовців на своїх посадах. Максимальний рівень таких обмежень передбачений для найвищої посади службовців — керуючих справами виконавчих комітетів, виконавчих апаратів, секретаріатів рад.

Загальним обмеженням для всіх службовців є заборона бути депутатом ради, якщо він працює в апараті (виконавчому апараті) цієї ради або в її виконавчому органі. Це має забезпечити як політичну неупередженість, так і належне розділення діяльності представницького і виконавчих органів, уникнення зловживань, а саме: виключення одночасного розроблення проєкту рішення ради, його супроводження в постійній комісії, наявності голосу при його прийнятті на засіданні профільної постійної комісії, пленарному засіданні ради, подальшого виконання такого рішення та впливу на контроль за його виконанням. Водночас право бути обраним до інших рад зберігається з певними особливостями для всіх службовців, окрім керуючих справами, що дозволяє їм реалізувати свої знання та досвід у місцевому самоврядуванні і як депутатам.

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Основні права службовця		
Посадова особа місцевого самоврядування має право (ч. 1 ст. 9 чинного Закону):	Службовець місцевого самоврядування має право на (пп. 1–13 ч. 1 ст. 9 нового Закону):	Державний службовець має право на (пп. 1–14 ч. 1 ст. 7 Закону про держслужбу):
на повагу особистої гідності, справедливе і шанобливе ставлення до себе з боку керівників, співробітників і громадян;	повагу до його особистості, честі та гідності, справедливе і шанобливе ставлення до себе з боку керівників, колег та інших осіб;	повагу до своєї особистості, честі та гідності, справедливе і шанобливе ставлення з боку керівників, колег та інших осіб;
	чітке визначення посадових обов'язків;	чітке визначення посадових обов'язків;
на безпечні та необхідні для високопродуктивної роботи умови праці;	належні умови служби та їх матеріально-технічне забезпечення;	належні для роботи умови служби та їх матеріально-технічне забезпечення;
на оплату праці залежно від посади, яку вона займає, рангу, який їй присвоєно, якості, досвіду та стажу роботи;	оплату праці залежно від займаної посади, результатів службової діяльності, стажу служби в органах місцевого самоврядування та рангу;	оплату праці залежно від займаної посади, результатів службової діяльності, стажу державної служби, рангу та умов контракту про проходження державної служби (у разі укладення);

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	відпустки, соціальне та пенсійне забезпечення відповідно до закону;	відпустки, соціальне та пенсійне забезпечення відповідно до закону;
	підвищення рівня професійної компетентності відповідно до потреб органу місцевого самоврядування;	професійне навчання, зокрема за державні кошти, відповідно до потреб державного органу;
на просування по службі відповідно до професійної освіти, результатів роботи та атестації;	просування по службі з урахуванням професійної компетентності, результатів службової діяльності та сумлінного виконання своїх посадових обов'язків;	просування по службі з урахуванням професійної компетентності та сумлінного виконання своїх посадових обов'язків;
	участь у діяльності професійних спілок, інших громадських об'єднань, крім випадків, передбачених законом;	участь у професійних спілках з метою захисту своїх прав та інтересів; участь у діяльності об'єднань громадян, крім політичних партій у випадках, передбачених цим Законом;
вимагати проведення службового розслідування з метою спростування безпідставних, на її думку, звинувачень або підозри щодо неї;	оскарження в установленому законом порядку рішень про накладення дисциплінарного стягнення, звільнення з посади, а також висновку щодо результатів оцінювання його службової діяльності;	проведення службового розслідування за його вимогою з метою зняття безпідставних, на його думку, звинувачень або підозри; оскарження в установленому законом порядку рішень про накладення дисциплінарного стягнення, звільнення з посади державної служби, а також висновку, що містить негативну оцінку за результатами оцінювання його службової діяльності;
захищати свої законні права та інтереси в органах державної влади, органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування та в судовому порядку;	захист від незаконного переслідування з боку органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб у разі повідомлення ним про факти порушення вимог цього або інших законів України;	захист від незаконного переслідування з боку державних органів та їх посадових осіб у разі повідомлення про факти порушення вимог цього Закону;
отримувати в порядку, встановленому законодавством, від відповідних органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, незалежно від їх підпорядкування та форм власності, об'єднань громадян, окремих осіб матеріали та інформацію, необхідні для виконання своїх службових обов'язків;	отримання за письмовим запитом від органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності необхідної інформації з питань, що належать до його повноважень, у випадках, встановлених законом;	отримання від державних органів, підприємств, установ та організацій, органів місцевого самоврядування необхідної інформації з питань, що належать до його повноважень, у випадках, встановлених законом;

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
у порядку і в межах, встановлених законом, отримувати інформацію щодо матеріалів своєї особової справи та ознайомлюватися з іншими документами, що стосуються проходження нею служби в органах місцевого самоврядування, отримувати від керівників органу місцевого самоврядування відповідні пояснення та давати особисті пояснення;	безперешкодне ознайомлення з документами про проходження ним служби;	безперешкодне ознайомлення з документами про проходження ним державної служби, у тому числі висновками щодо результатів оцінювання його службової діяльності.
	вільний доступ до інформації про вакантні посади в органі місцевого самоврядування.	
на соціальний і правовий захист.		
	Службовець місцевого самоврядування також реалізує інші права, визначені у положеннях про виконавчий орган сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради, про виконавчий апарат районної, обласної ради, про структурний підрозділ апарату (виконавчого апарату) ради, виконавчого органу ради та в посадовій інструкції (ч. 2 ст. 9 нового Закону).	Державні службовці також реалізують інші права, визначені у положеннях про структурні підрозділи державних органів та посадових інструкціях, затверджених керівниками державної служби в цих органах (ч. 2 ст. 7 Закону про держслужбу).

Коментар:

Слід одразу звернути увагу, що новий Закон базується на істотно відмінному підході до організації служби. Він більш людиноцентричний і керується логікою презумпції правомірності поведінки службовця місцевого самоврядування та пріоритету захисту його прав і законних інтересів. Цей підхід простежується вже в послідовності викладення норм у чинному та новому законах. Якщо чинний насамперед регламентує обов'язки посадових осіб місцевого самоврядування, то новий — їхні права та гарантії.

У новому Законі можна помітити більшу правову визначеність у регулюванні різних аспектів статусу службовця ОМС, що також можна розглядати як додаткову гарантію для цієї категорії посад. Зокрема, це стосується права на чітке визначення посадових обов'язків, іншого підходу до забезпечення умов праці тощо.

Окрему увагу слід звернути на оновлений підхід до захисту прав у разі дисциплінарних проваджень. Якщо чинний Закон передбачає для цього досить сумнівне як для інструменту захисту право вимоги про проведення службового розслідування, то новий Закон встановлює натомість цивілізований інструмент оскарження рішень про накладення стягнення, звільнення чи результатів оцінювання. До речі, у цій частині новий Закон більш прогресивний, ніж Закон про держслужбу, у якому право вимоги про проведення щодо себе службового розслідування досі залишається інструментом захисту прав службовця, хоч і «комбінується» з окремим правом на оскарження дисциплінарних проваджень тощо.

Також більш прогресивною є норма щодо участі в професійних спілках і громадських організаціях. Якщо Закон про держслужбу дозволяє таку участь лише в профспілках і винятково з метою захисту прав службовця, то новий Закон не обмежує участь у профспілці лише захистом прав (адже це може бути і професійний чи інший розвиток, можливість відпочинку та оздоровлення, подорожування для обміну досвідом тощо), а також прямо передбачає можливість участі службовця місцевого самоврядування в громадських організаціях, але з урахуванням встановлених законодавством обмежень. У першу чергу ідеться про обмеження суміщення чи сумісництва з іншою оплачуваною діяльністю.

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Доцільно звернути увагу й на нову для місцевого самоврядування норму, згідно з якою в локальних актах ОМС, зокрема положеннях про підрозділи чи безпосередньо в посадових інструкціях працівників, на законних підставах можна буде встановлювати додаткові права службовців. Це і так робиться на практиці, але до введення в дію нового Закону не було належним чином легітимізовано.		
Обов'язки службовця		
Основними обов'язками посадових осіб місцевого самоврядування є (ч. 1 ст. 8 чинного Закону):	Службовець місцевого самоврядування зобов'язаний (пп. 1–12 ч. 1 ст. 10 нового Закону):	Державний службовець зобов'язаний (пп. 1–13 ч. 1 ст. 8 Закону про держслужбу):
додержання Конституції і законів України, інших нормативно-правових актів, актів органів місцевого самоврядування; забезпечення відповідно до їх повноважень ефективної діяльності органів місцевого самоврядування;	дотримуватися Конституції та законів України, діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України;	дотримуватися Конституції та законів України, діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України;
шанобливе ставлення до громадян та їх звернень до органів місцевого самоврядування, турбота про високий рівень культури, спілкування і поведінки, авторитет органів та посадових осіб місцевого самоврядування;	дотримуватися принципів служби в органах місцевого самоврядування та правил етичної поведінки;	дотримуватися принципів державної служби та правил етичної поведінки;
додержання прав та свобод людини і громадянина;	не допускати порушення прав і свобод людини і громадянина;	поважати гідність людини, не допускати порушення прав і свобод людини та громадянина;
	з повагою ставитися до державних символів України та символіки територіальних громад сіл, селищ, міст, районів і областей;	з повагою ставитися до державних символів України;
	обов'язково використовувати під час виконання своїх посадових обов'язків державну мову, не допускати її приниження чи зневаження, навмисного спотворення державної мови в офіційних документах і текстах, протидіяти можливим спробам її публічного приниження чи зневаження;	обов'язково використовувати державну мову під час виконання своїх посадових обов'язків, не допускати дискримінацію державної мови і протидіяти можливим спробам її дискримінації;
	забезпечувати в межах наданих повноважень ефективне здійснення функцій і повноважень місцевого самоврядування;	забезпечувати в межах наданих повноважень ефективне виконання завдань і функцій державних органів;
сумлінне ставлення до виконання службових обов'язків, ініціативність і творчість у роботі;	сумлінно і професійно виконувати свої посадові обов'язки;	сумлінно і професійно виконувати свої посадові обов'язки та умови контракту про проходження державної служби (у разі укладення);

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	виконувати рішення органів державної влади та органів місцевого самоврядування, розпорядження (накази) та доручення керівників, видані на підставі та в межах повноважень, передбачених Конституцією та законами України;	виконувати рішення державних органів, накази (розпорядження), доручення керівників, надані на підставі та у межах повноважень, передбачених Конституцією та законами України;
	додержуватися вимог законодавства у сфері запобігання корупції;	додержуватися вимог законодавства у сфері запобігання і протидії корупції; запобігати виникненню реального, потенційного конфлікту інтересів під час проходження державної служби;
постійне вдосконалення організації своєї роботи, підвищення професійної кваліфікації;	постійно підвищувати рівень своєї професійної компетентності та вдосконалювати організацію службової діяльності;	постійно підвищувати рівень своєї професійної компетентності та удосконалювати організацію службової діяльності;
збереження державної таємниці, інформації про громадян, що стала їм відома у зв'язку з виконанням службових обов'язків, а також іншої інформації, яка згідно із законом не підлягає розголошенню;	дотримуватися визначених законодавством вимог щодо збереження інформації з обмеженим доступом;	зберігати державну таємницю та персональні дані осіб, що стали йому відомі у зв'язку з виконанням посадових обов'язків, а також іншу інформацію, яка відповідно до закону не підлягає розголошенню;
	виконувати інші обов'язки, встановлені цим Законом та іншими законодавчими актами.	
		надавати публічну інформацію в межах, визначених законом.
недопущення дій чи бездіяльності, які можуть зашкодити інтересам місцевого самоврядування та держави.	<i>Примітка: У такій редакції норма відсутня (більш конкретизовано через деталізацію в окремих пунктах ч. 1 ст. 10 нового Закону).</i>	<i>Примітка: У такій редакції норма відсутня.</i>
	Службовець місцевого самоврядування також виконує інші обов'язки, визначені у положеннях про виконавчий орган сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради, про виконавчий апарат районної, обласної ради, про структурний підрозділ апарату (виконавчого апарату) ради, виконавчого органу ради та в посадовій інструкції (ч. 2 ст. 10 нового Закону).	Державні службовці виконують також інші обов'язки, визначені у положеннях про структурні підрозділи державних органів та посадових інструкціях, затверджених керівниками державної служби в цих органах, та контракті про проходження державної служби (у разі укладення).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
		У разі виявлення державним службовцем під час його службової діяльності або поза її межами фактів порушення вимог цього Закону з боку державних органів, їх посадових осіб він зобов'язаний звернутися для забезпечення законності до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби (ч. 2 ст. 8 Закону про держслужбу).
Коментар: Як убачається з простого порівняння цих норм, новий Закон і в цій частині має більшу правову визначеність, ніж чинний Закон.		
Підпорядкування службовця місцевого самоврядування та виконання ним актів ОМС і їхніх посадових осіб, а також доручень керівника		
Посадові особи місцевого самоврядування діють лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією і законами України, та керуються у своїй діяльності Конституцією України і законами України, актами Президента України і Кабінету Міністрів України, актами органів місцевого самоврядування, а в Автономній Республіці Крим — також нормативно-правовими актами Верховної Ради Автономної Республіки Крим і Ради міністрів Автономної Республіки Крим, прийнятими у межах їхньої компетенції (ч. 2 ст. 7 чинного Закону).	Службовець місцевого самоврядування діє у межах повноважень, визначених Конституцією та законами України, і підпорядковується своєму безпосередньому керівнику або особі, яка виконує його обов'язки (ч. 1 ст. 11 нового Закону). Службовець місцевого самоврядування зобов'язаний виконувати акти органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб (ч. 2 ст. 11 нового Закону). Службовець місцевого самоврядування зобов'язаний виконувати розпорядження (накази), доручення керівника, видані в межах його повноважень, крім випадків, передбачених цією статтею (абз. 1 ч. 3 ст. 11 нового Закону).	Державний службовець під час виконання посадових обов'язків діє у межах повноважень, визначених законом, і підпорядковується своєму безпосередньому керівнику або особі, яка виконує його обов'язки, чи особі, визначеній у контракті про проходження державної служби (у разі укладення) (ч. 1 ст. 9 Закону про держслужбу). Державний службовець зобов'язаний виконувати накази (розпорядження), доручення керівника, видані в межах його повноважень, крім випадків, передбачених частиною шостою цієї статті (абз. 1 ч. 2 ст. 9 Закону про держслужбу).
	Під час виконання своїх обов'язків службовець місцевого самоврядування не зобов'язаний виконувати доручення працівників патронатної служби (абз. 2 ч. 3 ст. 11 нового Закону).	Під час виконання своїх обов'язків державний службовець не зобов'язаний виконувати доручення працівників патронатної служби (абз. 2 ч. 2 ст. 9 Закону про держслужбу).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	Розпорядження (наказ), доручення має містити конкретне завдання, строк виконання та особу, відповідальну за виконання. Розпорядження (наказ) має бути письмовим, а доручення може бути письмовим або усним (ч. 4 ст. 11 нового Закону).	Наказ (розпорядження), доручення має містити конкретне завдання, інформацію про його предмет, мету, строк виконання та особу, відповідальну за виконання. Наказ (розпорядження) має бути письмовим, а доручення може бути письмовим або усним (ч. 3 ст. 9 Закону про держслужбу).
	Якщо службовець місцевого самоврядування отримав розпорядження (наказ), доручення не від безпосереднього керівника, а від керівника вищого рівня, він зобов'язаний повідомити про цей факт безпосереднього керівника невідкладно, але не пізніше одного робочого дня (ч. 5 ст. 11 нового Закону).	Якщо державний службовець отримав наказ (розпорядження), доручення не від безпосереднього керівника, а від керівника вищого рівня, він зобов'язаний повідомити про це безпосереднього керівника (ч. 4 ст. 9 Закону про держслужбу).
	Виконання розпорядження (наказу), доручення керівника може бути зупинене розпорядженням сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради (ч. 6 ст. 11 нового Закону).	Наказ (розпорядження), доручення може бути скасовано керівником, який його видав, а також керівником вищого рівня або органом вищого рівня (ч. 5 ст. 9 Закону про держслужбу).
	Службовець місцевого самоврядування у разі виникнення у нього сумніву щодо законності виданого керівником розпорядження (наказу), доручення повинен повідомити про це такого керівника, виклавши свої застереження у письмовій формі із зазначенням положень нормативно-правових актів, що будуть порушені у разі виконання такого розпорядження (наказу), доручення, та вимагати його письмового підтвердження. Якщо розпорядження (наказ), доручення буде підтверджено у письмовій формі, службовець місцевого самоврядування зобов'язаний виконати таке розпорядження (наказ), доручення, крім явно злочинного. Одночасно з виконанням такого розпорядження (наказу), доручення службовець місцевого самоврядування зобов'язаний у письмовій формі повідомити	Державний службовець у разі виникнення у нього сумніву щодо законності виданого керівником наказу (розпорядження), доручення повинен вимагати його письмового підтвердження, після отримання якого зобов'язаний виконати такий наказ (розпорядження), доручення. Одночасно з виконанням такого наказу (розпорядження), доручення державний службовець зобов'язаний у письмовій формі повідомити про нього керівника вищого рівня або орган вищого рівня. У такому разі державний службовець звільняється від відповідальності за виконання зазначеного наказу (розпорядження), доручення, якщо його буде визнано незаконним у встановленому законом порядку, крім випадків виконання явно злочинного наказу (розпорядження), доручення (ч. 5 ст. 9 Закону про держслужбу).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	про зазначені застереження керівника служби, сільського, селищного, міського голову, голову районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради або відповідну раду. Службовець місцевого самоврядування звільняється від відповідальності за виконання зазначеного розпорядження (наказу), доручення, якщо його буде визнано незаконним у встановленому порядку, крім випадків виконання явно злочинного розпорядження (наказу), доручення (ч. 7 ст. 11 нового Закону).	
	Службовець місцевого самоврядування, який виконав розпорядження (наказ), доручення керівника, визнане у встановленому законом порядку незаконним, і не вчинив дії, передбачені частиною сьомою цієї статті, несе відповідальність згідно із законом (ч. 8 ст. 11 нового Закону).	Якщо державний службовець виконав наказ (розпорядження), доручення, визнані у встановленому законом порядку незаконними, і не вчинив дій, зазначених у частині шостій цієї статті, він несе відповідальність за своє діяння відповідно до закону (ч. 7 ст. 9 Закону про держслужбу).
	Керівник у разі отримання вимоги службовця місцевого самоврядування про надання письмового підтвердження розпорядження (наказу), доручення зобов'язаний письмово підтвердити відповідне розпорядження (наказ), доручення в одноденний строк. За результатами розгляду протягом передбаченого цією частиною строку керівник зупиняє, змінює або у письмовій формі підтверджує відповідне розпорядження (наказ), доручення. У разі ненадання письмового підтвердження в одноденний строк розпорядження (наказ), доручення вважається скасованим (ч. 9 ст. 11 нового Закону).	Керівник у разі отримання вимоги державного службовця про надання письмового підтвердження наказу (розпорядження), доручення зобов'язаний письмово підтвердити або скасувати відповідний наказ (розпорядження), доручення в одноденний строк. У разі неотримання письмового підтвердження у зазначений строк наказ (розпорядження), доручення вважається скасованим (ч. 8 ст. 9 Закону про держслужбу).
	За видання керівником та виконання службовцем місцевого самоврядування незаконного розпорядження (наказу), доручення керівник та службовець місцевого самоврядування несуть відповідальність згідно із законом (ч. 10 ст. 11 нового Закону).	За видання керівником та виконання державним службовцем явно злочинного наказу (розпорядження), доручення відповідні особи несуть відповідальність згідно із законом (ч. 9 ст. 9 Закону про держслужбу).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Коментар: Новий Закон чітко регламентує питання підпорядкування службовця та його відносини як із безпосереднім керівником, так і з головною посадовою особою — сільським, селищним, міським головою чи головою районної / обласної ради. Новий Закон легітимізує і вертикальне підпорядкування, підсилюючи як організаційну вертикаль публічної служби, так і статус відповідного голови. Цьому слугуватиме реалізація частини 6 статті 11 нового Закону. Доцільно звернути особливу увагу на приписи частин 8 та 9 статті 11 нового Закону, згідно з якими службовець, який без заперечень виконує завідомо незаконний наказ свого керівника, так само несе відповідальність за порушення законодавства, як і особа, яка видала відповідний розпорядчий акт. Усі ці норми направлені як на захист службовців, так і стимулювання їх до більш проактивної та самостійної позиції.		
Політична неупередженість службовця		
	Службовець місцевого самоврядування повинен неупереджено виконувати розпорядження (накази), доручення керівника незалежно від партійної належності керівника та своїх політичних переконань (ч. 1 ст. 12 нового Закону).	Державний службовець повинен неупереджено виконувати законні накази (розпорядження), доручення керівників незалежно від їх партійної належності та своїх політичних переконань (ч. 1 ст. 10 Закону про держслужбу).
	Службовець місцевого самоврядування не має права під час служби в органах місцевого самоврядування (ч. 2 ст. 12 нового Закону): демонструвати свої політичні погляди та вчиняти інші дії або бездіяльність, що у будь-який спосіб можуть засвідчити його особливе ставлення до політичних партій і негативно вплинути на авторитет органів місцевого самоврядування та держави; вчиняти дії або бездіяльність, що становлять загрозу для конституційного ладу, територіальної цілісності і національної безпеки, для здоров'я, прав і свобод інших людей, інтересів відповідної територіальної громади;	Державний службовець не має права (ч. 2, 3 ст. 10 Закону про держслужбу): демонструвати свої політичні погляди та вчиняти інші дії або бездіяльність, що у будь-який спосіб можуть засвідчити його особливе ставлення до політичних партій і негативно вплинути на імідж державного органу та довіру до влади або становити загрозу для конституційного ладу, територіальної цілісності і національної безпеки, для здоров'я та прав і свобод інших людей;
	бути членом політичної партії, якщо він займає посаду категорії І. На час служби в органах місцевого самоврядування на посаді категорії І особа зупиняє своє членство в політичній партії;	бути членом політичної партії, якщо такий державний службовець займає посаду державної служби категорії «А». На час державної служби на посаді категорії «А» особа зупиняє своє членство в політичній партії;

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	бути депутатом сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради, якщо він працює в апараті (виконавчому апараті) цієї ради або в її виконавчому органі;	суміщати державну службу із статусом депутата місцевої ради, якщо такий державний службовець займає посаду державної служби категорії «А»;
		обіймати посади в керівних органах політичної партії;
	організовувати чи проводити передвиборну агітацію чи брати в ній участь під час служби в органах місцевого самоврядування, крім випадків його реєстрації кандидатом на пост Президента України, кандидатом у народні депутати України, кандидатом у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, кандидатом у депутати місцевої ради або кандидатом на посаду сільського, селищного, міського голови;	<i>Примітка: Див. частину п'яту статті 10 Закону про держслужбу: у будь-який інший спосіб використовувати своє службове становище в політичних цілях.</i>
	залучати, використовуючи своє службове становище, службовців місцевого самоврядування, державних службовців, працівників бюджетної сфери, інших осіб до участі у передвиборній агітації, акціях та заходах, що організовуються політичними партіями;	залучати, використовуючи своє службове становище, державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування, працівників бюджетної сфери, інших осіб до участі у передвиборній агітації, акціях та заходах, що організовуються політичними партіями;
Посадові особи місцевого самоврядування не можуть бути організаторами і безпосередніми учасниками страйків та інших дій, що перешкоджають виконанню органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим чи органами місцевого самоврядування передбачених законом повноважень (ч. 3 ст. 12 чинного Закону).	організовувати, проводити і брати участь в агітації з політичних мотивів, що перешкоджають виконанню органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим чи органами місцевого самоврядування передбачених законом повноважень;	
	у будь-який інший спосіб використовувати своє службове становище в політичних цілях.	у будь-який інший спосіб використовувати своє службове становище в політичних цілях.

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	Керуючий справами виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради, керуючий справами виконавчого апарату районної, обласної ради, керуючий справами секретаріату (апарату) Київської, Севастопольської міської ради не може бути депутатом будь-якої місцевої ради (ч. 3 ст. 12 нового Закону).	
	У разі реєстрації службовця місцевого самоврядування відповідною виборчою комісією кандидатом на виборах він зобов'язаний в одноденний строк письмово повідомити про це керівника служби. На період участі у виборчому процесі... службовець місцевого самоврядування не може перебувати на робочому місці, ним припиняється виконання посадових обов'язків на підставі розпорядження (наказу) керівника служби. На службовця місцевого самоврядування, зареєстрованого кандидатом на відповідних виборах, поширюються гарантії діяльності кандидатів у виборчому процесі, встановлені Виборчим кодексом України. Такому службовцю місцевого самоврядування за його заявою надається відпустка без збереження заробітної плати або, за його бажанням, надається щорічна основна та/або додаткова відпустка, на яку він набув право відповідно до закону. Період участі у виборчому процесі зараховується до стажу служби в органах місцевого самоврядування, що дає право на щорічну основну та додаткову відпустки (ч. 4 ст. 12 нового Закону).	У разі реєстрації державного службовця кандидатом у депутати Центральною виборчою комісією, виборчими комісіями, сформованими (утвореними) в установленому порядку, він зобов'язаний в одноденний строк письмово повідомити про це керівника державної служби. Державному службовцю за його заявою надається відпустка без збереження заробітної плати на час участі у виборчому процесі. Зазначена відпустка надається за рішенням керівника державної служби з дня його повідомлення про участь у виборчому процесі і до дня його завершення відповідно до виборчого законодавства (ч. 5 ст. 10 Закону про держслужбу).
	Службовець місцевого самоврядування не має права організовувати і брати участь в агітації (крім випадку, передбаченого частиною четвертою цієї статті) (ч. 5 ст. 12 нового Закону).	Державний службовець не має права організовувати і брати участь у страйках та агітації (крім випадку, передбаченого частиною четвертою цієї статті) (ч. 5 ст. 10 Закону про держслужбу).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Коментар: Новий Закон абсолютно на іншому рівні закріплює вимоги до політичної нейтральності службовця місцевого самоврядування порівняно із чинним Законом. Для гарантування політичної неупередженості новий Закон передбачає цілий набір обмежень у політичній діяльності (право бути членом партії, право бути обраним депутатом, право на агітацію тощо). Найбільш жорсткі обмеження передбачені для керуючих справами, дещо м'якші — для службовців II та III категорії. Ці обмеження переважно відповідають обмеженням на державній службі. Новий Закон прямо забороняє службовцям місцевого самоврядування брати участь у будь-яких агітаційних заходах, окрім випадків, пов'язаних з участю у власній передвиборчій кампанії. Для службовців місцевого самоврядування заборона набагато жорсткіша в цьому питанні, ніж для держслужбовців. Це пов'язано з більшими спокусами у використанні місцевих ресурсів під час передвиборчих агітацій з боку різних політичних сил, а також більшою наближеністю до виборців. Новий Закон впорядковує питання виконання повноважень службовцем місцевого самоврядування, одночасно надаючи йому низку гарантій на час виборчої кампанії. При цьому новий Закон, з одного боку, більш безкомпромісний порівняно із Законом про держслужбу, а з іншого — більш лояльний до захисту прав службовця. Зокрема, службовцю забороняється виконувати свої обов'язки на період агітаційної кампанії, що усуває будь-які ризики конфлікту інтересів та створює певну інформаційну та репутаційну дистанцію між ОМС та працівником. З іншого боку, на відміну від Закону про держслужбу, новий Закон дозволяє службовцю самостійно обрати, чи буде відпустка, якою він скористається в період балотування, оплачуваною. Також законодавець встановлює для службовців місцевого самоврядування додаткові гарантії: незважаючи на те, що особа в цей час не буде виконувати свої повноваження, період відпустки під час виборчого процесу зарахується особі в стаж служби, і він може не втрачати дохід на цей час, що також цілком логічно, адже саме законодавець встановлює обмеження на виконання обов'язків, а тому зобов'язаний потурбуватися про те, щоб соціальні права та службові гарантії особи при цьому не постраждали.		
Захист права на службу		
	У разі порушення наданих цим та іншими законами України прав або виникнення перешкод у їх реалізації службовець місцевого самоврядування, який займає посаду категорій I, II, III, протягом 30 календарних днів з дня, коли він дізнався або мав дізнатися про це, може подати керівнику служби скаргу із зазначенням фактів порушення його прав або перешкоджання в їх реалізації (ч. 1 ст. 13 нового Закону).	У разі порушення наданих цим Законом прав або виникнення перешкод у реалізації таких прав державний службовець у місячний строк з дня, коли він дізнався або повинен був дізнатися про це, може подати керівнику державної служби скаргу із зазначенням фактів порушення його прав або перешкод у їх реалізації. У скарзі державний службовець може вимагати від керівника державної служби утворення комісії для перевірки викладених у скарзі фактів (ч. 1 ст. 11 Закону про держслужбу).
	Керівник служби на вимогу службовця місцевого самоврядування для перевірки викладених у скарзі фактів витребує письмові пояснення від особи (осіб), чиї дії або бездіяльність порушили права службовця місцевого самоврядування або перешкоджали в їх реалізації, та утворює комісію у складі не менше трьох осіб.	

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	До складу комісії включаються представники юридичної служби та служби персоналу, а також представники відповідного службовця місцевого самоврядування, визначені ним із числа службовців місцевого самоврядування, а в разі наявності виборного органу первинної профспілкової організації — делеговані рішенням такого органу представники з числа службовців місцевого самоврядування (ч. 2 ст. 13 нового Закону).	
	Керівник служби зобов'язаний не пізніше 20 календарних днів з дня отримання скарги надати службовцю місцевого самоврядування обґрунтовану письмову відповідь. Письмова відповідь керівника служби має ґрунтуватися на висновку комісії (ч. 3 ст. 13 нового Закону).	Керівник державної служби зобов'язаний не пізніше 20 календарних днів з дня отримання скарги надати державному службовцю обґрунтовану письмову відповідь (рішення) (ч. 3 ст. 11 Закону про держслужбу).
Посадова особа місцевого самоврядування має право... захищати свої законні права та інтереси в органах державної влади, органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування та в судовому порядку (ч. 1 ст. 9 чинного Закону).	Службовці місцевого самоврядування мають право оскаржити до суду рішення, дії чи бездіяльність органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, що перешкоджають реалізації прав, наданих їм цим Законом (ч. 4 ст. 13 нового Закону).	У разі неотримання в установленій частиною третьою цієї статті строк обґрунтованої відповіді на скаргу або незгоди з відповіддю керівника державної служби державний службовець може звернутися із відповідною скаргою до суду (ч. 4 ст. 11 Закону про держслужбу).
Коментар: Досить революційні та незвичні для службовців місцевого самоврядування норми, які встановлюють додаткові гарантії, у тому числі право захищати в суді будь-які перешкоди у «внутрішньоорганізаційній» реалізації свого права на службу. На вимогу службовця також може бути створена «внутрішня» комісія. Важливо, що службовець, який потребує захисту, прямо впливає на склад цієї комісії, призначаючи власних представників до її складу.		

3.3. Управління результативністю діяльності та професійним розвитком

До суттєвих нововведень нового Закону щодо управління результативністю діяльності та професійним розвитком службовців місцевого самоврядування належать такі:

- узгодження системи оцінювання результативності діяльності службовців місцевого самоврядування із системою оцінювання результативності діяльності державних службовців;
- обов'язковість оцінювання результативності діяльності всіх без винятку службовців місцевого самоврядування;

- чітке розмежування посадових осіб, які здійснюють оцінювання результатів службової діяльності службовців місцевого самоврядування, залежно від категорії посади (посад категорії I — сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради; посад категорій II і III — безпосереднім керівником і керівником самостійного структурного підрозділу (за наявності);
- затвердження висновку про результати оцінювання службової діяльності розпорядженням (наказом) керівника служби;
- преміювання службовця місцевого самоврядування в разі отримання ним за результатами оцінювання відмінної оцінки;
- можливість призначення (переведення) службовця місцевого самоврядування, який отримав відмінну оцінку за результатами оцінювання службової діяльності, протягом року з дня затвердження висновку про результати оцінювання на вищу посаду в ОМС у межах займаної категорії посад з урахуванням функціональної спрямованості;
- право службовця місцевого самоврядування висловити зауваження щодо оцінювання результатів його службової діяльності, які долучаються до його особової справи;
- можливість оскарження службовцем місцевого самоврядування висновку, що містить негативну оцінку за результатами оцінювання службової діяльності, до суду;
- розроблення порядку оцінювання результатів службової діяльності службовців місцевого самоврядування з урахуванням Типового порядку, затвердженого НАДС, і затвердження його відповідною радою;
- унормування положень у сфері професійного розвитку службовців місцевого самоврядування за аналогією до положень Закону про держслужбу;
- урегулювання основних положень про стажування службовців місцевого самоврядування безпосередньо в новому Законі;
- уведення поняття індивідуальної програми професійного розвитку службовця місцевого самоврядування.

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Оцінювання результатів діяльності		
З метою оцінки ділових та професійних якостей, а також кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування, крім осіб, зазначених у частині другій статті 17, посадові особи місцевого самоврядування один раз на 4 роки підлягають атестації (ч. 1 ст. 17 чинного Закону).	З метою підвищення ефективності діяльності органів місцевого самоврядування та забезпечення професійного розвитку службовців місцевого самоврядування здійснюється управління результативністю службової діяльності службовців місцевого самоврядування (ч. 1 ст. 38 нового Закону).	Результати службової діяльності державних службовців щороку підлягають оцінюванню для визначення якості виконання поставлених завдань, а також з метою прийняття рішення щодо преміювання, планування їхньої кар'єри (ч. 1 ст. 44 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Атестації не підлягають сільські, селищні, міські голови, голови районних у містах, районних і обласних рад, секретарі сільських, селищних, міських рад, працівники патронатної служби, особи, які перебувають на посаді менше одного року, молоді спеціалісти, вагітні жінки чи жінки, які працюють менше одного року після виходу на роботу з відпустки по вагітності і пологах чи догляду за дитиною, особи, прийняті на посаду на визначений строк (ч. 2 ст. 17 чинного Закону).	На виборних посадових осіб не поширюються положення цього Закону щодо оцінювання результатів службової діяльності службовців місцевого самоврядування (пп. 5 ч. 2 ст. 80 нового Закону).	
	На основі завдань, покладених на орган місцевого самоврядування, плану його роботи, а також посадових обов'язків службовця місцевого самоврядування визначаються завдання та встановлюються показники результативності, ефективності, якості їх виконання на відповідний звітний період. Такі завдання мають відображати роль службовця місцевого самоврядування у досягненні цілей органу місцевого самоврядування, на які спрямовано діяльність такого службовця місцевого самоврядування, та способи їх досягнення. Результати службової діяльності службовців місцевого самоврядування щороку підлягають оцінюванню для визначення ступеня досягнення встановлених завдань за показниками результативності, ефективності та якості виконання таких завдань (ч. 2 ст. 38 нового Закону).	Оцінювання результатів службової діяльності проводиться на підставі показників результативності, ефективності та якості, визначених з урахуванням посадових обов'язків державного службовця, а також дотримання ним правил етичної поведінки та вимог законодавства у сфері запобігання корупції, виконання індивідуальної програми професійного розвитку, а також показників, визначених у контракті про проходження державної служби (у разі укладення) (ч. 2 ст. 44 Закону про держслужбу).
Атестаційна комісія створюється за рішенням сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті, районної, обласної ради. Головою атестаційної комісії призначається секретар сільської, селищної, міської ради, заступник голови районної	Оцінювання результатів службової діяльності службовців місцевого самоврядування, які займають посади категорії І, здійснюється сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради.	Оцінювання результатів службової діяльності державних службовців, які займають посади державної служби категорій «Б» і «В», здійснюється безпосереднім керівником державного службовця та керівником самостійного структурного підрозділу.

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
у місті, районної, обласної ради. У сільських, селищних радах з нечисленними виконавчими органами (до 5 осіб) атестацію може проводити сільський, селищний голова (ч. 3 ст. 17 чинного Закону).	Оцінювання результатів службової діяльності службовців місцевого самоврядування, які займають посади категорій II і III, здійснюється їх безпосереднім керівником та керівником самостійного структурного підрозділу (за наявності) (ч. 3 ст. 38 нового Закону).	Оцінювання результатів службової діяльності державних службовців, які займають посади державної служби категорії «А», здійснюється суб'єктом призначення (ч. 3 ст. 44 Закону про держслужбу).
	Висновок щодо результатів оцінювання службової діяльності затверджується розпорядженням (наказом) керівника служби, з яким ознайомлюють службовця місцевого самоврядування не пізніше наступного робочого дня з дня видання розпорядження (наказу) (ч. 3 ст. 38 нового Закону).	Висновок щодо результатів оцінювання службової діяльності затверджується наказом (розпорядженням) суб'єкта призначення. Державного службовця ознайомлюють з результатами оцінювання його службової діяльності під підпис протягом трьох календарних днів після проведення оцінювання (ч. 4 ст. 44 Закону про держслужбу).
За результатами атестації атестаційна комісія робить один з таких висновків: про відповідність займаній посаді; про відповідність займаній посаді за певних умов (здобуття освіти, проходження стажування, набуття відповідних навичок, підвищення кваліфікації тощо); про невідповідність займаній посаді. Результати атестації мають рекомендаційний характер (ч. 3, 4 ст. 17 чинного Закону).	За результатами оцінювання службової діяльності службовця місцевого самоврядування йому виставляється негативна, позитивна або відмінна оцінка з її обґрунтуванням (ч. 5 ст. 38 нового Закону).	За результатами оцінювання службової діяльності державного службовця йому виставляється негативна, позитивна або відмінна оцінка з її обґрунтуванням (ч. 5 ст. 44 Закону про держслужбу).
	Службовці місцевого самоврядування, які отримали відмінну оцінку за результатами оцінювання службової діяльності, протягом року з дня затвердження висновку щодо результатів оцінювання їх службової діяльності можуть бути призначені (переведені) на вищу посаду в органі місцевого самоврядування у межах займаної категорії посад з урахуванням функціональної спрямованості. Таке призначення (переведення) здійснюється з урахуванням професійної підготовки та професійної компетентності службовця місцевого самоврядування та лише за його згодою (ч. 6 ст. 38 нового Закону).	

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Відповідно до висновку атестаційна комісія пропонує сільському, селищному, міському голові, голові районної у місті, районної, обласної ради: 1) визнати посадову особу атестованою; 2) призначити протягом року повторне атестування (за згодою посадової особи); 3) зарахувати посадову особу до кадрового резерву або призначити її на вищу посаду; 4) перевести посадову особу на іншу посаду, що відповідає її кваліфікації, або звільнити її з займаної посади (ст. 17 чинного Закону).	Службовці місцевого самоврядування відповідного органу місцевого самоврядування, які отримали відмінну оцінку за результатами оцінювання службової діяльності в поточному році, підлягають преміюванню в однакових відсотках до розміру посадового окладу в межах фонду преміювання такого органу місцевого самоврядування (ч. 6 ст. 38 нового Закону).	Державні службовці, які отримали відмінні оцінки за результатами оцінювання службової діяльності, підлягають преміюванню відповідно до цього Закону (ч. 9 ст. 44 Закону про держслужбу).
Спори, що виникають у зв'язку з проведенням атестації, вирішуються відповідно до законодавства про порядок вирішення індивідуальних трудових спорів (ч. 8 ст. 17 чинного Закону).	Протягом року з дня затвердження висновку щодо результатів оцінювання службової діяльності до службовця місцевого самоврядування, який отримав негативну оцінку, не застосовуються заходи заохочення та не присвоюється черговий ранг. Висновок, що містить негативну оцінку за результатами оцінювання службової діяльності, може бути оскаржений службовцем місцевого самоврядування до суду (ч. 7 ст. 38 нового Закону).	У разі отримання державним службовцем негативної оцінки за результатами оцінювання службової діяльності такий державний службовець звільняється із служби відповідно до пункту 3 частини першої статті 87 цього Закону та з ним розривається контракт про проходження державної служби (у разі укладення) (ч. 6 ст. 44 Закону про держслужбу). Висновок, що містить негативну оцінку за результатами оцінювання службової діяльності, може бути оскаржений державним службовцем у порядку, визначеному статтею 11 цього Закону (ч. 7 ст. 44 Закону про держслужбу).
Атестаційна комісія працює гласно. Посадова особа має право попередньо ознайомитися з матеріалами її атестації, брати участь у засіданні комісії, на якому розглядається питання про її атестування, оскаржувати, у разі незгоди, рішення атестаційної комісії сільському, селищному, міському голові, голові районної у місті, районної, обласної ради протягом 10 днів з дня винесення її рішення або до суду (ст. 17 чинного Закону).	Службовець місцевого самоврядування має право висловити зауваження щодо оцінювання результатів його службової діяльності, які долучаються до його особової справи (ч. 4 ст. 38 нового Закону).	Державний службовець має право висловити зауваження щодо оцінювання результатів його службової діяльності, які долучаються до його особової справи (ч. 8 ст. 44 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Інші питання атестації посадових осіб регулюються положенням про проведення атестації, яке затверджується сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті, районної, обласної ради. Типове положення про проведення атестації посадових осіб місцевого самоврядування затверджується Кабінетом Міністрів України (ч. 9, 10 ст. 17 чинного Закону).	Порядок оцінювання результатів службової діяльності службовців місцевого самоврядування розробляється з урахуванням Типового порядку оцінювання результатів службової діяльності службовців місцевого самоврядування, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування. Порядок оцінювання результатів службової діяльності службовців місцевого самоврядування затверджується відповідною радою (ч. 8 ст. 38 нового Закону).	Порядок проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців затверджується Кабінетом Міністрів України. Керівник державної служби в апараті органу законодавчої та судової влади може проводити оцінювання результатів службової діяльності державних службовців з урахуванням особливостей проходження державної служби в апараті таких органів (ч. 11 ст. 44 Закону про держслужбу).
Коментар: Оцінювання результативності діяльності службовця місцевого самоврядування за новим Законом буде здійснюватися на основі завдань, покладених на ОМС, плану його роботи, а також посадових обов'язків службовця місцевого самоврядування. Таке оцінювання суттєво відрізнятиметься від атестації за чинним Законом. Порядок оцінювання подібний до порядку оцінювання результатів діяльності державних службовців, що передбачає виставлення за результатами оцінювання негативної, позитивної або відмінної оцінки з її обґрунтуванням. Проте є і відмінності. Зокрема, Закон про держслужбу передбачає звільнення державного службовця в разі отримання ним негативної оцінки за результатами оцінювання або розірвання контракту (у разі його укладення). До службовців місцевого самоврядування новий Закон більш м'який: у разі отримання негативної оцінки за результатами оцінювання до службовця місцевого самоврядування не застосовуються заходи заохочення та не присвоюється черговий ранг протягом року з дня затвердження відповідного висновку. У разі отримання відмінної оцінки за результатами оцінювання службовці місцевого самоврядування: • протягом року з дня затвердження висновку щодо результатів оцінювання можуть бути призначені (переведені) на вищу посаду в ОМС у межах займаної категорії посад з урахуванням функціональної спрямованості; • підлягають преміюванню в однакових відсотках до розміру посадового окладу в межах фонду преміювання. Натомість державні службовці можуть бути заохочені в разі отримання відмінної оцінки за результатами оцінювання винятково шляхом преміювання.		
Підвищення кваліфікації та професійне навчання		
Професійна компетентність — здатність учасника професійного навчання в межах визначених за посадою повноважень застосовувати спеціальні знання, уміння та навички, виявляти відповідні моральні та ділові якості для належного виконання встановлених завдань і обов'язків, навчання, професійного та особистісного розвитку (пп. 5 п. 2 Положення № 106).	Професійна компетентність — здатність особи у межах визначених за посадою повноважень застосовувати спеціальні знання, уміння та навички, виявляти відповідні моральні та ділові якості для належного виконання встановлених обов'язків, навчання, професійного та особистісного розвитку (п. 8 ч. 1 ст. 2 нового Закону).	Професійна компетентність — здатність особи в межах визначених за посадою повноважень застосовувати спеціальні знання, уміння та навички, виявляти відповідні моральні та ділові якості для належного виконання встановлених завдань і обов'язків, навчання, професійного та особистісного розвитку (п. 5 ч. 1 ст. 2 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Професійне навчання — набуття та вдосконалення професійних знань, умінь та навичок учасників професійного навчання, що забезпечує відповідний рівень їх професійної кваліфікації для їх професійної діяльності (пп. 6 п. 2 Положення № 106).	Професійне навчання — набуття та вдосконалення професійних знань, умінь та навичок, що забезпечує відповідний рівень професійної кваліфікації службовця місцевого самоврядування для його професійної діяльності (п. 9 ч. 1 ст. 2 нового Закону).	Професійне навчання — набуття та вдосконалення професійних знань, умінь та навичок, що забезпечує відповідний рівень професійної кваліфікації державного службовця для його професійної діяльності (п. 9 ч. 1 ст. 2 Закону про держслужбу).
Професійний розвиток — безперервний, свідомий, цілеспрямований процес особистісного та професійного зростання, що базується на інтеграції знань, умінь і компетентностей (пп. 7 п. 2 Положення № 106).		Професійний розвиток — безперервний, свідомий, цілеспрямований процес особистісного та професійного зростання, що базується на інтеграції знань, умінь і компетентностей (п. 5-1 ч. 1 ст. 2 Закону про держслужбу).
	Службовцям місцевого самоврядування створюються умови для їх постійного професійного розвитку шляхом професійного навчання (підготовки, підвищення кваліфікації, стажування, самоосвіти) з урахуванням результатів визначення відповідних потреб (ч. 1 ст. 39 нового Закону).	Державним службовцям створюються умови для підвищення рівня професійної компетентності шляхом професійного навчання, яке проводиться постійно (ч. 1 ст. 48 Закону про держслужбу).
	Професійне навчання службовців місцевого самоврядування, зокрема у сфері публічного управління та адміністрування, проводиться за рахунок коштів державного, місцевого бюджету та інших джерел, не заборонених законодавством, через систему професійного навчання в закладах освіти, установах, організаціях незалежно від форми власності, що мають право надавати освітні послуги, у тому числі за кордоном (ч. 2 ст. 39 нового Закону).	Професійне навчання державних службовців проводиться за рахунок коштів державного бюджету та інших джерел, не заборонених законодавством, через систему підготовки, перепідготовки, спеціалізації та підвищення кваліфікації, зокрема у сфері публічного управління та адміністрування, у встановленому законодавством порядку в навчальних закладах, установах, організаціях незалежно від форми власності, які мають право надавати освітні послуги, у тому числі за кордоном (ч. 2 ст. 48 Закону про держслужбу).
	Керівник служби в межах витрат, передбачених на утримання відповідного органу місцевого самоврядування, забезпечує організацію професійного навчання службовців місцевого самоврядування, у тому числі закупівлю послуг, необхідних для забезпечення професійного	Керівник державної служби у межах витрат, передбачених на утримання відповідного державного органу, забезпечує організацію професійного навчання державних службовців, підвищення кваліфікації державних службовців на робочому місці або в інших

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
	навчання службовців місцевого самоврядування у закладах освіти, установах, організаціях незалежно від форми власності, що мають право надавати освітні послуги, зокрема за кордоном, а також у фізичних осіб (ч. 3 ст. 39 нового Закону).	установах (організаціях), а також має право відповідно до закону закуповувати послуги, необхідні для забезпечення підвищення кваліфікації державних службовців, у підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності, фізичних осіб (ч. 4 ст. 48 Закону про держслужбу).
Підвищення кваліфікації за загальними та/або спеціальними професійними (сертифікатними) програмами є обов'язковим: ... для посадових осіб місцевого самоврядування: вперше призначених на посади в органах місцевого самоврядування, протягом року після призначення; ... призначених на посаду в органи місцевого самоврядування, не рідше одного разу на три роки (п. 14 Положення № 106). Підвищення кваліфікації за загальними та/або спеціальними короткостроковими програмами є обов'язковим для: ... посадових осіб місцевого самоврядування (крім визначених в абзаці третьому цього пункту) не рідше одного разу на три роки (п. 15 Положення № 106).	Професійне навчання службовців місцевого самоврядування проводиться протягом проходження служби, а підвищення кваліфікації — не рідше одного разу на три роки (ч. 4 ст. 39 нового Закону). Керівник служби забезпечує професійне навчання службовців місцевого самоврядування, вперше призначених на посаду в органи місцевого самоврядування, протягом року з дня їх призначення (ч. 5 ст. 39 нового Закону).	Підвищення рівня професійної компетентності державних службовців проводиться протягом проходження служби, а підвищення кваліфікації — не рідше одного разу на три роки (ч. 5 ст. 48 Закону про держслужбу). Керівник державної служби забезпечує професійне навчання державних службовців, вперше призначених на посаду державної служби, протягом року з дня їх призначення (ч. 6 ст. 48 Закону про держслужбу).
Визначення та аналіз індивідуальних потреб у професійному навчанні посадових осіб місцевого самоврядування здійснюються органами місцевого самоврядування та/або асоціаціями органів місцевого самоврядування за результатами атестації (щорічної оцінки виконання покладених обов'язків та завдань) посадових осіб місцевого самоврядування та/або в інший спосіб (п. 24 Положення № 106).	Потреби у професійному навчанні службовця місцевого самоврядування визначаються його безпосереднім керівником разом із службовцем місцевого самоврядування, зокрема з урахуванням результатів оцінювання його службової діяльності (ч. 4 ст. 39 нового Закону).	Необхідність професійного навчання державного службовця визначається його безпосереднім керівником та службою управління персоналом державного органу за результатами оцінювання службової діяльності (ч. 5 ст. 48 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Коментар: На відміну від чинного Закону, новий Закон визначає основні положення про професійне навчання службовців місцевого самоврядування, подібні до положень Закону про держслужбу. Професійне навчання службовців місцевого самоврядування охоплює підготовку, підвищення кваліфікації, стажування та самоосвіту.		
Стажування		
Проведення конкурсу, випробування та стажування при прийнятті на службу в органи місцевого самоврядування здійснюється в порядку, визначеному законодавством України про державну службу (ч. 2 ст. 10 чинного Закону). З метою набуття практичного досвіду, перевірки професійного рівня і ділових якостей працівників, які претендують на посаду державного службовця, може проводитися їх стажування у відповідному державному органі терміном до двох місяців. Стажування можуть проходити особи, що вперше претендують на посаду державного службовця, та державні службовці (п. 1 Положення № 804).	З метою професійного розвитку службовця місцевого самоврядування може проводитися його стажування з відривом від служби строком від одного до шести місяців на іншій посаді в іншому органі місцевого самоврядування або за кордоном (ч. 7 ст. 39 нового Закону).	З метою підвищення рівня професійної компетентності державного службовця може проводитися його стажування з відривом від служби строком від одного до шести місяців на іншій посаді державної служби в іншому державному органі або за кордоном відповідно до законодавства (ч. 8 ст. 48 Закону про держслужбу).
Стажування працівника проводиться з відривом від основної роботи. За працівником, направленим на стажування, зберігається його посада та заробітна плата за основним місцем роботи з подальшим урахуванням змін розміру мінімальної заробітної плати відповідно до чинного законодавства (п. 4 Положення № 804).	На строк стажування за службовцем місцевого самоврядування зберігаються його посада та середня заробітна плата (ч. 7 ст. 39 нового Закону).	На строк стажування за державним службовцем зберігаються його посада та заробітна плата (ч. 8 ст. 48 Закону про держслужбу).
	Порядок стажування службовців місцевого самоврядування розробляється з урахуванням Типового порядку стажування службовців місцевого самоврядування, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування. Порядок стажування службовців місцевого самоврядування затверджується відповідною радою (ч. 8 ст. 39 нового Закону).	Порядок стажування державних службовців визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби (ч. 10 ст. 48 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
З метою набуття практичного досвіду, перевірки професійного рівня і ділових якостей працівників, які претендують на посаду державного службовця, може проводитися їх стажування у відповідному державному органі терміном до двох місяців. Стажування можуть проходити особи, що вперше претендують на посаду державного службовця, та державні службовці (п. 1 Положення № 804).	В органах місцевого самоврядування може здійснюватися стажування громадян з числа молоді, які не перебувають на посадах в органах місцевого самоврядування, строком до шести місяців у порядку, визначеному сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради (ч. 9 ст. 39 нового Закону).	У державних органах з метою ознайомлення з функціонуванням державної служби може здійснюватися стажування громадян з числа молоді, які не перебувають на посадах державної служби, строком до шести місяців у порядку, визначеному керівником державної служби (ч. 9 ст. 48 Закону про держслужбу).
	Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері служби в органах місцевого самоврядування: координує навчально-методичне забезпечення професійного навчання посадових осіб місцевого самоврядування (п. 3 ч. 3 ст. 14 нового Закону).	Науково-методичне забезпечення діяльності системи підготовки, перепідготовки, спеціалізації та підвищення кваліфікації державних службовців здійснює Національна академія державного управління при Президентові України — вищий навчальний заклад з особливими умовами навчання, які визначаються Кабінетом Міністрів України (ч. 3 ст. 48 Закону про держслужбу).
Коментар: Аналогічно до Закону про держслужбу новий Закон визначає основні положення про стажування службовців місцевого самоврядування. Наразі стажування в ОМС може тривати до 2 місяців, натомість новий Закон передбачає збільшення цього строку до 6 місяців.		
Індивідуальна програма професійного розвитку		
	Службовець місцевого самоврядування разом із службою управління персоналом складає індивідуальну програму професійного розвитку службовця місцевого самоврядування, яку погоджує його безпосередній керівник та затверджує керівник самостійного структурного підрозділу, в якому він працює (ч. 1 ст. 40 нового Закону).	Державний службовець за результатами оцінювання службової діяльності, передбаченого статтею 44 цього Закону, разом із службою управління персоналом складає індивідуальну програму підвищення рівня професійної компетентності, яку погоджує його безпосередній керівник та затверджує керівник самостійного структурного підрозділу, в якому він працює (ч. 1 ст. 49 Закону про держслужбу).
	Порядок складання індивідуальної програми професійного розвитку службовця місцевого самоврядування розробляється з урахуванням Типового порядку складання індивідуальної	

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
	програми професійного розвитку службовця місцевого самоврядування, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування. Порядок складання індивідуальної програми професійного розвитку службовця місцевого самоврядування затверджується відповідною радою (ч. 2 ст. 40 нового Закону).	
	Служба управління персоналом на основі індивідуальних програм професійного розвитку службовців місцевого самоврядування узагальнює їх потреби у професійному навчанні і вносить керівнику служби пропозиції щодо організації професійного навчання (ч. 3 ст. 40 нового Закону).	Служба управління персоналом узагальнює потреби державних службовців у підготовці, перепідготовці, спеціалізації та підвищенні кваліфікації і вносить відповідні пропозиції керівнику державної служби (ч. 2 ст. 49 Закону про держслужбу).
Коментар: Індивідуальна програма професійного розвитку — одна з новел Закону, яка відповідає нормам Закону про держслужбу.		

Розділ 4.

Виборні посадові особи

До суттєвих нововведень нового Закону щодо виборних посадових осіб місцевого самоврядування належать такі:

- запровадження окремого терміна «виборна посадова особа місцевого самоврядування» (скорочено — «виборна посадова особа») на позначення посадової особи місцевого самоврядування, яка обрана на місцевих виборах, обрана або затверджена відповідною радою (сільський, селищний, міський голова, секретар сільської, селищної, міської ради, заступник сільського, селищного, міського голови, голова районної у місті, районної, обласної ради, заступник голови районної у місті, районної, обласної ради);
- урегулювання статусу заступників сільського, селищного, міського голови (зміни до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», нова стаття 53-1 «Заступник (заступники) сільського, селищного, міського голови»);
- зміна статусу керуючого справами (секретаря) виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради з виборної посадової особи на службовця місцевого самоврядування;
- поширення нової класифікації посад лише на службовців місцевого самоврядування і відповідно неприсвоєння виборним посадовим особам рангів, відсутність у них надбавки за ранг;
- необхідність складення Присяги після кожного обрання або затвердження на посаду (раніше лише при вступі вперше на службу в ОМС);
- урегулювання порядку виконання посадових обов'язків тимчасово відсутньої виборної посадової особи (покладення обов'язків на іншу виборну посадову особу або обрання, затвердження іншої особи на посаду на строк відсутності основного працівника);
- скорочення обсягу повноважень сільського селищного, міського голови, голови районної у місті, районної, обласної ради шляхом поширення їх на службовців місцевого самоврядування I категорії (раніше всі посадові особи, які за новим Законом належать до службовців);
- запровадження нового підходу до визначення посадових окладів виборних посадових осіб (детальніше в Розділі 6).

Поза вказаними суттєвими нововведеннями правове регулювання статусу виборних посадових осіб отримало інше оформлення:

- роль Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» залишилася без змін, і він надалі визначає перелік виборних посадових осіб, порядок їх обрання або затвердження, строк та обсяг їхніх повноважень, окремі особливості здійснення ними своїх повноважень або припинення таких повноважень (звільнення);
- новий Закон поширюється на виборних посадових осіб з урахуванням положень Розділу X «Особливості служби в органах місцевого самоврядування виборних посадових осіб місцевого самоврядування», який прямо передбачає винятки, які об'єктивно не можуть застосовуватися до таких осіб з огляду або на їх виборність

(непоширення конкурсів, відсутність вікових обмежень, частково політична неупередженість), або найвищий управлінський рівень (просування по службі, збереження робочого місця, оцінювання діяльності);

- новий Закон у Розділі Х «Особливості служби в органах місцевого самоврядування виборних посадових осіб місцевого самоврядування» додатково передбачає окремі особливості служби виборних посадових осіб (зокрема, порядок складення Присяги, правила визначення посадових окладів);
- законодавство про працю, Кодекс адміністративного судочинства України, Закон України «Про запобігання корупції», Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс України займають однакове місце для виборних посадових осіб і службовців місцевого самоврядування;
- рішення відповідних рад також однаковою мірою стосуються і виборних посадових осіб, і службовців місцевого самоврядування.

У новому Законі збережено поширення служби в ОМС на виборних посадових осіб, що характерно для чинного Закону й нехарактерно для державної служби (детальніше в Розділі 1). Водночас запроваджено єдиний з державною службою підхід, коли категорії посад і присвоєння рангів поширюються лише на службовців. Важливо, що в разі призначення на посаду службовця місцевого самоврядування особи, яка була виборною посадовою особою, такому службовцю присвоюється ранг у межах категорії I з урахуванням стажу служби на посаді виборної посадової особи (окрім стажу служби на посаді старости), необхідного для присвоєння чергового рангу (абз. 4 ч. 5 ст. 36 нового Закону).

Новий Закон зберігає за сільським, селищним, міським головою всі кадрові повноваження I категорії посад (керуючого справами виконавчого комітету, керівників галузевих виконавчих органів ради, заступників таких керівників). Це дозволяє такому голові реалізовувати на належному рівні управління виконавчими органами ради і не бути переобтяженим значним обсягом кадрової роботи щодо службовців II і III категорій.

Керуючий справами виконавчого комітету ради, який за чинним Законом є виборною посадовою особою, за новим Законом стає службовцем місцевого самоврядування I категорії (найвища посада в ієрархії службовців). Керуючий справами здійснюватиме як наявні сьогодні функції, так і кадрові повноваження щодо службовців II і III категорій. Такі зміни пов'язані з необхідністю належно узгодити підходи з державною службою. Керуючий справами став найкращим відповідником керівнику державної служби в державному органі (державному секретареві міністерства, керівнику апарату (секретаріату) державного органу). Додаткові переваги таких змін:

- підвищення стабільності та професійності як керуючих справами, так і всього складу службовців;
- забезпечення спадковості управлінських справ виконавчого комітету після кожних місцевих виборів.

Щодо керуючого справами, то важливо враховувати пункт 5 Прикінцевих та перехідних положень нового Закону. З набранням чинності новим Законом керуючі справами (секретарі) виконавчих комітетів сільських, селищних, міських, районних у місті (у разі створення) рад, затверджені на посади відповідними радами за чинним Законом, набувають повноважень керуючих справами виконавчих комітетів сільських, селищних, міських, районних у місті (у разі створення) рад згідно з новим Законом. Такі керуючі справами до закінчення строку їхніх повноважень є виборними посадовими особами, на яких поширюються особливості проходження служби та її припинення, встановлені для заступника

(заступників) сільського, селищного, міського голови (див. нову статтю 53-1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»).

У підпункті 2 пункту 3 Прикінцевих та перехідних положень нового Закону передбачене доповнення Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» новою статтею 53-1, яка врегульовує статус заступників сільського, селищного, міського голови. Важливо звернути увагу, що ці зміни передбачають:

- порядок вступу на посаду: затвердження на посаду сільською, селищною, міською радою за пропозицією сільського, селищного, міського голови;
- строк повноважень: на строк повноважень відповідного складу виконавчого комітету ради (до сформування нового складу виконавчого комітету новообраною радою відповідно до частини 1 статті 51 Закону про МСУ);
- уточнення обмежень: заступник голови не може бути депутатом ради, до складу виконавчого комітету якої він входить (за чинним Законом — будь-якої ради);
- членство у виконавчому комітеті: за посадою, окреме рішення ради не потрібне.

Чинне законодавство	Новий Закон
Визначення терміна «виборна посадова особа»	
Посадами в органах місцевого самоврядування є: виборні посади, на які особи обираються на місцевих виборах; виборні посади, на які особи обираються або затверджуються відповідною радою; посади, на які особи призначаються сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради на конкурсній основі чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством України (ст. 3 чинного Закону).	Виборна посадова особа місцевого самоврядування (далі — виборна посадова особа) — громадянин України, який обраний на місцевих виборах, обраний або затверджений відповідною радою на посаду в органі місцевого самоврядування на строк повноважень відповідної ради, працює в органі місцевого самоврядування на постійній основі, одержує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету та виконує повноваження місцевого самоврядування, передбачені законом (п. 11 ч. 1 ст. 2 нового Закону). Посадові особи місцевого самоврядування, які на день набрання чинності цим Законом займають виборні посади, на які особи обираються на місцевих виборах або обираються чи затверджуються відповідною радою, набувають статусу виборних посадових осіб місцевого самоврядування з дня набрання чинності цим Законом (абз. 3 п. 4 Прикінцевих та перехідних положень нового Закону).
Коментар: Новий термін «виборна посадова особа» замінив словосполучення «посадові особи місцевого самоврядування, які займають виборні посади» відповідно до абзацу 3 пункту 4 Прикінцевих та перехідних положень нового Закону. Запровадження нового терміна «виборна посадова особа» не змінює засад служби в ОМС й узгоджується з положеннями чинного Закону. Його поява була необхідною з огляду на запровадження терміна «службовець місцевого самоврядування» як відповідника терміна «державний службовець». Новий Закон, служба в ОМС і надалі поширюються на виборних посадових осіб, на відміну від Закону про держслужбу.	
Особливості правового регулювання статусу виборних посадових осіб	
Правовий статус посадових осіб місцевого самоврядування визначається Конституцією України, законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад», «Про вибори депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських	Служба в органах місцевого самоврядування виборних посадових осіб у частині, що не врегульована законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад», регулюється цим Законом з урахуванням особливостей, визначених цим розділом (ч. 1 ст. 80 нового Закону).

Чинне законодавство	Новий Закон
голів», цим та іншими законами України (ч. 1 ст. 7 чинного Закону).	
<i>Примітка:</i> Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначає порядок обрання або затвердження виборних посадових осіб, строк та обсяг їхніх повноважень, окремі особливості здійснення ними своїх повноважень або припинення таких повноважень (звільнення) (статті 12 «Сільський, селищний, міський голова», 42 «Повноваження сільського, селищного, міського голови», 50 «Секретар сільської, селищної, міської ради», 54-1 «Староста», 55 «Голова районної, обласної, районної у місті ради», 56 «Заступник голови районної, районної у місті ради та перший заступник, заступник голови обласної ради», 79 «Дострокове припинення повноважень сільського, селищного, міського голови» Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»).	<i>Примітка:</i> Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначає порядок обрання або затвердження виборних посадових осіб, строк та обсяг їхніх повноважень, окремі особливості здійснення ними своїх повноважень або припинення таких повноважень (звільнення) (статті 12 «Сільський, селищний, міський голова», 42 «Повноваження сільського, селищного, міського голови», 50 «Секретар сільської, селищної, міської ради», 53-1 «Заступник (заступники) сільського, селищного, міського голови» (нова стаття), 54-1 «Староста», 55 «Голова районної, обласної, районної у місті ради», 56 «Заступник голови районної, районної у місті ради та перший заступник, заступник голови обласної ради», 79 «Дострокове припинення повноважень сільського, селищного, міського голови» Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»).
	На виборних посадових осіб не поширюються положення цього Закону щодо (ч. 2 ст. 80 нового Закону):
Виборні посади належать до відповідних категорій і для них передбачено присвоєння рангів (ст. 14–15 чинного Закону).	поділу посад на категорії та присвоєння рангів службовців місцевого самоврядування;
Граничний вік перебування на службі в органах місцевого самоврядування становить 65 років. Ці обмеження не поширюються на посадових осіб місцевого самоврядування, які обираються або затверджуються на відповідні посади (ч. 1 ст. 18 чинного Закону).	обмеження максимального віку вступу на службу в органи місцевого самоврядування та для її проходження;
Посадами в органах місцевого самоврядування є: виборні посади, на які особи обираються на місцевих виборах; виборні посади, на які особи обираються або затверджуються відповідною радою; посади, на які особи призначаються сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради на конкурсній основі чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством України (ст. 3 чинного Закону).	порядку вступу громадян України на службу в органи місцевого самоврядування за результатами конкурсу та встановлення випробування (крім участі виборної посадової особи у конкурсі як кандидата на зайняття вакантної посади службовця місцевого самоврядування);
	порядку просування по службі в органах місцевого самоврядування;
З метою оцінки ділових та професійних якостей, а також кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування, посадові особи місцевого самоврядування один раз на 4 роки підлягають атестації. Атестації не підлягають сільські, селищні, міські голови, голови районних у містах, районних і обласних рад, секретарі сільських, селищних, міських рад... особи, прийняті на посаду на визначений строк (ч. 1–2 ст. 17 чинного Закону).	оцінювання результатів службової діяльності службовців місцевого самоврядування;

Чинне законодавство	Новий Закон
	надання іншої рівнозначної посади або переведення на іншу посаду у випадках, передбачених цим Законом;
	притягнення до дисциплінарної відповідальності;
	політичної неупередженості.
На посадових осіб місцевого самоврядування поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції» та законодавства України про працю з урахуванням особливостей, передбачених цим Законом (ч. 3 ст. 7 чинного Закону).	Дія норм законодавства про працю поширюється на виборних посадових осіб у частині відносин, не врегульованих законами, зазначеними у частині першій цієї статті (ч. 3 ст. 80 нового Закону).
Коментар: Роль Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» залишилася без змін, і він надалі визначає перелік виборних посадових осіб, порядок їх обрання або затвердження, строк та обсяг їхніх повноважень, окремі особливості здійснення ними своїх повноважень або припинення таких повноважень (звільнення). Новий Закон поширюється на виборних посадових осіб з урахуванням положень Розділу X «Особливості служби в органах місцевого самоврядування виборних посадових осіб місцевого самоврядування», який передбачає винятки, які об'єктивно не можуть застосовуватися до таких осіб з огляду або на їх виборність, або найвищий управлінський рівень, а також окремі особливості служби виборних посадових осіб. У цій частині суттєвих новацій порівняно із чинним Законом не запроваджено. Законодавство про працю, Кодекс адміністративного судочинства України, Закон України «Про запобігання корупції», Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс України, рішення відповідних рад також однаковою мірою стосуються і виборних посадових осіб, і службовців місцевого самоврядування.	
Особливості управління службою виборних посадових осіб	
Сільський, селищний, міський голова здійснює керівництво апаратом ради та її виконавчого комітету (п. 7 ч. 4 ст. 42 Закону про МСУ). Голова районної, обласної, районної у місті ради здійснює керівництво виконавчим апаратом ради (п. 10 ч. 6 ст. 55 Закону про МСУ).	Сільський, селищний, міський голова здійснює керівництво апаратом ради та її виконавчого комітету (п. 7 ч. 4 ст. 42 Закону про МСУ). Голова районної, обласної, районної у місті ради здійснює керівництво виконавчим апаратом ради (п. 10 ч. 6 ст. 55 Закону про МСУ). Повноваження з питань служби в органах місцевого самоврядування виборних посадових осіб, що не віднесені законом до компетенції сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради, здійснюються відповідним сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради (ч. 1 ст. 81 нового Закону).
Коментар: Новий Закон чіткіше визначає компетенцію голови з питань служби виборних посадових осіб. Такі повноваження здійснюються головою відповідно до рішень відповідної ради, зокрема: • направлення в службові відрядження; • надання відпусток, відкликання з них; • вирішення питань оплати праці, заохочень, соціально-побутового забезпечення тощо.	
Виконання посадових обов'язків відсутньої виборної посадової особи	
	Посадові обов'язки відсутньої виборної посадової особи здійснює інша виборна посадова особа відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Чинне законодавство	Новий Закон
На час відсутності (відпустки) посадових осіб органів місцевого самоврядування (крім виборних посад) для виконання їх повноважень можуть прийматися на службу особи за строковим трудовим договором (контрактом) (ч. 5 ст. 10 чинного Закону).	У разі відсутності виборної посадової особи (крім обраної на посаду на місцевих виборах), за якою відповідно до закону зберігається посада, сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою на строк відсутності такої особи може бути обрана, затверджена інша особа на відповідну посаду у порядку, встановленому законом. До випадків відсутності виборної посадової особи належать: відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, а в разі якщо дитина потребує домашнього догляду — відпустка без збереження заробітної плати тривалістю, визначеною у медичному висновку, але не більше ніж до досягнення дитиною шестирічного віку; призов на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу, військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період або прийняття на військову службу за контрактом, зокрема шляхом укладення нового контракту на проходження військової служби, під час дії особливого періоду; відсторонення від посади під час кримінального провадження (ст. 84 нового Закону).
Коментар: Новий Закон вирішує давню проблему неможливості заміщення відсутньої виборної посадової особи, за якою відповідно до закону зберігається посада. Новим Законом передбачений чіткий перелік випадків, коли тимчасово відсутню виборну посадову особу можна замінити іншою особою (обставини, які мають велику тривалість). Важливо, що новий Закон вимагає дотримання загального порядку обрання, затвердження такої виборної посадової особи. З об'єктивних причин ця норма не стосується сільського, селищного, міського голови. Для прикладу, випадок з обранням іншої особи замість секретаря ради, відсутнього у зв'язку з відпусткою для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку. Інша особа має бути депутатом відповідної ради, потрібно дотриматися порядку внесення кандидатури на розгляд і порядку таємного голосування відповідною радою. У цьому разі інша особа обіймає відповідну посаду без будь-яких додаткових обмежень і особливостей, окрім обмеження строку перебування на посаді до виходу основного працівника.	
Повноваження з управління службою	
Прийняття на службу в органи місцевого самоврядування здійснюється на посади керівника секретаріату (керуючого справами) районної, обласної ради, керуючого справами виконавчого апарату обласних і районних рад, керівників відділів, управлінь та інших працівників органів місцевого самоврядування шляхом призначення відповідно сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради на	Повноваження керівника служби в органі місцевого самоврядування здійснюють у секретаріаті (апараті) Київської, Севастопольської міської ради, в апараті сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради та її виконавчих органах, виконавчому апараті районної, обласної ради стосовно службовців місцевого самоврядування, які займають посади категорії І, — сільський, селищний, міський голова, голова районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради (п. 1 ч. 1 ст. 15 нового Закону).

Чинне законодавство	Новий Закон
конкурсній основі чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством України (абз. 4 ч. 1 ст. 10 чинного Закону).	
Коментар: Новий Закон зберігає за сільським, селищним, міським головою всі кадрові повноваження I категорії посад (керуючого справами виконавчого комітету, керівників галузевих виконавчих органів ради, заступників таких керівників). Це дозволяє такому голові реалізовувати на належному рівні управління виконавчими органами ради і не бути переобтяженим значним обсягом кадрової роботи щодо службовців II і III категорій. Кадрові повноваження щодо службовців II і III категорій передбачені для керуючого справами виконавчого комітету та керівників виконавчих органів ради із статусом юридичної особи публічного права.	

Розділ 5.

Загальні положення проходження служби в органах місцевого самоврядування

До суттєвих нововведень нового Закону в цій частині належать регулювання безпосередньо новим Законом положень про робочий час і час відпочинку, надання відпусток і відкликання з відпустки, внутрішній службовий розпорядок, відрядження, а в низці випадків — актами відповідної ради або голови. Лише в інших випадках потрібно буде застосовувати законодавство про працю.

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Робочий час		
Нормальна тривалість робочого часу працівників не може перевищувати 40 годин на тиждень (ст. 50 КЗпП).	Тривалість робочого часу службовця місцевого самоврядування становить 40 годин на тиждень (ч. 1 ст. 53 нового Закону).	Тривалість робочого часу державного службовця становить 40 годин на тиждень (ч. 1 ст. 56 Закону про держслужбу).
Для працівників установлюється п'ятиденний робочий тиждень з двома вихідними днями (ст. 52 КЗпП).	Для службовців місцевого самоврядування установлюється п'ятиденний робочий тиждень з двома вихідними днями (ч. 2 ст. 53 нового Закону).	Для державних службовців установлюється п'ятиденний робочий тиждень з двома вихідними днями (ч. 2 ст. 56 Закону про держслужбу).
За угодою між працівником і роботодавцем може встановлюватися як при прийнятті на роботу, так і згодом неповний робочий день або неповний робочий тиждень. На просьбу вагітної жінки, жінки, яка має дитину віком до чотирнадцяти років або дитину з інвалідністю, в тому числі таку, що знаходиться під її опікуванням, або здійснює догляд за хворим членом сім'ї відповідно до медичного висновку, роботодавець зобов'язаний встановлювати їй неповний робочий день або неповний робочий тиждень. Оплата праці в цих випадках провадиться пропорційно відпрацьованому часу або залежно від виробітку (ст. 56 КЗпП).	За згодою керівника служби для службовця місцевого самоврядування може встановлюватися неповний робочий день або неповний робочий тиждень. На прохання службовця місцевого самоврядування — вагітної жінки, одинокого службовця місцевого самоврядування, який має дитину віком до 14 років або дитину з інвалідністю, у тому числі яка перебуває під його опікою, або який доглядає за хворим членом сім'ї відповідно до медичного висновку, керівник служби зобов'язаний установити для нього неповний робочий день або неповний робочий тиждень. Оплата праці в такому разі здійснюється пропорційно відпрацьованому часу (ч. 3 ст. 53 нового Закону).	За згодою керівника державної служби для державного службовця може встановлюватися неповний робочий день або неповний робочий тиждень. На прохання вагітної жінки, одинокого державного службовця, який має дитину віком до 14 років або дитину з інвалідністю, у тому числі яка перебуває під його опікою, або який доглядає за хворим членом сім'ї відповідно до медичного висновку, керівник державної служби зобов'язаний установити для них неповний робочий день або неповний робочий тиждень. Оплата праці в такому разі здійснюється пропорційно відпрацьованому часу (ч. 3 ст. 56 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
До надурочних робіт (ст. 62 КЗпП) забороняється залучати: вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років (ст. 176 КЗпП); осіб, молодших вісімнадцяти років (ст. 192 КЗпП); працівників, які навчаються в загальноосвітніх школах і професійно-технічних училищах без відриву від виробництва, в дні занять (ст. 220 КЗпП). Законодавством можуть бути передбачені і інші категорії працівників, що їх забороняється залучати до надурочних робіт. Жінки, які мають дітей віком від трьох до чотирнадцяти років або дитину з інвалідністю, можуть залучатися до надурочних робіт лише за їх згодою (ст. 177 КЗпП). Залучення осіб з інвалідністю до надурочних робіт можливе лише за їх згодою і за умови, що це не суперечить медичним рекомендаціям (ст. 172 КЗпП) (ст. 63 КЗпП).	Для виконання невідкладних або непередбачуваних завдань службовці місцевого самоврядування, для яких законом не передбачено обмежень щодо роботи, на підставі розпорядження (наказу) керівника служби, про який повідомляється виборний орган первинної профспілкової організації (за наявності), зобов'язані з'явитися на службу і працювати понад установлену тривалість робочого дня, а також у вихідні, святкові та неробочі дні, у нічний час. За роботу в зазначені дні (час) службовцям місцевого самоврядування надається грошова компенсація у розмірі та порядку, визначених законодавством про працю, або протягом місяця надаються відповідні дні відпочинку за заявами службовців місцевого самоврядування. Забороняється залучати до роботи понад установлену тривалість робочого дня, а також у вихідні, святкові та неробочі дні, у нічний час вагітних жінок і службовців місцевого самоврядування, які мають дітей віком до 3 років. Службовці місцевого самоврядування, які мають дітей віком від 3 років до 14 років або дитину з інвалідністю, можуть залучатися до надурочних робіт лише за їхньою згодою. Залучення осіб з інвалідністю до надурочних робіт можливе лише за їхньою згодою і за умови, що це не суперечить медичним рекомендаціям (ч. 4 ст. 53 нового Закону).	Для виконання невідкладних або непередбачуваних завдань державні службовці, для яких законом не передбачено обмежень щодо роботи, на підставі наказу (розпорядження) керівника державної служби, про який повідомляється виборний орган первинної профспілкової організації (за наявності), зобов'язані з'явитися на службу і працювати понад установлену тривалість робочого дня, а також у вихідні, святкові та неробочі дні, у нічний час. За роботу в зазначені дні (час) державним службовцям надається грошова компенсація у розмірі та порядку, визначених законодавством про працю, або протягом місяця надаються відповідні дні відпочинку за заявами державних службовців. Забороняється залучати до роботи понад установлену тривалість робочого дня, а також у вихідні, святкові та неробочі дні, у нічний час вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років. Жінки, які мають дітей віком від 3 до 14 років або дитину з інвалідністю, можуть залучатися до надурочних робіт лише за їхньою згодою. Залучення осіб з інвалідністю до надурочних робіт можливе лише за їхньою згодою і за умови, що це не суперечить медичним рекомендаціям (ч. 4 ст. 56 Закону про держслужбу).
Надурочні роботи не повинні перевищувати для кожного працівника чотирьох годин протягом двох днів підряд і 120 годин на рік (ст. 65 КЗпП).	Тривалість роботи понад установлену тривалість робочого дня, а також у вихідні, святкові та неробочі дні, у нічний час не повинна перевищувати для кожного службовця місцевого самоврядування 4 годин протягом двох днів підряд і 120 годин на рік (ч. 5 ст. 53 нового Закону).	Тривалість роботи понад установлену тривалість робочого дня, а також у вихідні, святкові та неробочі дні, у нічний час не повинна перевищувати для кожного державного службовця чотирьох годин протягом двох днів підряд і 120 годин на рік (ч. 5 ст. 56 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
У випадку, коли святковий або неробочий день (ст. 73 КЗпП) збігається з вихідним днем, вихідний день переноситься на наступний після святкового або неробочого (ст. 67 КЗпП).	Якщо святковий або неробочий день збігається з вихідним днем, вихідний день переноситься на наступний після святкового або неробочого дня (ч. 6 ст. 53 нового Закону).	Якщо святковий або неробочий день збігається з вихідним днем, вихідний день переноситься на наступний після святкового або неробочого дня (ч. 6 ст. 56 Закону про держслужбу).
Коментар: Відтепер загальні положення про робочий час і час відпочинку службовців місцевого самоврядування, як і держслужбовців, урегульовано спеціальним Законом, а не законодавством про працю.		
Відпустки		
Посадовим особам місцевого самоврядування надається щорічна відпустка тривалістю 30 календарних днів, якщо законами України не передбачено тривалішої відпустки, з виплатою допомоги на оздоровлення у розмірі посадового окладу (ч. 5 ст. 21 чинного Закону).	Службовцю місцевого самоврядування надається щорічна основна відпустка тривалістю 30 календарних днів, якщо законом не передбачено більш тривалої відпустки, з виплатою грошової допомоги в розмірі середньомісячної заробітної плати (ч. 1 ст. 54 нового Закону).	Державним службовцям надається щорічна основна оплачувана відпустка тривалістю 30 календарних днів, якщо законом не передбачено більш тривалої відпустки, з виплатою грошової допомоги у розмірі середньомісячної заробітної плати (ч. 1 ст. 57 Закону про держслужбу).
	Службовцю місцевого самоврядування надається щорічна основна відпустка, як правило, до кінця робочого року (ч. 2 ст. 54 нового Закону).	
	Умови надання службовцю місцевого самоврядування щорічної основної відпустки визначаються законодавством про працю з урахуванням особливостей, визначених цим Законом (ч. 3 ст. 54 нового Закону).	
	Загальна тривалість використаних службовцем місцевого самоврядування днів щорічних основної та додаткової відпусток не повинна бути менше ніж 30 календарних днів. За решту днів щорічних відпусток, право на які службовець місцевого самоврядування набув протягом робочого року, але не використав до кінця наступного робочого року, виплачується грошова компенсація. Така компенсація виплачується в останньому місяці наступного робочого року службовця місцевого самоврядування (ч. 4 ст. 54 нового Закону).	

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Посадовим особам, які мають стаж служби в органах місцевого самоврядування понад 10 років, надається додаткова оплачувана відпустка тривалістю до 15 календарних днів. Порядок і умови надання додаткових оплачуваних відпусток встановлюються Кабінетом Міністрів України (ч. 6 ст. 21 чинного Закону): державним службовцям, які мають стаж державної служби понад 10 років, посадовим особам місцевого самоврядування, які мають стаж служби в цих органах понад 10 років, надається додаткова оплачувана відпустка тривалістю 5 календарних днів, а починаючи з 11-го року ця відпустка збільшується на 2 календарних дні за кожний наступний рік. Тривалість додаткової оплачуваної відпустки не може перевищувати 15 календарних днів; додаткові оплачувані відпустки державним службовцям, посадовим особам місцевого самоврядування надаються одночасно із щорічною відпусткою згідно з установленим графіком або за згодою сторін окремо від неї (п. 1 Постанови № 250).	За кожний рік служби в органах місцевого самоврядування після досягнення п'ятирічного стажу служби службовцю місцевого самоврядування надається один календарний день щорічної додаткової відпустки, але не більш як 15 календарних днів. У перший рік служби в органі місцевого самоврядування службовцю місцевого самоврядування, який має стаж такої служби понад п'ять років, щорічна додаткова відпустка надається після закінчення шести місяців безперервної служби в цьому органі місцевого самоврядування, якщо інше не передбачено законодавством. Невикористана щорічна додаткова відпустка чи її частина надається службовцю місцевого самоврядування у будь-який час відповідного року чи приєднується до відпустки у наступному році з урахуванням частини четвертої статті 54 цього Закону (ч. 1 ст. 55 нового Закону).	За кожний рік державної служби після досягнення п'ятирічного стажу державної служби державному службовцю надається один календарний день щорічної додаткової оплачуваної відпустки, але не більш як 15 календарних днів. Порядок надання державним службовцям додаткових оплачуваних відпусток визначається Кабінетом Міністрів України (ч. 1 ст. 58 Закону про держслужбу).
До стажу служби в органах місцевого самоврядування зараховується період роботи на посадах, на які поширюється дія цього Закону, а також на посадах і в органах, час роботи в яких зараховується до стажу державної служби (ст. 22 чинного Закону).	До стажу служби в органах місцевого самоврядування зараховується: - час перебування на посаді службовця місцевого самоврядування відповідно до цього Закону; - час перебування на посаді виборної посадової особи; - час професійного навчання з відривом від служби, якщо не пізніше 30 календарних днів після завершення навчання службовець місцевого самоврядування повернувся на службу, крім випадків, установлених законом; - час, коли службовець місцевого самоврядування не працював	До стажу державної служби зараховуються: - час перебування на посаді державної служби; - час перебування на посаді народного депутата України; - час перебування на посадах працівників дипломатичної служби; - час перебування на посадах в органах місцевого самоврядування; - час перебування на посадах суддів; - час перебування на посадах прокурорів; - час перебування на посадах, на яких присвоюються військові та спеціальні звання;

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
	з поважних причин, але перебував у трудових відносинах з органом місцевого самоврядування; час, що зараховується до стажу державної служби (ч. 2 ст. 44 нового Закону).	час професійного навчання державного службовця з відривом від служби, якщо не пізніше 75 днів після його завершення така особа повернулася на державну службу, крім випадків, установлених законом; період, коли державний службовець не працював з поважних причин, але залишався у трудових відносинах з державним органом; час перебування державного службовця у відпустці по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, а в разі, коли дитина потребує домашнього догляду, — у відпустці без збереження заробітної плати тривалістю, визначеною у медичному висновку, але не більш як до досягнення дитиною шестирічного віку; час перебування на посадах патронатної служби... (ч. 2 ст. 46 Закону про держслужбу, п. 4 Порядку обчислення стажу державної служби, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 № 229).
	До стажу служби в органах місцевого самоврядування, що дає право на щорічну додаткову відпустку, не зараховується час перебування службовця місцевого самоврядування у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного (шестирічного) віку, у відпустках без збереження заробітної плати більше 15 календарних днів, навчання у закладі освіти, установі, організації незалежно від форми власності, що має право надавати освітні послуги, зокрема за кордоном, для підвищення рівня професійної компетентності з відривом від служби (ч. 2 ст. 55 нового Закону).	Додаткова відпустка не надається державному службовцю за час перебування: у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку; у відпустках без збереження заробітної плати: у разі, коли дитина потребує домашнього догляду (тривалістю, визначеною у медичному висновку, але не більше ніж до досягнення дитиною шестирічного віку); у разі, коли дитина хвора на цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), не більш як до досягнення дитиною шістнадцятирічного віку; у разі, коли дитині встановлено категорію «дитина з інвалідністю підгрупи А» (до досягнення дитиною вісімнадцятирічного віку).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
		Додаткова відпустка не надається державному службовцю за час навчання у навчальному закладі, установі, організації незалежно від форми власності, що має право надавати освітні послуги, зокрема за кордоном, для підвищення рівня професійної компетентності з відривом від виробництва (п. 11 Порядку № 270).
	Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням, творчі відпустки, соціальні відпустки, відпустки без збереження заробітної плати та інші види відпусток надаються службовцям органів місцевого самоврядування відповідно до закону (ч. 3 ст. 55 нового Закону).	Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням, творчі відпустки, соціальні відпустки, відпустки без збереження заробітної плати та інші види відпусток надаються державним службовцям відповідно до закону (ч. 2 ст. 58 Закону про держслужбу).
	На період участі у виборчому процесі (з дати реєстрації кандидатом на відповідних виборах до офіційного оголошення результатів виборів або скасування такої реєстрації) службовцю місцевого самоврядування надається відпустка без збереження заробітної плати, щорічна основна та/або додаткова відпустка за його заявою (ч. 4 ст. 55 нового Закону).	Державному службовцю надається відпустка без збереження заробітної плати на час участі у виборчому процесі у порядку, визначеному статтею 10 цього Закону (ч. 3 ст. 58 Закону про держслужбу).
	Умови надання службовцю місцевого самоврядування щорічної додаткової та інших відпусток визначаються законодавством про працю з урахуванням особливостей, визначених цим Законом (ч. 5 ст. 55 нового Закону).	Щорічні відпустки надаються державним службовцям у порядку та на умовах, визначених законодавством про працю (ч. 1 ст. 59 Закону про держслужбу).
Коментар: Аналогічно до Закону про держслужбу, але більш розлого новий Закон визначає основні положення про порядок надання відпусток службовцям місцевого самоврядування. Зокрема, це дозволило відмовитися від окремого порядку надання додаткових оплачуваних відпусток.		
Відкликання з відпустки		
Відкликання з щорічної відпустки допускається за згодою працівника лише для відвернення стихійного лиха, виробничої аварії або негайного усунення їх наслідків, для відвернення нещасних випадків, простою, загибелі або псування майна підприємства, установи, організації з додержанням вимог частини шостої цієї	Для виконання невідкладних завдань службовці місцевого самоврядування, які займають посади категорії І, можуть бути відкликані із щорічної основної або додаткової відпустки, передбаченої частиною першою статей 54 і 55 цього Закону, за розпорядженням сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті	Для виконання невідкладних завдань державні службовці, які займають посади категорії «А», можуть бути відкликані із щорічної основної або додаткової відпустки, передбаченої частиною першою статті 58 цього Закону, за рішенням суб'єкта призначення, а державні службовці, які займають посади

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
статті та в інших випадках, передбачених законодавством. У разі відкликання працівника з відпустки його працю оплачують з урахуванням тієї суми, що була нарахована на оплату невикористаної частини відпустки (ст. 79 КЗпП, ст. 12 Закону про відпустки).	(у разі створення), районної, обласної ради, а службовці місцевого самоврядування, які займають посади категорій II і III, — за наказом керівника служби (ч. 1 ст. 56 нового Закону).	категорій «Б» і «В», — за наказом (розпорядженням) керівника державної служби. Порядок відкликання державних службовців із щорічних відпусток затверджується Кабінетом Міністрів України (ч. 1 ст. 60 Закону про держслужбу).
	Підставою для відкликання службовця місцевого самоврядування із щорічної основної або додаткової відпустки є необхідність виконання невідкладного завдання, про яке не було і не могло бути відомо під час надання щорічної відпустки, за умови неможливості виконання такого завдання іншою уповноваженою на це особою (ч. 2 ст. 56 нового Закону).	Підставою для відкликання державного службовця із щорічної відпустки є необхідність виконання невідкладного завдання, про яке не було і не могло бути відомо під час надання щорічної відпустки, за умови неможливості виконання такого завдання іншою уповноваженою на це особою (п. 3 Порядку відкликання державного службовця із щорічної відпустки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 № 230).
	Непередбачувані витрати відшкодовуються службовцю місцевого самоврядування протягом 14 календарних днів з дня видання розпорядження (наказу) про його відкликання із щорічної основної або додаткової відпустки на підставі його письмової заяви, за умови наявності документів, що засвідчують обсяг таких витрат (ч. 3 ст. 56 нового Закону).	Непередбачувані витрати відшкодовуються державному службовцю протягом одного місяця з дня видання наказу (розпорядження) про відкликання державного службовця із щорічної основної або додаткової відпустки на підставі його письмової заяви за умови наявності документів, що засвідчують обсяг таких витрат... (п. 5 Порядку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 № 231).
	Порядок відкликання службовця місцевого самоврядування із щорічної основної або додаткової відпустки та відшкодування непередбачуваних витрат у зв'язку з його відкликанням затверджується сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою (ч. 4 ст. 56 нового Закону).	Порядок відкликання державних службовців із щорічних відпусток затверджується Кабінетом Міністрів України (ч. 1 ст. 60 Закону про держслужбу). Порядок відшкодування непередбачуваних витрат державних службовців у зв'язку з їх відкликанням із щорічної основної або додаткової відпустки затверджується Кабінетом Міністрів України (ч. 3 ст. 60 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Коментар: На відміну від Закону про держслужбу, яким передбачено затвердження порядку відкликання державних службовців із щорічних відпусток Кабінетом Міністрів України, порядок відкликання службовця місцевого самоврядування із щорічної основної або додаткової відпустки та відшкодування непередбачуваних витрат у зв'язку з його відкликанням затверджується відповідною радою.		
Правила внутрішнього службового розпорядку		
Трудовий розпорядок на підприємствах, в установах, організаціях визначається правилами внутрішнього трудового розпорядку, які затверджуються трудовими колективами за поданням роботодавця і виборним органом первинної профспілкової організації (профспілковим представником) на основі типових правил. У деяких галузях економіки України для окремих категорій працівників діють статuti і положення про дисципліну (ст. 142 КЗпП).	Правилами внутрішнього службового розпорядку органу місцевого самоврядування визначаються: - початок та кінець робочого часу службовця місцевого самоврядування; - перерви для відпочинку; - умови та порядок перебування службовця місцевого самоврядування в службових приміщеннях органу місцевого самоврядування у вихідні, святкові та неробочі дні, а також після закінчення робочого часу; - порядок доведення до відома службовця місцевого самоврядування розпоряджень (наказів) та доручень керівників, актів органів місцевого самоврядування та актів органів державної влади, інших державних органів; - загальні інструкції з охорони праці та протипожежної безпеки; - правила етичної поведінки в органі місцевого самоврядування; - порядок повідомлення службовцем місцевого самоврядування про його відсутність на службі; - порядок прийняття та передачі справ і майна службовцем місцевого самоврядування; - інші положення, що не суперечать цьому Закону та іншим актам законодавства (ч. 1 ст. 45 нового Закону).	Правилами внутрішнього службового розпорядку державного органу визначаються: - початок та кінець робочого часу державного службовця; - перерви, що надаються для відпочинку та прийняття їжі; - умови і порядок перебування державного службовця в державному органі у вихідні, святкові та неробочі дні, а також після закінчення робочого часу; - порядок доведення до відома державного службовця нормативно-правових актів, наказів (розпоряджень) та доручень із службових питань; - загальні інструкції з охорони праці та протипожежної безпеки; - загальні правила етичної поведінки в державному органі; - порядок повідомлення державним службовцем про його відсутність на службі; - порядок прийняття та передачі діловодства (справ) і майна державним службовцем; - інші положення, що не суперечать цьому Закону та іншим актам законодавства (ч. 1 ст. 47 Закону про держслужбу).
	Правила внутрішнього службового розпорядку органу місцевого самоврядування затверджуються сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради за погодженням з виборним	Правила внутрішнього службового розпорядку затверджуються загальними зборами (конференцією) державних службовців державного органу за поданням керівника державної служби і виборного органу первинної профспілкової

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
	органом первинної профспілкової організації (за наявності) (ч. 2 ст. 45 нового Закону).	організації (за наявності) на основі типових правил (ч. 2 ст. 47 Закону про держслужбу).
До початку роботи роботодавець зобов'язаний в узгоджений із працівником спосіб поінформувати працівника про правила внутрішнього трудового розпорядку або умови встановлення режиму роботи, тривалість робочого часу і відпочинку, а також про положення колективного договору (у разі його укладення) (п. 5 ч. 1 ст. 29 КЗпП).	Правила внутрішнього службового розпорядку органу місцевого самоврядування доводяться до відома всіх службовців місцевого самоврядування відповідного органу під підпис (ч. 3 ст. 45 нового Закону).	Правила внутрішнього службового розпорядку доводяться до відома всіх державних службовців під підпис (ч. 3 ст. 47 Закону про держслужбу). Типові правила внутрішнього службового розпорядку затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби (ч. 4 ст. 47 Закону про держслужбу).
Коментар: На відміну від загального регулювання КЗпП, новим Законом подібно до Закону про держслужбу передбачено зміст правил внутрішнього службового розпорядку в ОМС.		
Службове відрядження		
<i>Примітка:</i> Регулюється в загальному порядку Інструкцією № 59.	Службовець місцевого самоврядування може бути направлений у службове відрядження для виконання своїх посадових обов'язків поза межами постійного місця служби (робочого місця) у порядку, затвердженому відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою. Суми витрат та інші компенсації на відрядження службовців місцевого самоврядування не можуть бути нижче граничних сум витрат на відрядження, передбачених для державних службовців та інших осіб, які направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, що утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів (ч. 1 ст. 42 нового Закону).	Державний службовець може бути направлений у службове відрядження для виконання своїх посадових обов'язків поза межами постійного місця служби, у тому числі на роботу до секретаріатів міжнародних організацій, представництв міжнародних організацій в інших країнах або органів влади іноземних держав у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України (ч. 1 ст. 42 Закону про держслужбу).
Направлення працівника підприємства у відрядження здійснює керівник цього підприємства або його заступник... і оформлює наказом (розпорядженням), у якому зазначаються мета виїзду, завдання (за потреби), пункт	Керівник служби визначає місце, строк відрядження, режим роботи у період відрядження та завдання до виконання (ч. 2 ст. 42 нового Закону).	Керівник державної служби визначає місце, строк відрядження, режим роботи у період відрядження та завдання до виконання (ч. 2 ст. 42 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
призначення... строк... джерело фінансового забезпечення витрат на відрядження, а також за потреби інші ключові моменти... після затвердження кошторису витрат... (п. 1 розділу II Інструкції № 59).		
Строк відрядження визначається керівником або його заступником (строк відрядження державного службовця визначається керівником державної служби), але не може перевищувати 30 календарних днів, за винятком випадків, передбачених постановою Кабінету Міністрів України від 2 лютого 2011 року № 98 (п. 1 розділу II Інструкції № 59).	Строк відряджень службовця місцевого самоврядування протягом одного календарного року не може перевищувати 60 календарних днів. Направлення службовця місцевого самоврядування у відрядження на більш тривалий строк можливе за його письмовою згодою (ч. 3 ст. 42 нового Закону).	Строк відрядження державного службовця протягом одного календарного року не може перевищувати 60 календарних днів, крім випадків, визначених законодавством. Направлення державного службовця у відрядження на більш тривалий строк можливе за його письмовою згодою (ч. 3 ст. 42 Закону про держслужбу).
Працівнику відшкодовуються (за наявності документального підтвердження оплати), понесені у зв'язку зі службовим відрядженням, комісійні витрати у разі обміну валюти, суми комісійної винагороди за надані банком послуги, пов'язані з використанням платіжних карток та готівки (з урахуванням особливостей системи фінансових розрахунків у державі відрядження)... (п. 4 розділу I Інструкції № 59).	Службовцю місцевого самоврядування відшкодовуються витрати та надаються інші компенсації у зв'язку з направленням у відрядження у порядку і розмірах, встановлених відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою (ч. 4 ст. 42 нового Закону).	Державному службовцю відшкодовуються витрати та надаються інші компенсації у зв'язку з направленням у відрядження в порядку і розмірах, визначених Кабінетом Міністрів України (ч. 4 ст. 42 Закону про держслужбу).
За відрядженням працівником зберігається місце роботи (посада) протягом усього часу відрядження, в тому числі й часу перебування в дорозі (п. 13 розділу I Інструкції № 59).	За службовцем місцевого самоврядування на строк відрядження зберігаються його посада та заробітна плата (ч. 5 ст. 42 нового Закону).	За державним службовцем на весь період відрядження зберігаються його посада та заробітна плата (ч. 5 ст. 42 Закону про держслужбу).
	Під час направлення службовця місцевого самоврядування у відрядження беруться до уваги його сімейний стан та інші особисті обставини. Не допускається направлення у відрядження без їхньої згоди вагітних жінок, службовців місцевого самоврядування, які мають дітей віком до 14 років, самостійно виховують дітей з інвалідністю, осіб з інвалідністю з дитинства (ч. 6 ст. 42 нового Закону).	Під час направлення державного службовця у відрядження беруться до уваги його сімейний стан та інші особисті обставини. Не допускається направлення у відрядження без їхньої згоди вагітних жінок, державних службовців, які мають дітей (ч. 6 ст. 42 Закону про держслужбу).
Коментар: Новий Закон безпосередньо визначає особливості службових відряджень аналогічно до регулювання відповідних правовідносин у Законі про держслужбу. Найважливішою зміною є визначення відповідною радою порядку направлення в службові відрядження та порядку відшкодування витрат й інших компенсаційних виплат на відрядження.		

Розділ 6.

Оплата праці

6.1. Загальні положення

До суттєвих нововведень нового Закону щодо оплати праці посадових осіб місцевого самоврядування належать такі:

- надання місцевим радам повноважень самостійно:
 - затверджувати схеми посадових окладів службовців і виборних посадових осіб місцевого самоврядування за поданням відповідного голови;
 - визначати розміри надбавок за ранги службовців місцевого самоврядування;
 - затверджувати положення про преміювання службовців і виборних посадових осіб місцевого самоврядування;
 - преміювати сільських, селищних і міських голів, голів районних у містах, районних, обласних рад, заступників голів районних у містах, районних, обласних рад, надавати їм матеріальну допомогу для вирішення соціально-побутових питань;
 - затверджувати порядок надання матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань;
 - визначати в місцевому бюджеті видатки на оплату праці в ОМС за поданням відповідного голови;
- регулювання на рівні закону всіх складових заробітної плати посадових осіб місцевого самоврядування (раніше це питання регулювали постанови Кабінету Міністрів України);
- однаковий підхід до встановлення посадових окладів, що не залежать від розміру територіальної громади, чисельності населення району, області;
- нові розміри надбавки за вислугу років;
- відсутність у заробітній платі таких складових, як надбавка за високі досягнення в праці або виконання особливо важливої роботи, надбавка за знання та використання в роботі іноземної мови, доплата за науковий ступінь кандидата або доктора наук із відповідної спеціальності, надбавка за почесне звання «заслужений» тощо;
- відсутність у виборних посадових осіб надбавки за ранг, оскільки ранги для таких посад новим Законом не передбачені;
- запровадження нової премії за результатами щорічного оцінювання службової діяльності (за відмінну оцінку) та відсутність премії до державних і професійних свят та ювілейних дат;
- наявність прямого зобов'язання оприлюднювати на офіційному вебсайті відповідної ради рішення про встановлення службовцям місцевого самоврядування премії, доплати за додаткове навантаження з їх обґрунтуванням, рішення про встановлення виборним посадовим особам премій, інших грошових виплат із їх обґрунтуванням;
- для оплати праці працівників патронатної служби передбачено окремий порядок формування з огляду на їх виключення зі служби в ОМС.

При розробленні та прийнятті нового Закону щодо формування правових засад служби в ОМС була поставлена й реалізована мета:

- повної імплементації положень статті 6 Європейської хартії місцевого самоврядування, зокрема забезпечення належної винагороди, можливість ОМС визначати власні внутрішні адміністративні структури з урахуванням місцевих потреб і потреби забезпечення ефективного управління;
- посилення децентралізації й надання ОМС можливості визначення конкурентоздатного рівня заробітної плати;
- підвищення ролі і частки посадового окладу в складі заробітної плати (постійна складова), скорочення додаткових складових, встановлення яких залежить від керівництва;
- усунення факторів, за яких зростання посадових окладів стримувалося, а частка премій у складі заробітної плати суттєво зростала, відновлення стимулювальної функції премії;
- узгодження з державною службою переліку складових заробітної плати, змісту й обсягу надбавок, доплат, допомог, відмежування працівників патронатної служби від служби в ОМС.

Питання оплати праці в ОМС регулюється постановою Кабінету Міністрів України від 9 березня 2006 року № 268 «Про упорядкування структури та умов оплати праці працівників апарату органів виконавчої влади, органів прокуратури, судів та інших органів» (Постанова № 268). Проблемою цієї постанови протягом багатьох років була і є наявність посадових окладів, які не відповідають умовам місцевого ринку праці для багатьох місцевостей, неврахування тієї обставини, що посадовий оклад є основною заробітною платою і повинен узгоджуватися з мінімальною заробітною платою, рівнем кваліфікації на службі в ОМС і наявністю обмежень на суміщення служби з іншими видами оплачуваної діяльності. Так, у 2023 році мінімальна заробітна плата становила 6 700 грн, а Постанова № 268 передбачає посадові оклади, нижчі або рівні цій величині, для всіх спеціалістів (4 540–5 600 грн), працівників патронатних служб (5 450–5 650 грн) і найнижчих посад керівників (6 000–6 700 грн) від «завідувача сектору у складі управління, відділу» (м. Київ) до «начальника відділу у складі департаменту, самостійного управління, управління у складі департаменту, головного бухгалтера» (територіальні громади до 15 тисяч осіб). У результаті склад типової заробітної плати кожного року все більше зазнає суттєвих диспропорцій:

- посадові оклади поступово втрачають функцію основної складової заробітної плати і відповідно частку в складі заробітної плати (компетенція Уряду);
- надбавка за високі досягнення в праці або за виконання особливо важливої роботи фактично стає обов'язковою виплатою, яка компенсує низький посадовий оклад, хоча її первинне призначення не в цьому (компетенція ОМС);
- премія часто стає обов'язковою виплатою, яка теж компенсує низький посадовий оклад і дозволяє підвищувати заробітну плату до конкурентного рівня, хоча її первинне призначення не в цьому (компетенція ОМС).

Характерно, що Міністерство фінансів України неодноразово пропонувало обмежити можливості ОМС встановлювати премії шляхом визначення для неї верхньої межі. Завдяки зусиллям Асоціації міст України такі зміни не були прийняті, що дозволило зберегти премію як тимчасовий компенсаційний механізм і забезпечити певну стабільність колективів ОМС.

Новий Закон передає всі повноваження, які впливають на формування оплати праці, відповідним радам, зокрема основні:

- затверджувати схеми посадових окладів службовців і виборних посадових осіб місцевого самоврядування за поданням відповідного голови (встановлення розміру базового посадового окладу, коефіцієнтів для інших посадових окладів);
- затверджувати положення про преміювання службовців і виборних посадових осіб місцевого самоврядування;
- преміювати сільських, селищних і міських голів, голів районних у містах, районних, обласних рад, заступників голів районних у містах, районних, обласних рад, надавати їм матеріальну допомогу для вирішення соціально-побутових питань;
- визначати в місцевому бюджеті видатки на оплату праці в ОМС за поданням відповідного голови, зокрема на фонд преміювання.

Зосередження вказаних повноважень за одним органом створює умови для встановлення єдиного й цілісного підходу до формування умов оплати праці й усунення вищевказаних диспропорцій. Очікувано, ради будуть більше тяжіти до збільшення в складі заробітної плати частки посадового окладу, який вони безпосередньо затверджують, і зменшення частки премій, визначення розміру яких залежить від відповідних керівників. Очікувано, основним інструментом регулювання рівня оплати праці стане розмір базового посадового окладу, перегляд якого не призводитиме до перегляду коефіцієнтів (пропорцій).

Запобіжниками від використання радою своїх нових повноважень для заниження рівня заробітних плат будуть такі:

- наявність мінімальних гарантій для кожної категорії посад, а також виборних посадових осіб;
- обов'язковість подання відповідного голови для затвердження схеми посадових окладів службовців місцевого самоврядування, визначення в місцевому бюджеті видатків на оплату праці в ОМС;
- ризик втрати кваліфікованого персоналу й неможливість заповнення вакантних посад;
- для перехідного етапу передбачено, що до затвердження схеми посадових окладів службовців місцевого самоврядування, визначення розмірів надбавок за ранги службовців місцевого самоврядування та посадових окладів виборних посадових осіб для них зберігаються умови оплати праці, що діяли до дня набрання чинності цим Законом, тобто встановлені Постановою № 268.

Новий Закон передбачає для формування схеми посадових окладів звичний підхід, коли визначається базовий посадовий оклад (в абсолютній або відносній величині) і система підвищувальних коефіцієнтів для інших посад з урахуванням їхнього місця в загальній ієрархії (міжпосадових співвідношень). Важливою особливістю нового Закону є наявність мінімальної величини базового посадового окладу (1 мінімальна заробітна плата) і відсутність у нього верхньої величини. Це дозволяє в межах наявних фінансових ресурсів на оплату праці в ОМС встановити належний рівень усіх посадових окладів, які будуть відповідати ринку праці. Такий самий підхід застосовано і для міжкатегорійних співвідношень. Для убезпечення від великих диспропорцій між базовим посадовим окладом і максимально можливим посадовим окладом передбачено, що максимальний посадовий оклад службовця не може бути в п'ять разів більшим за базовий посадовий оклад, а максимальний посадовий оклад виборної посадової особи — у шість разів.

Запровадження нових посадових окладів потребуватиме не лише розроблення схеми посадових окладів за новими правилами. Важливо також звернути увагу на перегляд внутрішньої структури ОМС, критеріїв формування структурних підрозділів ОМС та окремих виконавчих органів, пропорцій керівного складу та складу спеціалістів, чисельності категорій спеціалістів (головних, провідних спеціалістів, спеціалістів), посадових обов'язків, кваліфікаційних вимог до посад. Це необхідно для узгодження посад, а відповідно й оплати праці з навантаженням, складністю і важливістю роботи. Зокрема, це стосується кваліфікаційних вимог спеціалістів різних категорій. Низку працівників, можливо, потрібно буде перевести на інші посади.

Важливо враховувати, що новий Закон не тільки розширює можливості ОМС із формування умов оплати праці, а й зобов'язує оприлюднювати на офіційному вебсайті відповідної ради не пізніше ніж за 10 календарних днів із дня прийняття відповідне рішення про затвердження схеми посадових окладів службовців місцевого самоврядування (ч. 3 ст. 47 нового Закону), про встановлення премій, інших грошових виплат виборним посадовим особам із їх обґрунтуванням (ч. 10 ст. 86 нового Закону). Це має посилити громадський контроль за прийняттям таких рішень. За невиконання такого обов'язку передбачено адміністративну відповідальність у частині 1 статті 212-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення, у редакції нового Закону (пп. 1 п. 3 Прикінцевих та перехідних положень).

У новому Законі передбачені перехідні положення (абз. 1 п. 9) на випадок несвоєчасного затвердження радою схеми посадових окладів службовців місцевого самоврядування, визначення розмірів надбавок за ранги службовців місцевого самоврядування та посадових окладів виборних посадових осіб. За такої ситуації для зазначених працівників зберуться попередні умови оплати праці, визначені Постановою № 268.

УВАГА! Новий Закон набере чинності через шість місяців із дня припинення або скасування воєнного стану. Проте варто враховувати складність роботи над формуванням умов оплати праці. Її необхідно належно спланувати й забезпечити своєчасне розроблення, належне обговорення та подальше прийняття радами відповідних рішень. Важливо скористатися нагодою і сформувати належну внутрішню організаційну структуру ОМС та ефективну систему оплати праці.

З огляду на спрямування, обсяг й особливості викладу матеріалу цього видання ґрунтовні роз'яснення, методичні поради та покроковий алгоритм формування схеми посадових окладів службовців місцевого самоврядування, посадових окладів виборних посадових осіб будуть викладені в іншому виданні, яке заплановано підготувати додатково.

6.2. Оплата праці службовців місцевого самоврядування

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Компетенція		
Джерелом формування фонду оплати праці посадових осіб місцевого самоврядування є місцевий бюджет (ч. 4 ст. 21 чинного Закону).	Фінансове забезпечення служби в органах місцевого самоврядування здійснюється за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів (ч. 1 ст. 46 нового Закону).	Джерелом формування фонду оплати праці державних службовців є державний бюджет (ч. 4 ст. 50 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
<i>Примітка:</i> Умови оплати праці встановлюються відповідно до Постанови № 268. Чинний Закон не регулює питання гарантій і складу заробітної плати посадової особи місцевого самоврядування.	Загальні вимоги до встановлення умов оплати праці, мінімальних розмірів посадових окладів службовців місцевого самоврядування, міжкатегорійних співвідношень окладів службовців місцевого самоврядування визначаються цим Законом (ч. 2 ст. 46 нового Закону).	<i>Примітка:</i> Відповідні норми розосереджені в Законі про державну службу. Правове регулювання розмірів посадових окладів обмежується лише мінімальною межею. Питання переважно регулюється постановою Кабінету Міністрів України «Питання оплати праці працівників державних органів» від 18 січня 2017 року № 15.
<i>Примітка:</i> Умови оплати праці встановлюються відповідно до Постанови № 268.	Сільські, селищні, міські, районні у місті (у разі створення), районні, обласні ради встановлюють умови оплати праці службовців місцевого самоврядування з урахуванням місцевих умов та можливостей відповідних місцевих бюджетів, виходячи з необхідності забезпечення добору та збереження висококваліфікованих службовців місцевого самоврядування (ч. 3 ст. 46 нового Закону).	Держава забезпечує достатній рівень оплати праці державних службовців для професійного виконання посадових обов'язків, заохочує їх до результативної, ефективної, доброчесної та ініціативної роботи (ч. 1 ст. 50 Закону про держслужбу). Порядок формування фонду оплати праці державних службовців у державному органі, а також порядок преміювання державних службовців затверджуються Кабінетом Міністрів України (ч. 6 ст. 50 Закону про держслужбу).
<i>Примітка:</i> Відповідно до пункту 2 Постанови № 268 керівник органу місцевого самоврядування має право в межах затвердженого фонду оплати праці: установлювати керівникам підрозділів, спеціалістам і службовцям посадові оклади, надбавку за високі досягнення у праці або за виконання особливо важливої роботи; установлювати спеціалістам доплати за виконання обов'язків тимчасово відсутніх працівників, керівника; здійснювати преміювання працівників; надавати працівникам матеріальну допомогу для вирішення соціально-побутових питань та допомогу для оздоровлення при наданні щорічної відпустки.	Встановлення посадового окладу, надбавок, доплат, компенсацій, премій службовцю місцевого самоврядування здійснюється керівником служби відповідно до цього Закону та рішень сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради (ч. 5 ст. 46 нового Закону).	<i>Примітка:</i> Відповідні норми розосереджені в Законі про державну службу. У відповідних випадках рішення приймає керівник служби.

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
<i>Примітка:</i> Умови оплати праці посадових осіб місцевого самоврядування визначаються органом місцевого самоврядування, виходячи з умов оплати праці, встановлених цією постановою, і схем посадових окладів згідно з додатками 48–53 і 57 (абз. 2 п. 1 Постанови № 268).	Схема посадових окладів службовців місцевого самоврядування затверджується відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою за пропозицією відповідно сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради... (ч. 2 ст. 47 нового Закону).	Схема посадових окладів на посадах державної служби та умови оплати праці державних службовців, з якими укладаються контракти про проходження державної служби, визначаються Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби (ч. 2 ст. 51 Закону про держслужбу).
<i>Примітка:</i> Умови оплати праці посадових осіб місцевого самоврядування визначаються органом місцевого самоврядування, виходячи з умов оплати праці, встановлених цією постановою, і схем посадових окладів згідно з додатками 48–53 і 57 (абз. 2 п. 1 Постанови № 268).	Розміри надбавок за ранги службовців місцевого самоврядування визначаються відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою, виходячи з розмірів надбавок за ранги державних службовців, затверджених Кабінетом Міністрів України (ч. 2 ст. 48 нового Закону).	Розмір надбавки за ранг державного службовця визначається Кабінетом Міністрів України під час затвердження схеми посадових окладів на посадах державної служби (ч. 2 ст. 52 Закону про держслужбу).
Надати право керівникам... у межах затвердженого фонду оплати праці здійснювати преміювання працівників відповідно до їх особистого вкладу в загальні результати роботи, а також до державних і професійних свят та ювілейних дат... — у межах фонду преміювання, утвореного у розмірі не менш як 10 відсотків посадових окладів та економії фонду оплати праці. Конкретні умови, порядок та розміри преміювання працівників визначаються у положенні про преміювання відповідного органу (пп. 2 п. 2 Постанови № 268).	Встановлення премій службовцям місцевого самоврядування здійснюється керівником служби залежно від особистого внеску службовця місцевого самоврядування в загальний результат роботи органу місцевого самоврядування відповідно до Положення про преміювання службовців місцевого самоврядування, затвердженого відповідно сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою (ч. 1 ст. 49 нового Закону).	Встановлення премій державним службовцям здійснюється керівником державної служби відповідно до затвердженого ним Положення про преміювання у відповідному державному органі, погодженого з виборним органом первинної профспілкової організації (за наявності) (ч. 6 ст. 52 Закону про держслужбу).
		Типове положення про преміювання затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері трудових відносин... (ч. 6 ст. 52 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Надати право керівникам... у межах затвердженого фонду оплати праці надавати працівникам матеріальну допомогу для вирішення соціально-побутових питань та допомогу для оздоровлення при наданні щорічної відпустки у розмірі, що не перевищує середньомісячної заробітної плати працівника (пп. 2 п. 2 Постанови № 268).	Службовцю місцевого самоврядування за його заявою надається матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань у розмірі, що не перевищує його середньомісячну заробітну плату. Порядок надання та розмір такої допомоги визначаються відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою (ч. 2 ст. 52 нового Закону).	Державним службовцям може надаватися матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань. Порядок надання та розмір такої допомоги визначаються Кабінетом Міністрів України (ч. 2 ст. 54 Закону про держслужбу).
		Керівники державної служби протягом двох років з дня набрання чинності цим Законом у межах економії фонду оплати праці мають право встановлювати державним службовцям додаткові стимулюючі виплати відповідно до Положення про застосування стимулюючих виплат, що затверджується Кабінетом Міністрів України (абз. 8 п. 14 розділу XI Закону про держслужбу). <i>Примітка:</i> <i>Строк чинності цієї норми неодноразово продовжувався.</i>
Коментар: Порівняно із чинним порядком новий Закон передбачає: - регулювання всіх складових заробітної плати службовців місцевого самоврядування на рівні закону, а не урядовими постановами; - місцеві ради отримують повноваження, які раніше належали Кабінету Міністрів України, щодо затвердження схем посадових окладів службовців місцевого самоврядування за поданням відповідного голови, визначення розмірів надбавок за ранги службовців місцевого самоврядування; - уточнення компетенції ОМС у частині надання радам повноважень затверджувати порядок надання матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань, затверджувати положення про преміювання службовців місцевого самоврядування; - зменшення компетенції керівника служби з огляду на скорочення переліку надбавок, доплат, які він може надавати. Порівняно із Законом про держслужбу новий Закон передбачає, що: - умови формування схеми посадових окладів службовців місцевого самоврядування визначатимуться новим Законом, а не на розсуд Кабінету Міністрів України; - місцеві ради здійснюватимуть повноваження, які для державної служби здійснює Кабінет Міністрів України, щодо затвердження схем посадових окладів службовців місцевого самоврядування, визначення розмірів надбавок за ранги службовців місцевого самоврядування, затвердження порядку надання матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань.		

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Склад заробітної плати		
<i>Примітка:</i> У чинному Законі відповідні норми відсутні. Відповідна частина друга статті 21 була вилучена на підставі Закону від 28 грудня 2007 року № 107-VI, який у цій частині був визнаний неконституційним згідно з Рішенням Конституційного Суду від 22 травня 2008 року № 10-рп/2008. Склад заробітної плати встановлюються відповідно до Постанови № 268, яка передбачає низку складових, відсутніх у новому Законі та Законі про держслужбу, зокрема надбавка за високі досягнення в праці або за виконання особливо важливої роботи, надбавка за знання та використання в роботі іноземної мови, доплата за науковий ступінь кандидата або доктора наук з відповідної спеціальності, надбавка за почесне звання «заслужений».	Заробітна плата службовця місцевого самоврядування складається з: основної заробітної плати — посадового окладу; додаткової заробітної плати — надбавки за вислугу років, надбавки за ранг службовця місцевого самоврядування, премії та доплати за додаткове навантаження; інших грошових виплат — допомоги до щорічної основної відпустки, допомоги для вирішення соціально-побутових питань та інших заохочувальних і компенсаційних виплат, передбачених цим та іншими законами України (ч. 4 ст. 46 нового Закону).	Заробітна плата державного службовця складається з: посадового окладу; надбавки за вислугу років; надбавки за ранг державного службовця; премії (у разі встановлення) (ч. 2 ст. 50 Закону про держслужбу) <i>Примітка:</i> Законом про держслужбу передбачені також інші грошові виплати, які прямо не відображені в складі заробітної плати: доплати за додаткове навантаження, допомоги до щорічної основної відпустки, допомоги для вирішення соціально-побутових питань, компенсація за роботу, що передбачає доступ до державної таємниці. Відповідно до абзацу восьмого пункту 14 Розділу XI Закону про держслужбу особливою тимчасовою складовою заробітної плати державного службовця можуть бути додаткові стимулюючі виплати відповідно до Положення про застосування стимулюючих виплат, що затверджується Кабінетом Міністрів України.
Коментар: Новий Закон і Закон про держслужбу передбачають однаковий склад заробітної плати службовців, але структура тексту викладена по-різному. Водночас Закон про держслужбу містить дві виплати, відсутні в новому Законі, — компенсацію за роботу, що передбачає доступ до державної таємниці, тимчасові додаткові стимулюючі виплати. На відміну від чинного порядку регулювання умов оплати праці Постановою № 268, регулювання всіх складових заробітної плати службовців місцевого самоврядування передбачено на рівні закону. Новий Закон і Закон про держслужбу не передбачають у складі заробітної плати надбавку за високі досягнення в праці або виконання особливо важливої роботи, надбавку за знання та використання в роботі іноземної мови, доплату за науковий ступінь кандидата або доктора наук із відповідної спеціальності, надбавку за почесне звання «заслужений».		
Посадовий оклад		
<i>Примітка:</i> У Постанові № 268 схеми посадових окладів виражені в абсолютних, а не відносних величинах.	Схема посадових окладів службовців місцевого самоврядування складається з мінімального посадового окладу службовця місцевого самоврядування, який займає посаду категорії III, та міжпосадових співвідношень	<i>Примітка:</i> У постанові Кабінету Міністрів України від 18 січня 2017 року № 15 «Питання оплати праці працівників державних органів» схеми посадових окладів виражені в абсолютних, а не відносних величинах.

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
	такого посадового окладу з іншими посадовими окладами (у коефіцієнтах) (ч. 1 ст. 47 нового Закону).	
<i>Примітка:</i> У Постанові № 268 розмежовані посадові оклади для посадових осіб: апарату (секретаріату) обласних, Київської та Севастопольської міських рад (додаток 48); апарату районних, районних у м. Києві та Севастополі рад (додаток 49); апарату міських (крім м. Києва та Севастополя), селищних, сільських рад та їх виконавчих органів (додатки 50, 51) з додатковим поділом за чисельністю територіальних громад: понад 900 тис. осіб, 450–900 тис. осіб, 180–450 тис. осіб, 70–180 тис. осіб, 15–70 тис. осіб, до 15 тис. осіб; апарату районних у містах (крім м. Києва та Севастополя) рад та їх виконавчих органів (додатки 52, 53).	<i>Примітка:</i> Подібні норми відсутні. У новому Законі застосовано однаковий підхід до встановлення посадових окладів, що не залежать від розміру територіальної громади, чисельності населення району, області.	<i>Примітка:</i> Відповідно до частини першої статті 51 Закону про держслужбу з метою встановлення розмірів посадових окладів державні органи поділяються на п'ять рівнів залежно від місця в ієрархії державного управління (центральний рівень) та території юрисдикції (місцевий рівень). Кабінет Міністрів України може встановлювати додаткові коригуючі коефіцієнти оплати праці для різних державних органів з урахуванням особливостей відповідних адміністративно-територіальних одиниць (ч. 4 ст. 51 Закону про держслужбу).
Умови оплати праці посадових осіб місцевого самоврядування визначаються органом місцевого самоврядування, виходячи з умов оплати праці, встановлених цією постановою, і схем посадових окладів згідно з додатками 48–53 і 57 (абз. 2 п. 1 Постанови № 268).	Схема посадових окладів службовців місцевого самоврядування затверджується відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою за пропозицією відповідно сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради, виходячи з того, що... (ч. 2 ст. 47 нового Закону).	Схема посадових окладів на посадах державної служби та умови оплати праці державних службовців, з якими укладаються контракти про проходження державної служби, визначаються Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби (ч. 2 ст. 51 Закону про держслужбу).
	Мінімальний розмір посадового окладу службовця місцевого самоврядування, який займає посаду категорії III, не може бути меншим мінімальної заробітної плати , встановленої законом на 1 січня відповідного року (ч. 2 ст. 47 нового Закону).	Мінімальний розмір посадового окладу у державних органах, юрисдикція яких поширюється на територію одного або кількох районів, районів у містах, міст обласного значення, не може бути менше двох розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб , встановленого законом (ч. 3 ст. 51 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
	<i>Примітка:</i> <i>Частиною другою статті 47 нового Закону передбачено:</i> <i>нижня межа базового посадового окладу (БПО) на рівні мінімальної заробітної плати і відсутність верхньої межі;</i> <i>нижні межі II категорії — БПОх1,3, I категорії — БПОх2;</i> <i>верхні межі II та III категорії — найменший посадовий оклад вищої категорії, I категорії — БПОх5.</i>	
Коментар: На відміну від Постанови № 268 і Закону про держслужбу, новий Закон: • надає місцевим радам повноваження затверджувати схеми посадових окладів службовців місцевого самоврядування за поданням відповідного голови; • визначає засади формування схем посадових окладів службовців місцевого самоврядування, зокрема міжпосадові співвідношення базового посадового окладу з іншими посадовими окладами (у коефіцієнтах); • передбачає однаковий підхід до встановлення посадових окладів, що не залежать від розміру територіальної громади, чисельності населення району, області; • підвищує мінімальну межу посадового окладу службовця місцевого самоврядування, який займає посаду категорії III, до 1 мінімальної заробітної плати і не передбачає для нього верхньої межі.		
Надбавки		
Виплачувати працівникам... надбавку за вислугу років... посадовим особам органів місцевого самоврядування у відсотках до посадового окладу з урахуванням надбавки за ранг (спеціальне звання) і залежно від стажу державної служби, служби в органах місцевого самоврядування в таких розмірах: понад 3 роки — 10, понад 5 років — 15, понад 10 років — 20, понад 15 років — 25, понад 20 років — 30, понад 25 років — 40 відсотків (пп. 4 п. 3 Постанови № 268).	Надбавка за вислугу років встановлюється на рівні 3 відсотки посадового окладу службовця місцевого самоврядування за кожний рік стажу служби в органах місцевого самоврядування, але не більше 50 відсотків посадового окладу. Службовцям місцевого самоврядування, у яких протягом календарного місяця виникло право на підвищення надбавки за вислугу років, розмір надбавки змінюється з дня набуття права на підвищення (ч. 1 ст. 48 нового Закону).	Надбавка за вислугу років на державній службі встановлюється на рівні 3 відсотків посадового окладу державного службовця за кожний календарний рік стажу державної служби, але не більше 50 відсотків посадового окладу (ч. 1 ст. 52 Закону про держслужбу).
До стажу служби в органах місцевого самоврядування зараховується період роботи на посадах, на які поширюється дія цього Закону, а також на посадах і в органах, час роботи в яких зараховується до стажу державної служби (ст. 22 чинного Закону).	До стажу служби в органах місцевого самоврядування зараховується: час перебування на посаді службовця місцевого самоврядування відповідно до цього Закону; час перебування на посаді виборної посадової особи (ч. 2 ст. 44 нового Закону);	До стажу державної служби зараховуються: час перебування на посаді державної служби відповідно до цього Закону; час роботи на посадах, визначених пунктами 1–8, 9-1, 10 частини третьої статті 3 цього Закону (п. 2 ст. 46 Закону про держслужбу);

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Примітка: Подібні норми відсутні. Відповідний стаж враховується через стаж державної служби.	Примітка: Подібні норми відсутні. Відповідний стаж враховується через стаж державної служби.	час проходження дипломатичної служби на дипломатичних посадах; час перебування на посадах суддів; час перебування на посадах прокурорів; час перебування на посадах, на яких присвоюються військові та спеціальні звання; час роботи на посадах патронатної служби (п. 2 ст. 46 Закону про держслужбу);
	час професійного навчання відповідно до частин шостої і сьомої статті 39 цього Закону з відривом від служби, якщо не пізніше 30 календарних днів після завершення навчання службовець місцевого самоврядування повернувся на службу, крім випадків, установлених законом (ч. 2 ст. 44 нового Закону);	час професійного навчання державного службовця з відривом від служби, якщо не пізніше 75 днів після його завершення така особа повернулася на державну службу, крім випадків, установлених законом (п. 2 ст. 46 Закону про держслужбу);
	час, коли службовець місцевого самоврядування не працював з поважних причин, але перебував у трудових відносинах з органом місцевого самоврядування (ч. 2 ст. 44 нового Закону);	період, коли державний службовець не працював з поважних причин, але залишався у трудових відносинах з державним органом; час перебування державного службовця у відпустці по догляду за дитиною... (п. 2 ст. 46 Закону про держслужбу);
До стажу служби в органах місцевого самоврядування зараховується період роботи на посадах, на які поширюється дія цього Закону, а також на посадах і в органах, час роботи в яких зараховується до стажу державної служби (ст. 22 чинного Закону).	час, що зараховується до стажу державної служби (ч. 2 ст. 44 нового Закону).	час перебування на посадах в органах місцевого самоврядування, передбачених Законом України «Про службу в органах місцевого самоврядування» (п. 2 ст. 46 Закону про держслужбу).
	Стаж служби в органах місцевого самоврядування за періоди роботи (служби) до дня набрання чинності цим Законом обчислюється у порядку та на умовах, встановлених чинним на той час законодавством (п. 11 Прикінцевих та перехідних положень нового Закону).	Стаж державної служби за періоди роботи (служби) до набрання чинності цим Законом обчислюється у порядку та на умовах, установлених на той час законодавством (п. 8 Прикінцевих та перехідних положень Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
<i>Примітка:</i> Розміри надбавок за ранги посадових осіб місцевого самоврядування визначені додатком 57 до Постанови № 268.	Розміри надбавок за ранги службовців місцевого самоврядування визначаються відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою, виходячи з розмірів надбавок за ранги державних службовців, затверджених Кабінетом Міністрів України (ч. 2 ст. 48 нового Закону).	Розмір надбавки за ранг державного службовця визначається Кабінетом Міністрів України під час затвердження схеми посадових окладів на посадах державної служби (ч. 2 ст. 52 Закону про держслужбу).
Коментар: Новий Закон і Закон про держслужбу передбачають однакові надбавки для службовців. Порівняно із чинним порядком у новому Законі передбачено нові розміри надбавки за вислугу років. Про відсутність у заробітній платі низки надбавок ідеться вище в положеннях, що стосуються складу заробітної плати.		
Премії		
	Службовцю місцевого самоврядування можуть встановлюватися (ч. 2 ст. 49 нового Закону):	За результатами роботи та щорічного оцінювання службової діяльності державним службовцям можуть встановлюватися премії. До премій державного службовця належать (ч. 3 ст. 50 Закону про держслужбу):
	премія за результатами щорічного оцінювання службової діяльності;	премія за результатами щорічного оцінювання службової діяльності;
Надати право керівникам... здійснювати преміювання працівників відповідно до їх особистого вкладу в загальні результати роботи, а також до державних і професійних свят та ювілейних дат... (пп. 2 п. 2 Постанови № 268).	місячна або квартальна премія відповідно до особистого внеску службовця місцевого самоврядування в загальний результат роботи органу місцевого самоврядування.	місячна або квартальна премія відповідно до особистого внеску державного службовця в загальний результат роботи державного органу;
		місячна або квартальна премія за належне виконання умов контракту про проходження державної служби (у разі укладення).
		При цьому загальний розмір премій, передбачених пунктом 2 цієї частини, які може отримати державний службовець за рік, не може перевищувати 30 відсотків фонду його посадового окладу за рік (ч. 3 ст. 50 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Надати право керівникам... здійснювати преміювання працівників відповідно до їх особистого вкладу в загальні результати роботи, а також до державних і професійних свят та ювілейних дат... у межах фонду преміювання, утвореного у розмірі не менш як 10 відсотків посадових окладів та економії фонду оплати праці (пп. 2 п. 2 Постанови № 268).	Встановлення премій службовцям місцевого самоврядування здійснюється керівником служби залежно від особистого внеску службовця місцевого самоврядування в загальний результат роботи органу місцевого самоврядування... (ч. 1 ст. 49 нового Закону).	Премії виплачуються в межах фонду преміювання залежно від особистого внеску державного службовця в загальний результат роботи державного органу (п. 6 ст. 52 Закону про держслужбу).
<i>Примітка: Підпункт 2 пункту 2 Постанови № 268 передбачає фонд преміювання, утворений у розмірі не менш як 10 відсотків посадових окладів та економії фонду оплати праці.</i>		Фонд преміювання державного органу встановлюється у розмірі 20 відсотків загального фонду посадових окладів за рік та економії фонду оплати праці (ч. 7 ст. 52 Закону про держслужбу).
	Премія за результатами щорічного оцінювання службової діяльності встановлюється службовцям місцевого самоврядування, які отримали відмінну оцінку за результатами оцінювання їх службової діяльності, в однакових відсотках до розміру посадового окладу без урахування фактично відпрацьованого часу в межах фонду преміювання такого органу місцевого самоврядування. Розмір такої премії не може перевищувати розмір посадового окладу відповідного службовця місцевого самоврядування (ч. 3 ст. 49 нового Закону).	Державні службовці, які отримали відмінні оцінки за результатами оцінювання службової діяльності, підлягають преміюванню відповідно до цього Закону (ч. 9 ст. 44 Закону про держслужбу).
Коментар: Новий Закон і Закон про держслужбу передбачають однаковий перелік премій для службовців. Однак новий Закон не містить обмежень річного обсягу премій окремого службовця та фонду преміювання. Порівняно із чинним порядком у новому Законі: - збережений підхід, коли відсутня верхня межа фонду преміювання, а також відсутні обмеження виплат премій конкретному службовцю; - відсутня нижня межа фонду преміювання; - запроваджена нова премія за результатами щорічного оцінювання службової діяльності (за відмінну оцінку) та усунута премія до державних і професійних свят та ювілейних дат.		

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Доплати		
Надати право керівникам... установлювати... спеціалістам... доплату: за виконання обов'язків тимчасово відсутніх працівників таких самих категорій персоналу (у разі відсутності внаслідок...) — до 50 відсотків посадового окладу за основною роботою з використанням для цього до 50 відсотків посадового окладу відсутнього працівника; за виконання обов'язків тимчасово відсутнього керівника або заступника керівника структурного підрозділу — у розмірі різниці між фактичним посадовим окладом тимчасово відсутнього керівника або заступника... і посадовим окладом працівника, який виконує обов'язки... (пп. 1 «г» п. 2 Постанови № 268).	Доплата за додаткове навантаження у зв'язку з виконанням обов'язків тимчасово відсутнього службовця місцевого самоврядування виплачується у розмірі 50 відсотків посадового окладу тимчасово відсутнього службовця місцевого самоврядування (ч. 1 ст. 50 нового Закону).	Виплата за додаткове навантаження у зв'язку з виконанням обов'язків тимчасово відсутнього державного службовця встановлюється... у розмірі 50 відсотків посадового окладу тимчасово відсутнього державного службовця (ч. 3 ст. 52 Закону про держслужбу).
	Доплата за додаткове навантаження у зв'язку з виконанням обов'язків за вакантною посадою службовця місцевого самоврядування встановлюється керівником служби за поданням безпосереднього керівника службовцю місцевого самоврядування або службовцям місцевого самоврядування, між якими здійснено розподіл обов'язків за вакантною посадою, пропорційно додатковому навантаженню за рахунок економії фонду посадового окладу за відповідною посадою (ч. 2 ст. 50 нового Закону).	Виплата за додаткове навантаження у зв'язку з виконанням обов'язків за вакантною посадою державної служби встановлюється керівником державної служби за поданням безпосереднього керівника державним службовцям, між якими здійснено розподіл обов'язків за вакантною посадою, пропорційно додатковому навантаженню за рахунок економії фонду посадового окладу за відповідною посадою (ч. 4 ст. 52 Закону про держслужбу).
Коментар: Новий Закон і Закон про держслужбу передбачають однакові доплати для службовців. Порівняно із чинним порядком у новому Законі: - передбачено нову доплату за додаткове навантаження у зв'язку з виконанням обов'язків за вакантною посадою службовця; - інакше реалізовано доплату за додаткове навантаження у зв'язку з виконанням обов'язків тимчасово відсутнього службовця. Про відсутність у заробітній платі доплати за науковий ступінь ідеться вище в положеннях, що стосуються складу заробітної плати.		

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Допомога		
Надати право керівникам ... у межах затвердженого фонду оплати праці надавати працівникам... допомогу для оздоровлення при наданні щорічної відпустки у розмірі, що не перевищує середньомісячної заробітної плати працівника (пп. 3 п. 2 Постанови № 268).	Службовцю місцевого самоврядування надається щорічна основна відпустка... з виплатою грошової допомоги в розмірі середньомісячної заробітної плати (ч. 1 ст. 54 нового Закону).	Державним службовцям надається щорічна основна оплачувана відпустка... з виплатою грошової допомоги у розмірі середньомісячної заробітної плати (ч. 1 ст. 57 Закону про держслужбу).
Надати право керівникам... у межах затвердженого фонду оплати праці надавати працівникам матеріальну допомогу для вирішення соціально-побутових питань... при наданні щорічної відпустки у розмірі, що не перевищує середньомісячної заробітної плати працівника (пп. 3 п. 2 Постанови № 268).	Службовцю місцевого самоврядування за його заявою надається матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань у розмірі, що не перевищує його середньомісячну заробітну плату . Порядок надання та розмір такої допомоги визначаються відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою (ч. 2 ст. 52 нового Закону).	Державним службовцям може надаватися матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань. Порядок надання та розмір такої допомоги визначаються Кабінетом Міністрів України (ч. 2 ст. 54 Закону про держслужбу).
Коментар: Постанова № 268 за чинним порядком, новий Закон і Закон про держслужбу передбачають однакові допомоги службовцям. Єдиною відмінністю від чинного порядку є наявність окремого Порядку надання та розміру матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань, що визначається радою. Розмір допомоги на оздоровлення новим Законом зафіксовано і не може бути зменшено.		

6.3. Оплата праці виборних посадових осіб

Чинне законодавство	Новий Закон
Компетенція	
Джерелом формування фонду оплати праці посадових осіб місцевого самоврядування є місцевий бюджет (ч. 4 ст. 21 чинного Закону).	Виборні посадові особи одержують заробітну плату за рахунок відповідного місцевого бюджету (ч. 4 ст. 86 нового Закону).
Примітка: Умови оплати праці встановлюються відповідно до Постанови № 268. Чинний Закон не регулює питання гарантій і складу заробітної плати посадової особи місцевого самоврядування.	Загальні вимоги щодо встановлення умов оплати праці, міжпосадових співвідношень виборних посадових осіб та службовців місцевого самоврядування визначаються цим Законом (ч. 2 ст. 86 нового Закону).
Примітка: Посадові оклади виборних посадових осіб встановлюються відповідно до Постанови № 268.	Розміри посадових окладів виборних посадових осіб визначаються відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою з урахуванням місцевих умов та можливостей відповідних місцевих бюджетів, виходячи з того, що... (ч. 5 ст. 86 нового Закону).

Чинне законодавство	Новий Закон
Конкретні умови, порядок та розміри преміювання працівників визначаються у положенні про преміювання відповідного органу (пп. 2 п. 2 Постанови № 268).	Премії виборним посадовим особам встановлюються у порядку, визначеному сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою (ч. 8 ст. 86 нового Закону).
	Порядок надання та розмір такої допомоги [матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань] визначаються відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою (ч. 2 ст. 52 нового Закону).
Преміювання голів обласних, районних і районних у містах рад, їх заступників, сільських, селищних і міських голів, установлення їм надбавок, надання матеріальної допомоги здійснюється у порядку та розмірах, визначених цією постановою, у межах затверджених видатків на оплату праці. Рішення про зазначені виплати приймається відповідною радою (п. 6 Постанови № 268).	Преміювання сільських, селищних і міських голів, голів районних у містах, районних, обласних рад, заступників голів районних у містах, районних, обласних рад, надання матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань у розмірі середньомісячної заробітної плати здійснюються за рішенням відповідної сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради (ч. 9 ст. 86 нового Закону).
Преміювання секретарів сільських, селищних, міських рад, заступників сільських, селищних, міських голів, керуючих справами (секретарів) виконавчих комітетів, старост, установлення їм надбавок, надання матеріальної допомоги здійснюється у порядку та розмірах, визначених цією постановою, у межах затверджених видатків на оплату праці за рішенням сільського, селищного, міського голови (п. 6 Постанови № 268).	Повноваження з питань служби в органах місцевого самоврядування виборних посадових осіб, що не віднесені законом до компетенції сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради, здійснюються відповідним сільським, селищним, міським головою ... (ч. 1 ст. 81 нового Закону).
Коментар: Порівняно із чинним порядком новий Закон передбачає: - регулювання всіх складових заробітної плати виборних посадових осіб на рівні закону, а не урядовими постановами; - місцеві ради отримають повноваження, які раніше належали Кабінету Міністрів України, щодо затвердження посадових окладів виборних посадових осіб; - уточнення компетенції ОМС у частині надання радам повноважень затверджувати порядок надання матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань, затверджувати положення про преміювання виборних посадових осіб. Без змін залишилися компетенція: - відповідних рад щодо преміювання сільських, селищних і міських голів, голів районних у містах, районних, обласних рад, заступників голів районних у містах, районних, обласних рад, надання матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань; - сільського, селищного, міського голови щодо преміювання секретарів сільських, селищних, міських рад, заступників сільських, селищних, міських голів, старост, надання їм матеріальної допомоги.	

Чинне законодавство	Новий Закон
Склад заробітної плати	
<i>Примітка:</i> У чинному Законі відповідні норми відсутні. Відповідна частина друга статті 21 була вилучена на підставі Закону від 28 грудня 2007 року № 107-VI, який у цій частині був визнаний неконституційним згідно з Рішенням Конституційного Суду від 22 травня 2008 року № 10-рп/2008. Склад заробітної плати встановлюється відповідно до Постанови № 268 і пункту третього урядової постанови від 24 жовтня 1996 року № 1295.	Заробітна плата виборної посадової особи складається з: - основної заробітної плати — посадового окладу; - додаткової заробітної плати — надбавки за вислугу років, премії; - інших грошових виплат — допомоги до щорічної основної відпустки, допомоги для вирішення соціально-побутових питань та інших заохочувальних і компенсаційних виплат, передбачених цим та іншими законами України (ч. 3 ст. 86 нового Закону).
Коментар: На відміну від чинного порядку регулювання умов оплати праці Постановою № 268, регулювання всіх складових заробітної плати службовців місцевого самоврядування передбачено на рівні закону. Новий Закон не передбачає в складі заробітної плати виборної посадової особи надбавку за ранг (у зв'язку з відсутністю рангів для виборних посадових осіб), надбавку за високі досягнення в праці або виконання особливо важливої роботи, надбавку за знання та використання в роботі іноземної мови, доплату за науковий ступінь кандидата або доктора наук із відповідної спеціальності, надбавку за почесне звання «заслужений», надбавку за особливий характер роботи та інтенсивність праці. Інші складові заробітної плати залишилися без змін.	
Посадовий оклад	
<i>Примітка:</i> У Постанові № 268 розмежовані посадові оклади для посадових осіб: - апарату (секретаріату) обласних, Київської та Севастопольської міських рад (додаток 48); - апарату районних, районних у м. Києві та Севастополі рад (додаток 49); - апарату міських (крім м. Києва та Севастополя), селищних, сільських рад та їх виконавчих органів (додатки 50, 51) з додатковим поділом за чисельністю територіальних громад: понад 900 тис. осіб, 450–900 тис. осіб, 180–450 тис. осіб, 70–180 тис. осіб, 15–70 тис. осіб, до 15 тис. осіб; - апарату районних у містах (крім м. Києва та Севастополя) рад та їх виконавчих органів (додатки 52, 53).	<i>Примітка:</i> Подібні норми відсутні. У новому Законі застосовано однаковий підхід до встановлення посадових окладів, що не залежать від розміру територіальної громади, чисельності населення району, області.
Умови оплати праці посадових осіб місцевого самоврядування визначаються органом місцевого самоврядування, виходячи з умов оплати праці, встановлених цією постановою, і схем посадових окладів згідно з додатками 48–53 і 57 (абз. 2 п. 1 Постанови № 268).	Розміри посадових окладів виборних посадових осіб визначаються відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою з урахуванням місцевих умов та можливостей відповідних місцевих бюджетів, виходячи з того, що: мінімальний розмір посадового окладу виборної посадової особи не може бути меншим за максимальний розмір посадового окладу службовця місцевого самоврядування, який займає посаду категорії І, крім розміру посадового окладу старости;

Чинне законодавство	Новий Закон
	мінімальний розмір посадового окладу старости не може бути меншим за максимальний розмір посадового окладу службовця місцевого самоврядування, який займає посаду категорії III; максимальний розмір посадового окладу виборної посадової особи не може більш як у шість разів перевищувати мінімальний розмір посадового окладу службовця місцевого самоврядування, який займає посаду категорії III (ч. 5 ст. 86 нового Закону).
Коментар: На відміну від Постанови № 268, новий Закон для визначення посадових окладів виборних посадових осіб визначає співвідношення з базовим посадовим окладом (верхня межа) і найвищим посадовим окладом службовця I категорії місцевого самоврядування (нижня межа). Для забезпечення належного врахування обсягу роботи та відповідальності старост порівняно з іншими виборними посадовими особами новий Закон дозволяє використовувати для старост нижню межу посадових окладів на рівні максимального розміру посадового окладу службовця місцевого самоврядування, який займає посаду категорії III. На відміну від чинного порядку, у новому Законі передбачено однаковий підхід до встановлення посадових окладів, що не залежать від розміру територіальної громади, чисельності населення району, області.	
Надбавка	
Виплачувати працівникам... надбавку за вислугу років... посадовим особам органів місцевого самоврядування у відсотках до посадового окладу з урахуванням надбавки за ранг (спеціальне звання) і залежно від стажу державної служби, служби в органах місцевого самоврядування в таких розмірах: понад 3 роки — 10, понад 5 років — 15, понад 10 років — 20, понад 15 років — 25, понад 20 років — 30, понад 25 років — 40 відсотків (пп. 4 п. 3 Постанови № 268).	Надбавка за вислугу років встановлюється на рівні 3 відсотків посадового окладу виборної посадової особи за кожний рік стажу служби в органах місцевого самоврядування, але не більше 50 відсотків посадового окладу. Виборним посадовим особам, у яких протягом календарного місяця виникло право на підвищення надбавки за вислугу років, розмір надбавки змінюється з дня набуття права на підвищення (ч. 6 ст. 86 нового Закону).
Коментар: Порівняно із чинним порядком у новому Законі передбачено нові розміри надбавки за вислугу років. Про відсутність у заробітній платі низки надбавок ідеться вище в положеннях, що стосуються складу заробітної плати.	
Премія	
...Конкретні умови, порядок та розміри преміювання працівників визначаються у положенні про преміювання відповідного органу (пп. 2 п. 2 Постанови № 268).	Премії виборним посадовим особам встановлюються у порядку, визначеному сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою (ч. 8 ст. 86 нового Закону).
Преміювання голів обласних, районних і районних у містах рад, їх заступників, сільських, селищних і міських голів... здійснюється у порядку та розмірах, визначених цією постановою, у межах затверджених видатків на оплату праці. Рішення про зазначені виплати приймається відповідною радою (п. 6 Постанови № 268).	Преміювання сільських, селищних і міських голів, голів районних у містах, районних, обласних рад, заступників голів районних у містах, районних, обласних рад... здійснюється за рішенням відповідної сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради (ч. 9 ст. 86 нового Закону).

Чинне законодавство	Новий Закон
Преміювання секретарів сільських, селищних, міських рад, заступників сільських, селищних, міських голів... старост... здійснюється у порядку та розмірах, визначених цією постановою, у межах затверджених видатків на оплату праці за рішенням сільського, селищного, міського голови (п. 6 Постанови № 268).	Повноваження з питань служби в органах місцевого самоврядування виборних посадових осіб, що не віднесені законом до компетенції сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради, здійснюються відповідним сільським, селищним, міським головою... (ч. 1 ст. 81 нового Закону).
Коментар: Порівняно із чинним порядком у новому Законі: - збережений підхід, коли відсутня верхня межа фонду преміювання, а також відсутні обмеження виплат премій конкретній посадовій особі; - відсутня нижня межа фонду преміювання. З огляду на передбачуване суттєве зростання частки посадового окладу в заробітній платі очікується відповідне суттєве зменшення частки премії.	
Допомога	
Надати право керівникам ... у межах затвердженого фонду оплати праці надавати працівникам матеріальну допомогу для вирішення соціально-побутових питань та допомогу для оздоровлення при наданні щорічної відпустки у розмірі, що не перевищує середньомісячної заробітної плати працівника (пп. 3 п. 2 Постанови № 268).	Заробітна плата виборної посадової особи складається з... інших грошових виплат — допомоги до щорічної основної відпустки, допомоги для вирішення соціально-побутових питань та інших заохочувальних і компенсаційних виплат, передбачених цим та іншими законами України (ч. 3 ст. 86 нового Закону).
Преміювання голів обласних, районних і районних у містах рад, їх заступників, сільських, селищних і міських голів, установлення їм надбавок, надання матеріальної допомоги здійснюється у порядку та розмірах , визначених цією постановою, у межах затверджених видатків на оплату праці. Рішення про зазначені виплати приймається відповідною радою (п. 6 Постанови № 268).	Преміювання сільських, селищних і міських голів, голів районних у містах, районних, обласних рад, заступників голів районних у містах, районних, обласних рад, надання матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань у розмірі середньомісячної заробітної плати здійснюються за рішенням відповідної сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради (ч. 9 ст. 86 нового Закону).
Преміювання секретарів сільських, селищних, міських рад, заступників сільських, селищних, міських голів, керуючих справами (секретарів) виконавчих комітетів, старост, установлення їм надбавок, надання матеріальної допомоги здійснюється у порядку та розмірах, визначених цією постановою, у межах затверджених видатків на оплату праці за рішенням сільського, селищного, міського голови (п. 6 Постанови № 268).	Повноваження з питань служби в органах місцевого самоврядування виборних посадових осіб, що не віднесені законом до компетенції сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради, здійснюються відповідним сільським, селищним, міським головою... (ч. 1 ст. 81 нового Закону).
Коментар: Постанова № 268 за чинним порядком і новий Закон передбачають збереження переліку, обсягу допомоги виборним посадовим особам, а також компетенції з її призначення. Єдиною відмінністю від чинного порядку є наявність окремого Порядку надання та розміру матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань, що визначається радою. Розмір допомоги на оздоровлення новим Законом зафіксовано й не може бути зменшено.	

6.4. Оплата праці працівників патронатної служби

До суттєвих нововведень нового Закону щодо оплати праці працівників патронатної служби належить запровадження відмінного від службовців і виборних посадових осіб підходу до формування заробітної плати з огляду на виведення таких працівників зі служби в ОМС:

- визначення новим Законом співвідношень між посадовими окладами працівників патронатної служби та посадовими окладами службовців і відсутність регулювання інших складових;
- затвердження умов оплати праці працівників патронатної служби сільською, селищною, міською, районною у місті, районною, обласною радою за пропозицією відповідного голови (посадові оклади відповідно до нового Закону, інші виплати з урахуванням трудового законодавства).

При визначенні складу заробітної плати, системи оплати праці працівників патронатної служби необхідно керуватися Законом України «Про оплату праці» та відповідними положеннями КЗпПУ.

При визначенні умов оплати праці працівників патронатної служби, наявних на дату набрання чинності новим Законом, необхідно враховувати гарантію недопущення зменшення розміру їхньої заробітної плати, передбаченої абзацом 2 пункту 9 Прикінцевих та перехідних положень нового Закону.

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
<i>Примітка:</i> Питання чинним Законом не регулюється. Відповідна частина третьої статті 21 була викладена в новій редакції Законом від 28 грудня 2007 року № 107-VI, але відповідні зміни визнані неконституційними згідно з Рішенням Конституційного Суду від 22 травня 2008 року № 10-рп/2008. Ані попередня, ані інша редакція не були прийняті до цього часу. Умови оплати праці регулюються на однакових засадах з іншими посадовими особами місцевого самоврядування постановою Кабінету Міністрів України від 9 березня 2006 року № 268 «Про упорядкування структури та умов оплати праці працівників апарату органів виконавчої влади, органів прокуратури, судів та інших органів».	Умови оплати праці радника, консультанта, помічника, керівника патронатної служби визначаються сільською, селищною, міською, районною у місті, районною, обласною радою за пропозицією відповідного голови в межах витрат на оплату праці працівників органу місцевого самоврядування. Посадові оклади радника, консультанта, помічника встановлюються в межах посадових окладів службовців місцевого самоврядування, які займають посади категорії III, а керівника патронатної служби — службовців місцевого самоврядування, які займають посади категорії II (ч. 5 ст. 90 нового Закону).	<i>Примітка:</i> Закон про держслужбу це питання не регулює. На загальних засадах, визначених Законом України «Про оплату праці», це питання регулюється постановою Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2019 року № 1112 «Про умови оплати праці працівників державних органів, на яких не поширюється дія Закону України “Про державну службу”».
Коментар: На відміну від чинного порядку регулювання умов оплати праці Постановою № 268 і Закону про держслужбу, регулювання умов плати праці працівників патронатної служби здійснюватиметься: • щодо посадових окладів — за рішенням відповідної ради, що прийматиметься за поданням відповідного голови, з урахуванням співвідношень між посадовими окладами працівників патронатної служби та посадовими окладами службовців, які визначені новим Законом; • щодо інших складових заробітної плати — за рішенням відповідної ради, що прийматиметься за поданням відповідного голови, з урахуванням законодавства про працю.		

Розділ 7.

Дисциплінарна відповідальність

До суттєвих нововведень нового Закону щодо дисциплінарної відповідальності належать такі:

- детальне врегулювання дисциплінарної відповідальності службовців місцевого самоврядування замість загальних положень законодавства про працю;
- розширення видів дисциплінарних проступків і дисциплінарних стягнень;
- нові засади формування дисциплінарної комісії;
- продовження строку притягнення до дисциплінарної відповідальності з 6 до 12 місяців;
- непоширення положень нового Закону про дисциплінарну відповідальність на виборних посадових осіб.

Одним із принципів служби в ОМС є принцип підконтрольності, підзвітності, персональної відповідальності за порушення дисципліни й неналежне виконання службових обов'язків. Однак у чинному законодавстві України спеціальні підходи до регулювання дисциплінарної відповідальності посадових осіб місцевого самоврядування фактично відсутні. Хоча чинний Закон передбачає, що в трудових відносинах із посадовцями ОМС можуть бути встановлені особливості, відмінні від регулювання, передбаченого загальними нормами трудового законодавства, подібні особливості в чинному законодавстві не виписані.

За відсутності спеціального регулювання до посадовців ОМС застосовується загальне правило про накладення стягнень у вигляді догани та звільнення (ч. 1 ст. 147 КЗпП). При цьому сам підхід до питання дисциплінарної відповідальності посадовців ОМС в умовах чинного регулювання дещо спірний, оскільки КЗпП не оперує поняттям «дисциплінарний проступок», а встановлює загальні вимоги до трудової дисципліни працівника. Термін «трудова дисципліна», передбачений КЗпП, більш широкий і далеко не завжди враховує специфіку, зумовлену статусом публічного службовця.

Єдині особливості дисциплінарної відповідальності посадовців ОМС, передбачені сьогодні спеціальними законами, полягають у можливості застосування стягнення у вигляді дострокового припинення служби в ОМС у випадках:

- порушення Присяги посадової особи місцевого самоврядування (ч. 1 ст. 20 чинного Закону);
- притягнення посадовця до відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією, або набрання законної сили рішенням суду про визнання його активів або активів, набутих за його дорученням іншими особами, або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави (ч. 2 ст. 20 чинного Закону).

При цьому можливість застосування обох цих стягнень до виборної посадової особи місцевого самоврядування балансує на межі трудової та політичної відповідальності та залежить винятково від відносин виборної особи з депутатським корпусом. Питання дострокового припинення повноважень у випадках, пов'язаних із вчиненням виборною посадовою особою дій чи допущенням бездіяльності, що містять ознаки дисциплінарного

проступку, вирішуються відповідною місцевою радою на умовах, передбачених статтею 79 (сільський, селищний, міський голова), частиною 4 статті 50 (секретар ради) Закону про МСУ.

Зокрема, частина 2 статті 79 Закону про МСУ передбачає, що повноваження сільського, селищного, міського голови можуть бути також достроково припинені за рішенням відповідної ради, якщо він порушує Конституцію або закони України, права і свободи громадян, не забезпечує здійснення наданих йому повноважень.

Частина 4 статті 50 Закону про МСУ взагалі передбачає лише право місцевої ради як представницького органу прийняти рішення про дострокове припинення повноважень секретаря, без визначення правових підстав для прийняття такого рішення. При цьому порушення, що можуть призвести до застосування вказаних вище стягнень, необов'язково мають характеризуватися саме як дисциплінарний проступок.

У новому Законі питання дисциплінарної відповідальності службовців місцевого самоврядування виписано детально та якісно. Правила максимально синхронізовано з умовами регулювання державної служби, але при цьому враховано особливості, властиві саме автономії місцевого самоврядування. Такий підхід повністю відповідає Європейській хартії місцевого самоврядування.

Зважаючи на істотну відмінність поточного регулювання дисциплінарної відповідальності від правил нового Закону, фахівці ОМС мають приділити особливу увагу цьому питанню та зрозуміти логіку нових процесів і процедур. У першу чергу це стосується керівників служби в ОМС (сільський, селищний, міський голова, голова районної у місті, районної, обласної ради, усі керуючі справами та керівники виконавчих ОМС, див. статтю 15 нового Закону) і потенційних членів дисциплінарної комісії.

Що стосується дисциплінарної відповідальності виборних посадових осіб місцевого самоврядування, то згідно з пунктом 7 частини 2 статті 80 нового Закону на них не поширюються положення цього Закону про притягнення до дисциплінарної відповідальності. Тому для цих категорій посадовців регулювання буде здійснюватися відповідно до чинного Закону про МСУ, а в разі відсутності спеціального регулювання — на загальних засадах, передбачених трудовим законодавством і законодавством про запобігання корупції.

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Поняття дисциплінарного проступку та підстави притягнення до відповідальності		
	За невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків, визначених цим Законом та іншими нормативно-правовими актами у сфері служби в органах місцевого самоврядування, посадовою інструкцією, а також порушення правил етичної поведінки та інше порушення службової дисципліни службовець місцевого самоврядування притягається до дисциплінарної відповідальності у порядку, встановленому цим Законом (ч. 2 ст. 57 нового Закону).	За невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків, визначених цим Законом та іншими нормативно-правовими актами у сфері державної служби, посадовою інструкцією, а також порушення правил етичної поведінки та інше порушення службової дисципліни державний службовець притягається до дисциплінарної відповідальності у порядку, встановленому цим Законом (ч. 1 ст. 64 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
<i>Примітка:</i> Норма відсутня (натомість застосовується норма КЗпП про порушення трудової дисципліни).	Підставою для притягнення службовця місцевого самоврядування до дисциплінарної відповідальності є вчинення ним дисциплінарного проступку, тобто протиправної винної дії або бездіяльності чи прийняття рішення, що полягає у невиконанні або неналежному виконанні службовцем місцевого самоврядування своїх посадових обов'язків та інших вимог, встановлених цим Законом та іншими нормативно-правовими актами, за який до нього може бути застосовано дисциплінарне стягнення (ч. 2 ст. 57 нового Закону).	Підставою для притягнення державного службовця до дисциплінарної відповідальності є вчинення ним дисциплінарного проступку, тобто протиправної винної дії або бездіяльності чи прийняття рішення, що полягає у невиконанні або неналежному виконанні державним службовцем своїх посадових обов'язків та інших вимог, встановлених цим Законом та іншими нормативно-правовими актами, за яке до нього може бути застосоване дисциплінарне стягнення (ч. 1 ст. 65 Закону про держслужбу).
Коментар: Новий Закон передбачає детальне врегулювання дисциплінарної відповідальності службовців місцевого самоврядування замість загальних положень законодавства про працю.		
Види дисциплінарних проступків		
	Дисциплінарними проступками є (ч. 3 ст. 57 нового Закону):	Дисциплінарними проступками є (ч. 2 ст. 65 Закону про держслужбу):
Порушення Присяги посадової особи місцевого самоврядування є підставою для дострокового припинення її повноважень (абз. 2 ч. 1 ст. 20 чинного Закону).	порушення Присяги, якщо відповідна дія або бездіяльність не передбачена пунктами 2–15 цієї частини;	порушення Присяги державного службовця;
	порушення правил етичної поведінки службовців місцевого самоврядування;	порушення правил етичної поведінки державних службовців;
	вияв неповаги до держави, державних символів України, Українського народу, територіальних громад та їхньої символіки, місцевого самоврядування;	вияв неповаги до держави, державних символів України, Українського народу;
	дії, що шкодять авторитету служби в органах місцевого самоврядування;	дії, що шкодять авторитету державної служби;
	невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків, актів органів державної влади, органів місцевого самоврядування, розпоряджень (наказів) та доручень керівників, прийнятих у межах їхніх повноважень;	невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків, актів органів державної влади, наказів (розпоряджень) та доручень керівників, прийнятих у межах їхніх повноважень;
	недотримання правил внутрішнього службового розпорядку, крім дій або бездіяльності, визначених пунктом 2 цієї частини;	недотримання правил внутрішнього службового розпорядку;

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
	перевищення службових повноважень, якщо воно не містить складу кримінального або адміністративного правопорушення;	перевищення службових повноважень, якщо воно не містить складу кримінального або адміністративного правопорушення;
	невиконання вимог щодо політичної неупередженості службовця місцевого самоврядування;	невиконання вимог щодо політичної неупередженості державного службовця;
	використання повноважень в особистих (приватних) інтересах або в неправомірних особистих інтересах інших осіб, якщо воно не містить складу кримінального або адміністративного правопорушення;	використання повноважень в особистих (приватних) інтересах або в неправомірних особистих інтересах інших осіб;
		порушення вимог Закону України «Про запобігання загрозам національній безпеці, пов'язаним із надмірним впливом осіб, які мають значну економічну та політичну вагу в суспільному житті (олігархів)» у частині подання, дотримання строків подання декларації про контакти державним службовцем, який займає посаду державної служби категорії «А» або «Б»;
Виявлення або виникнення обставин, що перешкоджають перебуванню на службі, чи недотримання вимог, пов'язаних із проходженням служби в органах місцевого самоврядування (стаття 12 цього Закону) (абз. 4 ч. 1 ст. 20 чинного Закону).	подання під час вступу на службу в органи місцевого самоврядування недостовірної інформації про обставини, що перешкоджають реалізації права на службу в органах місцевого самоврядування, а також неподання необхідної інформації про такі обставини, що виникли під час проходження служби;	подання під час вступу на державну службу недостовірної інформації про обставини, що перешкоджають реалізації права на державну службу, а також неподання необхідної інформації про такі обставини, що виникли під час проходження служби;
Особи, які претендують на зайняття посад в органах місцевого самоврядування, зобов'язані повідомити керівництву органу, на зайняття посади в якому вони претендують, про працюючих у цьому органі близьких осіб (ч. 4 ст. 5 чинного Закону) Неповідомлення про цю обставину є підставою для припинення служби в органах місцевого самоврядування (абз. 3 ч. 1 ст. 20 чинного Закону).	неповідомлення керівника служби про виникнення відносин прямого підпорядкування між службовцем місцевого самоврядування та близькими особами у 15-денний строк з дня їх виникнення;	неповідомлення керівнику державної служби про виникнення відносин прямої підпорядкованості між державним службовцем та близькими особами у 15-денний строк з дня їх виникнення;

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Примітка: Згідно з пунктом 4 частини 1 статті 40 КЗпП.	прогул службовця місцевого самоврядування (у тому числі відсутність на службі більше трьох годин протягом робочого дня) без поважних причин;	прогул державного службовця (у тому числі відсутність на службі більше трьох годин протягом робочого дня) без поважних причин;
Примітка: Згідно з пунктом 7 частини 1 статті 40 КЗпП.	поява службовця місцевого самоврядування на службі в нетверезому стані, у стані наркотичного або токсичного сп'яніння;	поява державного службовця на службі в нетверезому стані, у стані наркотичного або токсичного сп'яніння;
	вчинення дії, бездіяльності, прийняття службовцем місцевого самоврядування рішення, що спричинило порушення цілісності державного або комунального майна, незаконне використання цього майна або інше заподіяння шкоди державному чи комунальному майну, якщо такі дії не містять складу кримінального або адміністративного правопорушення;	прийняття державним службовцем необґрунтованого рішення, що спричинило порушення цілісності державного або комунального майна, незаконне їх використання або інше заподіяння шкоди державному чи комунальному майну, якщо такі дії не містять складу кримінального або адміністративного правопорушення;
	прийняття службовцем місцевого самоврядування рішення, що суперечить закону або висновкам щодо застосування відповідної норми права, викладеним у постановах Верховного Суду, щодо якого судом постановлено окрему ухвалу.	прийняття державним службовцем рішення, що суперечить закону або висновкам щодо застосування відповідної норми права, викладеним у постановах Верховного Суду, щодо якого судом винесено окрему ухвалу.
Коментар: Як уже зазначалося, поняття складу та змісту дисциплінарних порушень хоч і синхронізовані з вимогами законодавства про державну службу, проте враховують особливості служби в ОМС. При цьому запропоновані новим Законом формулювання подекуди більш вдалі порівняно із Законом про держслужбу, оскільки чіткіше розмежовують дисциплінарні проступки в ОМС з іншими видами протиправної поведінки.		
Види дисциплінарних стягнень і загальні умови їх застосування		
Примітка: До посадової особи місцевого самоврядування, як і до будь-якого звичайного працівника, згідно з КЗпП може бути застосовано два види стягнення: догана; звільнення (ст. 147 КЗпП).	До службовця місцевого самоврядування може бути застосовано один із таких видів дисциплінарного стягнення: зауваження; догана; сувора догана; звільнення з посади (ч. 1 ст. 58 нового Закону).	До державних службовців застосовується один із таких видів дисциплінарного стягнення: зауваження; догана; попередження про неповну службову відповідність; звільнення з посади державної служби (ч. 1 ст. 66 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
	Керівник служби може оголосити службовцю місцевого самоврядування зауваження у разі вчинення дисциплінарних проступків, передбачених пунктами 2, 4–6 частини третьої статті 57 нового Закону (порушення правил етичної поведінки службовців місцевого самоврядування; дії, що шкодять авторитету служби в органах місцевого самоврядування; невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків, актів органів державної влади, органів місцевого самоврядування, розпоряджень (наказів) та доручень керівників, прийнятих у межах їхніх повноважень; недотримання правил внутрішнього службового розпорядку, крім дій або бездіяльності, визначених пунктом 2 частини другої статті 57 нового Закону) (ч. 2 ст. 58 нового Закону).	Суб'єкт призначення або керівник державної служби може обмежитися зауваженням у разі допущення державним службовцем дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 6 частини другої статті 65 (недотримання правил внутрішнього службового розпорядку) Закону про держслужбу (ч. 2 ст. 66 Закону про держслужбу).
	Керівник служби може оголосити службовцю місцевого самоврядування догану в разі вчинення дисциплінарних проступків, передбачених пунктами 4–7, 9, 12 і 15 частини третьої статті 57 нового Закону (дії, що шкодять авторитету служби в органах місцевого самоврядування; невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків, актів органів державної влади, органів місцевого самоврядування, розпоряджень (наказів) та доручень керівників, прийнятих у межах їхніх повноважень; недотримання правил внутрішнього службового розпорядку, крім дій або бездіяльності, визначених пунктом 2 частини другої статті 57 нового Закону; перевищення службових повноважень, якщо воно не містить складу кримінального або адміністративного правопорушення; використання повноважень в особистих (приватних) інтересах або	Суб'єкт призначення або керівник державної служби може оголосити держслужбовцю догану у разі допущення державним службовцем дисциплінарних проступків, передбачених пунктами 4, 5, 12 та 15 частини другої статті 65 Закону про держслужбу (дії, що шкодять авторитету державної служби; невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків, актів органів державної влади, наказів (розпоряджень) та доручень керівників, прийнятих у межах їхніх повноважень; прогул державного службовця (у тому числі відсутність на службі більше трьох годин протягом робочого дня) без поважних причин; прийняття державним службовцем рішення, що суперечить закону або висновкам щодо застосування відповідної норми права, викладеним у постановях Верховного Суду, щодо якого судом винесено окрему ухвалу) (ч. 3 ст. 66 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
	в неправомірних особистих інтересах інших осіб, якщо воно не містить складу кримінального або адміністративного правопорушення; прогул службовця місцевого самоврядування (у тому числі відсутність на службі більше трьох годин протягом робочого дня) без поважних причин; прийняття службовцем місцевого самоврядування рішення, що суперечить закону або висновкам щодо застосування відповідної норми права, викладеним у постановах Верховного Суду, щодо якого судом постановлено окрему ухвалу) (ч. 3 ст. 58 нового Закону).	
	Керівник служби може оголосити службовцю місцевого самоврядування сувору догану в разі вчинення дисциплінарних проступків, передбачених: пунктами 2 і 8 частини третьої статті 57 нового Закону (порушення правил етичної поведінки; невиконання вимог щодо політичної неупередженості); пунктами 4 і 5 частини третьої статті 57 нового Закону (дії, що шкодять авторитету служби в органах місцевого самоврядування; невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків, актів органів державної влади, органів місцевого самоврядування, розпоряджень (наказів) та доручень керівників, прийнятих у межах їхніх повноважень), — протягом року після оголошення такому службовцю догани, якщо вона не була знята в установленому порядку (ч. 4 ст. 58 нового Закону).	Суб'єкт призначення або керівник державної служби може попередити держслужбовця про неповну службову відповідність у разі допущення ним дисциплінарних проступків, передбачених: пунктами 2 та 8 частини другої статті 65 Закону про держслужбу (порушення правил етичної поведінки; невиконання вимог щодо політичної неупередженості); вчинення систематично (повторно протягом року) дисциплінарних проступків, передбачених пунктами 4 та 5 частини другої статті 65 Закону про держслужбу (дії, що шкодять авторитету державної служби; невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків, актів органів державної влади, наказів (розпоряджень) та доручень керівників, прийнятих у межах їхніх повноважень) (ч. 4 ст. 66 Закону про держслужбу).
	Службовця місцевого самоврядування може бути звільнено з посади в разі вчинення дисциплінарних проступків, передбачених: пунктами 1, 3, 10, 11, 13 частини третьої статті 57 нового Закону;	Звільнення з посади державної служби є винятковим видом дисциплінарного стягнення і може бути застосоване лише у разі вчинення дисциплінарних проступків, передбачених пунктами 1, 3, 7, 9–11, 13, 14

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
	пунктами 6, 7, 9, 12, 15 частини третьої статті 57 нового Закону — протягом року після оголошення такому службовцю догани, якщо вона не була знята в установленому порядку; пунктами 2, 4, 5, 8 частини третьої статті 57 нового Закону — протягом року після оголошення такому службовцю суворої догани, якщо вона не була знята в установленому порядку (ч. 5 ст. 58 нового Закону).	частини другої статті 65 Закону про держслужбу, а також вчинення систематично (повторно протягом року) дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 12 частини другої статті 65 Закону про держслужбу (ч. 5 ст. 66 Закону про держслужбу).
	Керівник служби може оголосити службовцю місцевого самоврядування сувору догану або звільнити його з посади у разі вчинення таким службовцем дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 14 частини третьої статті 57 нового Закону (ч. 6 ст. 58 нового Закону).	
Інші умови, що впливають на застосування стягнень		
	Дисциплінарне стягнення має відповідати тяжкості вчиненого дисциплінарного проступку та ступеню вини службовця місцевого самоврядування (ч. 7 ст. 58 нового Закону).	
За порушення трудової дисципліни до працівника може бути застосовано тільки один з таких заходів стягнення: (1) догана; (2) звільнення (ч. 1 ст. 147 КЗпП).	За кожний дисциплінарний проступок на службовця місцевого самоврядування може бути накладено лише одне дисциплінарне стягнення (ч. 7 ст. 58 нового Закону).	За кожний дисциплінарний проступок до державного службовця може бути застосовано лише одне дисциплінарне стягнення (ч. 7 ст. 66 Закону про держслужбу).
	Службовця місцевого самоврядування може бути звільнено з посади за ініціативою керівника служби у разі вчинення ним дисциплінарного проступку, що передбачає звільнення з посади (п. 4 ч. 1 ст. 75 нового Закону).	Підставами для припинення державної служби за ініціативою суб'єкта призначення є вчинення ним дисциплінарного проступку, який передбачає звільнення (п. 4 ч. 1 ст. 87 Закону про держслужбу).
Коментар: Аналіз норм нового Закону вказує, що покарання, які можуть бути застосовані до службовців місцевого самоврядування, більш дискреційні, ніж це передбачено на державній службі, і більше залежать від позиції керівника служби, який, накладаючи стягнення, має враховувати тяжкість проступку та вину відповідного службовця. Відповідно рівень знань і навичок осіб, які будуть здійснювати функції керівників служби під час накладення відповідних стягнень, має бути дуже високим.		

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Обставини, що впливають на визначення дисциплінарного стягнення		
	При визначенні виду дисциплінарного стягнення обов'язково беруться до уваги такі обставини: тяжкість дисциплінарного проступку та наслідки його вчинення для службовця місцевого самоврядування і територіальної громади; ступінь вини службовця місцевого самоврядування; обставини, за яких було вчинено дисциплінарний проступок; загальна службова поведінка службовця місцевого самоврядування (ч. 1 ст. 59 нового Закону).	Дисциплінарне стягнення має відповідати характеру і тяжкості вчиненого дисциплінарного проступку та ступеню вини державного службовця. Під час визначення виду дисциплінарного стягнення необхідно враховувати характер дисциплінарного проступку, обставини, за яких він був вчинений, настання тяжких наслідків, добровільне відшкодування заподіяної шкоди, попередню поведінку державного службовця та його ставлення до виконання посадових обов'язків (ч. 1 ст. 67 Закону про держслужбу).
		Обставинами, що пом'якшують відповідальність державного службовця, є: усвідомлення та визнання своєї провини у вчиненні дисциплінарного проступку; попередня бездоганна поведінка та відсутність дисциплінарних стягнень; високі показники виконання службових завдань; вжиття заходів щодо попередження, відвернення або усунення настання тяжких наслідків, які настали або можуть настати в результаті вчинення дисциплінарного проступку, добровільне відшкодування заподіяної шкоди; вчинення проступку під впливом погрози, примусу або через службову чи іншу залежність; вчинення проступку внаслідок неправомірних дій керівника (ч. 2 ст. 67 Закону про держслужбу).
		Під час застосування дисциплінарного стягнення можуть враховуватися також інші, не зазначені у частині другій цієї статті, обставини, що пом'якшують відповідальність державного службовця (ч. 3 ст. 67 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
		Обставинами, що обтяжують відповідальність державного службовця, є: вчинення дисциплінарного проступку у стані алкогольного сп'яніння або у стані, викликаному вживанням наркотичних або токсичних засобів; вчинення дисциплінарного проступку повторно, до зняття в установленому порядку попереднього стягнення; вчинення проступку умисно на ґрунті особистої неприязні до іншого державного службовця, у тому числі керівника, чи помсти за дії чи рішення щодо нього; вчинення проступку умисно з мотивів неповаги до держави і суспільства, прав і свобод людини, окремих соціальних груп; настання тяжких наслідків або заподіяння збитків внаслідок вчинення дисциплінарного проступку (ч. 3 ст. 67 Закону про держслужбу).
Коментар: З одного боку, така відмінність у підходах між новим Законом і Законом про держслужбу дозволяє реалізовувати правило, закріплене в Європейській хартії місцевого самоврядування, — про право на створення системи, яка адаптується до місцевих особливостей і потреб із метою необхідності забезпечення ефективного управління. З іншого боку, у разі неправильного правозастосування це може мати певні ризики свавілля. Однак ці ризики в новому Законі збалансовані тим, що для розгляду більш серйозних проступків, за які накладаються суворі стягнення, буде залучатися спеціальна дисциплінарна комісія. Це так само працює і на державній службі.		
Строки накладення стягнення		
Дисциплінарне стягнення застосовується роботодавцем безпосередньо за виявленням проступку, але не пізніше одного місяця з дня його виявлення, не рахуючи часу звільнення працівника від роботи у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю або перебування його у відпустці. Дисциплінарне стягнення не може бути накладене пізніше шести місяців з дня вчинення проступку (ст. 147 КЗпП).	Службовець місцевого самоврядування не може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності, якщо минуло шість місяців з дня, коли керівник служби дізнався або мав дізнатися про вчинення дисциплінарного проступку, не враховуючи час тимчасової непрацездатності службовця місцевого самоврядування чи перебування його у відпустці або у відрядженні, або якщо минув один рік після вчинення такого дисциплінарного проступку або постановлення відповідної окремої ухвали суду (ч. 4 ст. 57 нового Закону).	Державний службовець не може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності, якщо минуло шість місяців з дня, коли керівник державної служби дізнався або мав дізнатися про вчинення дисциплінарного проступку, не враховуючи час тимчасової непрацездатності державного службовця чи перебування його у відпустці, або якщо минув один рік після його вчинення або постановлення відповідної окремої ухвали суду (ч. 3 ст. 64 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Коментар: Як бачимо, строки для здійснення дисциплінарного провадження та притягнення службовця до відповідальності синхронізовано із Законом про держслужбу та збільшено порівняно зі звичними приписами трудового законодавства, які діють у місцевому самоврядуванні зараз.		
Відкриття дисциплінарного провадження		
	Дисциплінарне провадження — сукупність процедурних дій з формування, розгляду дисциплінарної справи (виявлення наявності чи відсутності в рішеннях, діях, бездіяльності службовця місцевого самоврядування дисциплінарного проступку, обставин його вчинення) та прийняття рішення про накладення відповідного дисциплінарного стягнення або закриття провадження (п. 4 ч. 1 ст. 2 нового Закону).	
	Керівник служби за наявності достатніх даних, що вказують на ознаки дисциплінарного проступку службовця місцевого самоврядування, повинен відкрити дисциплінарне провадження шляхом видання відповідного розпорядження (наказу) та вилучити у службовця письмове пояснення. Якщо керівник служби за результатами розгляду письмових пояснень службовця місцевого самоврядування не закриває дисциплінарне провадження або не оголошує службовцю місцевого самоврядування зауваження у випадках, передбачених пунктами 2, 4–6 частини третьої статті 57 цього Закону, він передає дисциплінарну справу на розгляд дисциплінарної комісії (ст. 60 нового Закону).	Дисциплінарне провадження порушується шляхом видання відповідного наказу (розпорядження) міністром — стосовно державного секретаря відповідного міністерства; суб'єктом призначення — стосовно інших державних службовців (ч. 1 ст. 68 Закону про держслужбу).
Примітка: Загальне правило: орган, якому надано право прийняття на роботу (обрання, затвердження і призначення на посаду) цього працівника. На працівників, які несуть дисциплінарну відповідальність згідно із статутами,	Примітка: Дисциплінарні стягнення накладаються (застосовуються): керівником служби в органі місцевого самоврядування самостійно — у випадках, коли накладається стягнення у вигляді зауваження (ч. 2 ст. 58, ч. 2 ст. 60 нового Закону);	Дисциплінарні стягнення накладаються (застосовуються) (ч. 1 ст. 68 Закону про держслужбу): на державних службовців, які займають посади державної служби категорії «А»: зауваження — суб'єктом призначення; інші види дисциплінарних стягнень —

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
положеннями та іншими актами законодавства про дисципліну, дисциплінарні стягнення можуть накладатися також органами, вищими в порядку підлеглості щодо органів, зазначених у частині першій цієї статті. Працівники, які займають виборні посади, можуть бути звільнені тільки за рішенням органу, який їх обрав, і лише з підстав, передбачених законодавством (ст. 147-1 КЗпП).	керівником служби в органі місцевого самоврядування з урахуванням подання дисциплінарної комісії — у разі накладення іншого виду стягнення (ч. 3–6 ст. 58, ч. 1 ст. 65 нового Закону).	суб'єктом призначення з урахуванням пропозиції Комісії; на державних службовців, які займають посади державної служби категорій «Б» і «В»: зауваження — суб'єктом призначення; інші види дисциплінарних стягнень — суб'єктом призначення за поданням дисциплінарної комісії.
Коментар: Новий Закон знову демонструє більшу правову визначеність, ніж чинне законодавство, і дає чітке визначення відповідної процедури. Це також є додатковою гарантією прав для службовців місцевого самоврядування. Новий Закон порівняно із Законом про держслужбу чітко визначає умови передачі дисциплінарної справи на розгляд дисциплінарної комісії. Це дозволяє суттєво спростити й прискорити розгляд справ, у яких застосовуються зауваження.		
Дисциплінарна комісія та її повноваження		
	Для розгляду дисциплінарних справ у випадках, визначених частинами третьою — шостою статті 58 цього Закону, керівником служби утворюється дисциплінарна комісія (ч. 1 ст. 61 нового Закону).	Для здійснення дисциплінарного провадження з метою визначення ступеня вини, характеру і тяжкості вчиненого дисциплінарного проступку утворюється дисциплінарна комісія з розгляду дисциплінарних справ. Дисциплінарною комісією стосовно державних службовців, які займають посади державної служби категорії «А», є Комісія з питань вищого корпусу державної служби. Дисциплінарну комісію стосовно державних службовців, які займають посади державної служби категорії «Б» та здійснюють повноваження керівників державної служби в державних органах, а також їх заступників, утворює суб'єкт призначення. Дисциплінарну комісію стосовно інших державних службовців, які займають посади державної служби категорій «Б» і «В», утворює керівник державної служби у кожному державному органі (ч. 1, 2 ст. 68, ч. 1 ст. 69 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
	Утворюється у складі не менше п'яти членів, а у радах та їх виконавчих органах із загальною чисельністю службовців місцевого самоврядування до десяти осіб — не менше трьох членів. Керівник служби визначає голову та секретаря дисциплінарної комісії (ч. 2 ст. 61 нового Закону).	Дисциплінарна комісія діє у складі не менше трьох членів (ч. 3 ст. 69 Закону про держслужбу).
	До складу дисциплінарної комісії включаються службовці місцевого самоврядування, представники виборного органу первинної профспілкової організації (за наявності) з числа службовців місцевого самоврядування. До складу дисциплінарної комісії можуть включатися службовці місцевого самоврядування з інших органів місцевого самоврядування, науковці, фахівці, експерти, представники громадських об'єднань, які мають досвід служби в органах місцевого самоврядування, державної служби або за юридичним фахом, з правом дорадчого голосу. Кількість представників громадських об'єднань у складі дисциплінарної комісії не може становити більше двох осіб. До складу дисциплінарної комісії включається щонайменше одна особа, яка має вищу освіту в галузі права ступеня бакалавра або магістра та досвід роботи за фахом. До складу дисциплінарної комісії не можуть включатися народні депутати України, депутати місцевих рад, керівник служби, особи, які обіймають посади в керівних органах політичних партій, їх обласних, міських, районних організаціях і первинних осередках та інших структурних утвореннях, передбачених статутами цих партій.	Для службовців категорії «А» — унормовано Законом про держслужбу (створено вже згадувану вище постійно діючу Комісію). Для інших категорій — визначається на рівні підзаконних актів.

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
	Члени дисциплінарної комісії (крім тих, які працюють на постійній основі в органах місцевого самоврядування, що представляють відповідні територіальні громади) на час засідань дисциплінарної комісії, а також для здійснення повноважень члена дисциплінарної комісії в інших випадках звільняються від виконання виробничих або службових обов'язків з відшкодуванням їм середньої заробітної плати за основним місцем роботи та інших витрат, пов'язаних з виконанням обов'язків члена дисциплінарної комісії, за рахунок відповідного місцевого бюджету (ч. 6 ст. 61 нового Закону).	Члени дисциплінарної комісії здійснюють свої повноваження на громадських засадах (ч. 4 ст. 69 Закону про держслужбу).
	Строк повноважень дисциплінарної комісії, що розглядає дисциплінарні справи стосовно службовців місцевого самоврядування, які займають посади категорій II і III, становить три роки. Для розгляду дисциплінарної справи стосовно службовця місцевого самоврядування, який займає посаду категорії I, дисциплінарна комісія утворюється окремо для розгляду кожної дисциплінарної справи (ч. 4 ст. 61 нового Закону).	Для Комісії — 4 роки або на строк повноважень суб'єкта, якого представляє у Комісії відповідна особа (ч. 4 ст. 14 Закону про держслужбу).
	Результатом розгляду дисциплінарної справи є подання дисциплінарної комісії, яке має рекомендаційний характер для керівника служби (ч. 9 ст. 61 нового Закону).	Результатом розгляду дисциплінарної справи є пропозиція Комісії або подання дисциплінарної комісії, які мають рекомендаційний характер для суб'єкта призначення (ч. 5 ст. 69 Закону про держслужбу).
Коментар: Новий Закон закріпив регулювання діяльності дисциплінарних комісій за єдиними правилами, що не завжди можливо для державних службовців, на регулювання служби яких можуть впливати галузеві особливості. Очевидно, що закріплення подібних правил на рівні закону є додатковою гарантією як для службовців, так і місцевого самоврядування загалом.		
Відсторонення службовця на час здійснення провадження		
	На час здійснення дисциплінарного провадження службовець місцевого самоврядування може бути відсторонений керівником служби від виконання посадових обов'язків із збереженням середньомісячної заробітної плати (ч. 1 ст. 62 нового Закону).	Державний службовець може бути відсторонений від виконання посадових обов'язків у разі виявлення порушень, встановлених пунктами 1, 7–10 та 14 частини другої статті 65 цього Закону, за які до нього може бути застосовано дисциплінарне стягнення.

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
		Тривалість відсторонення державного службовця від виконання посадових обов'язків не може перевищувати часу дисциплінарного провадження. У разі закриття дисциплінарного провадження без притягнення державного службовця до дисциплінарної відповідальності йому оплачується у розмірі середньої заробітної плати час відсторонення від виконання посадових обов'язків в установленому порядку (ч. 1, 3, 4 ст. 72 Закону про держслужбу).
		Рішення про відсторонення державного службовця від виконання посадових обов'язків приймається відповідно керівником державної служби або суб'єктом призначення одночасно з прийняттям рішення про порушення дисциплінарного провадження або під час його здійснення у разі: наявності обставин, що дають підстави вважати, що такий державний службовець може знищити чи підробити речі і документи, які мають суттєве значення для дисциплінарного провадження; впливу на працівників державного органу та інших осіб, зокрема, здійснення протиправного тиску на підлеглих, погрози звільненням з роботи; перешкоджання в інший спосіб об'єктивному вивченню обставин вчинення дисциплінарного проступку (ч. 2 ст. 72 Закону про держслужбу).
	Під час відсторонення від виконання посадових обов'язків службовець місцевого самоврядування зобов'язаний перебувати на робочому місці відповідно до правил внутрішнього службового розпорядку та сприяти здійсненню дисциплінарного провадження (ч. 2 ст. 62 нового Закону).	Під час відсторонення від виконання посадових обов'язків державний службовець зобов'язаний перебувати на робочому місці відповідно до правил внутрішнього службового розпорядку та сприяти здійсненню дисциплінарного провадження (ч. 5 ст. 72 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Гарантії прав службовців під час здійснення дисциплінарного провадження		
	Службовець місцевого самоврядування під час здійснення стосовно нього дисциплінарного провадження має право: надавати пояснення, а також відповідні документи та матеріали щодо обставин, які досліджуються; порушувати клопотання про одержання і долучення до матеріалів справи нових документів, одержання додаткових пояснень осіб, причетних до справи; бути присутнім під час виконання відповідних заходів; подавати в установленому порядку керівнику служби скарги на дії або бездіяльність членів дисциплінарної комісії; користуватися правовою допомогою адвоката або іншого уповноваженого ним представника; ознайомлюватися з усіма матеріалами дисциплінарної справи перед прийняттям рішення за результатами здійснення дисциплінарного провадження (ч. 1 ст. 63 нового Закону).	Державний службовець має право на ознайомлення з матеріалами дисциплінарної справи та на оскарження застосованого до нього дисциплінарного стягнення у визначеному цим Законом порядку. Державний службовець може користуватися правовою допомогою адвоката або іншого уповноваженого ним представника (ч. 6 та 7 ст. 74 Закону про держслужбу).
Не допускається звільнення працівника з ініціативи роботодавця в період його тимчасової непрацездатності, а також у період перебування працівника у відпустці (ч. 3 ст. 40 КЗпП).	Дисциплінарне стягнення не може бути застосовано під час відсутності службовця місцевого самоврядування на службі у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, під час перебування його у відпустці або відрядженні (ч. 2 ст. 63 нового Закону).	Дисциплінарне стягнення не може бути застосовано під час відсутності державного службовця на службі у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, під час перебування його у відпустці або у відрядженні (ч. 4 ст. 74 Закону про держслужбу).
Коментар: Підхід, запропонований новим Законом, на думку авторів, більше відповідає презумпції невинуватості особи та більше направлений на захист прав посадовця. Зокрема, пояснення, яке може надавати службовець місцевого самоврядування в межах дисциплінарного провадження, розглядається як гарантія його прав. Службовець не зобов'язаний надавати відповідні пояснення, якщо вважає це недоцільним або таким, що не відповідає його інтересам. У випадку проваджень щодо держслужбовців підхід інший, і Закон про держслужбу в статті 75 встановлює, що службовець зобов'язаний надавати пояснення, вказуючи час, місце, обставини та причини вчинення ним дисциплінарного проступку, його усвідомлення чи заперечення провини, а також інші питання, які мають значення в справі. Відмова держслужбовця від надання пояснень трактується як ухилення від певного зобов'язання, хоч і не перешкоджає здійсненню дисциплінарного провадження. Також Законом про держслужбу не передбачено прямо право службовця подавати скарги на дії чи бездіяльність членів дисциплінарної комісії.		

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Рішення в дисциплінарному провадженні		
	Розглянувши дисциплінарну справу, керівник служби приймає одне з таких рішень: про накладення на службовця місцевого самоврядування дисциплінарного стягнення; про закриття дисциплінарного провадження (ч. 1 ст. 65 нового Закону). Рішення приймається керівником служби протягом 10 календарних днів з дня отримання подання дисциплінарної комісії та оформляється відповідним розпорядженням (наказом) (ч. 2 ст. 65 нового Закону).	Рішення про накладення на державного службовця дисциплінарного стягнення чи закриття дисциплінарного провадження приймає суб'єкт призначення протягом 10 календарних днів з дня отримання пропозицій Комісії, подання дисциплінарної комісії у державному органі. Рішення оформляється відповідним актом суб'єкта призначення (ч. 1 ст. 77 Закону про держслужбу).
	У розпорядженні (наказі) про накладення на службовця місцевого самоврядування дисциплінарного стягнення зазначаються дата його видання, повна назва посади та прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) службовця місцевого самоврядування, який притягається до дисциплінарної відповідальності, стислий виклад обставин вчинення дисциплінарного проступку та їх юридична кваліфікація, вид накладеного дисциплінарного стягнення та спосіб оскарження такого рішення відповідно до закону (ч. 2 ст. 65 нового Закону).	У рішенні, яке оформляється наказом (розпорядженням), зазначаються найменування державного органу, дата його прийняття, відомості про державного службовця, стислий виклад обставин справи, вид дисциплінарного проступку і його юридична кваліфікація, вид застосованого дисциплінарного стягнення (ч. 2 ст. 77 Закону про держслужбу).
	Якщо під час розгляду дисциплінарної справи виявлено відсутність події і складу дисциплінарного проступку, інші обставини, що виключають накладення дисциплінарного стягнення, або дисциплінарний проступок визнано малозначним, керівник служби приймає рішення про закриття дисциплінарної справи стосовно такого службовця місцевого самоврядування (ч. 3 ст. 65 нового Закону).	Якщо під час розгляду дисциплінарної справи у діях державного службовця не виявлено дисциплінарного проступку, суб'єкт призначення приймає рішення про закриття дисциплінарного провадження стосовно державного службовця, яке оформляється наказом (розпорядженням) (ч. 3 ст. 77 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
	Керівник служби зобов'язаний протягом трьох робочих днів з дня виявлення під час розгляду дисциплінарної справи ознак кримінального чи адміністративного правопорушення звернутися із заявою про це до відповідного правоохоронного органу. До такої заяви додається копія матеріалів дисциплінарної справи (ч. 4 ст. 65 нового Закону).	У разі виявлення за результатами розгляду ознак кримінального чи адміністративного правопорушення суб'єкт призначення зобов'язаний протягом трьох календарних днів передати відповідну заяву та копію матеріалів справи до відповідного правоохоронного органу (ч. 4 ст. 77 Закону про держслужбу).
	Подання дисциплінарної комісії є обов'язковим для розгляду керівником служби та враховується ним під час вирішення питань щодо застосування дисциплінарного стягнення чи закриття дисциплінарного провадження (ч. 5 ст. 65 нового Закону).	Пропозиція Комісії, подання дисциплінарної комісії є обов'язковими для розгляду суб'єктами призначення та враховуються ними під час вирішення питань щодо застосування дисциплінарного стягнення чи закриття дисциплінарного провадження (ч. 3 ст. 77 Закону про держслужбу).
	Службовцю місцевого самоврядування видається під розписку належним чином завірена копія розпорядження (наказу) про накладення на нього дисциплінарного стягнення або про закриття дисциплінарного провадження не пізніше наступного робочого дня після видання відповідного розпорядження (наказу) (ч. 6 ст. 65 нового Закону).	Державному службовцю видається під розписку належним чином завірена копія наказу (розпорядження) про накладення на нього дисциплінарного стягнення чи закриття дисциплінарного провадження не пізніше наступного робочого дня після прийняття відповідного рішення (ч. 3 ст. 77 Закону про держслужбу).
	У разі відмови службовця місцевого самоврядування від одержання копії розпорядження (наказу) про накладення на нього дисциплінарного стягнення або про закриття дисциплінарного провадження такий документ не пізніше наступного робочого дня після його видання надсилається службовцю місцевого самоврядування за місцем його проживання рекомендованим листом з повідомленням про вручення (ч. 7 ст. 65 нового Закону).	У разі відмови державного службовця від одержання копії наказу (розпорядження) про накладення на нього дисциплінарного стягнення чи закриття дисциплінарного провадження такий документ не пізніше як у триденний строк з дня прийняття рішення надсилається державному службовцеві за місцем його проживання рекомендованим листом з повідомленням про вручення (ч. 3 ст. 77 Закону про держслужбу).
Коментар: Як бачимо, процедура фактично синхронізована з подібними заходами на державній службі. Водночас для ОМС новий Закон дає більш чітке та юридично визначене регулювання, а його підходи більш сприятливі для службовців місцевого самоврядування. Зокрема, це стосується порядку інформування службовця про кожний етап провадження, про оплачуване відсторонення від виконання обов'язків, можливість закриття провадження у зв'язку з малозначністю проступку тощо.		

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Зняття дисциплінарного стягнення		
Якщо протягом року з дня накладення дисциплінарного стягнення працівника не буде піддано новому дисциплінарному стягненню, то він вважається таким, що не мав дисциплінарного стягнення (ч. 1 ст. 151 КЗпП).	Службовець місцевого самоврядування, на якого накладено дисциплінарне стягнення, який протягом року з дня видання відповідного розпорядження (наказу) не вчинив нового дисциплінарного проступку, вважається таким, що не мав дисциплінарного стягнення (ч. 1 ст. 67 нового Закону).	Якщо протягом року після накладення дисциплінарного стягнення до державного службовця не буде застосоване нове дисциплінарне стягнення, він вважається таким, що не мав дисциплінарного стягнення (ч. 1 ст. 79 Закону про держслужбу).
Якщо працівник не допустив нового порушення трудової дисципліни і до того ж проявив себе як сумлінний працівник, то стягнення може бути зняте до закінчення одного року (ч. 2 ст. 151 КЗпП).	Якщо службовець місцевого самоврядування не вчинив нового дисциплінарного проступку і виявив себе сумлінним службовцем, керівник служби може достроково зняти обмеження, пов'язані з дисциплінарним стягненням, передбачені абзацом третім частини сьомої статті 36, частиною другою статті 37, частиною другою статті 51 цього Закону, але не раніше ніж через шість місяців з дня накладення такого дисциплінарного стягнення (ч. 2 ст. 67 нового Закону).	Якщо державний службовець не вчинив нового порушення цього Закону, інших нормативно-правових актів у сфері державної служби і виявив себе сумлінним службовцем, дисциплінарне стягнення стосовно нього може бути знято до закінчення року, протягом якого воно було накладено, але не раніше ніж через шість місяців з дня накладення дисциплінарного стягнення. Право на дострокове зняття дисциплінарного стягнення належить суб'єкту призначення, що його застосував (ч. 2 ст. 79 Закону про держслужбу).
Протягом строку дії дисциплінарного стягнення заходи заохочення до працівника не застосовуються (ч. 3 ст. 151 КЗпП).	Просування службовця місцевого самоврядування по службі здійснюється шляхом переведення на вищу посаду відповідно до частини шостої статті 38 цього Закону, не здійснюється протягом року після накладення на службовця місцевого самоврядування дисциплінарного стягнення (крім зауваження) (ч. 2 ст. 37 нового Закону). Протягом одного року після накладення на службовця місцевого самоврядування дисциплінарного стягнення (крім зауваження)... до службовця місцевого самоврядування заохочення не застосовуються (ч. 2 ст. 51 нового Закону).	Просування державного службовця по службі не здійснюється протягом строку застосування до нього дисциплінарного стягнення (ч. 2 ст. 40 Закону про держслужбу). Протягом строку дії дисциплінарного стягнення (крім зауваження) заходи заохочення до державного службовця не застосовуються (ч. 3 ст. 79 Закону про держслужбу).
Коментар: У частині наслідків дисциплінарного стягнення новий Закон не запроваджує нових підходів порівняно із чинним законодавством і Законом про держслужбу.		

Розділ 8.

Матеріальна відповідальність

До суттєвих нововведень нового Закону щодо матеріальної відповідальності належить детальне врегулювання матеріальної відповідальності службовців місцевого самоврядування замість загальних положень законодавства про працю та цивільного законодавства і водночас відсутніх відповідних норм щодо виборних посадових осіб.

Згідно зі статтею 66 Конституції України кожен зобов'язаний не заподіювати шкоду природі, культурній спадщині, відшкодовувати завдані ним збитки. Однак, зважаючи на наявність спеціального статусу та певних владних повноважень для спеціальних категорій владних інституцій чи суб'єктів, законодавство України встановлює додаткову (спеціальну) відповідальність за збитки, спричинені при реалізації повноважень у публічно-правовій сфері.

Зокрема, стаття 56 Конституції України встановлює засади відповідальності держави перед приватними особами, гарантуючи кожному право на відшкодування за рахунок держави чи ОМС матеріальної та моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, ОМС, їхніх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень.

Загальні підстави відшкодування майнової та моральної шкоди визначені статтями 22–23 ЦКУ відповідно. Ці норми гарантують право на відшкодування та встановлюють, що належить до цієї категорії порушення прав, і загальні умови відшкодування.

Під майновою шкодою розуміються збитки, завдані особі в результаті порушення її цивільного права, зокрема:

- втрати, яких особа зазнала у зв'язку зі знищенням або пошкодженням речі, а також витрати, які особа зробила або мусить зробити для відновлення свого порушеного права (реальні збитки);
- доходи, які особа могла б реально одержати за звичайних обставин, якби її право не було порушене (упущена вигода).

За загальним правилом, збитки відшкодовуються в повному обсязі, якщо договором або законом не передбачено відшкодування в меншому або більшому розмірі.

Моральна шкода полягає:

- у фізичному болю та стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я;
- у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з протиправною поведінкою щодо неї самої, членів її сім'ї чи близьких родичів;
- у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку зі знищенням чи пошкодженням її майна;
- у приниженні честі та гідності фізичної особи, а також ділової репутації фізичної або юридичної особи.

Якщо інше не встановлено законом, моральна шкода відшкодовується грошовими коштами, іншим майном або в інший спосіб.

Моральна шкода відшкодовується незалежно від майнової шкоди, яка підлягає відшкодуванню, і не пов'язана з розміром цього відшкодування.

Особливості відшкодування шкоди у сфері публічного врядування визначаються статтями 1173–1175 ЦКУ. Вони залежать від статусу суб'єкта, який завдав шкоди, і діяльності, у межах якої таку шкоду було заподіяно.

Зокрема, частиною 1 статті 1173 та частиною 1 статті 1174 ЦКУ передбачено, що шкода, завдана незаконними рішеннями, дією чи бездіяльністю ОМС або їхньої посадової або службової особи при здійсненні ними своїх повноважень, відшкодовується ОМС незалежно від вини цього органу (особи).

Шкода, завдана фізичній або юридичній особі в результаті прийняття ОМС нормативно-правового акта, що був визнаний незаконним і скасований, відшкодовується ОМС незалежно від вини посадових і службових осіб цих органів.

При цьому частиною 4 статті 1191 ЦКУ передбачено, що територіальні громади, відшкодувавши шкоду, завдану посадовою, службовою особою внаслідок незаконно прийнятих рішень, дій чи бездіяльності ОМС, мають право зворотної вимоги до винної особи в розмірі виплаченого відшкодування (окрім відшкодування виплат, пов'язаних із трудовими відносинами та відшкодуванням моральної шкоди).

Деталі взаємовідносин посадових осіб та інших категорій працівників із їхніми роботодавцями при вирішенні питань відшкодування шкоди, завданої при виконанні покладених на цих працівників посадових обов'язків, визначаються спеціальними законами.

Для посадовців місцевого самоврядування та працівників патронатної служби в ОМС це або ЦКУ (з процедурними нормами, передбаченими КЗпП), або відповідний закон про службу в ОМС. Який із законів застосовувати, залежить від посади, яку обіймає відповідна особа.

Згідно з пунктом 7 частини 1 статті 80 нового Закону на виборних посадових осіб не поширюються положення цього Закону щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності. Оскільки матеріальна відповідальність посадових осіб місцевого самоврядування є складовою дисциплінарної відповідальності, приписи статей 68–70 нового Закону до цих осіб не можна застосовувати. Отже, будуть діяти правила, передбачені загальними нормами цивільного та трудового законодавства, а також окремими нормами Розділу X нового Закону про особливості проходження служби в ОМС виборними посадовими особами. У цьому випадку йдеться про стягнення шкоди, завданої незаконними рішеннями, дією чи бездіяльністю виборної посадової особи при здійсненні нею своїх повноважень. Загальні засади матеріальної відповідальності, пов'язаної з трудовими відносинами, регламентуються приписами трудового законодавства.

8.1. Матеріальна відповідальність службовців місцевого самоврядування

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Засади матеріальної відповідальності службовців місцевого самоврядування		
Матеріальна шкода, завдана територіальній громаді незаконними рішеннями сільських, селищних, міських голів, голів районних у місті, районних та обласних рад,	Матеріальна та моральна шкода, заподіяна фізичним та юридичним особам протиправними рішеннями, діями або бездіяльністю службовців місцевого	Матеріальна та моральна шкода, заподіяна фізичним та юридичним особам незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю державних службовців під час здійснення

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
їх заступників, керівників управлінь, відділів, інших структурних підрозділів виконавчих органів місцевого самоврядування, діями чи бездіяльністю посадових осіб місцевого самоврядування при здійсненні ними своїх повноважень, відшкодовується за рахунок місцевого бюджету в порядку, встановленому законом (ч. 1 ст. 24 чинного Закону).	самоврядування під час здійснення ними своїх посадових обов'язків, відшкодовується за рахунок відповідного місцевого бюджету (ч. 1 ст. 68 нового Закону).	ними своїх повноважень, відшкодовується за рахунок держави (ч. 1 ст. 80 Закону про держслужбу).
Коментар: Як бачимо, ця норма має кілька змін. По-перше, чинне законодавство не конкретизувало обов'язок відшкодування моральної шкоди, завданої протиправною поведінкою посадової особи місцевого самоврядування. По-друге, з нового Закону прибрана згадка про шкоду, завдану ОМС, що цілком логічно, оскільки це питання не є предметом регулювання цього Закону. Слід звернути увагу, що підходи до відшкодування шкоди, завданої службовцями місцевого самоврядування та державними службовцями, з прийняттям нового Закону будуть майже повністю уніфіковані, що спростить як формування правозастосовної практики в ОМС, так і подальше правозастосування.		
Право регресу до службовця		
Сільські, селищні, міські, районні у місті, районні та обласні ради, сільський, селищний, міський голова, голова районної у місті, районної та обласної ради мають право зворотної вимоги (регресу) до посадової особи місцевого самоврядування, яка заподіяла шкоду територіальній громаді, у розмірах і порядку, визначених законами України та статутами територіальних громад, прийнятими відповідно до законів України (ч. 2 ст. 24 чинного Закону).	Орган місцевого самоврядування має право зворотної вимоги (регресу) у розмірі та порядку, визначених цим Законом, до: службовця місцевого самоврядування, який заподіяв шкоду; посадової особи (осіб), винної (винних) у незаконному звільненні або переведенні службовця місцевого самоврядування чи іншого працівника на іншу посаду, щодо відшкодування матеріальної шкоди, заподіяної органу місцевого самоврядування у зв'язку з оплатою часу вимушеного прогулу або часу виконання роботи з нижчим розміром посадового окладу, відшкодуванням моральної шкоди (ч. 2 ст. 68 нового Закону).	Держава в особі суб'єкта призначення має право зворотної вимоги (регресу) у розмірі та порядку, визначених законом, до: державного службовця, який заподіяв шкоду; посадової особи (осіб), винної (винних) у незаконному звільненні, відстороненні або переведенні державного службовця чи іншого працівника на іншу посаду, щодо відшкодування матеріальної та моральної шкоди, заподіяної державному органу у зв'язку з оплатою часу вимушеного прогулу або часу виконання нижчеоплачуваної роботи (ч. 2 ст. 80 Закону про держслужбу).
Коментар: Очевидно, що право регламентації розмірів і порядку відшкодування шкоди, заподіяної посадовою особою місцевого самоврядування, через прийняття локального нормативного акта — статуту територіальної громади, закріплене в чинному Законі, суперечить як Конституції України та ЦКУ, так і наявній судовій практиці. Також не дуже логічною є конструкція, за якою сільський, селищний чи міський голова наділяється правом регресу, оскільки для відшкодування шкоди витрачаються кошти територіальної громади. Новий Закон усуває ці колізії та встановлює більш зрозумілі та чіткі умови права зворотної вимоги, які повністю кореспондують із загальними принципами відшкодування, встановленими ЦКУ.		

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Критично важливою новацією буде пункт 2 частини 2 статті 68 нового Закону, який покладає на посадову особу, винну в незаконному звільненні або переведенні службовця місцевого самоврядування чи іншого працівника на іншу посаду, відшкодування матеріальної шкоди, заподіяної ОМС у зв'язку з оплатою часу вимушеного прогулу або часу виконання роботи з нижчим розміром посадового окладу, відшкодуванням моральної шкоди. Цей тип матеріальної відповідальності може застосовуватися винятково для керівників служби в ОМС.		
Гарантії для службовця у випадку застосування регресу		
	У разі застосування зворотної вимоги (регресу) службовець місцевого самоврядування несе матеріальну відповідальність лише за шкоду, умисно заподіяну його протиправними рішеннями, діями або бездіяльністю (ч. 3 ст. 68 нового Закону).	У разі застосування зворотної вимоги (регресу) державний службовець несе матеріальну відповідальність тільки за шкоду, умисно заподіяну його протиправними діями або бездіяльністю (ч. 3 ст. 80 Закону про держслужбу).
Коментар: Норма нового Закону встановлює додаткові гарантії для службовця в разі відсутності його вини в порушенні прав третьої особи. Це не означає, що територіальна громада не буде відповідати за порушення. Як уже згадувалося вище, ЦКУ гарантує, що шкода, завдана незаконними рішеннями, дією чи бездіяльністю ОМС або їхньої посадової або службової особи при здійсненні ними своїх повноважень, відшкодовується особі, права якої порушено, незалежно від вини цього органу (особи). Однак цілком справедливо, що в разі відсутності вини службовця зворотна вимога про компенсацію шкоди, сплаченої постраждалій особі за рахунок територіальної громади, пред'являтися не повинна.		
Обов'язок відшкодування шкоди		
	Службовець місцевого самоврядування зобов'язаний відшкодувати органу місцевого самоврядування шкоду, заподіяну внаслідок невиконання або неналежного виконання ним посадових обов'язків (ч. 1 ст. 69 нового Закону).	Державний службовець зобов'язаний відшкодувати державі шкоду, заподіяну внаслідок неналежного виконання ним посадових обов'язків (ч. 1 ст. 81 Закону про держслужбу).
	Шкодою, заподіяною службовцем місцевого самоврядування органу місцевого самоврядування, є також виплачене органом місцевого самоврядування відшкодування шкоди, заподіяної службовцем місцевого самоврядування третій особі внаслідок невиконання або неналежного виконання ним посадових обов'язків (ч. 2 ст. 69 нового Закону).	Шкодою, заподіяною державним службовцем державі, є також виплачене державою відшкодування шкоди, заподіяної державним службовцем третій особі внаслідок неналежного виконання ним посадових обов'язків (ч. 2 ст. 81 Закону про держслужбу).
	У разі спільного заподіяння шкоди кількома службовцями місцевого самоврядування кожен із них несе відповідальність у розмірі, пропорційному ступеню вини (ч. 3 ст. 69 нового Закону).	У разі спільного заподіяння шкоди кількома державними службовцями кожен із них несе відповідальність у розмірі, пропорційному ступеню вини (ч. 3 ст. 81 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
	Під час визначення розміру відшкодування враховуються майновий стан службовця місцевого самоврядування, співвідношення розміру заподіяної шкоди до його заробітної плати, ризик виникнення шкоди, досвід служби в органах місцевого самоврядування, надані службовцю місцевого самоврядування розпорядження (накази), а також інші обставини, у зв'язку з якими повне відшкодування службовцем місцевого самоврядування шкоди буде необґрунтованим (ч. 4 ст. 69 нового Закону).	Під час визначення розміру відшкодування враховуються майнове становище державного службовця, співвідношення розміру заподіяної шкоди до його заробітної плати, ризик виникнення шкоди, досвід державної служби, надані державному службовцю накази (розпорядження), а також інші обставини, у зв'язку з якими повне відшкодування державним службовцем шкоди буде необґрунтованим (ч. 4 ст. 81 Закону про держслужбу).
Коментар: Норма повністю синхронізована з подібними вимогами до державної служби. Чітко визначено обов'язок службовця на відшкодування шкоди (у чинному Законі це прямо не передбачено, а лише впливає зі змісту інших норм). Встановлено правила розподілу відповідальності за шкоду, заподіяну кількома особами, а також додаткові критерії, які враховуються при притягненні особи до відповідальності.		
Порядок відшкодування шкоди		
<i>Примітка:</i> Питання регламентується за правилами, передбаченими статтею 136 КЗпП.	Керівник служби в органі місцевого самоврядування приймає рішення про притягнення до дисциплінарної та матеріальної відповідальності службовців місцевого самоврядування (п. 11 ч. 1 ст. 16 нового Закону). Для відшкодування шкоди керівник служби вносить службовцю місцевого самоврядування письмову пропозицію про добровільне відшкодування шкоди, в якій зазначаються розмір, порядок і строки відшкодування шкоди, а також обставини, що стали підставою для відшкодування (ч. 1 ст. 70 нового Закону).	Керівник державної служби приймає у межах наданих повноважень рішення про заохочення та притягнення до дисциплінарної відповідальності державних службовців, які займають посади державної служби категорій «Б» і «В» (п. 10 ч. 2 ст. 17 Закону про держслужбу). Для відшкодування шкоди керівник державної служби вносить державному службовцю письмову пропозицію, в якій зазначаються розмір, порядок і строки відшкодування шкоди, а також обставини, що стали підставою для відшкодування. Державний службовець повинен дати відповідь на пропозицію про добровільне відшкодування шкоди у письмовій формі (ч. 1 ст. 82 Закону про держслужбу).
<i>Примітка:</i> Питання регламентується за правилами, передбаченими статтею 136 КЗпП.	Пропозиція може бути внесена протягом трьох місяців з дня, коли керівник служби дізнався чи мав дізнатися про обставини, що є підставою для пред'явлення вимоги, але не пізніше ніж через три роки з дня заподіяння шкоди (ч. 2 ст. 70 нового Закону).	Пропозиція може бути внесена протягом трьох місяців з дня, коли керівник державної служби дізнався чи мав дізнатися про обставини, що є підставою для пред'явлення вимоги, але не пізніше ніж через три роки з дня заподіяння шкоди (ч. 2 ст. 82 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Примітка: Питання регламентується за правилами, передбаченими статтею 136 КЗпП.	Службовець місцевого самоврядування повинен дати відповідь на пропозицію про добровільне відшкодування шкоди в письмовій формі протягом 14 календарних днів з дня отримання пропозиції (ч. 3 ст. 70 нового Закону).	Державний службовець повинен дати відповідь на пропозицію про відшкодування шкоди в письмовій формі протягом двох тижнів з дня отримання пропозиції (ч. 3 ст. 82 Закону про держслужбу).
Примітка: Питання регламентується за правилами, передбаченими статтею 136 КЗпП.	У разі ненадання службовцем місцевого самоврядування відповіді на пропозицію про добровільне відшкодування шкоди, відмови від відшкодування шкоди чи невідшкодування шкоди до зазначеного у пропозиції строку керівник служби звертається з позовом про таке відшкодування до суду (ч. 4 ст. 70 нового Закону).	У разі ненадання державним службовцем відповіді на пропозицію про добровільне відшкодування шкоди, відмови від відшкодування шкоди чи невідшкодування шкоди до зазначеного у пропозиції строку керівник державної служби може звернутися з позовом про таке відшкодування до суду (ч. 4 ст. 82 Закону про держслужбу).

Коментар:

Новий Закон синхронізував підходи до порядку притягнення службовців місцевого самоврядування з правилами, що діють для державної служби.

Чинний Закон не містить жодних правил, які б встановлювали особливості притягнення посадових осіб місцевого самоврядування до матеріальної відповідальності. А отже, за наявними правилами ми маємо послуговуватися приписами КЗпП. Зокрема, статтею 136 КЗпП передбачено, що в разі, коли заподіяна шкода не перевищує середнього місячного заробітку, стягнення здійснюється шляхом відрахування із заробітної плати працівника:

- за розпорядженням уповноваженої особи роботодавця (щодо «звичайних» працівників);
- за розпорядженням вищестоящого в порядку підлеглості органу (щодо керівників підприємств, установ, організацій та їхніх заступників).

Розпорядження роботодавця або вищестоящого в порядку підлеглості органу має бути зроблено не пізніше двох тижнів із дня виявлення заподіяної працівником шкоди і звернено до виконання не раніше семи днів із дня повідомлення про це працівникові. Якщо працівник не згоден із відрахуванням або його розміром, трудовий спір за його заявою розглядається в порядку, передбаченому законодавством, тобто може передаватися на комісію з вирішення трудових спорів.

У решті випадків покриття шкоди провадиться шляхом подання позову до місцевого загального суду — роботодавцем (щодо «звичайних» працівників); вищестоящим у порядку підлеглості органом.

Такий позов може бути подано протягом одного року з дня виявлення заподіяної шкоди.

Новий Закон передбачає, що стягнення незалежно від його розміру ініціює керівник служби в ОМС. Для цього він надає службовцю пропозицію з умовами відшкодування та обґрунтуванням підстав для накладення та обрахунку розміру стягнення.

Новий Закон значно розширює строки для застосування цього заходу — 3 місяці з моменту виникнення підстав для пред'явлення вимоги, але не пізніше ніж через 3 роки з дня заподіяння шкоди — на відміну від 14 календарних днів, які встановлює КЗпП.

У службовця також з'явиться більше часу на реагування — 14 календарних днів із моменту отримання пропозиції замість закріплених у КЗпП семи днів.

8.2. Матеріальна відповідальність виборних посадових осіб

Згідно з пунктом 7 частини 1 статті 80 нового Закону на виборних посадових осіб не поширюються положення цього Закону щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності. Оскільки матеріальна відповідальність переважно пов'язана з дисциплінарною відповідальністю, то приписи статей 68–70 нового Закону до виборних посадових осіб не можна застосовувати. Отже, тут будуть діяти правила, передбачені загальними нормами цивільного та трудового законодавства, а також окремими нормами Розділу X нового Закону про особливості проходження служби в ОМС виборними посадовими особами.

Важливо! У цьому випадку йдеться про стягнення шкоди, завданої незаконними рішеннями, дією чи бездіяльністю виборної посадової особи при здійсненні нею своїх повноважень. Загальні засади матеріальної відповідальності, пов'язаної з трудовими відносинами, регламентуються приписами трудового законодавства.

Чинне законодавство	Новий Закон
Засади матеріальної відповідальності виборних посадових осіб	
Матеріальна шкода, завдана територіальній громаді незаконними рішеннями сільських, селищних, міських голів, голів районних у місті, районних та обласних рад, їх заступників, керівників управлінь, відділів, інших структурних підрозділів виконавчих органів місцевого самоврядування, діями чи бездіяльністю посадових осіб місцевого самоврядування при здійсненні ними своїх повноважень, відшкодовується за рахунок місцевого бюджету в порядку, встановленому законом (ч. 1 ст. 24 чинного Закону).	Матеріальна шкода, завдана незаконними рішеннями, дією чи бездіяльністю посадової особи, при здійсненні нею своїх повноважень, відшкодовується органом місцевого самоврядування незалежно від вини цієї особи (ч. 1 ст. 1174 ЦКУ).
Моральна шкода, завдана фізичній або юридичній особі неправомірними рішеннями, діями чи бездіяльністю, відшкодовується особою, яка її завдала, за наявності її вини (ч. 1 ст. 1167 ЦКУ).	Моральна шкода, завдана фізичній або юридичній особі неправомірними рішеннями, діями чи бездіяльністю, відшкодовується особою, яка її завдала, за наявності її вини (ч. 1 ст. 1167 ЦКУ).
Право регресу	
Сільські, селищні, міські, районні у місті, районні та обласні ради, сільський, селищний, міський голова, голова районної у місті, районної та обласної ради мають право зворотної вимоги (регресу) до посадової особи місцевого самоврядування, яка заподіяла шкоду територіальній громаді, у розмірах і порядку, визначених законами України та статутами територіальних громад, прийнятими відповідно до законів України (ч. 2 ст. 24 чинного Закону).	Територіальні громади, відшкодувавши матеріальну шкоду, завдану посадовою особою внаслідок незаконно прийнятих рішень, дій чи бездіяльності, мають право зворотної вимоги до винної особи у розмірі виплаченого відшкодування, крім відшкодування виплат, пов'язаних із трудовими відносинами та відшкодуванням моральної шкоди (ч. 4 ст. 1191 ЦКУ).

Чинне законодавство	Новий Закон
	Орган місцевого самоврядування має право зворотної вимоги (регресу) у розмірі та порядку, визначених цим Законом, до... посадової особи (осіб), винної (винних) у незаконному звільненні або переведенні службовця місцевого самоврядування чи іншого працівника на іншу посаду, щодо відшкодування матеріальної шкоди, заподіяної органу місцевого самоврядування у зв'язку з оплатою часу вимушеного прогулу або часу виконання роботи з нижчим розміром посадового окладу, відшкодуванням моральної шкоди (п. 2 ч. 2 ст. 68 нового Закону).
Коментар: Відповідальність, передбачена пунктом 2 частини 2 статті 68 нового Закону, буде застосовуватися лише до сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті, районної, обласної ради у випадках, коли вони прийматимуть відповідні рішення як особи, що здійснюють функцію керівника служби в ОМС, тобто коли вони прийматимуть рішення стосовно службовців місцевого самоврядування на посадах категорії І.	
Гарантії для службовця у випадку застосування регресу	
	<i>Примітка:</i> <i>Норма відсутня.</i> <i>Отже, виборні посадові особи не зможуть скористатися чіткими приписами частини першої статті 69 нового Закону, які діють для службовців місцевого самоврядування та згідно з якими право регресу застосовується лише щодо шкоди, заподіяної внаслідок невиконання або неналежного виконання ним посадових обов'язків.</i> <i>Тому доведеться виходити з доказування прямої чи опосередкованої вини виборної посадової особи в заподіяній шкоді. При цьому користуватися доведеться не лише загальноцивільними підходами до цього визначення, а й приписами адміністративного судочинства, оскільки вина буде встановлюватися у зв'язку з реалізацією виборною особою публічно-владних управлінських функцій.</i>
Особа (орган), яка (який) приймає рішення про притягнення виборної посадової особи до матеріальної відповідальності, та порядок відшкодування шкоди	
<i>Примітка:</i> <i>Питання регламентується за правилами, передбаченими КЗпП.</i>	Повноваження з питань служби в ОМС виборних посадових осіб, що не віднесені законом до компетенції сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради, здійснюються відповідним сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради (ч. 1 ст. 81).

Чинне законодавство	Новий Закон
Коментар: Як уже згадувалося, новий Закон не поширюється на питання дисциплінарної відповідальності виборних посадових осіб. Отже, потрібно користуватися ЦКУ та КЗпП. Статтею 136 КЗпП передбачено, що в разі, коли заподіяна шкода не перевищує середнього місячного заробітку, стягнення здійснюється шляхом відрахування із заробітної плати працівника: • за розпорядженням уповноваженої особи роботодавця (щодо «звичайних» працівників); • за розпорядженням вищестоячого в порядку підлеглості органу (щодо керівників підприємств, установ, організацій та їхніх заступників). При цьому процитоване вище правило нового Закону передбачає, що в разі, коли інше прямо не встановлено спеціальним законом, відповідні рішення приймаються сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради. З наявних сьогодні спеціальних норм випливає, що коли шкода не перевищує середнього місячного заробітку відповідного працівника, рішення про притягнення до матеріальної відповідальності щодо: • старост і секретарів відповідних рад буде приймати відповідний голова як особа, визначена частиною 1 статті 81 нового Закону; • голів та заступників голів відповідних рад рішення буде приймати рада, оскільки ці особи за своїм статусом підпадають під дію частини 1 статті 136 КЗпП як керівники та заступники керівників бюджетних установ. Розпорядження голови або ради про притягнення до матеріальної відповідальності згідно із частиною 2 статті 136 КЗпП має бути зроблено не пізніше двох тижнів із дня виявлення заподіяної працівником шкоди і звернено до виконання не раніше семи днів із дня повідомлення про це працівникові. Якщо працівник не згоден із відрахуванням або його розміром, трудовий спір за його заявою розглядається в порядку, передбаченому законодавством, тобто може передаватися на комісію з вирішення трудових спорів. У решті випадків покриття шкоди провадиться шляхом подання позову до місцевого загального суду. Такий позов може бути подано протягом одного року з дня виявлення заподіяної шкоди.	

Розділ 9.

Припинення служби в органах місцевого самоврядування

До суттєвих нововведень нового Закону належить детальне регулювання підстав і порядку припинення служби в ОМС саме в новому Законі замість трудового законодавства.

Новий Закон досить якісно регулює питання припинення служби в ОМС для службовців і працівників патронатної служби, а також встановлює порядок регулювання цих питань для виборних посадових осіб. Після введення в дію нового Закону відносини службовців місцевого самоврядування з роботодавцем регулюватимуться новим Законом, а не КЗпП (окрім можливості застосування окремих додаткових гарантій, передбачених КЗпП).

Згідно із частиною 1 статті 80 нового Закону до виборних посадових осіб цей Закон із питань припинення служби застосовуватиметься лише в частині, що не врегульована законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад» і з урахуванням особливостей, передбачених Розділом Х нового Закону.

Новим Законом визначено вичерпний перелік підстав втрати чи обмеження права на службу в ОМС (ст. 73). Він однаковий для службовців і виборних посадових осіб місцевого самоврядування, однак процедура застосування цих підстав для виборних посадових осіб та службовців місцевого самоврядування буде різною. Серед новел слід відзначити додаткові підстави втрати (обмеження) права на службу — отримання громадянства іншої країни під час проходження служби, а також виїзд на постійне місце проживання за межі України. Запроваджується нова для ОМС загальна підстава припинення служби — виникнення обставин, що не залежать від волі сторін. До неї віднесені такі особливі обставини, як визнання особи безвісно відсутньою; її смерть; поновлення працівника, що раніше обіймав відповідну посаду тощо.

Звична практика «угода сторін» не вважатиметься самостійною підставою для припинення служби. Угода сторін буде застосовуватися лише для скорочення терміну 14 календарних днів, який службовець, що звільняється за власною ініціативою, має відпрацювати після подання заяви про звільнення. Підставою, що встановлюватиме обов'язок відпрацювання 14-денного терміну, буде загроза належному виконанню повноважень ОМС, яку може спричинити звільнення працівника. В усіх інших випадках сторони можуть дійти згоди про звільнення до завершення цього строку. Однак у новому Законі збережуться всі відомі за КЗпП обставини, які і зараз дозволяють не відпрацьовувати відповідний час після подання заяви. Це один із небагатьох випадків, коли новий Закон переадресовує до КЗпП (див. ч. 3 ст. 74).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Підстави та порядок припинення служби в ОМС		
Крім загальних підстав, передбачених Кодексом законів про працю України, служба в органах місцевого самоврядування припиняється на підставі і в порядку,	Служба в органах місцевого самоврядування припиняється (ч. 1 ст. 71 нового Закону):	Державна служба припиняється (ч. 1 ст. 83 Закону про держслужбу):

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
визначених Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», цим та іншими законами України, а також у разі (ч. 1 ст. 20 чинного Закону);		
порушення умов реалізації права на службу в органах місцевого самоврядування (ч. 1 ст. 20 чинного Закону); виявлення або виникнення обставин, що перешкоджають перебуванню на службі, чи недотримання вимог, пов'язаних із проходженням служби в органах місцевого самоврядування (ч. 1 ст. 20 чинного Закону);	у разі втрати права на службу в органі місцевого самоврядування або його обмеження (ст. 73 цього Закону);	у разі втрати права на державну службу або його обмеження (ст. 84 цього Закону);
<i>Примітка:</i> <i>Передбачено КЗпП (п. 1 ч. 1 ст. 36 та ст. 38).</i>	за ініціативою службовця місцевого самоврядування або за угодою сторін (ст. 74 цього Закону);	за ініціативою державного службовця або за угодою сторін (ст. 86 цього Закону);
порушення посадовою особою місцевого самоврядування Присяги (абз. 2 ч. 2 ст. 20 чинного Закону);	за ініціативою керівника служби (ст. 75 цього Закону);	за ініціативою суб'єкта призначення (ст. 87 цього Закону);
<i>Примітка:</i> <i>Передбачено КЗпП (п. 2 ч. 1 ст. 36).</i>	у зв'язку із закінченням строку перебування на посаді службовця місцевого самоврядування (ст. 76 цього Закону);	у разі закінчення строку призначення на посаду державної служби (ст. 85 цього Закону);
<i>Примітка:</i> <i>Передбачено КЗпП (частково — ст. 38).</i>	у зв'язку з обставинами, що склалися незалежно від волі сторін (ст. 77 цього Закону);	у разі настання обставин, що склалися незалежно від волі сторін (ст. 88 цього Закону);
<i>Примітка:</i> <i>Передбачено КЗпП (п. 7-2 ч. 1 ст. 36).</i>	у разі застосування заборони, передбаченої Законом України «Про очищення влади»;	у разі застосування заборони, передбаченої Законом України «Про очищення влади»;
<i>Примітка:</i> <i>Передбачено КЗпП (п. 6 ч. 1 ст. 36).</i>	у разі незгоди службовця місцевого самоврядування на проходження служби в органі місцевого самоврядування у зв'язку із зміною її істотних умов (ст. 43 цього Закону);	у разі незгоди державного службовця на проходження державної служби у зв'язку із зміною її істотних умов (ст. 43 цього Закону);
<i>Примітка:</i> <i>Передбачено КЗпП (ч. 1 ст. 38).</i> досягнення посадовою особою місцевого самоврядування граничного віку перебування на службі в органах місцевого самоврядування (ч. 2 ст. 20 чинного Закону).	у разі виходу службовця місцевого самоврядування на пенсію; у разі досягнення службовцем місцевого самоврядування 65-річного віку або завершення відповідного строку перебування на службі в органах місцевого самоврядування після досягнення 65-річного віку (у разі його продовження);	у разі виходу державного службовця на пенсію або досягнення ним 65-річного віку, якщо інше не передбачено законом;

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Примітка: Передбачено КЗпП (п. 6 ч. 1 ст. 36).	у разі переведення особи, за її згодою, на інше підприємство, в установу, організацію або обрання (затвердження) на виборну посаду.	
Примітка: Передбачено КЗпП (п. 8 ч. 1 ст. 36).	Норма відсутня у зв'язку з відсутністю опції з укладення контракту на проходження служби в органі місцевого самоврядування.	з підстав, передбачених контрактом про проходження державної служби (у разі укладення) (ст. 88-1 цього Закону).
Перевибори сільських, селищних, міських голів, зміна керівників органів місцевого самоврядування не є підставою для припинення служби посадовими особами виконавчих органів рад, їх секретаріатів, крім працівників патронатної служби (ч. 4 ст. 20 чинного Закону).	Вибори сільських, селищних, міських голів, депутатів місцевих рад, зміна інших виборних посадових осіб місцевого самоврядування, керівника служби та безпосередніх керівників не можуть бути підставою для припинення службовцем місцевого самоврядування служби на займаній посаді (ч. 2 ст. 71 нового Закону).	Зміна керівників або складу державних органів, керівників державної служби в державних органах та безпосередніх керівників не може бути підставою для припинення державним службовцем державної служби на займаній посаді з ініціативи новопризначених керівників (ч. 2 ст. 83 Закону про держслужбу).
При припиненні трудового договору з підстав, зазначених у пункті 6 статті 36 та пунктах 1, 2 і 6 статті 40, пункті 6 частини першої статті 41 цього Кодексу, працівникові виплачується вихідна допомога у розмірі не менше середнього місячного заробітку (ст. 44 КЗпП).	У разі припинення служби в органі місцевого самоврядування на підставі пунктів 7–9 частини першої цієї статті службовцю місцевого самоврядування виплачується вихідна допомога у розмірі середньомісячної заробітної плати. Вихідна допомога службовцю місцевого самоврядування, який звільняється на підставі пунктів 8 і 9 частини першої цієї статті, виплачується одноразово за його заявою (ч. 3 ст. 71 нового Закону).	У разі звільнення з державної служби на підставі пунктів 6 і 7 частини першої цієї статті державному службовцю виплачується вихідна допомога у розмірі середньої місячної заробітної плати. Вихідна допомога державному службовцю, який звільняється на підставі пункту 7 частини першої цієї статті, виплачується одноразово за його бажанням у разі виходу на пенсію або досягнення 65-річного віку (ч. 3 ст. 83 Закону про держслужбу).
Граничний вік перебування на службі в органах місцевого самоврядування становить 65 років. Ці обмеження не поширюються на посадових осіб місцевого самоврядування, які обираються або затверджуються на відповідні посади. Термін перебування на службі в органах місцевого самоврядування може бути продовжено, але не більш як на 5 років за рішенням сільського, селищного, міського голови, голови районної, районної у	У зв'язку з потребами служби службовець місцевого самоврядування за рішенням керівника служби може бути залишений на службі в органах місцевого самоврядування після досягнення 65-річного віку за його згодою. Розпорядження (наказ) про продовження строку перебування на службі в органах місцевого самоврядування приймається керівником служби щороку, але не більш як до досягнення службовцем місцевого самоврядування	У зв'язку з потребами служби державний службовець за рішенням суб'єкта призначення може бути залишений на державній службі після досягнення 65-річного віку за його згодою. Рішення про продовження строку перебування на державній службі приймається суб'єктом призначення щороку, але не більш як до досягнення державним службовцем 70-річного віку (ч. 4 ст. 83 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
місті, обласної ради. Рішення про продовження строку перебування на службі в органах місцевого самоврядування приймається головою відповідної ради щороку, але не більш як до досягнення посадовою особою місцевого самоврядування 70-річного віку (ч. 1–2 ст. 18 чинного Закону).	70-річного віку. У разі відсутності рішення про чергове продовження строку перебування на службі в органах місцевого самоврядування службовець місцевого самоврядування звільняється в останній день відповідного річного строку на підставі пункту 9 частини першої цієї статті (ч. 4 ст. 71 нового Закону).	
<i>Примітка:</i> Регулюється КЗпП.	Служба в органах місцевого самоврядування припиняється на підставах та в порядку, визначених цим Законом. Рішення про звільнення з посади: службовця місцевого самоврядування, який займає посаду категорії I, приймається сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради; службовця місцевого самоврядування категорій II і III приймається керівником служби (ст. 72 нового Закону).	Єдина загальна норма відсутня, визначається для окремих випадків нормою закону, якою визначається підстава для припинення державної служби.
Коментар: Детальне регулювання підстав і порядку припинення служби в ОМС передбачено в новому Законі замість трудового законодавства. У змісті правового регулювання особливих змін не відбулося, однак формулювання виписані більш чітко. Єдиною істотною новелою є передача керівнику служби в ОМС повноважень щодо продовження строку перебування на службі тим службовцям, яким виповнилося 65 років.		
Припинення служби в разі втрати посадовою особою права на службу або його обмеження		
Обмеження, пов'язані з прийняттям на службу в органи місцевого самоврядування та проходженням служби (ст. 12, абз. 4 ч. 1 ст. 20 чинного Закону):	Підставами для припинення служби в органах місцевого самоврядування у разі втрати посадовою особою місцевого самоврядування права на службу або його обмеження є (ч. 1 ст. 73 нового Закону):	Підставами для припинення державної служби у зв'язку із втратою права на державну службу або його обмеження є (ч. 1 ст. 84 Закону про держслужбу):
<i>Примітка:</i> Частково регулюється через застосування статті 5 та абзацу 4 частини першої статті 20 чинного Закону — лише щодо припинення громадянства.	припинення громадянства України або виїзд на постійне проживання за межі України;	припинення громадянства України або виїзд на постійне проживання за межі України;
	встановлення факту наявності громадянства іноземної держави або набуття громадянства іноземної держави під час проходження служби в органі місцевого самоврядування;	встановлення факту наявності у державного службовця громадянства іноземної держави або набуття державним службовцем громадянства іноземної держави під час проходження державної служби;

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
посадові особи місцевого самоврядування... яких притягнуто до відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією... (ч. 2 ст. 20 чинного Закону);	набрання законної сили рішенням суду про притягнення до адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язане з корупцією, яким її позбавлено права обіймати відповідні посади або займатися діяльністю, пов'язаною із здійсненням функцій і повноважень місцевого самоврядування чи функцій держави;	набрання законної сили рішенням суду щодо притягнення державного службовця до адміністративної відповідальності за пов'язане з корупцією правопорушення, яким на особу накладено стягнення у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, що пов'язані з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування;
які мають судимість за вчинення умисного кримінального правопорушення, якщо ця судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку (п. 2 ч. 1 ст. 12 чинного Закону);	набрання законної сили обвинувальним вироком суду за вчинення умисного кримінального правопорушення та/або встановлення заборони займатися діяльністю, пов'язаною із здійсненням функцій і повноважень місцевого самоврядування чи функцій держави;	набрання законної сили обвинувальним вироком суду щодо державного службовця за вчинення умисного кримінального правопорушення та/або встановлення заборони займатися діяльністю, пов'язаною з виконанням функцій держави;
посадові особи місцевого самоврядування... стосовно яких набрало законної сили рішення суду щодо визнання їх активів або активів, набутих за їх дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави (ч. 2 ст. 20 чинного Закону);	набрання законної сили рішенням суду про визнання її активів або активів, набутих за її дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави;	набрання законної сили рішенням суду щодо такого державного службовця про визнання його активів або активів, набутих за його дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави;
які у разі прийняття на службу в органи місцевого самоврядування будуть безпосередньо підпорядковані близьким особам (п. 5 ч. 1 ст. 12 чинного Закону).	наявність відносин прямого підпорядкування близьких осіб, конфлікту інтересів у випадках, передбачених законом;	наявність відносин прямої підпорядкованості близьких осіб у випадку, передбаченому статтею 32 цього Закону;
<i>Примітка:</i> <i>Містить відсилочну норму до Закону України «Про запобігання корупції».</i>	наявність реального чи потенційного конфлікту інтересів, який має постійний характер і не може бути врегульований в інший спосіб.	наявність у державного службовця реального чи потенційного конфлікту інтересів, який має постійний характер і не може бути врегульований в інший спосіб.

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
<i>Примітка:</i> Частково регулюється КЗпП, частково — чинним Законом.	За наявності підстав, передбачених пунктами 1–5 частини першої цієї статті, керівник служби зобов’язаний звільнити службовця місцевого самоврядування протягом трьох робочих днів з дня настання або встановлення відповідного факту, якщо інше не встановлено законом, а за наявності інших підстав, передбачених частиною першою цієї статті, — у місячний строк (ч. 2 ст. 73 нового Закону).	У випадках, зазначених у пунктах 1–4, 6 частини першої цієї статті, суб’єкт призначення зобов’язаний звільнити державного службовця у триденний строк з дня настання або встановлення факту, передбаченого цією статтею, якщо інше не встановлено законом, а у випадку, зазначеному у пункті 5 частини першої цієї статті, — у порядку, визначеному статтею 32 цього Закону (ч. 2 ст. 84 Закону про держслужбу).
Коментар: Єдина істотна новела — запровадження такої підстави для припинення служби в ОМС, як встановлення факту наявності громадянства іноземної держави або набуття громадянства іноземної держави під час проходження служби в ОМС.		
Припинення служби за ініціативою службовця або за угодою сторін		
Працівник має право розірвати трудовий договір, укладений на невизначений строк, попередивши про це роботодавця письмово за два тижні. У разі, коли заява працівника про звільнення з роботи за власним бажанням зумовлена неможливістю продовжувати роботу (переїзд на нове місце проживання; переведення чоловіка або дружини на роботу в іншу місцевість; вступ до закладу освіти... а також з інших поважних причин), роботодавець повинен розірвати трудовий договір у строк, про який просить працівник (ч. 1 ст. 38 КЗпП). Строковий трудовий договір (пункти 2 і 3 статті 23) підлягає розірванню достроково на вимогу працівника в разі його хвороби або інвалідності, які перешкоджають виконанню роботи за договором, порушення роботодавцем законодавства про працю, колективного або трудового договору та у випадках, передбачених частиною першою статті 38 цього Кодексу (ч. 2 ст. 39 КЗпП).	Службовець місцевого самоврядування має право звільнитися з посади за власним бажанням, попередивши про це керівника служби у письмовій формі не пізніше як за 14 календарних днів до дня звільнення (ч. 1 ст. 74 нового Закону).	Державний службовець має право звільнитися зі служби за власним бажанням, попередивши про це суб’єкта призначення у письмовій формі не пізніше як за 14 календарних днів до дня звільнення (ч. 1 ст. 85 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Примітка: Норма в такій редакції відсутня, однак є окрема норма про звільнення з посади за угодою сторін (п. 1 ч. 1 ст. 36 КЗпП).	Службовця місцевого самоврядування може бути звільнено з посади до закінчення строку, передбаченого частиною першою цієї статті, в інший строк за взаємною домовленістю із керівником служби, якщо таке звільнення не перешкоджатиме належному виконанню повноважень органом місцевого самоврядування (ч. 2 ст. 74 нового Закону).	Державний службовець може бути звільнений до закінчення двотижневого строку, передбаченого частиною першою цієї статті, в інший строк за взаємною домовленістю із суб'єктом призначення, якщо таке звільнення не перешкоджатиме належному виконанню обов'язків державним органом (ч. 2 ст. 85 Закону про держслужбу).
Примітка: Усі підстави, передбачені статтями 38–39 КЗпП.	Керівник служби зобов'язаний звільнити службовця місцевого самоврядування у строк, зазначений у поданій таким службовцем заяві, у випадках, передбачених законодавством про працю (ч. 3 ст. 74 нового Закону).	Суб'єкт призначення зобов'язаний звільнити державного службовця у строк, визначений у поданій ним заяві, у випадках, передбачених законодавством про працю (ч. 3 ст. 85 Закону про держслужбу).
Коментар: Як вбачається з порівняльного аналізу норм чинного Закону та нового Закону, у нових нормах докорінно змінюється сама логіка підходу до розірвання трудових відносин за ініціативою службовця. Зокрема, угода сторін застосовується лише до строку, протягом якого може відбутися розірвання відповідних відносин, а не є окремою підставою для дострокового припинення служби. Зберігаючи всі гарантії, передбачені для звичайних працівників трудовим законодавством, новий Закон обмежує можливість скорочення строку, який службовець місцевого самоврядування має «відпрацювати» в ОМС після подання заяви про звільнення з посади за власною ініціативою, тільки одним аргументом — ризиком перешкоди належному виконанню повноважень ОМС. Простіше кажучи, якщо звільнення працівника не призведе до неможливості виконання ОМС відповідних повноважень або зниження їхньої якості, керівник служби не має права «тримати» службовця 14 днів після подання заяви, а має звільнити його у вказаний у заяві строк. При цьому, якщо в службовця будуть підстави для більш швидкого звільнення, перелічені в статтях 38–39 КЗпП, керівник служби не може «тримати» службовця на посаді, навіть якщо звільнення службовця ускладнить реалізацію повноважень відповідного ОМС. Новий Закон не встановлює обмежень до підстав для звільнення за ініціативою службовця, передбачених КЗпП для строкових трудових договорів. Таким чином, можна констатувати, що в цій частині новий Закон передбачає для службовців місцевого самоврядування більше гарантій, ніж їх існує зараз.		
Припинення служби за ініціативою керівника служби		
Трудовий договір, укладений на невизначений строк, а також строковий трудовий договір до закінчення строку його чинності можуть бути розірвані роботодавцем лише у випадках (ч. 1 ст. 40 КЗпП):	Службовця місцевого самоврядування може бути звільнено з посади за ініціативою керівника служби у разі (ч. 1 ст. 75 нового Закону):	Підставами для припинення державної служби за ініціативою суб'єкта призначення є (ч. 1 ст. 87 Закону про держслужбу):

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
змін в організації виробництва і праці, в тому числі ліквідації, реорганізації, банкрутства або перепрофілювання підприємства, установи, організації, скорочення чисельності або штату працівників;	скорочення чисельності або штату службовців місцевого самоврядування, скорочення посади службовця місцевого самоврядування внаслідок зміни структури або штатного розпису органу місцевого самоврядування без скорочення чисельності або штату службовців місцевого самоврядування, реорганізації органу місцевого самоврядування, ліквідації органу місцевого самоврядування;	скорочення чисельності або штату державних службовців, скорочення посади державної служби внаслідок зміни структури або штатного розпису державного органу без скорочення чисельності або штату державних службовців, реорганізація державного органу, ліквідація державного органу;
встановлення невідповідності працівника займаній посаді, на яку його прийнято, або виконуваний роботі протягом строку випробування;	встановлення невідповідності службовця місцевого самоврядування займаній посаді протягом строку випробування;	встановлення невідповідності державного службовця займаній посаді протягом строку випробування;
		отримання державним службовцем негативної оцінки за результатами оцінювання службової діяльності;
<i>Примітка: Прямий відповідник відсутній. Є окремі підстави для притягнення працівника до дисциплінарної відповідальності (прогул, поява у стані сп'яніння тощо).</i>	вчинення службовцем місцевого самоврядування дисциплінарного проступку, що передбачає звільнення з посади;	вчинення державним службовцем дисциплінарного проступку, який передбачає звільнення.
нез'явлення на роботу протягом більш як чотирьох місяців підряд внаслідок тимчасової непрацездатності, окрім відпустки у зв'язку з вагітністю і пологами, якщо законодавством не встановлений триваліший строк збереження місця роботи (посади) при певному захворюванні. За працівниками, які втратили працездатність у зв'язку з трудовим каліцтвом або професійним захворюванням, місце роботи (посада) зберігається до відновлення працездатності або встановлення інвалідності.	нез'явлення службовця місцевого самоврядування на службу протягом більш як 120 календарних днів підряд або більш як 150 календарних днів протягом року внаслідок тимчасової непрацездатності (без урахування часу відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами), якщо законом не встановлено більш тривалий строк збереження місця роботи (посади) у разі певного захворювання. За службовцем місцевого самоврядування, який втратив працездатність під час виконання посадових обов'язків, посада зберігається до відновлення працездатності або встановлення інвалідності.	Підставою для припинення державної служби за ініціативою суб'єкта призначення може бути нез'явлення державного службовця на службу протягом більш як 120 календарних днів підряд або більш як 150 календарних днів протягом року внаслідок тимчасової непрацездатності (без урахування часу відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами), якщо законом не встановлено більш тривалий строк збереження місця роботи (посади) у разі певного захворювання (абз. 1 ч. 2 ст. 87 Закону про держслужбу). За державним службовцем, який втратив працездатність під час виконання посадових обов'язків, посада зберігається до відновлення працездатності або встановлення інвалідності (абз. 2 ч. 2 ст. 87 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Примітка: Регулюється КЗпП.	Процедура звільнення з посади службовця місцевого самоврядування на підставі пункту 1 частини першої цієї статті визначається законодавством про працю з особливостями, встановленими цією частиною (абз. 1 ч. 2 ст. 75 нового Закону).	Суб'єкт призначення або керівник державної служби попереджає державного службовця про наступне звільнення на підставі пунктів 1 та 1-1 частини першої цієї статті у письмовій формі не пізніше ніж за 30 календарних днів (ч. 3 ст. 87 Закону про держслужбу).
Звільнення з підстав, зазначених у пунктах 1, 2 і 6 цієї статті, допускається, якщо неможливо перевести працівника, за його згодою, на іншу роботу (ч. 2 ст. 40 КЗпП).	Звільнення з посади на підставі пункту 1 частини першої цієї статті допускається лише у разі, якщо службовця місцевого самоврядування не може бути переведено на іншу рівнозначну або нижчу посаду відповідно до рівня його професійної компетентності або якщо він відмовляється від такого переведення (абз. 1 ч. 2 ст. 75 нового Закону).	Одночасно з попередженням про звільнення на підставі пункту 1 частини першої цієї статті суб'єкт призначення або керівник державної служби пропонує державному службовцю іншу рівнозначну посаду державної служби або, як виняток, нижчу посаду державної служби відповідно до професійної підготовки та професійних компетентностей. При цьому враховується переважне право на залишення на роботі, передбачене законодавством про працю. Державний службовець звільняється на підставі пункту 1 частини першої цієї статті у разі, коли відсутня можливість запропонувати відповідні посади, а також у разі його відмови від переведення на запропоновану посаду (ч. 3 ст. 87 Закону про держслужбу).
Примітка: Регулюється статтею 42-1 КЗпП.	Службовець місцевого самоврядування, якого звільнено з посади на підставі пункту 1 частини першої цієї статті, у разі створення в органі місцевого самоврядування, з якого його звільнено, нової посади чи появи вакантної посади, що відповідає рівню його професійної компетентності, протягом шести місяців з дня звільнення має право поворотного прийняття на службу без проведення конкурсу (абз. 3 ч. 2 ст. 75 нового Закону).	
При припиненні трудового договору з підстав, зазначених у пункті 6 статті 36 та пунктах 1, 2 і 6 статті 40, пункті 6 частини першої статті 41 цього Кодексу, працівникові виплачується вихідна допомога у розмірі не менше середнього місячного	У разі звільнення з посади на підставі пунктів 1 і 2 частини першої цієї статті службовцю місцевого самоврядування виплачується вихідна допомога у розмірі середньомісячної заробітної плати (ч. 3 ст. 75 нового Закону).	У разі звільнення з державної служби на підставі пунктів 1 та 1-1 частини першої цієї статті державному службовцю виплачується вихідна допомога у розмірі двох середньомісячних заробітних плат (ч. 4 ст. 87 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
заробітку; у разі призову або вступу на військову службу, направлення на альтернативну (невійськову) службу (пункт 3 статті 36) — у розмірі двох мінімальних заробітних плат; внаслідок порушення роботодавцем законодавства про працю, колективного чи трудового договору, вчинення мобінгу (цькування) стосовно працівника або невжиття заходів щодо його припинення (статті 38 і 39) — у розмірі, передбаченому колективним договором, але не менше тримісячного середнього заробітку; у разі припинення трудового договору з підстав, зазначених у пункті 5 частини першої статті 41, — у розмірі не менше ніж шестимісячний середній заробіток (ч. 1 ст. 44 КЗпП).		
Не допускається звільнення працівника з ініціативи роботодавця в період його тимчасової непрацездатності (крім звільнення за пунктом 5 цієї статті), а також у період перебування працівника у відпустці. Це правило не поширюється на випадок повної ліквідації підприємства, установи, організації (ч. 3 ст. 40 КЗпП).	<i>Примітка: Звільнення з підстав, передбачених пунктом 1 частини першої статті 75, регулюється за нормами, передбаченими КЗпП, з особливостями, встановленими частиною другою статті 75 нового Закону, у решті випадків — нормами нового Закону. Наприклад, згідно з частиною другою статті 63 нового Закону дисциплінарне стягнення не може бути застосовано під час відсутності службовця місцевого самоврядування на службі у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, під час перебування його у відпустці або відрадженьні.</i>	Наказ (розпорядження) про звільнення державного службовця у випадках, передбачених частиною першою цієї статті, може бути виданий суб'єктом призначення або керівником державної служби у період тимчасової непрацездатності державного службовця або його відпустки із зазначенням дати звільнення, яка є першим робочим днем, наступним за днем закінчення тимчасової непрацездатності, зазначеним у документі про тимчасову непрацездатність, або першим робочим днем після закінчення відпустки. У такому випадку оформлення і видача трудової книжки, а також розрахунок при звільненні проводяться протягом семи днів з дня звільнення (ч. 5 ст. 87 Закону про держслужбу).
Коментар: У цій частині радикальних змін не відбулося. Проте формулювання стали більш чіткими, що додало правової визначеності. Новий Закон залишає більше гарантій для службовців місцевого самоврядування, ніж це передбачено для державних службовців. Зокрема, згідно із Законом про держслужбу розпорядчий акт про звільнення державного службовця може бути виданий у період тимчасової непрацездатності державного службовця або його відпустки. Новий Закон залишає більш ліберальне регулювання і відсилає до КЗпП, який забороняє звільняти працівників з ініціативи роботодавця в період їх тимчасової відсутності (окрім випадків відсутності на робочому місці внаслідок тривалої непрацездатності).		

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
Припинення служби у зв'язку із закінченням строку перебування на посаді		
	У разі строкового призначення на посаду службовця місцевого самоврядування він звільняється з посади в останній робочий день цього строку (ч. 1 ст. 76 нового Закону).	У разі призначення на посаду державної служби на певний строк державний службовець звільняється з посади в останній день цього строку. У разі призначення на посаду державної служби з укладанням контракту про проходження державної служби державний службовець звільняється з посади в останній день строку дії контракту (ч. 1 ст. 85 Закону про держслужбу).
	Службовець місцевого самоврядування, призначений на посаду на строк заміщення тимчасово відсутнього службовця місцевого самоврядування, за яким зберігається його посада, звільняється з посади в останній робочий день перед днем виходу на службу тимчасово відсутнього службовця місцевого самоврядування. Про свій вихід на службу тимчасово відсутній службовець місцевого самоврядування зобов'язаний письмово повідомити керівника служби не пізніше як за 14 календарних днів (ч. 2 ст. 76 нового Закону).	Державний службовець, призначений на посаду державної служби на період заміщення тимчасово відсутнього державного службовця, за яким зберігалася посада державної служби, звільняється з посади в останній робочий день перед днем виходу на службу тимчасово відсутнього державного службовця. У такому разі тимчасово відсутній державний службовець зобов'язаний письмово повідомити керівника державної служби не пізніше як за 14 календарних днів про свій вихід на службу (ч. 2 ст. 85 Закону про держслужбу).
Припинення служби у зв'язку з обставинами, що склалися незалежно від волі сторін		
Підставами припинення трудового договору є:	Підставами припинення служби в органах місцевого самоврядування у зв'язку з обставинами, що склалися незалежно від волі сторін, є (ч. 1 ст. 77 нового Закону):	Підставами для припинення державної служби у зв'язку з обставинами, що склалися незалежно від волі сторін, є (ч. 1 ст. 88 Закону про держслужбу):
поновлення на роботі працівника, який раніше виконував цю роботу (п. 6 ч. 1 ст. 40 КЗпП — у чинному законодавстві належить до підстав розірвання договору за ініціативою роботодавця);	поновлення на посаді особи, яка раніше її займала;	поновлення на посаді державної служби особи, яка раніше її займала;
		неможливість виконання державним службовцем службових обов'язків за станом здоров'я за наявності медичного висновку, порядок надання якого визначається центральним органом виконавчої влади,

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
		що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби, та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я;
визнання його судом безвісно відсутнім або оголошення померлим (п. 8-2 ч. 1 ст. 36 КЗпП);	набрання законної сили рішенням суду про визнання особи недієздатною або про обмеження дієздатності особи;	набрання законної сили рішенням суду про визнання особи недієздатною або про обмеження дієздатності особи;
визнання його судом безвісно відсутнім або оголошення померлим (п. 8-2 ч. 1 ст. 36 КЗпП);	визнання службовця місцевого самоврядування безвісно відсутнім чи оголошення його померлим;	визнання державного службовця безвісно відсутнім чи оголошення його померлим;
переведення працівника, за його згодою, на інше підприємство, в установу, організацію або перехід на виборну посаду (п. 5 ч. 1 ст. 36 КЗпП);	обрання службовця місцевого самоврядування Президентом України, народним депутатом України, Головою Верховної Ради Автономної Республіки Крим, його першим заступником чи заступником, головою постійної комісії Верховної Ради Автономної Республіки Крим, виборною посадовою особою місцевого самоврядування — з дня набуття повноважень;	обрання на виборну посаду до органу державної влади або органу місцевого самоврядування з дня набуття повноважень;
смерть працівника (п. 8-1 ч. 1 ст. 36 КЗпП).	смерть службовця.	смерть державного службовця.
Коментар: У цій частині особливих змін не відбулося, норми викладено в послідовності, що відповідає Закону про держслужбу. Єдиною істотною новелою є перенесення такої обставини, як поновлення працівника, що раніше обіймав відповідну посаду, з категорії «за ініціативою роботодавця» до категорії обставин, що не залежать від волі сторін.		
Передача справ і майна при звільненні службовця		
	Службовець місцевого самоврядування зобов'язаний до звільнення з посади чи переведення на іншу посаду передати справи і довірене у зв'язку з виконанням посадових обов'язків майно (далі — майно) керівнику служби або особі, уповноваженій керівником служби. Керівник служби або уповноважена ним особа зобов'язана прийняти справи і майно (ч. 1 ст. 78 нового Закону).	Державний службовець зобов'язаний до звільнення з посади чи переведення на іншу посаду передати справи і довірене у зв'язку з виконанням посадових обов'язків майно (далі — майно) особі, уповноваженій суб'єктом призначення у відповідному державному органі. Уповноважена особа зобов'язана прийняти справи і майно (ч. 1 ст. 89 Закону про держслужбу).

Чинне законодавство	Новий Закон	Закон про держслужбу
	Факт передачі справ і майна засвідчується актом, що складається у двох примірниках і підписується керівником служби або уповноваженою ним особою та службовцем місцевого самоврядування, який звільняється. Один примірник акта видається службовцю місцевого самоврядування, який звільняється, а другий примірник долучається до особової справи такого службовця (ч. 2 ст. 78 нового Закону).	Факт передачі справ і майна засвідчується актом, що складається у двох примірниках і підписується уповноваженою особою, керівником служби управління персоналом відповідного державного органу та державним службовцем, який звільняється. Один примірник акта видається державному службовцю, який звільняється, другий примірник або його копія долучається до особової справи цього державного службовця (ч. 2 ст. 89 Закону про держслужбу).
	У разі якщо внаслідок невиконання обов'язку щодо передачі справ і майна створено істотну загрозу інтересам територіальної громади, особу може бути притягнуто до відповідальності згідно із законом (ч. 3 ст. 78 нового Закону).	У разі якщо через невиконання обов'язку щодо передачі справ і майна створено істотну загрозу публічним інтересам, особа може бути притягнена до відповідальності згідно із законом (ч. 3 ст. 89 Закону про держслужбу).
Коментар: Новий Закон чітко встановлює обов'язок службовця передати справи в разі припинення служби, а також відповідальність за ухилення від цього обов'язку. Це позитивна новела, яка убезпечує ОМС від прикрих випадків, коли разом із працівником, що звільняється, втрачається інституційна пам'ять, у тому числі — від крайніх проявів таких звільнень, коли працівник знищує на своєму робочому комп'ютері всю інформацію, створену чи отриману під час виконання повноважень.		
Пенсійне забезпечення		
Пенсійне забезпечення посадових осіб місцевого самоврядування здійснюється відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (ч. 7 ст. 21 чинного Закону).	Пенсійне забезпечення службовців місцевого самоврядування здійснюється відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (ч. 1 ст. 79 нового Закону).	Пенсійне забезпечення державних службовців здійснюється відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (ч. 1 ст. 90 Закону про держслужбу).
Коментар: Новий Закон не містить змін щодо пенсійного забезпечення. Згідно з пунктами 12–13 Розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» нового Закону за: - виборними посадовими особами та службовцями місцевого самоврядування, які на день набрання чинності цим Законом є посадовими особами місцевого самоврядування та мають не менш як 10 років стажу на посадах, віднесених до відповідних категорій посад в ОМС, визначених статтею 14 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» та актами Кабінету Міністрів України, та відповідних категорій посад державної служби на день набрання чинності Законом України «Про державну службу»; - особами, які на день набрання чинності новим Законом мають не менш як 20 років стажу на згаданих посадах, зберігається право на призначення пенсії відповідно до статті 37 Закону України «Про державну службу» («старої» редакції цього Закону) у порядку, визначеному для осіб, які мають не менш як 20 років стажу роботи на посадах, віднесених до категорій посад державних службовців.		

Працівники патронатної служби

До суттєвих нововведень нового Закону щодо патронатної служби належать такі:

- працівники патронатної служби виведені зі служби в ОМС (аналогічно до державної служби), трудові відносини з ними регулюватимуться КЗпП з особливостями, визначеними новим Законом;
- детальне врегулювання особливостей діяльності патронатної служби.

Чинний Закон регламентує питання патронатної служби вкрай несистемно. Зокрема, у чинному Законі про патронатну службу згадується всього чотири рази, і він не містить ані визначення поняття, ані прямих відповідей на питання про статус патронатної служби та її працівників, порядок організації їхньої діяльності та трудових чи службових відносин.

Новий Закон чітко визначає статус і порядок підпорядкування цих осіб і врегульовує особливості трудових відносин, що виникають у зв'язку з перебуванням осіб на патронатній службі в ОМС. Так, у пункті 3 частини 1 статті 6 нового Закону подано визначення, яке потім послідовно деталізується в інших нормах Закону, згідно з яким патронатна служба — це (1) особливий вид посад в ОМС, на які (2) особи призначаються сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради (3) на строк його повноважень (4) відповідно до законодавства про працю з урахуванням особливостей, передбачених цим Законом, (5) для організаційного, інформаційного та експертно-аналітичного забезпечення здійснення повноважень відповідним головою.

Конфігурація патронатної служби може бути різною: від однієї- кількох осіб до повноцінного, досить численного підрозділу. Це залежить від обсягу завдань, покладених на службу, загальної чисельності посадових осіб місцевого самоврядування та інших працівників ОМС, витрат на їх утримання, затверджених місцевою радою, і, звісно, підходів відповідного голови до організації своєї патронатної служби.

Унормування питань проходження служби в складі патронажу в ОМС більш деталізоване, ніж навіть у Законі про держслужбу, що, звісно, сприятиме формуванню позитивної правозастосовної практики під час впровадження нового Закону, тобто в межах визначених правових рамок.

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Зміст патронатної служби		
Голови районних, районних у містах, обласних рад, Київський та Севастопольський міський голова та міські голови (міст обласного і республіканського в Автономній Республіці Крим значення) мають право самостійно (без конкурсу) добирати та приймати на службу своїх помічників, радників (патронатну службу) (ч. 4 ст. 10 чинного Закону).	Сільський, селищний, міський голова, голова районної у місті, районної, обласної ради може формувати патронатну службу в межах загальної чисельності посадових осіб місцевого самоврядування та інших працівників органів місцевого самоврядування, витрат на їх утримання (ч. 1 ст. 88 нового Закону).	<i>Примітка:</i> Норма відсутня (регулюється спеціальними нормативними актами органів, у яких створено відповідну службу).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	Патронатна служба здійснює організаційне, інформаційне та експертно-аналітичне забезпечення повноважень сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті, районної, обласної ради (ч. 1 ст. 88 нового Закону).	
	Патронатна служба формується в апараті сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради та її виконавчого комітету, секретаріаті (апараті) Київської, Севастопольської міської ради, виконавчому апараті районної, обласної ради як структурний підрозділ або шляхом введення окремої (окремих) посади (посад) (ч. 2 ст. 88 нового Закону).	
Голови районних, районних у містах, обласних рад, Київський та Севастопольський міський голова та міські голови (міст обласного і республіканського в Автономній Республіці Крим значення) мають право самостійно (без конкурсу) добирати та приймати на службу своїх помічників, радників (ч. 4 ст. 10 чинного Закону).	До посад патронатної служби належать посади радника, консультанта, помічника та керівника патронатної служби сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті, районної, обласної ради (ч. 3 ст. 88 нового Закону).	До посад патронатної служби належать посади радників, помічників, уповноважених та пресекретаря Президента України, працівників секретаріатів Голови Верховної Ради України, його Першого заступника та заступника, працівників секретаріатів депутатських фракцій (депутатських груп) у Верховній Раді України, працівників патронатних служб Прем'єр-міністра України та інших членів Кабінету Міністрів України, помічників-консультантів народних депутатів України, помічників та наукових консультантів суддів Конституційного Суду України, помічників суддів, а також посади патронатних служб в інших державних органах (ч. 1 ст. 92 Закону про держслужбу).
<i>Примітка:</i> Чинний Закон поширюється на працівників патронатної служби на загальних засадах як на посадових осіб місцевого самоврядування.	Цей Закон регулює відносини, що виникають у зв'язку із вступом громадян України на службу в органи місцевого самоврядування, її проходженням та припиненням, визначає правовий статус службовців місцевого самоврядування, особливості служби виборних посадових осіб, а також особливості трудових відносин, що виникають у зв'язку із перебуванням осіб на патронатній службі в органах місцевого самоврядування (ч. 1 ст. 3 нового Закону).	Дія цього Закону не поширюється на працівників патронатних служб (п. 18 ч. 3 ст. 3 Закону про держслужбу).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
<i>Примітка:</i> Зараховується на загальних засадах як посадовим особам місцевого самоврядування.	<i>Примітка:</i> Норма відсутня, зокрема у статті 44 нового Закону. Стаж перебування у патронатній службі до стажу служби в органах місцевого самоврядування не зараховується. Стаж служби в органах місцевого самоврядування за періоди роботи (служби) до дня набрання чинності цим Законом обчислюється у порядку та на умовах, встановлених чинним на той час законодавством (п. 11 Прикінцевих та перехідних положень нового Закону).	До стажу державної служби зараховується час роботи на посадах патронатної служби, зазначених у частині першій статті 92 цього Закону (п. 11 ч. 2 ст. 46 Закону про держслужбу). Час роботи на посадах патронатної служби зараховується до стажу державної служби та враховується при присвоєнні державному службовцю рангу в межах відповідної категорії посад, якщо до призначення на посаду патронатної служби він перебував на державній службі та після звільнення з посади патронатної служби повернувся на державну службу (ч. 5 ст. 92 Закону про держслужбу).
Коментар: Працівники патронатної служби виведені зі служби в ОМС (аналогічно до державної служби), трудові відносини з ними регулюватимуться КЗпП з особливостями, визначеними новим Законом. Їхній попередній стаж зберігається як стаж служби в ОМС, а стаж на таких посадах після набрання чинності новим Законом уже не буде зараховуватися (на відміну від державної служби).		
Порядок призначення та звільнення працівників патронатної служби		
	Призначення на посаду радника, консультанта, помічника та керівника патронатної служби здійснює сільський, селищний, міський голова, голова районної у місті, районної, обласної ради. На посаду патронатної служби може бути призначена особа, яка є громадянином України та вільно володіє державною мовою (ч. 1 ст. 89 нового Закону). Радник, консультант, помічник, керівник патронатної служби працює на умовах строкового трудового договору, що укладається на строк повноважень відповідного сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті, районної, обласної ради або на інший строк, що не може перевищувати строк повноважень відповідного голови (ч. 2 ст. 89 нового Закону).	Працівник патронатної служби призначається на посаду на строк повноважень особи або на час діяльності депутатської фракції (депутатської групи) у Верховній Раді України, працівником патронатної служби якої він призначений (ч. 2 ст. 92 Закону про держслужбу).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Перевибори сільських, селищних, міських голів, зміна керівників органів місцевого самоврядування не є підставою для припинення служби посадовими особами виконавчих органів рад, їх секретаріатів, крім працівників патронатної служби (ч. 4 ст. 20 чинного Закону).	Особа звільняється з посади радника, консультанта, помічника, керівника патронатної служби у день закінчення повноважень або дострокового припинення повноважень сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті, районної, обласної ради (ч. 3 ст. 89 нового Закону).	Трудові відносини з працівником патронатної служби припиняються в день припинення повноважень особи або припинення діяльності депутатської фракції (депутатської групи) у Верховній Раді України, працівником патронатної служби якої він призначений (речення перше абз. 1 ч. 3 ст. 92 Закону про держслужбу).
	Радник, консультант, помічник, керівник патронатної служби може бути достроково звільнений з посади за ініціативою сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті, районної, обласної ради (ч. 4 ст. 89 нового Закону).	Працівник патронатної служби може бути достроково звільнений з посади за ініціативою особи або голови депутатської фракції (депутатської групи) у Верховній Раді України, працівником патронатної служби якої він призначений, або керівника патронатної служби (абз. 2 ч. 3 ст. 92 Закону про держслужбу).
	Рішення про звільнення особи з посади радника, консультанта, помічника, керівника патронатної служби приймає сільський, селищний, міський голова, голова районної у місті, районної, обласної ради, а у разі дострокового припинення повноважень відповідним головою — керуючий справами виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради, керуючий виконавчим апаратом районної, обласної ради (ч. 5 ст. 89 нового Закону).	Акт про звільнення приймається керівником державної служби (речення друге абз. 1 ч. 3 ст. 92 Закону про держслужбу).
	На радника, консультанта, помічника, керівника патронатної служби поширюється дія законодавства про працю, крім статей 39-1, 41–43-1, 49-2 та частини третьої статті 184 КЗпП (ч. 6 ст. 89 нового Закону).	На працівників патронатної служби поширюється дія законодавства про працю, крім статей 39-1, 41–43-1, 49-2 та частини третьої статті 184 КЗпП (абз. 1 ч. 4 ст. 92 Закону про держслужбу).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
Коментар: Особливості організації трудових відносин працівника патронатної служби зумовлені тим, що за новим Законом термін дії його трудового договору пов'язаний із призначенням служби — забезпечення здійснення повноважень відповідного голови. Отже, за новим Законом ця служба буде обмежена строком перебування на посаді відповідного голови, баченням відповідного голови стандартів своєї служби. Своєю чергою звідси впливає право голови на дострокове розірвання трудового договору з працівником патронатної служби без визначення додаткових підстав і без збереження певних трудових гарантій, які КЗпП надає іншим категоріям працівників. Зокрема: - з посадовою особою патронатної служби не може бути продовжено дію строкового трудового договору на невизначений строк (ст. 39-1 КЗпП); - при достроковому звільненні посадової особи не потрібно визначати підстави для розірвання трудового договору (ст. 41 КЗпП), а достатньо лише ініціативи відповідного голови (ч. 4 ст. 89 нового Закону); - посадові особи патронатної служби не можуть користуватися переважним правом на залишення на роботі при вивільненні працівників у зв'язку зі змінами в організації виробництва і праці або на укладення трудового договору в разі поворотного прийняття на роботу (ст. 42–42-1 КЗпП); - для розірвання трудового договору з посадовою особою патронатної служби за ініціативою відповідного голови не потрібна попередня згода виборного органу первинної профспілкової організації (профспілкового представника) (ст. 43–43-1 КЗпП).		
Особливості перебування на посаді працівника патронатної служби		
	Роботу патронатної служби організовує сільський, селищний, міський голова, голова районної у місті, районної, обласної ради (ч. 1 ст. 90 нового Закону).	<i>Примітка:</i> Норма відсутня (регулюється спеціальними нормативними актами органів, у яких створено відповідну службу).
	Раднику, консультанту, помічнику, керівнику патронатної служби забороняється давати доручення службовцям місцевого самоврядування (ч. 2 ст. 90 нового Закону).	<i>Під час виконання своїх обов'язків державний службовець не зобов'язаний виконувати доручення працівників патронатної служби (ч. 2 ст. 9 Закону про держслужбу).</i>
	На радника, консультанта, помічника, керівника патронатної служби забороняється покладати функції апарату (секретаріату, виконавчого апарату) ради, повноваження виконавчих органів ради, виборних посадових осіб та службовців місцевого самоврядування (ч. 3 ст. 90 нового Закону).	<i>Примітка:</i> Норма відсутня (регулюється спеціальними нормативними актами органів, у яких утворено відповідну службу).
	На радника, консультанта, помічника, керівника патронатної служби не поширюються права, обов'язки, гарантії та відповідальність службовців місцевого самоврядування (ч. 4 ст. 90 нового Закону).	<i>Примітка:</i> Норма відсутня (регулюється спеціальними нормативними актами органів, у яких створено відповідну службу).

Чинний Закон	Новий Закон	Закон про держслужбу
	Умови оплати праці радника, консультанта, помічника, керівника патронатної служби визначаються сільською, селищною, міською, районною у місті, районною, обласною радою за пропозицією відповідного голови в межах витрат на оплату праці працівників органу місцевого самоврядування. Посадові оклади радника, консультанта, помічника встановлюються в межах посадових окладів службовців місцевого самоврядування, які займають посади категорії III, а керівника патронатної служби — службовців місцевого самоврядування, які займають посади категорії II (ч. 5 ст. 90 нового Закону).	<i>Примітка:</i> <i>Норма відсутня (регулюється спеціальними нормативними актами органів, у яких створено відповідну службу).</i>
Коментар: Патронатна служба — це особливий вид трудових відносин, що поєднує елементи загального регулювання трудових відносин та особливості, визначені новим Законом. Посадовці патронатної служби не належать ані до категорії службових, ані до категорії виборних осіб місцевого самоврядування, підпорядковані відповідному голові та здійснюють винятково функції з організаційного, інформаційного та експертно-аналітичного забезпечення здійснення повноважень відповідного голови. Посадовці патронатної служби не можуть давати доручень іншим посадовим особам місцевого самоврядування, але натомість і на них не можна покладати жодних інших функцій місцевого самоврядування. Усі особливості проходження патронатної служби визначені новим Законом, а там, де вони відсутні, — взаємовідносини регулюються нормами КЗпП.		

ДІЗНАТИСЯ БІЛЬШЕ:

[Програма Ради Європи «Посилення доброго демократичного врядування і стійкості в Україні»](#)

[Офіс Ради Європи в Україні](#)

[Центр експертизи доброго врядування Ради Європи](#)

[Конгрес місцевих і регіональних влад Ради Європи](#)

UKR

Асоціація міст України (АМУ) — всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування, яка діє з метою більш ефективного здійснення органами місцевого самоврядування базового рівня своїх повноважень, узгодження їхніх дій щодо захисту прав та інтересів, сприяння розвитку територіальних громад. АМУ була створена у 1992 році й на сьогодні об'єднує 1055 сільських, селищних, міських територіальних громад.

auc.org.ua

Національне агентство України з питань державної служби (НАДС) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України та який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби, здійснює функціональне управління державною службою в органі державної влади, іншому державному органі, його апараті (секретаріаті).

nads.gov.ua

Рада Європи є провідною організацією із захисту прав людини на континенті. Вона нараховує 46 держав-членів, включно з усіма державами-членами Європейського Союзу. Усі держави-члени Ради Європи приєдналися до Європейської конвенції з прав людини — договору, спрямованому на захист прав людини, демократії та верховенства права. Європейський суд з прав людини здійснює нагляд за виконанням Конвенції у державах-членах.

www.coe.int

**АСОЦІАЦІЯ
МІСТ УКРАЇНИ**
СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

НАДС

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО УКРАЇНИ
З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

The Congress

Le Congrès

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE